

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

21'inci Toplantı

25 Kasım 2019 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri

- Adalet Bakanlığı
- Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu
- Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı
- Anayasa Mahkemesi
- Yargıtay
- Danıştay
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu
- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesinin kendi sunumlarını yapabilmeleri için bir usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

2.- *Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen'in, Anayasa Mahkemesinin 2020 yılı bütçe rakamları ile 2018 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması*

3.- *Yargıtay Genel Sekreteri Yusuf Ziyaattin Cenik'in, Yargıtayın 2020 yılı bütçe rakamları ile 2018 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması*

4.- *Danıştay Genel Sekreteri Cevdet Erkan'in, Danıştayın 2020 yılı bütçe rakamları ile 2018 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması*

5.- *Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in "azmettirici Demirtaş" ve Selahattin Demirtaş'a "katil" ifadelerini kullandığı için aynı sözleri tade ettiğine ve Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir sözlerini geri alırsa kendisinin de o sözleri geri alacağına ilişkin açıklaması*

6.- *Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, Cumhurbaşkanının bir hakkı savunduğuna ve konuşmasının çarpıtılmasını büyük bir haksızlık ve hadsizlik olarak gördüğüne ilişkin açıklaması*

7.- *Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın açıklamasındaki bazı ifadelerine ve sözünü aldığına ilişkin açıklaması*

8.- *Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Selahattin Demirtaş'ın yargılama sürecinin devam ettiğine, "katil" demenin kendisine düşmediğine ve sözünü geri aldığına ilişkin açıklaması*

9.- *Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, "katil" ifadesini geri aldığına ilişkin açıklaması*

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- *Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın dile getirdiği ve bugün bütçeleri gündemde olan kamu kurumlarının bütçelerinin görüşülme usulüne ve usul tartışmasını doğru bulmadığına ilişkin açıklaması*

2.- *Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in Adalet Bakanlığı bütçesinin üzerinde konuşurken çıkan tartışmada Cumhurbaşkanıya yönelik "azmettiricidir" ifadesini ve milletvekillerine yönelik "katil" ifadesini geri almasını istediğine ilişkin açıklaması*

3.- *Adalet Bakanlığı dışındaki diğer kurumların bütçe rakamlarını almak istediğine ilişkin açıklaması*

V.- SUNUMLAR

1.- *Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'in, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunumu*

2.- *Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir'in, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunumu*

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

21'inci Toplantı

25 Kasım 2019 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.08'de açılarak altı oturum yaptı.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan,

Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesinin kendi sunumlarını yapabilmeleri için bir usul tartışması açılmasını talep ettiğine,

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in "azmettirici Demirtaş" ve Selahattin Demirtaş'a "katil" ifadelerini kullandığı için aynı sözleri iade ettiğine ve Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir sözlerini geri alırsa kendisinin de o sözleri geri alacağına,

"Katil" ifadesini de geri aldığına,

Trabzon Milletvekili Salih Cora, Cumhurbaşkanının bir hakkı savunduğuna ve konuşmasının çarpıtılmasını büyük bir haksızlık ve hadsizlik olarak gördüğüne,

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın açıklamasındaki bazı ifadelerine ve sözünü aldığına,

Selahattin Demirtaş'ın yargılama sürecinin devam ettiğine, "katil" demenin kendisine düşmediğine ve sözünü geri aldığına,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon Başkanı Lütfi Elvan,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın dile getirdiği ve bugün bütçeleri gündemde olan kamu kurumlarının bütçelerinin görüşülme usulüne ve usul tartışmasını doğru bulmadığına,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in Adalet Bakanlığı bütçesinin üzerinde konuşurken çıkan tartışmada Cumhurbaşkanına yönelik "azmettiricidir" ifadesini ve milletvekillerine yönelik "katil" ifadesini geri almasını istediğine,

Adalet Bakanlığı dışındaki diğer kurumların bütçe rakamlarını almak istediğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen, Anayasa Mahkemesinin,

Yargıtay Genel Sekreteri Yusuf Ziyaattin Cenik, Yargıtayın,

Danıştay Genel Sekreteri Cevdet Erkan, Danıştayın,

2020 yılı bütçe rakamlarına ve 2018 yılı kesin hesap rakamlarına,

İlişkin açıklama yaptı.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül,

Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir,

Tarafından, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunum yapıldı.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek;

Adalet Bakanlığının,

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun,

Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığının,

Anayasa Mahkemesinin,

Yargıtayın,

Danıştayın,

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun,

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun,

2020 yılı bütçeleri ile 2018 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 23.11'de toplantıya son verildi.

25 Kasım 2019 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.08

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, yazılı ve görsel basımımızın çok değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 21’inci Birleşimini açıyorum.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri (*)

a)Adalet Bakanlığı

b)Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu

c)Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı

ç)Anayasa Mahkemesi

d)Yargıtay

e)Danıştay

f)Hâkimler ve Savcılar Kurulu

g)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

ğ)Kişisel Verileri Koruma Kurumu

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Gündemimizde Adalet Bakanlığı, Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hakimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay Raporları ile Türkiye Adalet Akademisinin bütçe ve kesin hesabı bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Adalet Bakanımız Sayın Abdulhamit Gül’e söz veriyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul üzerine söz istiyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ha, usul üzerine söz istiyorsunuz.

Bir dakika süre veriyorum.

Buyurun Sayın Paylan.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın, Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesinin kendi

* (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri ile Sayıştay tezkereleri 24/10/2019 tarihli 4’üncü Toplantı tutanağına eklidir.

sunumlarını yapabilmeleri için bir usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, hoş geldiniz Komisyonumuza.

Sayın Başkan, geçtiğimiz yıllarda da bu tartışma olmuştu. Bağımsız ve tarafsız yargıdan bahsediyoruz ancak biz gelen kurumlara baktığımızda, kurumların en önünde ve en ortasında oturan bir Adalet Bakanı görüyoruz. Bağımlı ve taraflı bir Adalet Bakanı tabii ki doğal olarak mevcut sistem içinde. Ama biz Yargıtay ve Danıştay bütçelerini de görüşeceğiz. Onların da onun solunda, sağında -sanıyorum- temsil edildiğini görüyoruz ve bu bütçe görüşmelerinde sanıyorum yalnızca Adalet Bakanı konuşacak, diğer kurumlar herhangi bir sunum yapamayacaklar, bütçelerini savunamayacaklar.

Sayın Başkan, bu, bağımlı bir yargı görüntüsüdür. Eğer bir kurumun mali özerkliği yoksa, mali ihtiyaçlarını gelip Mecliste savunamıyorsa ve bununla ilgili taleplerini ortaya koyamıyorsa o kurum bağımlıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Biliyorsunuz, geçtiğimiz yıllarda Yükseköğretim Kurulu gibi, BDDK gibi pek çok kurum burada sunum yapamıyorlardı ancak onların bağımsız olduğu mücadelesini hep yaptık ve bu yıl sunumlarını yapabildiler. Şimdi, eğer ki siz yalnızca Sayın Adalet Bakanına sunum yaptırırsanız, Danıştay ve Yargıtay kendi sunumlarını yapamazlarsa, bütçelerini savunamazlarsa bu onların mali açıdan bağımlı olduğunu gösterir, mali bağımlılık da maalesef, bağımlılığın en temel göstergelerinden birisidir. Bu anlamda sizden istirhamım bu konuda bir usul tartışması açmanız ve Yargıtayın, Danıştayın ve Anayasa Mahkemesinin kendi bütçelerini savunmalarıdır, bizim sorularımıza cevap vermeleridir, kesin hesaplarını vermeleridir ve önümüzdeki dönemde öngörüleni söylemeleridir. Bu anlamda bir usul tartışması açmanızı talep ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın dile getirdiği ve bugün bütçeleri gündemde olan kamu kurumlarının bütçelerinin görüşülme usulüne ve usul tartışmasını doğru bulmadığına ilişkin açıklaması

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli Komisyon üyeleri, bugün gündemimizde yer alan kamu kurumlarının bütçelerinin görüşme usulüyle alakalı şu anda dile getirilen hususla ilgili bir açıklama yapmak istiyorum.

Sizlerin de bildiği gibi, kuvvetler ayrılığı ilkesi, yasama, yürütme ve yargı erklerinin fonksiyonel anlamda birbirinden bağımsız organlar tarafından yerine getirilmesini ifade etmektedir. Anayasa'mızın "Başlangıç" bölümünde yer alan tanımda kuvvetler ayrımının devlet organları arasında bir üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve iş birliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu ifade edilmektedir. Anayasa'nın "Bütçenin görüşülmesi" başlıklı 161'inci maddesinde de Plan ve Bütçe Komisyonunda kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinin görüşülmesinde yargı organları özelinde farklı bir temsil ve görüşme usulü de bulunmamaktadır. Bu kurumlar, görüşmeler esnasında, görev alanı ve konu itibarıyla ve yargı yetkisi bakımından, sizlerin de takdir edeceği gibi, en yakından ilgili oldukları bakanlık olan Adalet Bakanlığı bütçesiyle birlikte görüşülmektedir.

Yargı kuruluşlarının bağımsızlığına atıf yapılarak bu kurumlar için genelden farklı bir görüşme usulü belirlenmesine ilişkin bir öneri yapıldı az önce ancak mevcut durumda Anayasa, 5018 sayılı Kanun ve İç Tüzük hükümlerine baktığımızda da yüksek yargı organlarının bütçe ve kesin hesaplarının görüşmelerine ilişkin farklı bir usul belirlenmediğini söylemeliyim. Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve HSK; bu kurumların tamamı 5018 sayılı Kanun'da (1) sayılı genel bütçe içerisinde yer almakta olup -az önce belirttiğim gibi- bu kurumların bütçe görüşmelerinde herhangi bir özel düzenlemeye gidilmemiştir. Ancak kurumların teşkilat kanunlarına baktığımızda da örneğin Anayasa Mahkemesi Kanunu'nun 4'üncü maddesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütçeyle ilgili görüşmelerde Mahkeme Genel Sekreterinin hazır bulunacağı, yine Yargıtay Kanunu'nun 54'üncü maddesinde yasama organı Komisyon ve Genel Kurulunda Yargıtayı Birinci Başkanın görevlendireceği Genel Sekreter veya Yardımcısının temsil edeceği belirtilerek yüksek yargı başkanlarının tarafsızlığına gölge düşürmemek adına kurumların bütçe görüşmelerinde ne şekilde temsil edileceğine ilişkin açık bir düzenleme yapılmıştır.

Değerli milletvekilleri, özet olarak, yüksek yargı kurumlarının bütçelerinin yürütme organıyla birlikte, genellikle de yürütme organı içerisinde Adalet Bakanlığıyla birlikte görüşülmesinde adalet hizmetlerinin nihayetinde bir kamu hizmeti olduğu düşüncesinden hareket edilmektedir.

Genel olarak, tüm kamu hizmetlerini planlamak ve yürütmekle görevli olan yürütme organıdır yani hükümettir; özel olarak ise Adalet Bakanlığının yargının tarafsız ve bağımsız hareket etmesini sağlamak üzere tüm adalet hizmetlerinin yürütülmesinden siyaseten sorumlu olduğu da bir gerçek olarak önümüzde durmaktadır.

Yargı bağımsızlığından yola çıkarak bu kurumların bütçeleri için farklı usul belirlenmesini doğru bulmadığımı ifade etmek isterim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Değerli arkadaşlar, şimdi sunumu yapmak üzere Sayın Bakana söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul tartışması açmama hakkınız yok. Ben, usul tartışması açılmasını talep ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Bakan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul tartışması açmama yetkiniz yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bu yetki bana ait.

Buyurun Sayın Bakan.

V.- SUNUMLAR

1.- *Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunumu*

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, değerli basın mensupları...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Açmama hakkınız yok Sayın Başkan. İç Tüzük'e göre usul tartışması açmama yetkiniz yok Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Bakan...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - ... Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesini takdim etmek üzere huzurlarınızdayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usul tartışması açmama hakkınız yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Paylan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama İç Tüzüğe göre usul tartışması açmalısınız Başkan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul tartışması açmama hakkınız yok. İç Tüzük'e aykırı iş yapıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Değerli heyetinizi bütün çalışma arkadaşlarım ve Adalet teşkilatı adına saygıyla selamlıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul tartışması açmama hakkınız yok.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Önce Komisyonun ardından Genel Kurulun onayına mazhar olmasını beklediğimiz yeni bütçemizin...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, usulü aykırı iş yapıyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Söylediklerinin usulle alakası yok.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - ... yargı ve adalet hizmetlerinin geliştirilmesine vesile olmasını diliyorum. Yeni bütçenin hepimiz için, ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını niyaz ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, usule aykırı başlayamazsınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben usule aykırı yapmıyorum, efendim, usule uygundur.

Buyurun efendim, devam edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Usule aykırı başlayamazsınız. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)
Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Bakan, buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bütçe görüşmeleri yasama organının en önemli denetim araçlarından biridir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, usul tartışması açmama hakkınız yok.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bu görüşmelerin son bir yıllık faaliyetlerimizin her yönüyle muhasebesinde önemli bir zemin olduğunu biliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burada bağımlı yargı görüntüsü var. Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay bağımlı görüntüsü veriyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana göre bağımlı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bağımlı tabii.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Buna sen mi karar vereceksin ya! Kanun var ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bağımlı!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye arkadaşlar, bir saniye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bağımlı yargı!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bağımsız yargı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bağımlı yargı!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bu görüşmelerimi çalışmalarımız hakkında yüce Meclisi bilgilendirmek için biz de değerli bir fırsat olarak görüyoruz.

Takdimimde, bugüne kadar gerçekleştirdiğimiz faaliyetleri ve geleceğe dair planlamalarımızı değerli heyetinizle paylaşma imkânı bulacağım.

Değerli soru ve görüşleriyle, eleştiri ve önerileriyle katkı sunacak olan herkese şimdiden teşekkür ederim.

Malumunuz olduğu üzere, demokrasi ve hukuk düzeninde iyi işleyen bir yargı sisteminin varlığı tartışılmaz bir ihtiyaçtır. Bu, aynı zamanda, sosyal ve ekonomik kalkınmanın da vazgeçilmez bir gereğidir.

Türkiye Cumhuriyeti, dinamik toplumsal yapısıyla sürekli değişmekte ve her alanda gelişmektedir. Kamu kurumlarının da bu gelişmelere uygun bir yenilik ivmesini yakalaması için reformların hayata geçirilmesi elzemdir. Çalışmalarımız vatandaşlarımızın talepleri ve ülkemizin ihtiyaçları, demokrasimizin ve insan haklarının daha da geliştirilmesi ekseninde odaklanmaktadır. Zira devlet ile toplum ilişkilerinin en çok hassasiyet gerektiren noktası adalettir, hukuktur. Hukuk devleti, istisnasız herkesin, hakkının güvencede olduğunun emin olduğu devlettir. Yakın zamanda açıkladığımız Yargı Reformu Stratejisi'ni kamuoyunun büyük bir ilgiyle karşılaması da doğru istikamette olduğumuzu göstermiştir. Ulaşmak istediğimiz hedef, adil kararların makul sürede verilebilmesini sağlamaktır. Bu hedefe ulaşmak için millet olarak vakit kaybına tahammülümüz yoktur. Reform sürecini, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin siz değerli üyeleriyle birlikte yürüteceğimize ve kısa sürede sonuçlandıracağımıza olan inancımız tamdır.

Vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına ivedilikle cevap veren, ülkenin geleceğine ışık tutan bir hukuk düzenini ve daha iyi işleyen bir yargı sistemini oluşturmayı milletimize karşı bir borç biliyoruz.

Adalet sistemimizde reform arayışları yeni değildir. Zaman içerisinde kısmi ya da kapsamlı çalışmalar yapılmıştır. Bu vesileyle şimdiye kadarki tüm çalışmalar için emeği geçen herkese şükranlarımızı sunarım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insan hak ve özgürlüklerinin korunması ve bundan da öte geliştirilmesi, demokrasi ve hukuk devletinin olmazsa olmaz gereğidir. Temel hak ve özgürlükler alanında şimdiye kadar sağladığımız kazanımları korumak ve bu alanı daha da geliştirmek zorundayız. Geride bıraktığımız on yedi yıllık süreçte, başta Anayasa ve temel yasalarda olmak üzere mevzuatımızda gerçekleştirilen değişikliklerle adalet sistemimize çok önemli yenilikler kazandırılmıştır. Hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla gerçekleştirilen mevzuat değişikliklerine yenilerini eklemek zorundayız.

Kuşkusuz, hukukun üstünlüğü ilkesi ve ifade özgürlüğü demokrasinin özünü oluşturmaktadır. Yürütme olarak hedefimiz bellidir, demokrasimizin ileri demokrasilerin tam merkezinde yer almasını sağlamaktır. Bunun için, bağımsız, tarafsız, adil ve etkili bir yargı sistemi kilit önemdedir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuna açıkladığı Yargı Reformu Stratejisi işte bu bakış açısıyla hazırlanmıştır. Söz konusu belge, 2019-2023 yıllarını kapsamakta ve bu dönemin yol haritasını oluşturmaktadır. Bu süreçte, vizyonumuz, güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemidir.

Hukuk düzeninde yargıya güven hayati derecede önemlidir ancak yargıya güven, hepimizin birlikte inşa edeceği, herkesin desteğini gerektiren bir konudur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; malumunuz olduğu üzere 2009 yılından bu yana yargı reformu strateji belgeleri belirlenmektedir. İlki 2009’da, ikincisi 2015’te hazırlanmış ve yeni strateji belgemiz de 2023’e kadarki hedefi kapsamaktadır.

Belgede adalet sisteminin işleyişine yönelik 9 amaç 63 hedef, 256 faaliyet yer almaktadır.

Reform belgemizin hazırlık sürecinde olabildiğince katılımcı ve çoğulcu bir anlayışla toplumun bütün katmanlarının düşüncelerini yansıtmaya azami özen gösterdik, dar bir bürokratik kadronun hazırlayıp deklare edeceği bir belgenin peşinde olmadık. Yaklaşık bir yıl süren çalışmalar boyunca, hukuk fakültelerine ziyaretler gerçekleştirdik, akademisyenlerle bire bir görüşmeler yaptık. Ayrıca, hâkim, cumhuriyet savcısı, avukat ve yargı çalışanlarının, bilişim sistemi üzerinden de 12 bin kişinin görüş ve önerilerini aldık. Birçok kurum ve kuruluşun katıldığı dış paydaş toplantılarını yaptık. Ayrıca, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, AİHM heyetleriyle karşılıklı ziyaretler yapıldı. Diğer taraftan, bölge adliye, bölge idare başkan ve üyeleri, ilk derece hâkimleri, yüksek yargı mensuplarıyla bir araya gelindi. Yine, belge hazırlanırken AB belgeleri, ilerleme raporları AİHM içtihatları ve diğer ulusal, uluslararası belgeler incelendi. Yüksek yargı, HSK, Türkiye Barolar Birliği, barolar, Türkiye Noterler Birliği, hukuk dernekleri ve diğer tüm ilgililerle bir araya gelindi ve bunların görüşleri belgeye yansıtıldı. Yine, vatandaşlarımızın beklentilerine yönelik vatandaşlarımızla yüz yüze görüşmeler yapıldı ve bu talepler yine belgeye yansıtıldı. Gazeteci, yazar, akademisyen, siyasetçilerle bire bir görüşmeler yapıldı. Başta Adalet Komisyonu olmak üzere milletvekillerimizin değerli görüşlerinden de istifade ettik ve belge, müşterek talep ve öneriler üzerine bina edildi.

Belgenin hazırlanma yöntemi, belgeye yansıyan temel politika ve hedeflerin çok geniş kesimlerce sahiplenilmesini sağlamıştır. Bu özelliğiyle, YRS Türkiye’nin belgesidir, milletimizin ortak sesidir.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki dönemde pusulamız olacak, hukuk politikalarımıza yön verecek strateji belgemizle hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesini, yargıya güvenin artırılmasını, yargı bağımsızlığının güçlendirilmesini, insan odaklı hizmet anlayışının geliştirilmesini, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesini, hukuki güvenliğin tahkim edilmesini, adalete erişimin kolaylaştırılmasını amaçlıyoruz. Hiç şüphesiz, bu hedeflerin önemli bir bölümü yasal düzenlemeler gerektirmektedir. Bu belgenin yüce Meclisimiz tarafından benimsenmesi de çok önemlidir.

Bu vesileyle, YRS’de yer alan hedeflerin temelinde hazırlanan ilk reform paketinin yasallaşmasında, teklif sahiplerine, Adalet Komisyonumuza ve Genel Kurula şükranlarımı sunuyorum.

Meclisin takdiriyle kanunlaşan yargı reformunun birinci paketi 24 Ekim 2019 tarihinde hayata geçti. Önemli bir başlangıç olan bu paketle reform niteliğinde değişiklikler yapıldı. Kaba hatlarıyla, bu değişikliklerle, haber verme sınırını aşmayan, eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağı yönündeki ilke tahkim edilerek ifade özgürlüğünün güvencesi artırıldı. İfade özgürlüğünü ilgilendiren mahkeme kararlarının istinaftan sonra bir kez de Yargıtay tarafından incelenmesi sağlandı. Aralarında hukuki ve fiili irtibat bulunan faillerin ceza miktarına bağlı olarak bazılarının dosyası istinafta kesinleşirken bazılarının Yargıtayda temyiz incelemesini beklemekteydi. Bu durumda, sonradan, Yargıtayın diğer sanıklar için verebileceği bir bozma kararı eşitsizliğe yol açabilmekteydi. Yeni düzenlemeyle, dosyası istinaftan dönen sanıkların, diğer sanıklar hakkında Yargıtayın vereceği kararın beklenmesi sağlandı. Böylece, sirayet ihtimaline binaen kesinleşen cezanın infazının ertelenmesi veya durdurulması usulünü getirmiş olduk.

Bildiğiniz gibi, tutuklama geçici bir koruma tedbiridir, aslolan tutuksuz yargılamadır; bu nedenle CMK tutuklama için belli bazı şartlar ihdas etmiştir. Buna rağmen uygulamada bazı sorunlar yaşanmaktaydı, özellikle soruşturma evresinde uzun tutukluluk süreleri, bu tedbirin âdeta ceza gibi

uygulandığı değerlendirmelerine yol açıyordu. Bu nedenle, birinci paketimizde soruşturma aşamasında tutukluluğa azami süre getirilmiştir. Suça sürüklenen çocuklar için de daha kısa tutukluluk süreleri belirlenmiştir.

Hukuka aykırı içerik nedeniyle verilen erişimin engellenmesi kararlarının ilgili internet sitesinin tümü için değil, sadece ihlale konu yayın, kısım ya da bölümle ilgili olarak uygulanması yine hükme bağlanmıştır. Hâkimlik, savcılık mesleğine girişteki mülakat sınavının daha geniş bir heyetle yapılması sağlanmıştır. Mesleki kalitenin artırılması için yine Türk yargı sisteminde bir ilk olarak hukuk mesleklerine giriş sınavı getirilmiştir. Yine, kovuşturma öncesi eleme araçlarından olan ön ödeme kurumu revize edilmiş, birer aylık arayla üç taksitle ödeme imkânı getirilmiştir. Yine, seri yargılama ve basit yargılama usulleri getirilmiş, böylece hâkim denetiminde ve yargılamanın adil, makul sürede tamamlanması için önemli bir reform yine Meclisimizin takdiriyle kanunlaşmıştır. 1 Ocak 2020 tarihinde uygulamaya başlanacak bu yeni sistemle yine yargıya güvenin artacağına inancımız tamdır.

Yine, soruşturmanın daha etkin yürütülmesi için iddianamenin iadesi sebeplerinin kapsamı yeniden genişletilmiştir. Çocuk ve mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda, adli görüşme odalarında alınması sağlanmıştır. Cinsel suç mağdurlarının kayda alınan beyan ve görüntülerinin kişisel veri olarak gizliliği temin edilmiştir. Suç mağdurlarının dava nakli veya Adli Tıp işlemi nedeniyle mahkemece başka bir yere nakli hâlinde bu masrafların yine devlet tarafından karşılanması gibi hukuk devletinin gelişimi, sosyal devlet adına çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca, bu değişikliklerle soruşturma ve kovuşturmalarda temel hak ve özgürlüklere ilişkin usuli güvenceler de artırılmıştır. Bu düzenlemelerin yanında yer almak, hukuk devletinin yanında olmaktır. Ancak daha iyi işleyen bir hukuk sisteminin oluşturulması için mevzuat üzerinde daha birçok çalışma yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Belgemizde yer alan diğer hedeflerimizi de Meclisimizin iradesiyle bir bir gerçekleştireceğimize inancımız tamdır. Bu süreçte vereceğiniz katkı ve destek için şimdiden teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insan haklarının korunması ve geliştirilmesi demokratik sistemin temelidir, esasıdır. Bu bağlamda reform belgemiz, kendi içinde çok güçlü bir insan hakları paketi de çıkarmak üzeredir. İnsan hakları eylem planını yine katılımcı bir anlayışla hazırlıyoruz. Bu eylem planının tamamlanmasıyla temel hak ve özgürlükler alanında yeni adımlar atacağız. İnsan hakları konularını çok geniş bir perspektifle ele alacağımız eylem planımız mevzuat kadar uygulamanın gelişim ihtiyacı gösterdiği alanlara da ışık tutacak. Eylem planı, sadece Bakanlığımızı ilgilendiren bir belge olmayıp Hükümetimizin bütün bakanlık ve kurumlarına sorumluluk yükleyen, hedefler belirleyip bu hedeflerin uygulanması için süreler öngören ve uygulamanın denetlenmesini içeren kapsamlı ve çok yönlü bir çerçeve belge olacaktır. Türkiye, uluslararası toplumun saygın ve muteber bir üyesi olarak vatandaşlarına insan hakları alanında en yüksek standartları sunabilecek, köklü hukuk geleneğine ve güçlü yargı kapasitesine sahip bir ülkedir. İnsan hakları eylem planı bu kapasiteyi toplumsal buluşturmak için sağlam bir zemin oluşturacaktır.

Değerli milletvekilleri, ceza adaleti sistemine ilişkin çalışmalar gündemimizin üst sıralarında yer almaktadır. Olaydan infazın tamamlanmasına kadar geçen süreçte her aşamayı büyük bir titizlikle ele alıyoruz. Ceza hukuku, bir yönüyle hak ve hürriyetleri koruyucu bir işleve sahiptir. Diğer taraftan, özellikle muhakemenin erken aşamalarındaki tedbirler sebebiyle hak ve özgürlükler üzerine sınırlandırıcı, müdahale edici etkileri bulunmaktadır. Bu sebeple sistemi etkili işletmek, hızlı ve etkili soruşturma kapasitesini güçlendirmek, bunlarla birlikte adil yargılanma hakkını gözeterek kovuşturma öncesi araçları da geliştirme hedefleri üzerinde titizlikle duruyoruz.

Bildiğiniz üzere, iddianamenin iadesi kurumunu birinci yargı paketiyle revize ettik. Buna göre suçun sübutuna doğrudan etki edecek mevcut bir delil toplanmadan dava açılmayacaktır. Böylece mahkemelerin önüne soruşturma safhasında tekemmül etmiş dosyalar gelebilecektir. Bu getirdiğimiz düzenleme, lekelenmeme hakkının da güvencesini oluşturacaktır. Bildiğiniz üzere, vatandaşlarımızın lekelenmeme hakkını temin etmek için 2017 Ağustos tarihinde CMK 158’de yaptığımız değişiklikle hiçbir delile dayanmayan, soyut ve genel nitelikteki ihbar üzerine savcılarımıza herhangi bir soruşturma işlemine girişmeksizin, o kişiyi şüpheli yapmaksızın, kapısına, evine, iş yerine polis göndermeksizin soruşturma yapılmasına yer olmadığı kararı verebilme imkânı getirmiştik. Bu sayede, düzenlemenin yürürlüğe girdiği 25 Ağustos 2017’den 1 Kasım 2019’a kadar 249.084 dosyada 146.382 vatandaşımız haksız itham ve ihbarlardan korunmuş oldu yani 146.382 vatandaşımız hakkında cumhuriyet savcılıkları tarafından yapılan şikâyetlerin genel, soyut ve haksız olması sebebiyle şüpheli sıfatı dahi almadan hiçbir işlem yapılmamıştır. Ayrıca, geçtiğimiz günlerde yasalaşan birinci paketle ön ödeme ve kamu davasının açılmasının ertelenmesi gibi kurumlara işlerlik kazandıracak düzenlemeleri hayata geçirdik. Bu kurumlar cumhuriyet savcısına muhakemeyi erken aşamalarda sona erdirebilme yetkisi vermektedir.

Yine, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının başında gelen uzlaştırma kurumunu da revize ettik. Bu arada uzlaştırma usulünde de önemli bir aşama kaydettiğimizi, sosyal ve toplumsal faydalar elde ettiğimizi paylaşmak isterim. Bugüne kadar taraflar, kadın sığınmaevlerine, kız yetiştirme yurtlarına, çocuk yuvalarına, ihtiyaç sahiplerine, Mehmetçik Vakfı, 15 Temmuz Şehitleri Dayanışma Kampanyası’na, şehit ve gazi yakınları için açılan hesaplara hibe, öğrencilerimize kırtasiye yardımı, okullara kütüphane kurulması, engelli vatandaşlarımıza akülü araba alınması, fidan ve ağaç dikme, park ve bahçelerin temizlik işlerinde belli süre çalışma, Kızılıya kan ve kök hücre bağıışı gibi edimler üzerinde anlaşmışlardır. Bazı uzlaştırma süreçlerinde de mağdurun kendisinden özür dilenmesini kabul etmesi ya da helalleşmeyle ihtilafın çözüldüğü ve soruşturmanın sona erdiği görülmektedir. 1 Ocak 2019 tarihinden bugüne kadar, uzlaştırma görüşmelerine geçilen 237.680 dosyadan 199.194’ü yani yaklaşık yüzde 84’ü uzlaşmayla sonuçlanmıştır. Az önce saydığım “Kızılıya kan bağıışında bulun, seni affedeyim.” “Özür dile, affedeyim.” “Mehmetçik Vakfına bağıışta bulun, affedeyim.” gibi hem yargılamayı uzatmadan hem de karşılıklı helalleşme, uzlaşma anlamında önemli pratik ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cezasızlık algısı yargıya güveni zedeleyen unsurlardan, sebeplerden biridir. Bunun için suç ve yaptırım dengesini toplumun adalet duygusunu tatmin edecek şekilde yine bu dönemde gözden geçirmeyi düşünüyoruz. Özellikle kamu düzenini bozmayan, ciddi düzeyde mağduriyete yol açmayan suçlarda hapis cezalarına seçenek oluşturan yaptırımların süre ve tür yönünden kapsamının genişletilmesi de gündemimizde yer almaktadır. Yargılamaları hızlandırmak ve iş yükü dağılımındaki adaleti sağlamak için ağır ceza mahkemeleri ile asliye ceza mahkemeleri arasındaki görev ayırımını da gözden geçireceğiz. Suça sürüklenen çocukların davalarının öncelikli görülmesini sağlayacağız. Çocuk adalet sistemini onarıcı adalet yaklaşımı üzerinde kuracağız. Sistemi bu perspektifle yapılandırırken mağdur odaklı bir yaklaşımı benimsedik. Bu yaklaşım sadece çocuklarla sınırlı değildir. Günümüzün ceza adaleti yaklaşımı suçtan caydırma ve failin cezalandırılması kadar mağdurun korunmasıyla zararın giderilmesine de önem vermektedir.

Adli Görüşme Odaları Projemiz 49 ilde devam etmektedir. Böylece, özellikle kadın ve çocukların ikincil mağduriyetlerinin önüne geçtik. Reformun birinci paketiyle yasal altyapısını oluşturduğumuz bu müdürlüklerle, yine AGO’ları içine alacak şekilde ülke genelinde yaygınlaştıracacağız. Bu müdürlükler kadına karşı şiddetle mücadeleimizde de önemli birer merkez olacaktır. Tüm toplumu derinden etkileyen bir konu hâline gelen kadına karşı şiddet, özellikle son zamanlarda sıklıkla gündem olmaktadır. Bu konunun çözümüne ilişkin yöntemleri ve atacağımız adımları mukayeseli hukuk çalışmalarımızla da

kapsamlı bir şekilde değerlendiriyoruz. Bu alana ilişkin sorumluluklar, kuşkusuz farklı kurumların görev alanına girmektedir. Gerek mevzuat düzenlemelerinde gerekse uygulamalarda bu fiilleri engelleyecek ve faillerin gerekli cezaları almasını sağlayacak tedbirleri diğer kurumlarla da iş birliği hâlinde almak kararlılığımızda, çalışmalarımızı bu doğrultuda sürdürmekteyiz.

Bildiğiniz gibi, bugün 25 Kasım, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. Bu münasebetle, kadına karşı her türlü şiddeti kınadığımı huzurlarınızda tekrar ifade etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, ceza adaleti sistemini konuşurken, cezaların infazına, infaz sistemine özel bir başlık açmamız gerekiyor. Ceza hukukunun önleme fonksiyonu cezaların azlığı ya da çokluğunda değil, yanlış yapılan eninde önünde bunun bedelini ödeyeceğine dair toplumda olan inançtır, hukuk devletinde kesin hüküm otoritesini sağlayan da bu inançtır. Bu inancı korumak, ayakta tutmak için suç ve yaptırım dengesini gözeteceğimizi az önce belirtmiştim, aynı amaçla infaz sisteminin de ıslah işlevine odaklı bir şekilde etkili, doğru çalışması üzerinde hassasiyetle duruyoruz. Yargı reformu stratejisiyle öngördüğümüz yenilikler doğrultusunda, infaz usullerini değiştirdiğim amaçları karşılayacak şekilde geliştirmeyi, bu arada güncel teknolojileri sisteme entegreyi planlıyoruz. Bu kapsamda, şiddet içermeyen bazı suçlardan hükümlü olan yaşlı, hamile ve çocukların cezalarını Elektronik İzleme Merkezi aracılığıyla evde çekmesi alternatifi üzerinde duruyoruz. Hükümlü ve tutukluların yakınlarıyla görüntülü görüşmesi, elektronik dilekçe gibi yeni uygulama modellerinin geliştirilmesi de çalışma gündemimizde yer almaktadır.

Ayrıca, İşyurtları Kurumları infaz politikalarımızın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Hükümlülerin iş becerilerini koruma ve geliştirmeyi, belli bir işi bulunmayanları meslek sahibi yapmayı hedefleyen ıslah programlarını infazın ayrılmaz bir parçası olarak görüyoruz. İşyurtlarımızda halen 180'den fazla değişik iş kolunda toplam 51.270 hükümlü ve tutuklu çalışarak mesleki eğitim almaktadır ve böylece cezaevinden sonra da topluma entegre olması, iş gücü sahibi olması ya da mesleğini, sanatını geliştirmesi insan odaklı bir yaklaşım çerçevesinde önem verdiğimiz bir başlıktır.

Yine, hükümlü ve tutukluların hakları, cezaevlerinin şeffaflığı üzerinde önemle duruyoruz. Cezaevlerimiz ulusal veya uluslararası, resmî ya da sivil toplum temelli bir dizi kuruluş tarafından sürekli haberli habersiz denetlenilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hukuk ve idari yargılamalar ile icra iflas sisteminin etkin işleyişi bir diğer hassasiyet alanımızdır çünkü iyi işleyen hukuk düzeni ekonomik kalkınma ve toplumsal güven duygusunun da esasıdır. Bu nedenle, hukuk yargılamalarına ilişkin usul hükümlerinde birtakım düzenlemeler yapılmasının faydalı olacağını düşünüyoruz. Bu kapsamda, yargılamaların uzamasına sebebiyet veren uygulamaların değiştirilmesini amaçlıyoruz. Uygulayıcılar arasında dahi görüş ayrılığına sebebiyet veren bazı düzenlemelerin sadeleştirilmesi sistemin etkinliğini artıracaktır. Bu çerçevede, asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleri arasındaki görev ayırımının yeniden belirlenmesi, ön inceleme, tahkikat aşamasının zorunlu şekilde tek duruşmada yapılması, küçük miktarlı talep ve davaların basitleştirilmiş ve hızlı yargılama usulüyle çözülmesi gibi konular çalışma başlığımız altındadır.

Yine, noterliğin yapısal sorunlarını çözmek de önemli bir başlık olarak üzerinde durduğumuz konudur. Noter yardımcılığı ve noterlik sınavı üzerinde duruyoruz. Tıpkı veraset ilamında olduğu gibi bazı yargısal işlemlerin de noterliğe devri hususu, yetki verilmesi hususu çalışma hedefimiz içerisinde.

Yine, noterlik hizmetlerine erişimde, bildiğiniz gibi, 6 Nisan 2019 tarihinden itibaren nöbetçi noterlik uygulaması başlatılmıştı. Bu uygulamayla, bugün itibarıyla 453.572 işlem hafta sonları noterliklerce yapılmıştır. Böylece, vatandaşlarımız, çalışanlar, mesaisi olanlar, hafta sonu bu tür hukuki

işlemlerini ya da noterlik işlemlerini yapabilmektedirler. Cumartesi, pazar günleri yapılan bu işlemlerin sayısı 17.603'tür. Bu da vatandaşlarımızın bu konuyu çok sahiplendiğini ve önemli bir hizmet olduğunu göstermektedir.

Önümüzdeki dönemde, noterlik hizmetlerinde parmak izi uygulamasını getirmeyi hedefliyoruz. Bildiğiniz gibi, olası sahtecilikler, farklı kişiler üzerinde işlem yapılması bir gerçektir. Böylece, muhtemel sahteciliklerin önüne geçmek üzere, noterlikte, kimlik tanımlama sistemini entegre ederek hukuki işlemlerin daha da güvenli hâle gelmesini sağlayacağız.

Yine, güvenli ödeme sistemleri oluşturacağız. Böylece, satış bedelinin, noterde işlem gerçekleşmeden satıcı hesabına geçmesini önleyecek bir finansal entegrasyon oluşturmayı düşünüyoruz. Artık, vatandaşımızın noterlik işlemlerinde "Param hesaba yatmadı." ya da "İmza attıktan sonra bana para ödenmedi." gibi sorunlarına son vereceğiz. Noterlik sistemi, bu hesaba para yatırıldığını teyit ettikten sonra işlemleri yapacak. Böylece vatandaşlarımızın hak kaybını da önlemiş olacağız.

Yine, noterlik harç ve masraflarının tüm bankalara kredi kartıyla ödenmesini de sağlayacağız. Böylece, vatandaşlarımızın yanında olacağımız bir uygulama da yine gerçekleşecek.

İcra iflas sisteminde de yine, yeni düzenlemelerle, borçluya hacedilen malını satma hakkı dâhil, birtakım çantacıların ya da birtakım hukuk dışı uygulamaların önüne geçecek şekilde, sistemin daha entegre edici, daha da revize edici düzenlemelerini hep beraber yapmayı hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, yargıda performans ve verimliliğin artırılması somut arayış ve çalışmalarımız bulunan bir diğer alandır. Atama ve terfi sistemine objektif kriterler getireceğiz. Yargının kendi içindeki bağımsızlığı teminat altına alacak önlemleri geliştireceğiz. Bu bağlamda, atama ve nakil mevzuatında yer alan bölge sistemi, coğrafi teminat ekseninde yeniden düzenlenecektir. Hâkim ve savcıların terfi sistemi, liyakat ve performansı esas alacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Ayrıca, atama, nakil ve yetki sistemi makul öngörülebilirliği sağlayan bir takvime bağlanacaktır. Önümüzdeki dönemde yargıda performans kriterlerini yeniden belirleyeceğiz.

Makul sürede yargılanma hakkının korunması için süreç ve performans yönetimi bu çerçevede önemli fırsatlar sunmaktadır. Uzun süren soruşturma ya da davalar için performans esaslı izleme sistemi oluşturacağız. Makul sürede yargılanma hakkının güçlendirilmesine hizmet eden Yargıda Hedef Süre Uygulaması'na, bildiğiniz gibi, 1 Ocak 2019 tarihinde başlamış durumdayız. Bu süreler yine vatandaşlara bildirilmektedir. Ocak ayından bugüne hedeflere uyulma oranı, soruşturma aşamasında yüzde 74, hukuk mahkemelerinde yüzde 82, ceza mahkemelerinde yüzde 84, idare mahkemelerinde yüzde 85 olarak gerçekleşmiştir. Böylece, davaları uzatan sebeplerin mevzuattan mı, uygulayıcıdan mı kaynaklı, hangi sorundan kaynaklı olduğunu da tespit edebilmekteyiz. Burada hızlı yargılama değil, makul sürede yargılamayı amaçlıyoruz. Sistem nerede tıkanıklık gösteriyor, bunların tespiti anlamında önemli bir düzenlemedir.

Yargılamaların makul sürede tamamlanması ihtisaslaşma ve güçlü bir mahkeme teşkilatının kurulmasıyla yakından ilgilidir. Bir hedef olarak, yine Strateji Belgemizdeki hedef olarak, hâkimlerin ceza ve hukuk hâkimi olarak ayrılmasını öngörüyoruz. İhtisas mahkemelerine ve uzmanlaşmaya yönelik uygulamalar artırılacaktır. Özellikle ihtisas gerektiren çevre, imar, enerji gibi alanlarda ihtisas mahkemelerinin kurulması da yine hedeflerimiz arasındadır.

Yine, istinaf mahkemelerinin, bildiğiniz gibi, 15 mahkemeye çıkarılması da... Bu dönemde 4 mahkemeye birlikte şu an 15 yerde hizmet vermektedir.

Elektronik tebligat uygulamasıyla, 1 Ocaktan itibaren yürürlüğe giren ve yargılamanın hızlanmasına katkı sağlayan, keza maddi olarak da 170 milyon 150 bin lira tasarrufun yapılmış ama daha da önemlisi, 512 bin ton kâğıt tasarrufu sağlayan çevreci uygulaması sayesinde 8.714 ağacın kesilmesi engellenmiştir.

Yine, vatandaş dostu her uygulamayı kapsamını genişleterek sürdürmekteyiz. Engelli dostu, yaşlı dostu adliyelere de yine planlamaktayız. Keza, sistemin yeknesak hâle getirilmesine özel bir önem veriyoruz. Örneğin, dava açma ve kanun yollarına başvuruda iki haftalık, on beş günlük, otuz günlük, bir aylık, altmış günlük gibi farklı süreler söz konusudur. Bu başvuru sürelerini adli ve idari yargıda mümkün ve makul olduğu ölçüde birbirine uyumlu hâle getirmeyi hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, savunmayı güçlendirmek, savunmanın temsil ettiği makamı, yani bizzat vatandaşı güçlendirmek onun haklarını korumakla eş anlamlıdır. Yine bu çerçevede, savunmayı yargının kurucu unsuru, avukatları da yargı ve adalet hizmetlerinin vazgeçilmez bir parçası olarak görüyoruz.

Bildiğiniz gibi, mesleki yeterliliğin artırılması için avukatlık mesleğine giriş usulünü sınavla birlikte değiştirmiş olduk ve sistemimize Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nı getirmiş olduk. Stajyer avukatlarımızın staj süresi boyunca sigortalı olarak çalışabilmelerini sağlayacak düzenlemeler de gündemimizdedir.

Ayrıca, hukuki güvenliği artıracak tedbirleri de dikkatle değerlendiriyoruz. Yine, kamu avukatlarının çalışma esasları ve özlük haklarını Hazine ve Maliye Bakanlığımızla iş birliği içerisinde yeniden düzenleyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adaletin alternatifi yoktur. Adında “alternatif” yazsa bile klasik dava yoluna alternatif çözüm yolları sunan usuller geleneksel dava yolunu tamamlayan, güçlendiren bir işleve sahiptir. Bildiğiniz gibi, cezada uzlaşma, hukukta ara buluculuk, idari uyuşmazlıkta sulh kurumu hâlen mevzuatımızda bulunan usuller arasındadır ve ara buluculuk uygulamasının da yine çok başarılı bir şekilde devam ettiği bir gerçektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bakan, ilave on dakika yeterli midir?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok memnun olurum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – On dakika ilave süre veriyorum.

Buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Değerli milletvekillerimizle o rakamları paylaşmak isterim: Ara buluculuk uygulamasıyla 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren iş uyuşmazlıklarında dava şartında 708.520 uyuşmazlıkta ara bulucu görevlendirmesi yapılmıştır. Bu uyuşmazlıkların 441.082'si anlaşmayla sonuçlanmıştır. Bu yaklaşık 900 iş mahkemesine tekabül etmektedir. Yani Meclisimizce çıkarılan bu kanunla vatandaşlarımız haftalar süren bir görüşme neticesinde helalleşme, anlaşma ve mutabık kalma imkânına kavuşmaktadır. Bu uygulamanın bir neticesi, başarılı olmasından dolayı, 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren ticari uyuşmazlıklar kapsamı da genişletilmiştir. Burada da bir rakam vermek isterim: 132.048 uyuşmazlıktan 65.33'ü anlaşmayla sonuçlanmıştır. Bu da yaklaşık 60 ticaret mahkemesinin bir yılda bakacağı dosyaların ara bulucular tarafından sonuçlandırıldığı anlamına gelmektedir. Bu da yine yargılamaların daha hızlı, makul sürede tamamlanması, diğer mahkemelerin de dosyayı bir an önce bitirmesini yine karşımıza çıkarmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; muhterem Cumhurbaşkanımızın güçlü ve tavizsiz liderliğinde, aziz milletimizin destansı direnişiyle akamete uğratılan 15 Temmuz hain darbe girişiminin üzerinden üç buçuk yıl geçti. Değil üç buçuk yıl, üç yüz yıl da geçse bu topraklar, bu millet, bu devlet ve Türk yargısı 251 şehidimizin, 2.193 gazimizin emanetini asla unutmayacaktır. Bu emanet, milletimizin selametine göz dikenlere karşı her zaman dimdik ayakta durma ve yılmadan, kararlılıkla mücadele etme emanetidir. Vatana, millete, bayrağa ve istiklalimize sahip çıkma emanetidir.

15 Temmuz hain darbe girişiminde, FETÖ, devletimize kastetti, milletimize kastetti, anayasal düzeni, cumhuriyetimizi, demokrasimizi, demokratik siyaseti ortadan kaldırmak istedi, Cumhurbaşkanımıza suikast girişiminde bulundu. Kaosa sürüklemek istedikleri ülke bizimdi. Gazi Meclisimiz bombalandı ve hepimiz o gece bu Gazi Meclisin yüce çatısı altındaydık. Milletimizin cesareti ve Cumhurbaşkanımızın basiretli liderliğiyle bu hain girişim başarısız oldu. FETÖ'nün ağır cürümleri bununla da sınırlı değildi. Hatırlayalım, algı operasyonu ile düşürmeye çalıştıkları hükümet millet iradesiyle kurulmuştu. Hile ve kumpaslarla çığnenen hukuku, yalan ve iftiralarla leke sürülen hayatları hatırlayalım. Hatırlayalım ve unutmayalım. Bu mücadeleyi, iktidar, muhalefet, bütün siyaset, kurum, kuruluşlarıyla bütün devlet ve millet olarak topyekûn ve taviz vermeden sürdürelim.

Biz, terörle mücadelemizi, başından beri, adalet ve hukuk çerçevesinde yürütüyoruz. Terör, demokrasinin, özgürlüklerin ve hukuk devletinin en başlıca düşmanıdır. İşte bu yüzden, terörle mücadele, esasında bir insan hakları ve özgürlük, bir demokrasi mücadelesidir. Evet, adalet, hakkaniyetle her şeyi yerli yerine koymaktır; haklıya hakkını, suçluya cezasını vermektir.

FETÖ, 15 Temmuz akşamı başlayıp 16 Temmuz sabahı bastırılan bir tehlike olarak yorumlanamaz. Devletin kırk yıl hücrelerine sızmış bir terör örgütüyle karşı karşıyayız. "Kırk günde bu örgütle mücadeleyi bitirdik." demenin doğru olmadığını biliyoruz. Yargı mensuplarımız, 15 Temmuz akşamından itibaren gece gündüz adliye koridorlarında demokrasi ve adalet nöbeti tutmuştur ve bu nöbeti sürdürmeye devam etmektedir. Türk yargısı, içerisinde örgütlenen bu hain terör örgütüne karşı hızlı bir şekilde refleks göstermiş ve bağlantısı olduğu tespit edilen sözde hâkim, cumhuriyet savcısı ve yargı çalışanlarını adalet teşkilatımızdan uzaklaştırmıştır. 15 Temmuzdan bu yana meslekten çıkarılan hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısı 3.926'dır. Bu örgüt karşısında dikkat ve ihtiyatı da asla elden bırakmadık, bırakmayacağız. Bu konudaki gerek adalet çalışanlarına gerek yargı mensuplarına yönelik tüm çalışmalar, kamuoyumuzun da bilgisi dâhilinde büyük bir teyakkuzla devam edecektir.

FETÖ terör örgütüne karşı Türk yargısının gösterdiği mücadele de tarihe geçecek değer ve önemdedir. Fiili darbe soruşturmalarının tümü tamamlanmıştır. Açılan 289 darbe davasının 270'i karara bağlanmıştır. Failler hak ettiği cezalara çarptırılmıştır. Bakanlığımızca, FETÖ konusunda iade süreçleri de büyük bir titizlikle sürdürülmektedir. FETÖ elebaşıyla ilgili 7 ayrı talep ABD makamlarına gönderilmiş ve 27 ayrı suçtan iadesi istenmiştir. Bu taleplere ilişkin evrak uzun süredir ABD makamlarının önündedir. ABD ile Türkiye arasındaki, Suçluların Geri Verilmesi Anlaşması gereğince talebin kabulü için iade istemine konu şüpheli ya da sanık hakkında yeterli suç şüphesinin bulunması esasen kâfidir. Adli mercilerimizin ortaya koyduğu deliller, iade hukuku bakımından yeterli ölçüde ve kesinliktedir. İade taleplerinde birçok delil ve belge gönderilmiştir. Ayrıca, muhataplarımıza yine elden de yeni deliller defalarca teslim edilmiştir. Haziran ayında yapmış olduğumuz ziyarette de ABD Adalet Bakanıyla görüşmede bizzat bu konular gündeme getirilmiş, adli iş birliği ve iadesi tekrar hatırlatılmıştır. Bu konu üzerinde yine hassasiyetle durmaya devam edeceğiz. Biz uluslararası hukukun gereklerine her zaman uyduk, muhataplarımızdan beklentimiz de budur. Türkiye, yalnız FETÖ silahlı

terör örgütleriyle değil PKK/YPG, DEAŞ gibi terör örgütleriyle de eş zamanlı, aynı ciddiyet ve kararlılıkla mücadele etmektedir. DEAŞ'le en etkili mücadeleyi Türkiye yapmaktadır. Terörle mücadelede hiçbir politik seçiciliğimiz yoktur, hiçbir terör örgütünün de nazarımızda meşru ve mazur yanı yoktur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütün yargı mercilerimiz Anayasa'nın kendilerine sağladığı bağımsızlık güvencesi altında iş görmektedir. Yargıdan, yargı mercilerinden, mahkemelerden söz ederken Bakanlığa bağlı bir idari teşkilattan, o teşkilatın hiyerarşik düzen içerisindeki bir taşra örgütlenmesinden bahsetmediğimizi hepimiz biliyoruz. Yargı yetkisinin kullanımı münhasıran yargı mercilerine aittir. Yargısal kararlar ve tasarrufların doğrusu, yanlışı, eksigi, fazlası muhakkak olacaktır. Yargı mercilerinin anayasal sınır içerisinde çalışmasını müsaade etmek, bir hata varsa bunun düzeltilmesini, bir eksik varsa bunun tamamlanmasını yine yargının kendi olağan işleyişi içinde beklemek gerekir. Bize düşen, bu işleyişi kolaylaştırmak, hak arama yollarını açık ve işler tutmak, adaleti sağlayacak kurumsal imkânları oluşturmak ve bunun için gerekli politikaları geliştirmekten ibarettir. Vatandaş memnuniyetini artırıcı adımlarda, adalet hizmetlerinin toplumsal talep ve beklentiler doğrultusunda geliştirilmesinde bu fonksiyonel ayrıma dikkat etmek, saygı göstermek zorundayız.

Yargının kendi doğal yani anayasal mecra içindeki işleyişine karışamayız ama bu işleyişi sağlayan yasal ve kurumsal çerçeveyi geliştirmek, iyileştirmek için yürütme olarak bizim, yasama olarak da yüce Meclisimizin elbette görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Yargının ideolojisi adalettir. Anayasa'mızda mahkemeler "Şu grubun bu zümrenin adına" demiyor, "Türk milleti adına karar verir." diyoruz, sadece millet adına. Çünkü yargımız milletimizin yargısıdır, Türk milletinin yargısıdır. Yargı hiçbir yerde ve hiçbir kimseden emir almaz, yargının tek emir alacağı yer Anayasa ve kanunlardır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vatandaşın hukukunun, ülkenin huzurunun teminatı olan Türk yargısı aynı zamanda çok yoğun bir iş yükünün de üstesinden gelmektedir. 2018 yılında ülke genelinde Cumhuriyet savcılarımızın iş yükü toplam 9 milyon 252 bin 208 dosyadır. Adli idari yargıda yüksek mahkemelerle birlikte toplam dosya sayısı 9 milyon 772 bin 917'dir. Yani savcılık ve mahkeme aşamalarında bakıldığında yaklaşık 20 milyona yakın dosya mahkemelerin, yargı mensuplarımızın önünden geçmektedir. Yalnız hâkim, savcı sayımızın değil yargı çalışanlarımızın sayısının da artması ve niteliğinin artması elbette bir gerçektir ve bu vesileyle Yargı Reformu Stratejisi'nde yapmış olduğumuz bir çalışmada hukuk fakültelerine girişte aranan başarı sıralaması 190 binden 125 bine yükseltilmiştir. Böylece, özellikle hukuk fakültelerinin sayısının fazla olduğu ve nitelikli hukuk fakültesi öğretim üyelerinin olmaması bir gerçektir, yaşadığımız bir gerçektir. Böylece, bu kararlar birlikte 2020 hukuk fakültelerine girişte kontenjanın daha düşeceği ve niteliğin daha da artacağı çok önemlidir çünkü hukuk sorununun temelinde nitelikli hukukçu sorununun da olduğu bizim yapmış olduğumuz değerlendirmelerden biridir.

Bir diğer düzenleme, yine Meclisimizin desteğiyle hayata geçireceğimiz hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesidir. Hâkim ve savcı yardımcılığı da daha iyi bir hazırlık dönemi geçirdikten sonra cübbe giyerek yargı hizmetini vermeye imkân tanyacaktır ve yardımcıları görev yaptığı yerde ayrıca hâkim ve savcıların iş yükünü de azaltacaktır.

Yine, hâkim ve savcılarımızın meslek içi ve meslek öncesi eğitimine büyük önem verdiğimiz de belirtmek isterim. 2019 yılında eğitime dâhil ettiğimiz 4.178 hâkim ve savcı vardır. 2020 yılında 6 bin hâkim, savcının eğitimi yine hedeflenmektedir.

Yine, personelin eğitimi de önem verdiğimiz bir diğer unsurdur. Özellikle yargı mensuplarımızın, hâkim ve savcılarımızın, adalet çalışanlarımızın maruz kaldığı şiddeti de bu vesileyle kınıyorum ve hepsine geçmiş olsun diyorum. Özellikle görevlerini yaparken, büyük bir fedakârlık içerisinde adalet

hizmetlerini sunarken yine onlara karşı yöneltilen bu tür şiddetlerin hiçbir şekilde insani tarafı olmadığını belirtiyor, bu vesileyle görevi başında şehit olan tüm yargı mensuplarımızı adalet emekçilerimizi de rahmetle minnetle anıyorum.

2020 yılı içinde görevde yükselme sınavı açacağız ve şu an itibarıyla görevde çalışan arkadaşlarımızın, personelimizin, çalışma arkadaşlarımızın bu görevde yükselme sınavına girmesini sağlayacağız ve özlük haklarında genişletici her türlü çalışmayla onların yanında olmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; erişilebilir adalet sisteminin tesisi mali kaynakların yeterliliğiyle doğru orantılıdır. 2002 yılında Bakanlığımıza tahsis edilen toplam ödenek miktarı 808 milyon 141 bindir. 2020 teklifinde Bakanlığımıza tahsisi öngörülen toplam bütçe, 19 milyar 751 milyon 360 bindir. Bu bütçe rakamının Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu'ndaki payı 1,69'a karşılık gelmektedir. 2002'de bu rakam 0,83 idi.

Öte yandan, Sayıştay denetimine ilişkin süreçlerde Bakanlığımız, üzerine düşen yükümlülükleri hassasiyetle yerine getirmektedir. Bu itibarla, her yıl olduğu gibi bu yıl da Bakanlığımız adına düzenlenen denetim raporunda yer alan bulgu ve tavsiyelere yönelik çalışmalara ivedilikle başlanmış, gerekli hassasiyet gösterilmiştir.

Yine, Sayıştay tarafından düzenlenen 2018 yılı Adalet Bakanlığı Düzenlilik Denetim Raporlarında yer alan bulgulara ilişkin teşkilatımıza duyurular yapılmış, eğitim çalışmalarında gerekli diğer çalışmalar da yapılmıştır.

Bakanlığımız 2018 kesin hesabına ilişkin de Komisyonumuza bilgi vermek istiyorum. 2018 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu ile Bakanlığımız hizmetlerini yerine getirebilmesi için 13 milyar 714 milyon 405 bin ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca yedek ödenek tertibinde toplam 3 milyar 22 milyon ek ödenek eklenmiş olup yıl sonu itibarıyla 17 milyar 84 milyon 24 bin 946 lira harcanmıştır.

Bu zamana kadar her alanda olduğu gibi, adalet alanındaki reform ve değişim iradesini destekleyerek önümüzü açan Sayın Cumhurbaşkanımıza destekleri için müteşekkirdiğimizi özellikle belirtmek istiyorum.

Sözlerime son verirken adalet hizmetlerini en üst seviyeye yükseltme gayesi doğrultusunda hazırladığımız Bakanlığımızın 2020 bütçesini yüksek Komisyonumuzun takdirine sunuyorum. 2020 yılı bütçemizin devletimize, milletimize ve tüm yargı teşkilatımıza hayırlı olmasını temenni ediyorum. Bakanlığımız ve tüm Adalet teşkilatı adına Komisyonumuzun siz Değerli Başkan ve üyelerini saygıyla selamlıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçenizi söylemediniz Sayın Bakan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bakana sunumları için çok teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bütçelerini söylemedi Sayın Bakan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz dinlemediniz herhâlde.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Söylemedi, rakam söylemedi.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – 19 milyar 751 milyon 360 bin dedim az önce.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi sunumunu yapmak üzere Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Sayın Faruk Bilir'e söz vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakan Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay bütçelerini toplam olarak söyledi, demek ki Adalet Bakanlığına ilhak etmiş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Böyle bir şey yok ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Yapma Allah aşkına! Ne diyorsunuz şu an ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ayrı yarı dahi okuyamadı, ilhak etmiş; bütün kurumları ilhak etmiş, tek bir rakam veriyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, siz de biliyorsunuz ki yargı bağımsızdır, bunu ifade etti.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl bağımsızlık ki tek bir rakam verdi. Bütün hepsini toplamış, ilhak etmişler, tek bir rakam veriyor; ayrı ayrı rakam bile vermedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen buyurun Sayın Bilir.

Süreniz on dakika.

2.- Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir'in, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunumu

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri; hepinizi şahsım ve Kurumum adına selamlıyor ve saygılarımı sunuyorum.

Günümüzde gerek kamu kurumları gerekse kişiler ve özel kuruluşlar her gün birçok kişiye ilişkin veri işleme faaliyetinde bulunmaktadır. Özellikle son yıllarda bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler veri işlemeyi kolaylaştırırken işlenen verinin çeşitliliğinin ve miktarının artmasını da beraberinde getirmiştir. Böylece verinin toplanması ve paylaşılması yaygın hâle gelmiş, verinin ekonomik bir değer niteliği kazanması neticesinde de kötüye kullanımı üzerindeki riskler artmıştır. Tüm bu gelişmeler ise bireyin şahsiyetinin ayrılmaz bir parçası olan kişisel verilerin en üst seviyede korunmasını zorunlu kılmıştır.

Kişisel verilerin korunması hakkının özünde, kişinin onur ve şahsiyetinin korunması yer almaktadır. 2010 yılında Anayasa'nın 20'nci maddesinde yapılan değişiklikle kişisel verilerin korunması Anayasal güvence altına alınmış ve bu kapsamda 7 Nisan 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Kanunun amacı, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve aynı zamanda kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uymaları gereken usul ve esasları düzenlemektir. Kanun aynı zamanda kişisel verilerin işlenmesine ilişkin denetim mekanizmaları getirerek bu verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini engellemeyi hedeflemektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; kanunun çizdiği sınırlar içerisinde kendisine verilen görevleri yerine getirmek ve dünyada bu alanda en iyi uygulamaları takip etmek suretiyle ülkemizin veri temelli ekonomiye geçiş sürecini de hızlandırmak adına faaliyetlerini sürdüren Kişisel Verileri Koruma Kurumunun yaptığı faaliyetlerden kısaca söz etmek istiyorum.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kanun'un uygulanmasını sağlamak, kanun çerçevesinde düzenleyici ve denetleyici işlem yapmak, veri sorumlularının şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda kanuna uygun bir şekilde kişisel veri işlemesini sağlamak için görev yapmaktadır. Bu sebeple kurum tarafından öncelikle kanunun uygulanmasına yönelik ikincil mevzuat çalışmaları çerçevesinde gerekli yönetmelik, tebliğ, ilke kararları ve kurul kararları yayımlanmış olup bunun haricinde kurum ve kuruluşlardan gelen hukuki görüş taleplerine de cevap verilmiştir. Bu

kapsamda, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu uyarınca düzenlenmesi gereken ikincil mevzuattan bugüne kadar 7 yönetmelik ve 2 tebliğ yayımlanmıştır. Kanun uyarınca düzenlenmesi öngörülen tüm ikincil mevzuat çalışmaları bu süre zarfında tamamlanmış bulunmaktadır.

Kanunun ve ikincil mevzuatın doğru şekilde uygulanmasını sağlamanın yanı sıra, toplumsal düzeyde farkındalık oluşturmak amacıyla çok sayıda rehber, broşür, animasyon film ve farkındalık videoları hazırlanmış ve bu dokümanlar Kurumumuzun “web” sayfasında yayınlanmıştır.

Kurumumuz, kişisel verilerin korunması konusunda toplumsal bilinci artırmak, farkındalık oluşturmak ve iş birlikleri geliştirmek amacıyla ülkemizin her köşesinde farkındalık toplantıları yapmakta, eğitimler vermekte; sempozyum, konferans ve paneller düzenlemektedir. Bugüne kadar toplam 24 ilde farkındalık toplantısı yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; kişisel verilerin korunması konusunda eğitim çağındaki çocuklarımızın bilinçlendirilmesi, bu konudaki kültürün oluşması konusunda önemli bir adım atıldı. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde yapılan düzenlemeyle Kişisel Verileri Koruma Kulübü kurulması ve 7 Nisan gününün Kişisel Verileri Koruma Günü olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

Ülkemizin geleceğinin teminatı olan çocuklarımızın ve gençlerimizin kişisel verilerinin korunması konusunda farkındalık kazanmaları amacıyla ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik bir dizi seminerler düzenlenmiştir.

Kişisel verilerin korunması alanında üniversite gençliğinin bilinçlendirilmesi, başta yakın çevreleri olmak üzere eğitim gördükleri üniversitelerde diğer gençlerin de bu konuda bilinçlendirilmesinin ve farkındalık oluşturulması sağlanması amacıyla aday gönüllüler yetiştirilmesi için Kişisel Verileri Koruma Gönüllüsü Projesi hayata geçirilmiştir.

Akademik camianın konuya duyarlılığının artırılması amacıyla kurumumuz tarafından “Kişisel Verileri Koruma Dergisi” isimli bilimsel bir dergi yayınlanmıştır. Kişisel verilerin korunması konusunda vatandaşlarla kurum ve kuruluşların doğru bilgilendirilmesi ve doğru yönlendirilmesi amacıyla kurumumuz bünyesinde “Alo 198 Veri Koruma Hattı” adlı bir bilgi danışma merkezi oluşturulmuştur. Alo 198 Veri Koruma Hattı’nda şu an için günlük ortalama 500, aylık ise 12 bin civarında çağrı karşılanmaktadır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu uyarınca faaliyetleri kapsamında kişisel veri işleyen veri sorumlularının Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanlığı tarafından tutulan veri sorumluları siciline kayıt olmaları gerekmektedir. Hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde kamuya açık olarak tutulmakta olan Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi’ne, kısa adıyla VERBİS’e kayıtlar 1 Ekim 2018 tarihi itibarıyla başlamıştır. Bu kapsamda, yıllık çalışan sayısı 50’den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL’den çok olan veri sorumluları ile yurt dışında yerleşik tüm veri sorumlularının 31 Aralık 2019 tarihine kadar sisteme kayıt yaptırılmaları gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; veri sorumlularının kanuna uygun bir şekilde faaliyet göstermelerini sağlamak amacıyla kurulumuz, kişisel verisi işlenen kişilerin şikâyet başvurusu üzerine ya da belli koşulların varlığı hâlinde resen inceleme yapmaktadır. Bu incelemeler sonucunda da Kurul tarafından gerekli idari işlemler tesis edilmektedir. Bu kapsamda, bu güne kadar 1.083’ü şikâyet, 92’si ihbar, 137’si veri ihlal bildirimini olmak üzere Kuruma toplam 1.312 başvuru intikal etmiş olup başvuruların 709’u sonuçlandırılmıştır.

Kurul tarafından neticelendirilen başvurular kapsamında veri sorumluları hakkında toplam 13 milyon 525 bin 828 Türk lirası idari para cezası uygulanmış ve bugüne kadar toplam 574 Kurul kararı alınmıştır. Ayrıca aynı dönem itibarıyla yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızdan da 1.607 başvuru alınmıştır.

İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde veri ihlalden etkilenen kişiler hakkında ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçların bir an önce önüne geçilmesi veya en aza indirilmesine imkân verecek önlemler alınmasını sağlamak amacıyla veri sorumluları bu durumu en kısa sürede ilgisine ve veri ihlalini öğrendiği tarihten itibaren en geç yetmiş iki saat içinde Kişisel Verileri Koruma Kuruluna bildirmesi gerekmektedir. Kurul, gerekli gördüğü takdirde bu durumu kurumun internet sitesinde ya da uygun gördüğü başka bir yöntemle ilan edebilmektedir. Bu kapsamda, bugüne kadar yapılan 137 veri ihlal bildiriminin 36'sı Kurum internet sayfasında yayınlanmak suretiyle kamuoyuyla paylaşılmıştır. Bugüne kadar kurul 5 adet ilke kararı almış bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Anayasa'mızda öngörülen özel hayatın gizliliği ile temel hak ve özgürlüklerin korunmasını sağlamak, ülkemizde kişisel verilerin korunmasını sağlamak ve buna yönelik farkındalık oluşturarak bilinç düzeyini geliştirmek, veri sorumlularının uluslararası rekabet kapasitelerini artırıcı bir ortam oluşturmak ve buna ilişkin veri koruma bilincinin oluşmasını sağlamayı temel hedef olarak benimsemiş olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 6698 sayılı Kanun'un kendisine verdiği görevleri en iyi şekilde yerine getirme gayreti içerisinde çalışmalarına devam etmektedir.

Konuşmamın sonlarına yaklaşırken, bütçemize ilişkin rakamlardan bahsetmek istiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu İstanbul yerel seçimlerinde Kişisel Verileri Koruma Kanunu'na göre başvuru olmadı mı Sayın Başkan? Onu bir anlat!

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – 2019 yılı için 33 milyon 770 bin TL bütçe tahsis edilmiştir. Toplam bütçenin yaklaşık olarak yüzde 30'u personel giderleri...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İstanbul seçimlerinde Kişisel Verileri Koruma Kanunu'na göre başvuru olmadı mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Gürer, lütfen.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – ... yüzde 5'i Sosyal Güvenlik Kurumu giderleri için, yüzde 39'u mal ve hizmet alım giderleri için, yüzde 25'i ise sermaye giderleri için tahsis edilmiştir ve cari transferler bütçemizin yüzde 1'inden daha küçük bir orana tekabül etmektedir.

2020 yılı bütçesi titizlikle hazırlanmış ve 2020 yılı için toplam 46 milyon 383 bin Türk lirası teklifinde bulunulmuştur.

Sözlerime son verirken, kurumumuzun önceki yıllarda olduğu gibi 2020 yılı bütçesiyle de 6698 sayılı Kanun'un kendisine verdiği görevleri en iyi şekilde yerine getirme gayreti içerisinde olacağımı belirtmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayınız.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – 2020 yılında görev ve yetki alanımız dâhilinde Türkiye'nin örnek alınan kurumlarından biri olma yolundaki çabamıza ve ülkemizi uluslararası organizasyonlarda en iyi şekilde temsil etmeye devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle yeni yıl bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, saygıları sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Şöyle, ek (3) sayılı listede yer alan kurumlara veriyoruz biliyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kurumlar bağımsız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bu da (2) sayılı cetvelde olduğu için veremiyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama (2) sayılı cetvelde olan kurumlar bağımsız değil mi Sayın Başkan?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – (2) sayılı cetvelde olanlara yer veremiyoruz çünkü onlarca kuruluş var orada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama yasında bağımsız.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Adalet Bakanlığı dışındaki diğer kurumların bütçe rakamlarını almak istediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakana söz verirken süre kısıtlılığı nedeniyle bir şey yaşandı bir an evvel bitsin diye ama Adalet Bakanlığı dışındaki diğer kurumların bütçe rakamlarını da ben almak istiyorum. Sadece 19 milyar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kitapçıkta yok Sayın Başkan; kitapçıkta ilhak edilmiş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Öncelikle Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi gibi yüksek yargının bütçesinin bizim tarafımızdan söylenmesi mümkün değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye topladınız?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- Çünkü Adalet Bakanlığıyla herhangi bir bağlantıları yoktur, ayrı bütçeleri söz konusudur, ayrı bütçeye sahiplerdir; bu konuda herhangi bir yetkimiz bulunmamaktadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Toplamış vermişsiniz.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- Kendi bütçelerini kendileri hazırlayıp uygulamaktadır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- Az önce de söylediğim gibi, Adalet Bakanlığının 19 milyar 751 milyon 360 bin, İşyurtları...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Birlikte söylüyorsunuz...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, lütfen Sayın Paylan ya!

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- Adalet Bakanlığı, bu Adalet Bakanlığının... Bu Yargıtayın bütçesi değil, Anayasa Mahkemesi bütçesi değil, Danıştayın bütçesi değil; bu, bizim kendi Adalet Bakanlığı bütçesi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Söylüyorsunuz işte, toplayıp söylüyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Toplam değil ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) – “İlhak” sözünüzü geri alın o zaman.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Keşir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman duyalım; bilmiyoruz, yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun efendim, buyurun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – O zaman sözünüzü geri alın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kitapçık yok, kitapçık yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bilmiyoruz, duymadık.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – “İlhak” dediniz!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, şimdi bakın: Sayın Paylan... Sayın Paylan “Kitapçık yok.” demeniz bizi üzdü çünkü her bir bakanlığa, her bir kuruma yönelik olarak biz sizlere faaliyet raporlarınızı, bütçelerini, kesin hesaplarını kapsamlı bir şekilde verdik; doğal olarak sizlerin de belki gelmeden önce bu dokümanlara bakmanız gerekirdi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, kitapçık...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – - Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- Ceza İnfaz Kurumları, ile Tutukevleri, İşyurtları Kurumu 994 milyon 196 bin...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Görüşlerimizi kime sunacağız Sayın Başkan? Sayın Başkan, Yargıtayla ilgili, Anayasa Mahkemesiyle ilgili görüşlerimizin muhatabı kim?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, lütfen...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL- ...Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı 25 milyon 194 bin, Hâkimler ve Savcılar Kurulu 93 milyon 163 bin, Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu 17 milyon 122 bin.

Diğer kurumlarla alakalı...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Bilginize sunuyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İnsan Hakları Kurumu bağımsız Sayın Başkan!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.14

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 12.29****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, 21'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz Anayasa Mahkemesi Genel Sekreterine, Yargıtay Genel Sekreterine ve Danıştay Genel Sekreterine 2018 yılı kesin hesap ve 2020 yılı bütçe rakamlarına ilişkin söz vereceğim.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Anayasa Mahkemesi Genel Sekreteri Murat Şen'in, Anayasa Mahkemesinin 2020 yılı bütçe rakamları ile 2018 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması

ANAYASA MAHKEMESİ GENEL SEKRETERİ MURAT ŞEN – Sayın Başkanım, değerli üyeler; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Anayasa Mahkemesinin 2018 yılı bütçesi 69 milyon 80 bin 200 lira olup bunun 55 milyon 567 bin 923 lirası harcanmıştır. 2020'ye ilişkin bütçemiz de 73 milyon 607 bin lira olarak teklif edilmiştir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Yargıtay Genel Sekreterimiz, buyurun lütfen.

3.- Yargıtay Genel Sekreteri Yusuf Ziyaattin Cenik'in, Yargıtayın 2020 yılı bütçe rakamları ile 2018 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması

YARGITAY GENEL SEKRETERİ YUSUF ZİYAATTİN CENİK – Sayın Başkan, ben de şansınızda bütün Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

2018 yılı bütçemiz 460 milyon 437 bin lira olarak kanunlaşmış, yıl sonu itibarıyla 223 milyon 83 bin 329 Türk lirası olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı bütçemiz de 505 milyon 290 bin TL'dir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Danıştay Genel Sekreterimiz, buyurun lütfen.

4.- Danıştay Genel Sekreteri Cevdet Erkan'ın, Danıştayın 2020 yılı bütçe rakamları ile 2018 yılı kesin hesap rakamlarına ilişkin açıklaması

DANIŞTAY GENEL SEKRETERİ CEVDET ERKAN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Danıştayın 2018 yılı kesin hesabı 160 milyon 312 bin 44 lira olarak kesinleşmiş, 2020 yılı bütçe teklifi de 210 milyon 775 bin lira olarak sunulmuştur.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi görüşmelere, müzakerelere başlıyoruz.

Görüşmelere başlamadan önce Bakan Yardımcısı ve bürokrat arkadaşlarımızın kendilerini tanıtmalarını istiyoruz.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Şimdi görüşmelere başlıyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Adalet Bakanlığı (Devam)

b)Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

c)Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı (Devam)

ç)Anayasa Mahkemesi (Devam)

d)Yargıtay (Devam)

e)Danıştay (Devam)

f)Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

g)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

ğ)Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli yargı mensupları, bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce Sayın Bakanın bütçe sunuş konuşmasını dinledik. Sayın Bakandan, nasıl bir yargı istediklerini değil, aslında nasıl bir yargı istemediklerini dinlemiş olduk çünkü öyle bir Hükümetimiz var ki ne yaptığını anlaşılmaz hâle getirmek için, ne yapacaklarını gizlemek için hep yapacaklarının tersini söylüyor. O bakımdan, Sayın Bakanın konuşmalarını da okuduğunuz zaman, dinlediğiniz zaman altında bu gerçeğin yattığını görürsünüz. Maalesef, Hükümetimiz, politikaları gereği, duruşu gereği muhalefetten hiç hoşlanmamıştır ve muhalefeti sindirme -sadece siyasal muhalefeti kastetmiyorum, bunun içinde yargı da vardır, basın ve aydınlar da vardır- farklı düşünenleri, Hükümetin hoşlanmadığı şeyleri yapanları ve söyleyenleri sürekli sindirme, yok etme veya yandaştırma çabası içerisinde olmuştur. Bu, temel hedef olunca, ister istemez ana hedeflerinden birinin de yargı olacağı çok açık ve seçiktir. Yargının bağımsız karar vermesi, elbette, çok sayıda hukuk ihlali yapan, kamu kaynaklarını hukuka, hakkaniyete uygun kullanmayan bir yapıda istenmeyen bir şeydir. Bunu engellemek için, hem sorgulanamaz olabilmek için hem de muhalefet yapanları yargı çıpasıyla susturmaya çalışmak için, yargının yandaştırılması için büyük mücadele vermiştir.

Bildiğiniz gibi, önce ve özellikle 2010 yılından itibaren siyasi, bürokratik ortaklık kurduğu cemaatle birlikte yargıya çekidüzen vermeye çalışmış ve bu dönemde de orduya kumpaslar kurulmuş, siyasi davalar açılmış, yargı kullanılarak oluşturulmak istenilen mekanizmalarla yargı yayından çıkarılmıştır, ta ki iş kendilerine dokununcaya kadar. Kendilerine dokunduktan sonra başka bir

mekanizma geliştirmişlerdir. 16 Nisan 2017 tarihli referandumla birlikte yargının bağımsızlığı artık Türkiye’de ortadan kalkmıştır. Hâlbuki demokrasilerde yargı bağımsızlığı esastır; yasama, yürütme ilişkisinden daha farklı bir yargı bağımsızlığı doktrinde de demokratik ülkelerde de kabul edilen bir gerçektir. Yargının diğer kuvvetlerden mutlak bağımsız olması mutlak surette gereklidir. Eğer bu olmazsa yargı bağımsızlığı yok demektir. Yargı bağımsızlığının olmadığı yerde demokrasi yoktur, hukuk devleti yoktur ve adalet yoktur demektir.

16 Nisan sonrasında Anayasa değişti, şimdi Hâkimler ve Savcılar Kurulu var. Bu Kurul, yargı mensuplarını alıyor, görevlendirmelerini yapıyor, hatta görevlerine son vermeye ilgili kararlar veriyor yani yargının üzerindeki yargıyı şekillendiren ana kuruldur. Yargının bağımsız olup olmadığını belirlemek için bu kurulun niteliğine bakmak lazım. 13 üyesi var ve tüm üyeleri ya doğrudan veya dolaylı olarak Sayın Cumhurbaşkanı tarafından veya bir partinin genel başkanı tarafından belirleniyor yani Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütün üyelerinin bir partinin genel başkanı tarafından belirlendiği bir ortamda bağımsız çalışabileceğini düşünmek mümkün müdür? Bu, asla mümkün değil. Sayın Bakanımız hemen notunu alıyor “Yok, hepsini atamıyor.” diyecek ama öyle. 2’si Bakan ve Bakan Yardımcısı, 4’ünü doğrudan genel başkan yani bir parti genel başkanı olarak Sayın Cumhurbaşkanı atıyor, 7’si de Türkiye Büyük Millet Meclisince seçiliyor ama Cumhurbaşkanının verdiği isimleri Meclis seçiyor. Onun için doğrudan veya dolaylı diyorum. Yani daha önceleri, hatırlayın, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda Bakan ve Müsteşar bulunduğu için yargının bağımsızlığı on yıllar boyunca bu ülkede tartışılmıştır, şimdi ise tamamını siyaset belirliyor. Avrupa Konseyinin hukuk standartlarını belirleyen Venedik Komisyonu, zaten bizim Hâkimler ve Savcılar Kurulunun oluşumuna bakarak burada yargı bağımsızlığında sorun olduğuna karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesine bakıyoruz, Anayasa Mahkemesinde de aynı şeyleri görüyoruz: 15 üyesi var, 3’ü Türkiye Büyük Millet Meclisi vasıtasıyla AK PARTİ Genel Başkanı olan Cumhurbaşkanımız tarafından belirleniyor, 12’sini ise doğrudan kendisi atıyor. Oh, ne güzel, hem Anayasa Mahkemesinin bütün üyelerini tek başına belirleyecek hem Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütün üyelerini tek başına belirleyecek, sonra da biz “Bu memlekette yargı bağımsızdır ve adildir.” diyeceğiz. Bu, mümkün değil değerli arkadaşlar. Bu hâliyle egemenlik Türkiye’de sarayın duvarları içerisine hapsolmuş vaziyettedir ve nitekim bu şekliyle yargının hâli de ortadadır, 4.500’den fazla hâkim ve savcı hakkında FETÖ iltisakı nedeniyle soruşturma başlatılmış ve Sayın Bakanın da söylediği gibi 4 bine yakın hâkim ve savcı meslekten atılmıştır. Burada hiç mi kabahati yok Hükümetin? İşte, birinci perdede bu grupla iş birliği hâlinde Türkiye’de muhalefeti sindirme operasyonlarının bir parçası olarak bu atılanların çoğu bu dönemde alınmıştır yani bu attığınız, hâkim ve savcılardan soruşturma açtıklarınızdan kaç 2002’nin sonundan itibaren göreve alınmıştır? Bunları da söylerseniz daha net şeyler görebiliriz.

Ama daha vahim bir tablo var, şimdi de yargıyı siyasetin emrine sokabilmek için büyük çabalar var. Hâkim, savcı alımlarına bakıyorum. Ekim 2018’de hâkim, savcı sayısı 16.991, on bir ay sonra, Eylül 2019’da 20.693. Bu ne demektir biliyor musunuz? Daha bir yıl olmadan, on bir ayda 3.702 hâkim ve savcı ataması yapan bir Hükümetten bahsediyoruz. Arkadaşlar, böyle tomar tomar, biner biner hâkim ve savcı ataması yapılır mı ya? Ben teftiş kurullarını bilirim ve çalıştım orada; sınava bin kişi girer, 3 kişi alırlardı, 5 bin kişi girer sınava, 9-10 kişi alırlardı. Görevdeyken de sormuşumdur “Niye bu kadar az alıyorsunuz?” diye, demişlerdir ki: “Kaliteyi bozmak istemiyoruz, standardı bozmak istemiyoruz. Bir seferde çok fazla insan aldığımız zaman oraya nitelsiz, ruh hastası, problemlili her türlü insan girebilir, bu da kurulun standardını düşürür.” Ama Sayın Hükümetimizin asıl stratejisi ve hedefi, başlangıçta bir muhalif olarak gördüğü yargıyı siyasetin emrine, yandaşlığına sokabilmek için tomar tomar, biner biner yargı mensubu alıyor. Bu, yanlıştır değerli arkadaşlar, böyle bir alım olmaz. Veya bakıyoruz, başka şeyler de görüyoruz yani parti teşkilatlarında görev alanların hâkim ve savcı

olarak görevlendirilmesinden daha yanlış ne olabilir? Göreve başlayacak hâkim ve savcıların kura töreni yapılıyor, sarayda yapılıyor toplantı, daha kura töreninde Sayın Cumhurbaşkanını bir partinin Genel Başkanı olarak konuşuyor, direktifler veriyor ve talimatlar yağdırıyor; böyle olmaz veya adli yıl açılış törenleri, aynı şekilde yargıya direktiflerin konuşulduğu sarayda yapılıyor. 2015 yılında -bu, yargı tarihimize geçecektir- AK PARTİ Genel Başkanı Sayın Cumhurbaşkanımızın Balıkesir’de yanında Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan, Yargıtay Başkanı İsmail Rüştü Cirit, Danıştay Başkanı Zerrin Güngör, Sayıştay Başkanı Recai Akyel, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Mehmet Akarca, YSK Başkanı Sadi Güven, AYİM Başkanı Abdullah Arslan, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı Serdar Özgüldür’le birlikte zeytinyağı üretim tesislerini ziyaret etmesi bizim hukuk tarihimize, yargı tarihimize geçecek çok ilginç bir tablodur. 2016 yılında yine AKP Genel Başkanıyla birlikte Yargıtay, Danıştay, Sayıştay Başkanları Rize’de çay toplamışlardır değerli arkadaşlar.

Bakın, buraya Yargıtay, Danıştay Başkanları gelmiyor, Genel Sekreterleri gönderiyorlar, niye? Bağımsız olduğu anlaşılın diye Parlamente’ye karşı. Bütçesi konuşulurken Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmeyen Yargıtay, Danıştay bir partinin genel başkanıyla birlikte Rize’de çay topluyor değerli arkadaşlar yani bu kabul edilir bir şey değildir. Yargı bağımsızlığı hepimize lazım. Bugün bana lazım diye söyleyemiyorum, yarın size de lazımdır diye söylüyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Devletteki teamül, Genel Sekreterler gelmişlerdir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teamül değil, yasa öyle söylüyor Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkan da aynı, Genel Sekreter de.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Değerli arkadaşlar, toplantılarda yüksek yargının başkanları yanlarındaki AK PARTİ Genel Başkanı her ayağa kalktığı anda ayağa kalkıp düğmesiz cübbelerini elleriyle düğmelemeye çalışıyorlar arkadaşlar. Yargı bu duruma hiç düşmemiştir bakın. Yargı mensuplarının kendilerine olan saygısı kurumlarına olan saygısıyla birliktedir. Kendilerine olan saygıyı göstermek için kurumlarına ve ilkelere saygılı olmak durumundadırlar ve Danıştay Başkanı da bunun ödülünü alıyor tabii. Zerrin Güngör’ün kızı Gonca Hatinoğlu HSK tarafından Elâzığ’a hâkim olarak atanıyor, göreve daha başlamadan Yargıtay tetkik hâkimliğine getiriliyor ve üç gün sonra da sarayda hukuk hizmetlerinde daire başkanı olarak görevlendiriliyor. Ya, bu ne kadar hızlı bir terfidir? Yani ikide bir ayağa kalkıp düğmelerini iliklemesinin gerekçeleri de anlaşılıyor. Sonra, yargı siyasetin kırbağı hâline elbette bu hâliyle dönüşür. Bir partinin genel başkanını rahatsız eden, Sayın Cumhurbaşkanını rahatsız eden konuları hangi gazeteci kurcalamaya kalkarsa kendisini doğru hapiste buluyor. Ya bu nasıl bir ülkedir? İşte muhalefet edip de hakkında dava açılmayan tek bir gazeteci yok yani muhalefet edip de ben soruyorum, hiçbir gazeteci yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hepsi değil, bir tane örnek verin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bakın, sadece gazeteci değil...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O mahiyette tek bir örnek verin.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...muhalefet edip de hakkında dava açılmayan siyasetçi de yoktur, gazeteci de yoktur, aydın da yoktur.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Avukat da yoktur.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bakın, Eren Erdem’in, Enis Berberoğlu’nun başına gelenler bundan geldi zaten. Bakın, bu yargı nasıl bir yargı?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Niye ondan gelsin?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener... Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bu yargı, bakın, şöyle bir yargı. Trump telefon ediyor, rahip Brunson dışarı çıkarılıyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener...

CAVİT ARI (Antalya) – Ya bir müdahale etmeyin!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Merkel istiyor, Deniz Yücel serbest bırakılıyor, değerli arkadaşlar.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bir düzen sağlayalım lütfen ya.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bu ülkede FETÖ borsalarının kurulduğunu siz söylediniz ya! Bu hâliyle yargıda ne olmaz ki? Bakın, hapisanelerde tarihî rekor kırılıyor. Yani neredeyse içeridekilerin sayısı 300 bine dayanmış vaziyette. Her sene üst üste, onlarca hapisane yapmadan içeriye insan koyamıyorsunuz. Hiçbir dönemde hapisanelerde bu kadar çok sayıda siyasi mahkûm olmamış, hiç bu kadar yaygın siyasi davalar açılmamıştır. Hiçbir dönemde Cumhurbaşkanı hakareten TCK madde 299'a göre bu kadar çok dava açılmamıştır değerli arkadaşlar. On binlerce dava açıldı, son 5 Cumhurbaşkanı hakareten açılan davaların tam 27 katı kadar Cumhurbaşkanı hakareten dava açılmıştır. Üstelik de siyasi eleştiriler hep Cumhurbaşkanı hakaret diye dava konusu oldu.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yani hakaret edenlerde bir şey yok değil mi?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hiç hakaret değil, ben sana vereyim. Şunu oku burada, hakaret varsa gör, vaktim yok.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Avukatların dilekçelerine dava açılıyor, avukatların dilekçelerine.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Değerli arkadaşlar, bu hâliyle yargının geleneksel görevleri var, fonksiyonları var. Bu iktidarın elinde yargının bir temel görevi daha ortaya çıkmıştır. Yargının bu yeni temel görevi de siyasi iktidarın arzuları doğrultusunda siyaseti yeniden dizayn etmektir. Bu, Türkiye'nin yapısına, hukukuna, kurumsal yapısına çok terstir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ama fiilen Türkiye'de...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Şener, on beş dakika doldu, lütfen tamamlayalım.

Buyurun efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Değerli arkadaşlar, bakın, söylenecek çok söz var ama yani öyle bir iktidar var ki...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sizlere söz vereceğim arkadaşlar...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...kendisine muhalefet ettiği takdirde bu ülkenin diğer benzer yapılarına dokunmuyor, bakıyorsunuz ki Alparslan Kuytul içeride. Bu dönemdeki kadar dinî duyarlılığa sahip insanlar sıkıntı çekmemişlerdir. Bakın, söylüyorum, bebekler hapishanelerde ya. Yani bunun izah edilir bir tarafı yok. İki senedir Alparslan Kuytul hapiste ve üç yüz on iki gün...

SALİH CORA (Trabzon) – Niye hapiste?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bakın, niye hapiste olduğunu söyleyeyim. Dava açıldı, FETÖ, DAESH, PKK, El Kaide terör örgütleriyle bilerek ve isteyerek iş birliği yapmak, yardım... Sonra ne oldu? DEAH ve El Kaide'den takipsizlik verildi, arkasından FETÖ ve PKK es geçildi, şimdi sadece bir şeyden devam ediyor tutukluluğu. O da nedir? Bilmem, suç örgütü kurmuş, dolandırıcılık vesaire yapılmış diye. Bir vakıfla bağlantılı, o vakfın yönetimde yok, ilgisi yok, vakıf yöneticileri zaten dışarıda ve son 3 duruşmasında sadece ve sadece tutukluluğunun devamı kararı veriliyor, kendisine söz hakkı da verilmiyor. Böyle bir yargılama sistemi olmaz arkadaşlar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayın efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani bu örneği şundan verdim. Bu siyasi iktidara kim muhalifse onu susturmak, sindirmek yargının yargının temel görevi hâline gelmiştir; bu kabul edilebilir bir şey değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Şener.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Cumhurbaşkanımıza büyük haksızlık yapıyorsunuz Sayın Şener.

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) - Trump deseydi çoktan serbest bırakılırdı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Helallik almanız lazım Cumhurbaşkanımızdan, ben size söyleyeyim yani her şeyi Cumhurbaşkanımıza yüklediniz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Sayın Beştaş, buyurun lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinize saygılar sunuyorum.

Hoş geldiniz.

Doğrusu, Adalet Bakanlığıyla ilgili on beş-on yedi dakika değil, günlerce konuşabiliriz, önce onu söyleyeyim çünkü sorunlar diğer bakanlıklardan farklı olarak bütün yaşamımızı kuşatmış hâlde. “Nedir adalet?” diye başlamak isterim. Kuşkusuz insanlık tarihi boyunca mutlak adaletin mümkün kılınması için uğraş verilmiş ancak buna erişene değin kiminin yazgısı giyotin olmuş, kimine terazisi eğik, adalet darağacını işaret etmiştir. İlk Romalı Hukukçu Ulpianus şöyle tanımlamıştı adaleti: “Adalet, şerefli yaşamak, başkasına zarar vermemek, herkese hakkını vermektir.” Gerçekten en yüksek erdem sayılan adalet, akıl ve vicdandan oluşur ve bu bahisle ancak adaletli bir toplumda yurttaşlar kendilerini güvende hisseder. Bu nedenle hukuk devleti ilkesinin yaşama geçirilmesi aynı zamanda bir toplum olmanın da ön koşuludur. Diğer bir deyişle, yurttaşların hukuki güvence içinde oldukları, devletin eylem ve işlemlerinin de hukuk kurallarına bağlı olduğu sistemin adıdır adalet. Devletleri çetelerden, mafyalardan ayıran en önemli kriter hukuka bağlılıktır ve şu anda Türkiye’de hukuka bağlılıkta değil gerçekten başka bir sistemde yaşıyoruz. Şunu üzümlere belirtmeliyim ki: Bu salonda bulunan herkes dâhil, Türkiye’de 82 milyon yurttaşın hukuk güvenliği yoktur, biz hiçbirimiz hukuk güvenliğine sahip değiliz.

Şimdi, gelelim içinde bulunduğumuz ahvale, ne yaşıyoruz gerçekten? Ben de önce Trump'la başlayayım. Trump, adalet, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda bütün dünyaya Türkiye'de yargının tarafsız ve bağımsız olmadığını ilan etti, en son canlı yayında Serkan Gölge için Cumhurbaşkanına bütün dünya televizyonlarının önünde teşekkür etti, geçen yıl da Rahip Brunson'ın serbest bırakılmasıyla ilgili teşekkürü yargı adına tabii ki Erdoğan'a yaptı.

Şimdi "yargı paketleri" adı altında çokça düzenleme geçiyor. Bir gün yargı paketi "ak" diyor, ertesi gün "ak" dediğine "kara" diyor ve ne oluyor peki? Suçun bir miras gibi aile fertlerine isnat edildiği, aileden birinin cezaevinde olmasının diğerinin yargılanmasına sebep kılındığı, gazetecinin işini yapmasının suç addedildiği, avukatın savunmasını yaptığı kişinin kimliğine göre cezaevine konulduğu, halk iradesi yok sayılarak seçilmiş belediye başkanlarının cezaevine konulduğu, vali ve kaymakamların ise belediyelerin başına kayyum olarak geçtiği, YSK'nin seçim sonuçlarını bölgeye, kişiye ve partiye göre uyguladığı "İşsizlik var." yahut da "Dolar yükseldi." demenin suç olduğu, cezaevlerinin nüfusunun her geçen gün arttığı, çocuk öldüren polisin değil düşüncesini ifade eden muhalifin yargılandığı, cezaevlerindeki hasta mahpuslar yerine iktidarın sahiplendiği isimlerin tahliye edildiği "subliminal" ifadesinin net bir şekilde suç konusu edildiği, halkı kin ve düşmanlığa tahrik edenler yerine barış savunucuların cezaevinde olduğu garabet içinde bir dönemi yaşıyoruz. Hukukun bir ahlaki sorundan öte, toplumu dizayn mekanizması olarak işlevselleştirildiğine tanıklık ettiğimiz ilk değil elbet. 90'lı yıllardan bunu çok acı bir şekilde yaşadık, ben o tarihlerde avukatlık yapıyordum ve o dönem, hukukun katlettiği bir dönem olarak tarihsel sayfalarda yerini aldı. Ama bugün de devletin, en azından kanuna uymak konusunda gerçekten bir kaygısı kalmamıştır. Anayasa'yı dahi tanımayan bir yönetim anlayışının hâkim olduğu bir coğrafyada hukuktan söz edemiyoruz, söz etmek mümkün değil.

Adalet Bakanlığı olarak sizler, toplumsal adaletin sağlanması yolunda eğer öncülük etmeyecekseniz gerçekten göreviniz nedir? Yoksa Bakanlığınızın görevi suçların temize çekilmesine aracılık etmek midir? Buna ilişkin çok sayıda örnek var, birkaçını ifade edeceğim. Bir kere, bu dönemde, maalesef sizin Bakanlığınız döneminde, yüzünüze söylemek durumundayız, tarihimizde birden fazla tutuklama, birden fazla tahliye kararları verilmeye başlandı. 1 kişi 1 defa tutuklanmıyor, 1 kişi 1 defa tahliye edilmiyor, talimatla, bir suçtan, defalarca, 3 defa tutuklanıyor, 3 defa tahliye ediliyor, itirazla tekrar cezaevine konuluyor. Bunun en somut örneği Grup Başkan Vekilimiz İdris Baluken, 2 defa tutuklandı, 2 defa tahliye edildi. Ne tesadüftür ki bu tahliye ve tutuklamalarda mahkeme başkanları ya rapor almış oluyor ya da görevinden alınıp yerine yeni bir mahkeme başkanı atanmış oluyor.

Leyla Güven, milletvekili seçildiğinde tahliye edildi, ki yasaya uygun olan oydu, daha cezaevinden çıkışına izin verilmeden itiraz üzerine bir saat sonra tutuklama kararı verildi. ÇHD'li avukatlara ilişkin aynı mahkeme heyeti -Sayın Bakan, lütfen siz de hukukçusunuz, buna özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum- 37. Ağır Ceza Mahkemesi, beş gün süren bir yargılama yaptı, suç vasfının değişmesi, AİHM'nin uzun tutuklulukla ilgili kararları esas alınarak tahliyelerine karar verildi ve aynı mahkeme heyeti kararını değiştirdi ama yine mahkeme başkanı raporluydu.

Önceki dönem Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş, 3 defa tahliye edildi, biri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından, biri yargılandığı mahkeme tarafından, biri de yargı paketi kapsamında ama Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'la ilgili Türkiye hukuk tarihine korkunç bir sayfa geçti, sahtecilikle tutuklama kararı verildi. Sahtecilik diyorum, bir avukat olarak, bir hukukçu olarak bunu söylemek çok zor. Sahtecilik dediğim nedir? Mükerrer yargılama yapılamaz, bir suçtan 2 defa tutuklama kararı verilemez, 2 defa bu dava açılmaz. Demirtaş ve Yüksekdağ davasında Erdoğan'ın talimatıyla, tahliyesine saatler kala, yargılandığı dava dosyası tekrar getirilerek yeni bir tutuklama

kararı verildi; ben davayı gayet iyi biliyorum. Mahkeme başkanı, tutuklamayı veren hâkim, avukatların gözüne bakmadan salonu terk etti, “Gidin, tutuklama zaptını alın.” dedi. Özgürlüğüne saatler kaldığımı özellikle ifade etmek istiyorum.

Şu anda, Demirtaş da, Yüksekdağ da, diğer arkadaşlarımız da ilk günden beri söylediğimiz üzere kesinlikle bir tutuklu değildirler, iktidarın rehinesi durumundadırlar çünkü yargı, bu kararları vermiyor, yargıya bu kararlar talimatla verdiriliyor. Örneğin Anayasa Mahkemesi, Sırrı Süreyya Önder’le ilgili bir karar verdi hatta iyi bir karar, düşünce ve ifade özgürlüğüyle ilgili ama aynı gün başvuru yapan Demirtaş’la ilgili Anayasa Mahkemesi hâlâ bir karar açıklamadı. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre, hepimiz hakkında açılan davaların derhâl düşmesi gerekiyor çünkü düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında ama yargılamalar devam ediyor.

Yeni bir şey söyleyeyim, Meclise de kayyum atandı. Basın yok ama Bakan olarak bunu duymanızı isterim, şu anda Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Meclis üyelerine, milletvekillerine kayyum olarak atanmıştır. Özel yetki verildi ya fezleke hazırlama konusunda, son iki haftadır bizim Hakkâri Milletvekilimiz hakkında 2 defa 15’er fezleke geldi. Âdeta böyle bir kayyum gibi izliyor, her konuşmayı, her fiili –tutuk içinde fiili- demokratik fiilleri suç olarak yapıyor ve Mecliste şu anda özelde HDP’ye, genel olarak da millet iradesine kayyum atanmış durumdadır.

En son Ahmet Altan’ın tahliyesi meselesinde, 26. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı, ne tesadüf ki bir gün önce değişti -böyle bir tesadüfler ülkesinde yaşıyoruz- tahliye veren hâkimler ya hastalanıyor ya da görevleri değişiyor ve bir sonraki gün tam tersi bir karara imza atılıyor. İşte bu nedenle yargı bağımsız değil, bu nedenle yargı tarafsız değil.

Ahmet Altan dosyasında başka ucube bir durum var; bir ara karar değil, esasla ilgili bir hüküm verilmiş, Yargıtay bozması sonrası verilmiş ve yerel mahkeme davadan el çekmiştir. İlk derece mahkemesinin o kararı vermesi -burada hukukçular ağırlıkta- mümkün değil normalde. Yargıtaya gidecek, istinafa gidecek bir davada aleyhe bozma yasağı olduğu hâlde bu karar verilmiştir.

Osman Kavala dosyası yine gerçekten dehşetli kesitler sunuyor yargılama mekanizmasına ilişkin. On altı ay sonra iddianame hazırlanıyor ve şu ana kadar hâlâ hakkında bir tahliye kararı verilmemiştir. Tutuklandığı dönemde kendisiyle ilgili de bizzat Cumhurbaşkanının bu işin müdahili olduğunu bütün dünyaya ilan ettiğini unutmamak tabii.

Bu anlattıklarım tutuklama kararlarına ilişkin. Tabii, yargı her zaman tutuklamıyor, bazen de gerçekten çok ilginç tahliye kararlarına imza da atıyor. Mesela IŞİD’in üyeleri “Sabit ikametgâh sahibidir.” diye tahliye edilebiliyor ya da İçişleri Bakanlığının başına ödül koyduğu IŞİD üyeleri böyle arada, arafta tahliye edilebiliyor. Tesadüfe bakın ki Hizbullah davalarında -bunu çokça gündem ettim ama henüz soru önergelerime yanıt alamadım- AİHM kararları gerekçe gösterilerek bütün Hizbullah sanıkları tahliye edildi ama aynı hukuki durumda, aynı sevk maddelerinde, aynı şartlarda diğer tutuklular, hükümlüler tahliye edilmiyor. Yargı, tek yargı değil; yargı, çifte uygulamalarla, ayrımcı uygulamalarla aslında tarafını da belli etmiş oluyor.

Şimdi, HDP’li belediyelere, partimizin belediyelerine kayyum atanması meselesi de tabii ki çok önemli bir yerde duruyor. Kayyum, darbedir, evet ve bu darbe aralıksız devam ettiriliyor çünkü yargının tarafsız ve bağımsız olmadığı bir ortamda zaten darbecilik yürürlüktedir. İçişleri Bakanlığı darbe yapıyor ama Adalet Bakanlığı da yan delillerle, dava açtırarak, gözaltı sürelerini uzatarak bu darbenin ortağı oluyor.

Sayın Bakan, size bir şey söyleyeyim, hâlâ devam ettiği için söyleyeceğim: Şu anda Savur, Mazıdağı, Derik, Suruç Belediye Eş Başkanlarımız gözaltında ve sekiz günlük gözaltı süresinden sonra dört gün daha uzatıldı bu süreler. Belediye başkanları bunlar, seçilmiş belediye başkanları. On iki gün bir belediye başkanı niye gözaltında tutulur? İşkenceye yol vermek, sahte delil oluşturmak için. Bunun cevabını lütfen bize verin.

Şimdi, diğer bir mesele, sahte delillere gelmişken, Selçuk Mızraklı, evet, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanımız ve hakkında ifade veren tanık üç yıl önce tutuklanmış olan bir sanık aslında. Üç yıl sonra, seçime yirmi gün kala sahte bir ifade alınıyor ve üstelik onun sahteliği SGK kayıtlarından ortaya çıktı. İfade veren tanık “O tarihlerde birlikte çalıştım.” dediği Selçuk Mızraklı’yla birlikte çalışmamış, SGK kaydı yok. Yüksekova Belediye Eş Başkanlarımızın tutuklanmasına gerekçe olan tanık ifadeleri dokuz yıldır içeride olan sanıklardan alınıyor. Dokuz yıldır bu ifade verilmemiş, dokuz yıl sonra ne hikmetse Yüksekova Belediye Başkanları aleyhine ifade veriliyor. “Yargı bağımlıdır.” dediğimiz budur, yargı suç üretiyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Biz hâkim miyiz, savcı mıyız? Burası duruşma salonu mu? Yargılama mı yapıyoruz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yargılama yapmıyorum.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bunu duruşmada söyleyeceksiniz, biz hâkim değiliz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Anayasa 138.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Delilleri söylüyorum. Yargılama yapılmadığını, yargılamada sahte deliller üretildiğini söylemeye çalışıyorum.

Evet, gerçekten 80 ve 83 yılları arasında ağırlığını sürdüren askerî cunta döneminde askerler ve bürokratlar yerel yönetimleri devralmıştı, şimdi de bir darbe döneminin içindeyiz. FETÖ’den devralınan hukuk ahlaki içselleştirilmiş ve iktidar gerçekten son derece tehlikeli sulara yüzmektedir. Düzmece delil ve önceden ayarlanmış gizli tanıklarla -evet, karikatürlere konu oldu- belediye başkanlarımız rehlin alınıyor.

Sayın Bakan, diğer bir mesele hasta mahpuslar meselesi. Gerçekten 1.400 civarında hasta mahpus var ve anneleriyle beraber cezaevlerinde kalan bebelerden çıplak aramalara değin bir dizi kötü uygulama, işkence uygulaması var ve bu kötü karne, işte, Bakanlığımızın eserlerinden başka bir bölüm sunuyor.

Şimdi, tüm toplumsal krizlerin sebep ve dönüm noktası, gerçekten, adaletten uzaklaşılın iklimidir. Hukukun olmadığı yerde ekonomi de çöker, toplum da. Adaletin olmadığı yerde huzursuzluk, kargaşa, kavga ve ölümlerin olması da, günümüzde yaşadıklarımızla sabittir ki, muhtemeldir, mümkündür ve tabiidir; işte, bu nedenle her zaman diyoruz ki: Hukuk herkese lazımdır.

Başka çok önemli bir mesele, Sayın Adalet Bakanına doğrudan soruyorum, akşam yanıt verir: Şu anda Selçuk Mızraklı, Demirtaş, Yüksekdağ ve daha birçok arkadaşımız buldukları ilden binlerce kilometre ötede başka cezaevlerine naklediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bunu bize bir izah eder misiniz? Bunun kendilerine ve ailelerine işkenceden, eziyetten ve kötü muameleden bir farkı var mıdır? Amaç nedir? Burada bir düşman hukuku uygulaması mıdır, kin gütmeye saiki midir? Neden, Diyarbakır’da cezaevi mi yok da Elâzığ’a, Edirne’ye, Kandıra’ya ya da Kayseri’ye götürülüyor?

Çok önemli bir mesele daha var: Şu anda Osmaniye Cezaevinde 13'üncü gününde bir açlık grevi var; 30 kişi açlık grevinde, tümüyle hapisnede yaşanan kötü koşullardan dolayı bir açlık grevi başlatmış durumdadır ve bu çok önemli bir yerde duruyor. Bu açlık grevinde var olan taleplerin bir an önce karşılanmasını istiyoruz.

İşkence uygulamaları konusunda da sorularımıza hiçbir şekilde yanıt verilmiyor. Daha iki hafta önce Gençlik Merkezi yöneticilerimiz ve üyelerimiz İstanbul'da işkence gördü. Avukatlara yönelik uygulama ile işkence birbirinden bağımsız değil. İnsan Hakları Komisyonunda avukatlara "it sürüsü" diyebilecek kadar bir siyaset var.

Evet, son olarak...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Daha çok söyleyeceğim var benim, günlerce anlatabilirim.

İmralı Adası'na yönelik tecritle ilgili sizin bir açıklamanız vardı Sayın Bakan, dediniz ki: "Çözüm süreciyle ilgisi yok, İstanbul seçimiyle de ilgisiz; mahkeme kararıyla görüşmeye ilişkin hukuki engel kalkmış oldu." Bu hukuki engel yok, şu anda ne engel var? Neden avukatlar görüşemiyor? Neden...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Nedense siz de pek gitmek istemiyorsunuz, nedense? Pek işinize gelmedi herhâlde.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ne istemiyoruz?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Gitmek istemiyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ha, biz gitmek istiyoruz. Avukatlar müdahale ettiği için...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bir dakika Başkanım, toparlıyorum.

Yani, bu konuda en üst düzeyde yetkili olarak siz "Engel kalkmış oldu." dediğiniz hâlde avukatlar ve aileler neden görüştürülmüyor? Tecrit konusundaki ısrarın amacı nedir?

Evet, yargı tarafsızlığını ve bağımsızlığını konuşamadık maalesef. O kadar çok vahim bir tablo var ki... Ama şunu söyleyeyim: Yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını iddia edenler gerçekten başlarını kuma gömmüşlerdir, bunu söylemek zorundayım. Evet, yargı bağımsız ama neden bağımsız, biliyor musunuz? Adaletten, hukuktan, vicdandan, haktan bağımsız ama bağımsız olması gereken erkten, saraydan ve hükümlerden bağımsız değil; yargı sonuna kadar taraflı ve bağımlı, emir ve talimatla çalışıyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yargı erki de kendisini güvende hissetmiyor. Hukuk güvencesi onlar için de yok, bizim için de yok.

Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Size göre, size göre.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Zaten biz konuşuyoruz, bize göre olacak yani.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz konuşuyoruz zaten.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Öyle bir şey yok yani, öyle bir şey yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Yıldız'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Yıldız.

FETİ YILDIZ (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcısı, değerli milletvekilleri, yüksek yargı organlarının temsilcileri, basınımızın kıymetli mensupları; sözlerime başlamadan önce hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik, insan haklarına saygılı, bağımsız ve egemen bir devlettir, bir hukuk devletidir. Hukuk devletinin ön koşulu da “hukuki güvenlik” ilkesi ve “belirlilik”tir. Hukuk normlarının öngörülebilir olması; bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesi, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınması olarak bilinir. Yine “belirlilik” ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasıdır.

Toplumun huzuru ve barışın ana unsuru hukuk devleti, millî dayanışma, bağımsız yargı ve en önemlisi de adalettir. Demokratik sivil toplumun en önemli avantajı, yerleşmiş, herkesin bildiği, eşit olarak uygulanan hukuku garanti etmesidir. Bu hukuk kimseye ayrıcalık tanımayan, hâkimler tarafından uygulanan hukuktur. Yargı bağımsızlığı ve iyi işleyen bir adalet sistemi, Türk devletini ayakta tutan en temel unsurdur. Çağdaş demokrasiler, temel hak ve özgürlükleri en geniş ölçüde sağlayıp güvence altına aldığı rejimlerdir. Yine, kamu gücünü kullanan kişi ve kurumların hukuk kurallarına uymalarıyla temel hak ve özgürlükleri geliştirmesi gerekir. Temel hak ve özgürlükleri sınırlandırılan uygulamalar demokratik toplum düzeniyle elbette bağdaşmaz.

Bir yıl önce konuşmamda belirttiğim gibi, elbette çok iyi hizmetler yapılmaktadır -mesela, adliye hizmet binaları, adalet saraylarının yapımı ve yenilenmesi- gözle görülür, ciddi iyileşmeler sağlanmıştır; bu herkes tarafından bilinmekte ve takdir edilmektedir ancak bazı bölgelerimizde hâlâ eksiklikler vardır. Bunlardan en önemlisi de protokolü yapıldığı hâlde, Ankara Adliyesinin çok dağınık olmasıdır, bir yerde toplanmasının bir an önce sağlanması gerekir çünkü hem meslektaşlarımız hem de vatandaş bu konuda gerçekten muzdariptir. Bize de zaman zaman yakınmalar gelmektedir.

Ülkemizde elbette bu bağlamda yenilikler yapılmış; hukukun ilerlemesi, gelişmesi yönünde. Mesela, 24 Ekim 2019 tarihinde yasalâşan birinci yargı paketiyle uzlaşma kapsamına giren suçların sayısı ciddi şekilde artırılmıştır. Burada dosyaları vermenin gereği yoktur ama bundan vatandaş gerçekten memnundur.

Seri muhakeme usulü ve basit yargılama usulü düzenlemesiyle toplumdaki uyuşmazlıkların en kısa sürede, en az masrafla, en etkin biçimde sonuçlanması hedeflenmiş ve belli bir mesafe alınmıştır. Meslektaşlarımıza yeşil pasaport verilmesi ve avukatlık ve noterlik için sınav şartı getirilmesi de yine takdir edilecek uygulamalardan biridir.

CMK 102’nci maddesindeki tutuklama sürelerine sınırlama getirilmesi bir taraftan soruşturma ve kovuşturmanın hızlanmasını sağlamış, diğer taraftan bu hususla ilgili yakınmaların önemli şekilde önüne geçilmiştir. Hukuk fakültelerinde eğitim süresinin beş yıla çıkarılması, Türkiye Adalet Akademisinin yeniden kurulması, avukatlık ve noterlik mesleğine girişte sınav getirilmesi gibi düzenlemeler memnuniyet vericidir. Yapılan bu düzenlemelerin yerinde olduğunu ifade etmek de henüz her şey yerli yerinde ve yeterli değildir. Bunu da takdir etmemiz gerekir. Hukuk eğitimindeki yetersizliklerin adli hizmet kalitesini düşürdüğü de açıktır. Yargı bağımsızlığı, hukuk devleti ilkelerinin gerçekleşmesi, gerçekten iyi yetişmiş hukukçuların varlığına bağlıdır. Bu sebeple, Yargıtay 1. Başkanı Sayın Cirit’in Adli Yıl Açılış Töreni’nde belirttiği gibi, Yargıtay Onursal Başkanı ve üyelerinin hukuk fakültelerindeki derslerde öğretim üyesi olarak çalışmalarına imkân verilmesini sağlayan kanuni düzenlemenin yapılması kaliteyi artıracaktır. Yine, CMK 109’uncu maddede düzenlenen adli kontrol müessesesi uygulamada sorunlar yaratmaktadır. Adli kontrol, bildiği gibi, CMK 100 maddesinde belirtilen tutuklama nedenlerinin varlığı hâlinde vücut bulur. Uygulamada keyfi kararlar verildiği

görülmektedir. Bu durum, kişilerin hak kaybı ve mağduriyetine yol açmaktadır. Konutu terk etmeme, belli bir yerleşim bölgesini terk etmememe, belli yer ve bölgelere gitmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin çoğu kez iş ve çalışma hürriyetini de kısıtladığı görülmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun amacı elbette kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzenini, kamu güvenliğini, hukuk devletini korumak ve suç işlemesini önlemektir. Adliyemizdeki, Yargıtaydaki dosyalara bakıldığında kanunlarla toplumu suç ve suçludan koruma iş ve işlemleri sırasında fertleri de ceza kanunlarından korumayı tam olarak yerine getirmediğimiz görülmektedir.

Yine, bir eksikliği de dile getirmek istiyorum. Soruşturma mercisi olan cumhuriyet savcılarının CMK 160/2 maddesine uygun olarak etkin bir soruşturma yapmadıkları da gözlenmektedir. Çoğu kez maddi gerçeğin araştırılması ve adli yargılama için delil toplamadan iddianame düzenlenmesi, kovuşturma aşamasında geçen sürede delillerin büyük bir kısmı kaybolmakta ve toplanması güçleşmektedir. Örneğin kamera kayıtları çoğu yerde ancak üç ay saklanmakta ve sonradan elde edilmesi pek mümkün olmamaktadır. Yine, bilişim sistemleri kullanmak suretiyle işlenen suçlarda da aynı sorun yaşanmaktadır.

İş hukuku mevzuatında yeni düzenlemeler yapılmış, ihtiyaç kısmen giderilmiştir ancak işçi-işveren davalarında ara buluculuk müessesesi kısmi başarılı olmuştur. Bu tür davalarda iş yerine ait belge ve kayıtlara itibar edilmemesi sonunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu nedenle iş mevzuatının günümüz şartlarına uygun olması, iş yerindeki tasdikli belgelere itibar edilmesi hukukun bir gereğidir.

Sayın Bakanım, yine, bilirkişi uygulamaları 2016 yılında yürürlüğe girmiş, bu konuda çok sık paneller, sempozyumlar düzenlenmiş ama niteliksiz ve sorumlu bilirkişiler düzenlenen raporlarda hak kaybı ve mağduriyetlere neden olmaktadır. Bilirkişi, raporlarını tanzim ederken kendilerini âdeta hâkim yerine koymakta, hâkimler ise bilirkişi raporlarının yalnızca sonuç kısmıyla hüküm kurmaktadır. Hâlbuki hâkim, bilirkişi raporlarında saptanan bulguların dosyadaki bilgi ve belgelerle örtüşüp örtüşmediğini denetlemelidir. Bu konuda eksikliğimiz sürmektedir. İnşallah en kısa zamanda düzeltilir.

Yine, kamu idareleri aleyhine dava açan vatandaşlar, Harçlar Kanunu'nun 28'inci maddesi gereğince 1/4 nispetindeki harcı davayı açarken yatırmak mecburiyetindedir. Kamu idaresi ise harçtan muafır. Davanın vatandaş lehine neticelenmesi durumunda kamu idaresi harçtan muaf olduğundan vatandaş dava açarken 1/4 nispetindeki harcın davacıya yani kendisine iadesine karar verilecektir; davanın reddi hâlinde nispi olarak karar ve ilam harcı hükmedilmeyecektir. Bu Harçlar Kanunu'nun lafzı ve ruhuyla çelişkilidir; hukuk devleti prensibine, hak arama özgürlüğüne ve adil yargılama hakkına aykırı olduğunu düşünmekteyiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Eşitlik ilkesine de aykırı.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkanım, bölge adliye mahkemelerinin amacı, Yargıtaya gelen dosyaların iş yükünü azaltmak, bazı davaları istinafta çözmektir. Ancak uygulamada bazı dosyaların yerel mahkeme, istinaf ve Yargıtay arasında gidip geldiğini, hüküm kurulmanın çok geciktiği yine tarafımızdan tespit edilmekte, vatandaş da bu konudan şikâyetçidir.

Yine, hedef süre konusunda uygulamaya geçilmiş, sistem düşünce, amaç olarak elbette çok yerindedir ama uygulamada çok işlemediği -eski bir avukat olarak- tarafımdan da gözlenmiştir. Şimdi, tek davacı ve tek davalısı olan bir hukuk davasının bile üç dört yıl devam etmesi ve adaletin geç tecellisi başlı başına adaletsizliktir, vatandaş bu konuda âdeta canından bezmektedir.

Toplumumuzu asıl huzursuz eden önemli bir konuya burada değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, FETÖ/PDY yapılanmasında devletimiz önemli sonuçlar elde etmiştir, çok ciddi bir mücadele yapılmaktadır ancak atılacak ve atılması lazım gelen adımlar vardır. Emniyet birimlerimiz tarafından

byLock, ankesör, örgütevi, sınav soruşturmaları gibi değişik başlıklarda pek çok operasyon icra edilmiş, hijyen/ışıkevlere yapılanması, finans yapılanması gibi pek çok yapılanma alanları çözülmüştür. Ancak 5 bine yakın hâkim ve savcı hakkında işlem yapılmış, bunlardan 3.600'ü hakkında dava açılmıştır ve mahkûmiyetler peşi peşine gelmektedir. Adalet sistemine yerleşmiş bu çete, hain örgüt yıllardır kararlar vermektedir. Bu kararlar maalesef yeniden denetleme yapılmadan icra ve infaz edilmeye devam edilmektedir. Bu dile getirildiğinde söylenen şudur: “Efendim yargılamanın yenilenmesi, CMK 311’le bu mesele çözülebilir.” denmektedir. Oysa CMK 311’deki düzenlemenin mevcut hâliyle bu meselenin halledilmesi mümkün gözükmemektedir. Eğer bir kararın altında ağır cezalı ve bir heyet tarafından verildiyse, en az 2 FETÖ’cü hâkimin imzası varsa, tek kişilik yargılamada -asliye ceza mahkemelerinde olduğu gibi- eğer bir FETÖ’cü hâkimin imzası varsa bu otomatik olarak yargılamanın yenilenmesi sebebi sayılmalıdır.

Tam burada şunu da belirtmek istiyorum: 24 Eylül 2018 tarihinde şartlı ceza indirimi kanun teklifimizi Meclis Başkanlığına sunduk. Adalet Komisyonunda iki yıla yakın bir zamandır beklemektedir. Toplumda bu büyük bir beklenti oluşturmuştur ancak henüz atılmış bir adım yoktur. Peşi peşine yargı paketleri gelmektedir. Sayın Bakanım, öncelik işimiz, toplumun bu beklentisini bir an önce karşılamak olmalıdır çünkü bizim kanun teklifimizin bir şartlı ceza indirimi olduğunu bildikleri hâlde ön yargı ve bilgisizlikle âdeta bir karalama kampanyası aylardır sürdürülmektedir. Oysa bizim teklifimiz, bir af teklifi değildir, beş yıllık bir ceza indirimidir. O da -burada tekrarlamama gerek yoktur- bir defaya mahsustur ve bir hakkın tahliye tarihine kadar bu indirimden faydalanan hükümlünün yeni bir suç işlemesi hâlinde indirim geri alınır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yıldız, lütfen konuşmanızı tamamlayınız.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Oysa afta yapılan indirim geri alınmaz. En önemli farkı budur ama bazı çevreler bilerek bunu bir af teklifi gibi topluma sunmuş ve bazı yerlerden de tepkiler almıştır.

Zaman kısıtlıdır Sayın Bakanım, sonuna da geldik. Şunları söylemek istiyorum: Şimdi, Anayasa, yüksek mahkemeleri Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay olarak belirlemiştir. Yüksek mahkemeler arasında bir üstünlük sıralaması yoktur ancak buna rağmen bu Anayasa Mahkemesi Başkan ve üyelerinin özlük hakları ile Danıştay ve Yargıtayda görev yapan yüksek yargıçların özlük hakları arasında büyük bir fark vardır yani aşağı yukarı 3.155 lira bir maaş farkı vardır. Bu, Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırıdır, bunun düzeltilmesi gerekir.

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: Her konuşmamızda belirtiyoruz, “Biz cezaevlerinde insan haklarına aykırı ihlallerin olduğunu düşünüyoruz ve cezaevlerinin düzeltilmesini bekliyoruz.” diyoruz. Yüz altmış yıl önce yani 1859 yılında yürürlüğe giren Muhakemat Nizamnamesi’yle cezaevlerini iyileştiren ve zindandan cezaevi şekline getiren bir milletin evlatları olarak, tutuklu ve hükümlülerin barındığı cezaevlerini insan haklarına uygun, insan haysiyetine uygun imkânlar dâhilinde yapmamız gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, konuşmanızı tamamlayınız efendim.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Çünkü 10 kişilik koğuştaki 30 kişinin kaldığı, nöbetleşe uyduğu artık herkes tarafından bilinmektedir. Kapasitenin çok üstünde tutuklu ve hükümlü vardır.

Sayın Başkanım, bitiriyorum sözlerimi.

Yargının sorunları elbette çok fazladır, burada bu kısıtlı zaman içerisinde sorunları dile getirmeye çalıştım.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bugün, bildiğiniz gibi, Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü. Dolayısıyla kadına yönelik her türlü şiddetin bir insanlık suçu olduğunu hepimiz biliyoruz ve bu mücadeleyi hep birlikte sürdürmeliyiz diye düşünüyorum. Bu çerçevede de bugün grup konuşmalarından sonra ilk sözleri kadınlarımıza vereceğim, bunu ifade edeyim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İçişleri Bakanına da bir çağrı yaparsanız Sayın Başkan, kadınlar sokakta olabilsin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Bahşi'ye söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bahşi.

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakan, değerli Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Genel Sekreterleri ve değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime rahmetli, büyük şair Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun bir şiirinin son kıtasıyla başlamak istiyorum:

“Ekmek, su, aş bulmak gecikebilir,

Temele taş bulmak gecikebilir,

Devlete baş bulmak gecikebilir,

Adalet gecikmez, tez verilmelidir.”

Sayın Bakanın konuşmasını dikkatle dinledim, olması gerekenleri, olacakları pek güzel anlattı. Hepsini inşallah gerçekleşir. Ancak uygulamada sıkıntılar hâlâ en yüksek şekilde devam etmektedir. Geçenlerde bir karar verildi mahkeme tarafından “Sanığın sekiz yıl ila on iki yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına.” Bu karar, hukukçu olan birisi tarafından verilmemeliydi, verilmemesi gerekirdi ancak maalesef, verildi. Hukuk fakültesi birinci sınıfa başlayan her hukuk öğrencisinin ilk öğrendiği kurallardan birisi, ceza yargılamasında cezalandırma yoluna gidilecekse ceza öngören yasa maddesi dosyadaki deliller değerlendirilerek tesis edilir ve bir miktar olarak belirlenir. Bu kurala aykırı bir ceza verilmiştir. Sıkıntı nerededir? Sıkıntı eğitimedir. Yargının diğer sorunlarını bütün arkadaşlar ayrı ayrı değerlendiriyor, dile getiriyor, bunları ben tekrar etmeyeceğim. Ben sadece bugün, hukuk fakültelerindeki genel durumu ve neler yapılması gerektiği konusuna değineceğim. Bugün hukuk fakültelerinde hukuk eğitimi almamış, özellikle, ilahiyat fakültesi hocalarının yaygın bir şekilde ders verdiği bilinmektedir. Bundan daha vahimi ise hukuk fakültesi dekanlarının 20'sinin hukukçu olmamasıdır. Hatta, bazı hukuk fakültelerinde veterinerlerin bile dekanlık yaptığı bilinmektedir. Şimdi, bu 20 tane hukuk fakültesini size gösteriyorum. Bunlar içerisinde veterinerlik, maliye, tıp, kamu yönetimi, işletme, Fransız dili, çalışma ekonomisi, ziraat mühendisliği mezunu gibi insanlar vardır. Görüldüğü gibi toplam 20 hukuk fakültesinde dekan hukukçu değildir. YÖK verilerine göre 10/10/2019 tarihi itibarıyla 82 tane hukuk fakültesi vardır. Bunlardan 8 tanesi henüz faaliyete geçmemiştir. Geriye 74 hukuk fakültesi kalmaktadır. Hâlen dekanı olan hukuk fakültesi sayısı 73'tür. Hukukçu olmayan dekan oranı yaklaşık yüzde 28 civarındadır. Resmen kurulmuş ve faaliyete geçmemiş dolayısıyla dekanı atanmamış hukuk fakültelerine dekan atanmasıyla birlikte bu oran hem sayı olarak hem oran olarak daha da yükselecektir.

Yine, yukarıdaki tablo incelendiğinde Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi dışında dekanı hukukçu olmayan hukuk fakülteleri 2000 yılı sonrası kurulmuştur.

Yine, vakıf üniversiteleri hukuk fakültelerine nazaran devlet üniversitesi hukuk fakültelerinde hukukçu olmayan dekan daha sık görülmektedir. Sadece 3 vakıf üniversitesinin dekanı hukukçu değilken 17 devlet üniversitesinin dekanı hukukçu değildir.

Ortada ciddi bir sorun vardır. Hukukçu olmayan dekanların kendi içinde en büyük grubu ise – biraz önce de bahsettiğimiz gibi- ilahiyatçılar oluşturmaktadır ki toplam 4 hukuk fakültesinde dekan ilahiyatçıdır.

On yıl kadar önce bazı hukuk fakültelerini iktisadi ve idari ilimler kökenli dekanlar yönetiyordu. Son on yıldır ise bu, adım adım ilahiyatçılara dönüştü.

Hukukçu olmayan dekan atamalarının en masum sebeplerinden birisi fakültenin yeni açılmış olmasıdır. Yeni kurulan bir hukuk fakültesinde profesör unvanlı bir hukuk öğretim üyesi yoksa, rektör henüz bu fakülteye dekan olarak atanacak hukukçu bir profesör öğretim üyesi bulamamış ise bu fakülteye hukukçu olmayan dekan atamak veya hukuk fakültesi dekanlığını kendi uhdesine almak dışında bir seçeneği bulunmamaktadır. Ancak bu durumda dahi eleştirilecek hususlar vardır. Bir tane bile hukuk profesörü yokken neden hukuk fakültesi açılmaktadır?

Yine bazı rektörlerin, hukuk fakültesinde hukuk profesörü olmasına rağmen kendisine yakın hukukçu olmayan öğretim üyesi ataması yaptığına dair birçok şikâyet dile getirilmektedir. Burada şunu da belirtmek gerekir ki iyi niyetli rektörler de Türkiye’de hukuk fakültelerine dekan atamak konusunda büyük güçlüklerle karşılaşmaktadırlar.

Bilindiği gibi dekan atanacak kişinin profesör olması şarttır. Türkiye’de bazı hukuk fakültelerinde hukuk profesörü sayısı sıfırdır veya sadece 1-2’dir. Hâliyle her rektör daha geniş bir havuz içinden dekan seçmeyi arzu etmesine rağmen, bu arzusunu yerine getirememektedir ama bu durum dahi rektöre bu hukuk fakültesine hukukçu olmayan dekan atama hakkını vermez. İlk düğme yanlış iliklenince izleyen düğmeler de doğal olarak yanlış iliklenmektedir. Böyle iyi niyetli rektörlerin olduğu durumlarda “Keşke bu üniversitede hukuk fakültesi hiç kurulmamış olsaydı.” demekten başka bir seçenek kalmıyor bize. Nitekim, Uludağ Hukuk Fakültesinde 1, Hacettepe Hukuk Fakültesinde 6, Gaziantep Hukuk Fakültesinde 2, İnönü Hukuk Fakültesinde 1, Kocaeli Hukuk Fakültesinde 4, Ondokuz Mayıs Hukuk Fakültesinde 1, Süleyman Demirel Hukuk Fakültesinde 4, Yalova Hukuk Fakültesinde 2 adet profesör unvanlı öğretim üyesi vardır. Aslında hukukçu olmayan dekan sorunu, Türkiye’deki hukuk fakültelerinin kendilerine hukuk profesörü bulamamaları sorununun da bir uzantısıdır.

Size ilginç durum daha aktarmak istiyorum. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Vekili Profesör Doktor Şevket Topal ilahiyatçıdır. Ayrıca, açık öğretim adalet yüksekokulunu bitirmiştir. Recep Tayyip Erdoğan Hukuk Fakültesi öğrencilerinin hukuk fakültesi mezunu olmasa da hiç olmazsa iki yıllık açık öğretim adalet ön lisansı yapmış bir dekanları vardır. Türkiye âdeti bir hukukçusuz hukuk fakültesi cennetidir. Hukuk fakültesi öğrenimi almamış kişiler nasıl olacak da hukuk dersi verecekler? Hukuk eğitimi almamış, kendileri hukuk fakültesinde çalışmamış kişiler nasıl olacak da hukuk fakültesini yönetecekler? Kendileri hâkim ve savcı olma ehliyetine sahip olmayan kişiler nasıl olacak da hâkim ve savcı veya avukat yetiştiren okulları yönetecekler, buralarda ders vereceklerdir?

Hukuk fakültelerinde ders veren hukukçu olmayan hocalara sormak istiyorum: Siz, sağduyuya sahip bir akademisyen olarak kendinizi hukuk fakültesinde ders vermeye ehil görüyor musunuz? Yine, içlerinden dekan olanlara da şunu sormak istiyorum: Kendinizi bir hukuk fakültesini yönetmeye ehil görüyor musunuz?

Hukukçu olmayan dekanlara ve hukukçu olmayan hukuk hocalarına sormak istiyorum: Kendinizin yönettiği veya ders verdiği hukuk fakültesine kendi çocuğunuzu göndermek ister misiniz?

Türkiye’de, başta ilahiyatçılar olmak üzere, pek çok çevrede en çok telaffuz edilen kelimelerden ikisi ehliyet ve liyakattir. Bu çevreler sıkça işi ehline vermeyen kavimlerin, milletlerin batacağını söyleyebilir.

Yine, hukukçu olmayıp hukuk dersi veren hocalara soruyorum: Sizin öğrenimini görmediğiniz dersleri vermeniz ehliyet midir? Kendinizin mezun olmadığı bir fakülteye dekan olmanız liyakat midir? Eğer işi ehline vermeyen kavimler batıyorsa, hiç kuşkunuz olmasın, hukukçu olmayan kişilerin ders verdiği hukuk fakültelerinin ve hukukçu olmayan dekanlar tarafından idare edilen hukuk fakültelerinin bulunduğu bir ülke bugün “Batmadı.” diyorsanız bile eninde sonunda batacaktır.

Burada hukuk fakültesinde görev yapan hukukçu öğretim üyelerine yine sormak istiyorum: Sizin fakültelerinize hukukçu olmayan öğretim üyeleri atanırken, sizin bin bir emek ve güçlkle elde ettiğiniz unvanları başkaları hak etmeden kullanırken siz neden susarsınız? Elbette ki hukuk fakültelerinin dekanlarının hukukçu olması, bu fakültelerdeki mevcut kalitesizlik sorununu tek başına çözecek bir şey değildir. Hukukçu olmayan hukuk fakültesi dekanları sorunu, hukuk eğitiminde sıfırın altında bir kalite sorunudur. En azından sıfır derecesine çıkmadıkça başka kalite sorunlarını tartışmanın da bir anlamı yoktur. Hukuk fakültelerinde yapılan eğitimin kalitesi arttırılmadıkça yetişen hukukçunun kalitesi de artmaz. Hukukçunun, hukuk eğitimi düzeyi arttırılmadıkça dünyanın en iyi yasalarını da çıkarsanız, en iyi reformunu da yapsanız adil yargılanma hakkını sağlayamazsınız. En iyi yasalar kötü uygulayıcılar elinde kötü sonuçlar doğurur. En kötü yasalar da iyi uygulayıcılar elinde iyi sonuçlar doğurur. En büyük sorunumuz uygulayıcıların hukuk eğitimi sorunudur. Elbette ki bunun yanında yargı bağımsızlığıdır, hukuk fakültelerinin özerkliğidir. Türkiye’de yargıyı, siyasi etkilerden kurtarmadıkça yargıya güveni tesis edemezsiniz. Türkiye’de hukuk fakültelerinin özerkliğini sağlamadıkça hukuk eğitiminin kalitesini arttıramazsınız.

Ülkenin hukuk eğitiminin kalitesizliğinin sebeplerini ortadan kaldırmak gerekir. Bunlardan en önemli öğretim üyesi azlığıdır. YÖK’ün verilerine göre, 2018-2019 öğretim yılında hukuk fakültelerinde okuyan 82.322 öğrenci, buna karşılık 407 profesör ve 211 doçent öğretim üyesi vardır. Üstelik bunların bir kısmı da hukukçu değildir.

Hukuk profesörü veya doçent başına düşen öğrenci sayısı 133’tür. Bu sayı ortada oldukça siz sihirbaz olsanız hukuk fakültelerinde eğitim kalitesini arttıramazsınız. Üstelik pek çok hukuk fakültesinde dersler, profesör veya doçentler tarafından değil ders verme yetkisine ve yetisine sahip olmayan araştırma görevlileri tarafından verilmektedir. Araştırma görevlilerinin ders vermesi yasalara aykırıdır. Buradan derslerine araştırma görevlisi giren öğrencileri, dekanlarını rektörlüğe, rektörü de YÖK’e şikâyet etmeye davet ediyorum. Ne ilginçtir ki son dönemlerde büyük şehirlerde dahi bazı mahkeme kürsülerinde 23-24 yaşında hâkimler, bazı hukuk fakültelerinin kürsülerinde de 23-24 yaşlarında öğretim üyeleri görev yapmaktadır.

Yargı reformu yapmak isteyen Sayın Bakan ve bürokratlarına sesleniyorum: Yapmanız gereken şey, öncelikle hukuk fakültesi sayısını veya hukuk fakültesi eğitim süresini artırmak değil, hukuk öğretim üyesi sayısını artıracak tedbirler almaktır. Hukuk öğretim üyesi sayısını artırmak için ise yirmi yıla ihtiyacımız var. Bir hukuk profesörü, lisans eğitiminden sonra minimum yirmi yılda profesör olabilmektedir.

Durum bu iken, Afyonkarahisar, Bolu, Çankırı, Kırklareli, Rize, Tokat, Yozgat gibi hiç olmayacak yerlerde hukuk fakültesi kurarak zaten yetersiz olan hukuk öğretim üyesi sayısını iyice dağıttık, daha da işin içinden çıkılmaz hâle getirdik. Ne yaparsanız yapın, siz bu illerde açılmış hukuk fakültelerinde hukuk profesörü istihdam edemezsiniz. İstedığınız tedbiri alın, istediğiniz teşviki verin, istediğiniz zorunlu hizmeti getirin, bunu sağlayamazsınız. Zorunlu hizmetini tamamlayanlar buralardan gidecektir.

Önümüzde bu konuda da çok güzel bir örnek var: Erzincan Hukuk Fakültesinde 2000’li yılların başında 30’dan fazla yardımcı doçent ve doçent varken bugün hepsi profesör olan hocaların tamamı ayrılmış, sadece 4 kişi kalmıştır bu fakültede. Türkiye’de hukuk eğitiminde kalite sağlamak istiyorsanız, öncelikle kendisine hukukçu bir dekan dahi bulmamış hukuk fakültelerini derhal kapatınız. Bunun dışında, kendi kadrosunda, en az 5 profesör, 5 doçent ve 5 doktor öğretim üyesi olmayan hukuk fakültelerini de derhal kapatınız. Tabii, bunları yapmak cesaret ister. Bugün kapatılabilir mi, bilemiyorum. Ama hiç olmazsa hukuk fakültelerine hukukçu olmayan dekan atanmasına engel olun. Hukuk fakültelerinde derslerin hukukçu olmayan öğretim üyeleri tarafından verilmesine karşı çıkın ancak bunları yapabildiğimiz takdirde bir yere gelebiliriz.

O nedenle çocuklarını hukuk fakültesine göndermeyi düşünen anne babalar göndermeyi düşündüğünüz hukuk fakültesinin “web” sayfasına girip, şu üç hususu araştırınız:

Birinci: Fakültenin kadrosunda tam zamanlı olarak 5 hukuk profesörü, 5 hukuk doçenti ve 5 hukuk doktoru var mı? Yoksa çocuklarınızı göndermeyin.

İkincisi: Fakültede ders veren öğretim üyelerinin hepsi hukuk fakültesi mezunu mu?

Üçüncüsü: Fakültenin dekanı hukukçu mu?

Böyle bir fakülteye çocuğunuzu göndererek onun geleceğini heba etmeyiniz.

Yargı reformu kapsamında bir de eğitim kalitesini artırmak için hukuk fakültelerinin beş yıla çıkarılacağı tartışılıyor. Bence hukuk fakültelerinin beş yıla çıkarılmasından önce bu hukuk aksaklıklarının giderilmesi şarttır. Bu fakültelerdeki dersler ehil hocalar tarafından verilirse bu fakülteleri ve hukukçularımız kaliteli hâle gelir.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Hepinizi bu vesileyle saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Cora, buyurun lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, Değerli Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyeleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi ve bağlı kuruluşlarının bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum. Adalet Bakanlığı bütçesini hepimiz önemsiyoruz ve konuşmalarımızı da bu doğrultuda gerçekleştiriyoruz. Komisyonumuza da yoğun bir ilgi söz konusudur.

Değerli arkadaşlar, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, ekonomik ve refah düzeyinin artması ancak hukuk devleti ilkesinin etkin bir şekilde uygulanmasıyla mümkündür. Bu bağlamda Sayın Bakanımız hakikaten çok güzel bir perspektif ortaya koydu. Hukuk ve adalet alanında yapılması

gerekenleri çok naif ifadelerle ve somut bilgi ve belgelerle ortaya koydu. Ancak Komisyonumuzda yapılan konuşmalara baktığımız zaman sanki Plan ve Bütçe Komisyon değil de bir mahkeme salonunda konuşma yapılıyor, savunma yapılıyor gibi, deliller ifadeler ortaya konuluyor gibi bir görüşme gerçekleştirildi. Bunu kabul etmemiz mümkün değildir. Savunma yapılacak yer mahkemelerdir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Savunma yapmıyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Beştaş, lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Deliller orada ortaya konulabilir. Burası Plan ve Bütçe Komisyonudur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İtham ediyoruz, savunma olmuyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Değerli arkadaşlar, öyle bahsettiğiniz kişiler siir okuduğu için jet bir yargılamayla cezaevine girmiş kişiler değildir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Değildir, bir tek sizin Cumhurbaşkanınız öyle.

SALİH CORA (Trabzon) – Türkiye'nin şu anda ciddi manada terörle bir mücadelesi söz konusudur. Terörle mücadelesi aynı zamanda bir hukuk ve kamu düzeni mücadelesidir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hukuk dışına çıkabilirsin yani.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayın zamanda her bir vatandaşımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması mücadelesidir.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz “Hukuksuzluk var.” diyoruz Sayın Cora.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Beştaş, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama onlar da bize müdahale ediyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle çıkıp da Kobani olaylarında milleti sokağa çağırıp 50’den fazla kişinin ölmesine neden olan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle bir şey yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Öyle bir şey yok, o sizin yalanınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, müdahale etmeden Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama hoş değil yani.

SALİH CORA (Trabzon) – ...ondan sonra endüstri meslek liselerinin yıkılıp yıkılmasını sağlayan, kamu binalarını darmadağın eden bir anlayışa müsaade edemeyiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bak, sen itham ediyorsun, savcı gibi konuşuyorsun. Savcı mısın sen?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Arkadaşlar, şimdi şöyle söyleyeyim: Türkiye bir 15 Temmuz sürecini yaşadı, ondan öncesinde de yine Türkiye’de, çukur ve barikat eylemlerinin yaşandığı bir süreç gerçekleşti. Böyle bir durumda siz kalkıp öyle “hendek” “çukur” “barikat” diyerek bunları küçümseyemezsiniz. “Rojava halkları kazanacak, bu direniş kazanacaktır.” “Daha siz durun, Apo’nun heykelini dikeceğiz, heykelini” diyen bir kişinin, Anayasa’yı ihlal eden bir kişinin, kanunları ihlal eden bir kişinin yargılanması hukuk düzeni içerisinde çok makul karşılanması gerekiyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz de mahkeme kurdunuz Sayın Cora, aynı şey.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kerestecioğlu, lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) – Öyle sizin bir eş başkanınızın çıkıp “Biz sırtımızı YPG’ye, PYD’ye dayadık, bundan gocunmuyoruz.” şeklinde...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – A Haber ağızıyla konuşma, vekil olarak konuş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, Sayın Beştaş, böyle bir şey yok, lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yargılama yapıyor resmen.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama lütfen arkadaşlar, siz de söylediniz, ifade ettiniz, siz görüşünüzü beyan ettiniz, Sayın Cora görüşünü beyan etti.

SALİH CORA (Trabzon) - ...ifadeler kullanmasının bir şekilde hukuk karşısında bir karşılığı olması gerekiyor. Biliyorsunuz ki YPG'nin, PYD'nin binlerce kişiyi mülteci konumuna soktuğu Akçakale'de okulun önüne...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geldiği zaman Salih Müslim Ankara'da kırmızı halıyla karşılandı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – PYD Eş Başkanı Salih Müslim kırmızı halıyla karşılandı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Pes yani!

SALİH CORA (Trabzon) - ...roketatar fırlatarak çocukların ölümüne sebep olan bir terör örgütüne sırtınızı dayarsanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Salih Müslim Ankara'daydı, siz görüşüyordunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, siz devam edin lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) - ...bunun karşısında sizin de sırtınızı dayayacağınız mahkeme salonları da vardır, cezaevi koridorları da vardır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama öyle siz görüşüyordunuz. Kırmızı halıyla karşılandı, Ankara'daydı, Dışişleri Bakanlığındaydı.

SALİH CORA (Trabzon) – Yine bir milletvekiliniz çıkıp PKK'ya...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz savcı mısınız Sayın Cora? Savcı mısınız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Müdahale etmeyin arkadaşlar, lütfen ya! Görüşünü, düşüncesini açıklıyor.

SALİH CORA (Trabzon) - Ona bakarsak sizin de neyin avukatlığını yaptığınızı çok iyi biliyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz arkadaşlarımızın avukatlığını yapıyoruz, siyasetçilerin avukatlığını yapıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Seçilmiş siyasetçilerin avukatlığını yapıyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) - Bir milletvekiliniz çıkıp sonuçta kalkıp “PKK/PYD sizi tükürüğünde boğar.” şeklinde ifadeler kullanırsa işte o zaman hukuk da gereğini yapmak zorundadır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu bir itiraf işte, siz tutuklatmışsınız.

SALİH CORA (Trabzon) - O zaman da hukuk da gereğini yapar. Türkiye bir hukuk devletidir, Anayasa'sı vardır, kanunları vardır. Bunlar ihlal edildiğinde Türk yargısı da gereğini yapmakla yükümlüdür.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kararı vermiş.

SALİH CORA (Trabzon) - Değerli arkadaşlar, on yedi yıllık AK PARTİ iktidarımız süresi içerisinde biz üstünlerin hukukunu değil, hukukun üstünlüğü ilkesini savunarak büyük reformlar yaptık, büyük dönüşümler gerçekleştirdik.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapma Cora ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Paylan.

SALİH CORA (Trabzon) - Ve her türlü vesayet engelini ortadan kaldırarak...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Rahip Brunson nasıl bırakıldı? Trump teşekkür etti Cumhurbaşkanına, Cumhurbaşkanı ağzını açamadı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, lütfen...

SALİH CORA (Trabzon) - Arkadaşlar, Rahip Brunson Türk yargısı tarafından yargılanmıştır, cezalandırılmıştır, makul sürede de tutuklu kalmıştır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Serkan İnci’yi kim bıraktı?

SALİH CORA (Trabzon) - Onu geçin. Şimdi burada dosyalar üzerinden konuşursak hiçbir sonuç elde edemeyiz. Yapılanlara bakacağız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Trump teşekkür etti.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ama Sayın Paylan, hiç yakışmıyor size ya, Sayın Paylan, lütfen ya, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, sen de konuşacaksın.

SALİH CORA (Trabzon) - Arkadaşlar, biz hiçbir zaman yargısal aktivizm peşinden koşanlara pirim vermedik. Milletin hukukunu korumak adına hiçbir güce boyun eğmedik. Biz dünün yargısını da çok iyi biliyoruz, hâkimlere telinde bulunan, yargıya baskıda bulunan, her türlü davaya müdahale eden yargı süreçleri vardı ve 1995 yılındaki Plan ve Bütçe Komisyonu tutanaklarına bakın, Mehmet Moğultay’ın suçlandığı konulara bakın...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şu anda yok mu? Şu anda daha beter.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yargı hiçbir zaman bu kadar bozulmamıştı, hiçbir zaman.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar ya, lütfen ya. Lütfen Sayın Beştaş.

SALİH CORA (Trabzon) – ...Seyfi Oktay’ın suçlandığı konulara bakın, her birinde o zaman Komisyon üyelerinin yaptığı konuşmalarda hâkim ve savcıların kimlerin önünde önünü iliklediği çok açık bir şekilde tutanaklara yansımıştı.

Değerli arkadaşlar, burada Sayın Bakanımızın Yargı Reformu Strateji Belgesi’ne ilişkin görüş ve düşüncelerinin daha aktif bir şekilde konuşulmasını, burada değerlendirilmesini, görüş ve önerilerinizle katkı sağlanmasını istedik.

Ancak ben size şunları özellikle ifade etmek istiyorum ki: Sayın Bakanımız da hukuk devleti ilkesine çok sık bir şekilde temas etti, demokrasinin standartlarının yükseltilmesinden özellikle ifade etti.

Biz AK PARTİ iktidarı döneminde demokratikleşme ve hukuk alanında birçok önemli adım attık. Ülkemizin en önemli kronik sorunlarının üzerine cesaretle giderek toplumsal ve siyasi hayatı normalleştirdik. Antidemokratik birçok uygulamayı kaldırdık, yasaklayıcı düzenlemeleri ortadan kaldırdık. Daha düne kadar başörtüsü sorunu vardı bu ülkede ya, başörtüsü sorunu vardı. Pantolonunda seccade izi var diye yargılanan kişiler vardı. Böyle bir Türkiye vardı ve bu konuda, insan hakları alanında önemli reformlar gerçekleştirdik.

CAVİT ARI (Antalya) – Biri söylüyor biri de inanıyor ya! Biri söylüyor biri de tasdikliyor kafasıyla, inanıyor ya!

SALİH CORA (Trabzon) - İşkenceyi Türkiye'nin gündeminden çıkardık. İşkence suçlarında zaman aşımını kaldırdık. Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkını biz getirdik. Çocuk ve kadın hakları konusunda mevzuatlarımızda esaslı değişiklikler yaptık. Bilgi edinme hakkını kabul ettik. Kişisel verilerin korunmasını anayasal bir hak olarak düzenledik. Türkiye İnsan Hakları ve Eşiklik Kurumunu biz kurduk. Kamu Denetçiliği Kurumu ilk defa bu dönemde bu kadar aktif hâle gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, ülkemizde adaletin ve hukukun üstünlüğüne dayalı, herkesin güven duyduğu, her türlü güç odağından bağımsız, tarafsız, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verebilen bir hukuk sistemini hayata geçirmeyi temel vazifemiz olarak görüyoruz. AK PARTİ iktidarları döneminde yargı alanında yapılan reformlar meyvesini vermiştir. Türk yargısı ilk defa darbecilere boyun eğmemiştir ve yargı bağımsızlığı adına büyük bir zafer elde ettik. 15 Temmuz darbe girişiminde eğer şerefli Türk yargıçları ve savcılar olmasaydı o gün o darbecilere belki de hevesleri gerçekleşmiş olacaktı. Anayasa değişikliğiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin HSYK'ye üye seçmesini sağlayarak millî iradenin yargı yönetimine yansımalarının yolunu açtık. Disiplin mahkemeleri dışında bütün askerî mahkemeleri kapattık. Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve özel yetkili mahkemeleri kaldırdık. Başta Ceza Kanunu olmak üzere, temel kanunların tümünü yeniledik. Yaptığımız yasal düzenlemelerle her türlü ayrımcılığı reddettik. Ayrımcılık ve nefret suçlarına Ceza Kanunu'nda yer verdik. 12 Eylül, 28 Şubat, 15 Temmuz darbecilere karşı failleri adalet önünde bizim dönemimizde hesap vermektedir. Darbecilere karşı darbe hukuku değil, gerçek manada hukuku uygulayan bir sistem icra edilmektedir. Hukukumuzda ara buluculuk, cezada uzlaşmayla uyumsuzlukların mahkemeye taşınmadan dostane çözümünü sağladık ve büyük bir başarı elde edilmektedir. Bilirkişi reformunu gerçekleştirdik. Bilirkişilerin konularında ehil, akredite olmuş kişiler arasından seçilmesinin esaslarını Türkiye Büyük Millet Meclisinde çıkardığımız yasayla gerçekleştirdik. Dayanaksız şikâyetlerin önüne geçmek için lekelenmeme hakkına ilişkin düzenlemeler yaptık. Adli yardımları artırarak adalete erişimi güçlendirdik. İcra ve iflas dairelerinin modelini değiştirdik.

Adliyelerin önündeki sabıka kaydı kuyruklarını ortadan kaldırdık arkadaşlar. İstinaf mahkemelerini kurduk, bölge adliye mahkemelerini kurduk. Avrupa Birliğinde birçok ülkede mevcut olan bu düzenlemeyi Türkiye'de de hayata geçirdik. "Yapamazsınız, edemezsiniz." denilen bu sistem şu an çok başarılı bir şekilde adliyelerdeki dosya yükünü hafifletmiştir. Mahkeme sayılarını artırdık. 261 adalet hizmet binasının inşaatını tamamladık. Merdiven altı adalet sistemini ortadan kaldırdık. UYAP sayesinde vatandaşlarımıza ve avukatlarımıza adliyeye gitmeden e-imzayla sistem üzerinden dava açma imkânını getirdik. SEGBİS'le yani Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi'yle vatandaşlarımızın ifade vermek için uzak mahkemelere gitmesine artık gerek kalmamaktadır. Uluslararası standartlar taşımayan 347 -bendeki son bilgilere göre- cezaevini kapattık. Adli tıp hizmetlerini ülke geneline yaygınlaştırdık. Yani adli tıp hizmetlerini ülke geneline yaygınlaştırdık hususu önemli arkadaşlar. Vatandaşımız bir otopsi durumunda başka bir ile gidip orada günlerce ölüsünü, cenazesini beklemek durumunda kalıyordu, şimdi bütün illerde otopsi yapabilme imkânını getirdik.

Yargı reformu kapsamında, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nı getirdik. Avukatlara hususi damgalı pasaport hakkı tanıdık. Kamu davasının açılmasının ertelenmesinin alanını genişlettik ve seri yargılama usulünüyse daha etkin bir şekilde hayata geçirdik. Hukuk sistemimizde çok yeni bir uygulama getirdik: Basit yargılama usulü. Yani savcı ile failin anlaşması hâlinde ceza indirimini öngören bir düzenlemeyle, yeni bir düzenlemeyle hukuk sistemimize güzel bir müessese kazandırdık. Ayrıca, ifade özgürlüğüne ilişkin mevzuat ve uygulama yeniden gözden geçirildi.

Biz de eksiklerimizi, aksaklıkları, yargıdaki sorunları zaman zaman bu işin paydaşlarıyla görüşüp, konuşup gerekli kanuni düzenlemeler yapma noktasında geri durmadık. Sayın Bakanımız her gittiği ilde her tarafla temas hâlinde, herkesle görüş alışverişi içerisinde ve sorunları dinliyor, çözümü için de gerekli diyalog mekanizmasını oluşturuyor ama diyalog kurduğu kişileri bu sefer sizlerin maalesef tecrit etme noktasında gerekli kumpas çalışmalarına başlamış olduğunuzu da biliyoruz.

Önümüzdeki planda, yargı sistemini daha şeffaf, hesap verebilir ve etkin çalıştırabilmek için reform sürecini diri tutmaya devam edeceğiz. Adalet hizmetlerinin kalitesini sürekli geliştireceğiz. Adalete güvenen vatandaş, vatandaşına güvenen bir adalet hâkim olacaktır. Bu kapsamda, noter onayı aranan işlemlerin sayısının azaltılmasını özellikle önemsiyoruz. Güveni, memnuniyeti ve performansı esas alacağız. Hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesini oluşturacağız. Adli personelin etkinliğini artıracacağız. Hedef süre uygulamasıyla şeffaflık artırılacak, makul sürede yargılanma hakkı daha etkin korunacaktır.

Değerli arkadaşlar, kuşkusuz ki bu adımlara yenilerini eklemek ve bu kimliğimizi sürekli zinde tutmak temel şiarımızdır. Bu meyanda, açıklandığında büyük yankı uyandıran, toplumun her kesiminde ciddi bir kabul gören Yargı Reformu Strateji Belgesi reform sürecimizin en önemli dönüm noktalarından birini oluşturacaktır. Bu konuda Sayın Bakanımızın yapmış olduğu çalışmaya Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak yani kanun nezdinde, yasama olarak gerekli desteği vereceğimizi ifade ediyorum.

Bu duygularla, Adalet Bakanlığının ve ilgili kuruluşların bütçesinin adalet camiamıza, ülkemize ve milletimize hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, birleşime 14.45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.56

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 14.51****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, 21’inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Müzakerelere devam ediyoruz.

Sayın Emecan, buyurun lütfen.

Arkadaşlar, lütfen sessiz olalım. Lütfen ayakta kimse olmasın.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, değerli arkadaşlar, basın emekçilerimiz; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, nezaketinizden dolayı da -kadın vekillere öncelikli söz verme konusunda- tüm arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bir ülke demokrasisinin en önemli göstergelerinin başında güçlü bir kuvvetler ayrılığı varlığı gelmekte. Yargı bağımsızlığı, bu kuvvetler arasında ülkede yaşayan vatandaşların her alanda kendilerini güvende hissetmeleri ve hukuk devleti olma açısından son derece önemlidir. Ancak, 16 Nisan 2017 referandumuyla kabul edilen Anayasa değişikliği, kuvvetler ayrılığı, tarafsız ve bağımsız yargı konusunda kötü olan sistemden daha da geriye gidişi temsil etmektedir. Geldiğimiz noktada ülkemizde yargının tamamen iktidara bağımlı hâle geldiği, yeni yönetim sisteminin neredeyse bütün uygulamalarında kendini göstermektedir. Bugün bazı verilere baktığımızda da bu gidişatın kötülüğü ortaya çıkmaktadır.

Hukukun Üstünlüğü Endeksi’ne baktığımız zaman Türkiye, 2019 yılında bu endekste 126 ülke arasında 109’uncu sırada, Doğu Avrupa ve Orta Asya grubundaki 13 ülke arasında sonuncu sırada yer almıştır. Orta üst gelir grubundaki 38 ülke arasında ise sadece Venezuela’nın önünde kendine yer bulabilmiştir Türkiye.

Yine “Şeffaflık” başlığında 2019 yılında 94’üncü sırada, temel haklar söz konusu olduğunda da 126 ülke arasında 122’nci sırada; Türkiye kişilerin mal ve can güvenliği konusunda ise bu başlıkta 96’ncı sıradadır. Araştırmalar yıllara göre, ülke sayılarına göre farklılık gösterse de Türkiye, her yılda son sıralarda yer almayı başarmıştır. Bu da üzücü bir durumdur. Freedom House tarafından her yıl hazırlanan Dünya Özgürlükler Raporu’nda Türkiye son iki yıldır -2018, 2019- “özgür olmayan ülke” kategorisinde yer almıştır.

(Uğultular)

Arkadaşlar, biraz daha sessizlik rica edeceğim lütfen çünkü konuşurken benim de dikkatim dağılıyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Şimdi, verilerle yine Türkiye’de adalet sistemine baktığımız zaman, TÜİK’in verilerine göre adalet istatistiklerinde özellikle çocuklarla ilgili birkaç veriyi paylaşmak istiyorum. Yıl içinde ceza infaz kurumuna giren hükümlüler arasında -2015, 2017- en yüksek artış yılları içerisinde genç işsizliğin de yaşandığı 18-24 ve 25-34 yaşları arasında yaşanmıştır.

Yine, mağduriyet türlerine göre, güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuklarda, mağdur çocuklar arasında, 2015 yılında 12.689 çocuk cinsel suçlar nedeniyle güvenlik birimlerine gelmiş ya da getirilmişken bu oran 2017 yılında 18.623’e yükselmiştir. Aynı yıl, mağdur çocuk sayısı 155.024 olarak kayıtlara geçmiştir. Bu, iki yılda çok yüksek bir artıştır Sayın Bakan, bunu dikkatinize sunmak istiyorum.

TÜİK tarafından, mağduriyet türüne göre güvenlik birimine gelen, getirilen çocuklar konusunda bir de şöyle bir tanımlama var: “Bilinmeyen” olarak işaretlenen kategorideki artış da çok dikkat çekici. Bu rakam 557’den 2.449’a yükselmiştir. Sayın Bakanım, bu “bilinmeyen” kategorisi nedir, içinde neler vardır? Bunu da bize bir açıklarsanız, arkadaşlarımız açıklarlarsa çok seviniriz.

Adalet Bakanlığının bütçesine kısaca baktığımız zaman, tabii ki, yapılmak istenenler, koyulan hedefler bütçeler doğrultusunda gerçekleştirilebilecektir. Ancak, baktığımız zaman, bütçenizin Bakanlığa pek de yetmediği görülüyor. 2016-2017-2018 artış oranlarına baktığımızda 2020’de de çok fazla bir artış olmadığı görülüyor. 2018 yılında, başka bir veri, 13 milyar 714 milyon 405 bin TL başlangıç ödeneği tahsis edilmişken Bakanlığımıza, yıl sonu toplam bütçesi 17 milyar 84 milyon 24 bin 947 olarak gerçekleşmiş. Bakanlığın önceki yıllardaki bütçe harcamalarına bakıldığında, 2016-2017-2018 yılları izlendiğinde, her yıl artırıldığını ancak, buna rağmen, yıl içinde ek ödenekler alınarak bütçenin başlangıç bütçesinin çok üzerinde yılı tamamlandığını görmekteyiz. Yani 2018 yılında, yıl sonunda yüzde 24 fazlayla bütçe tamamlanmış. 2019 başlangıç ödemelerinin de birçok alt kaleminin yıl ortasında yetmediğini ve 2020 yılında da ek ödenekler alınacağını aslında bu rakamlardan söyleyebiliriz. Dolayısıyla, hem yargının mevcut sorunları hem de yapısal, fiziki şartları bakımından öngörülen yeni bütçenin de yetersiz kalacağı, bu bütçenin hızlı, verimli, hukuka uygun ve etkili bir adalet politikasına yetmeyeceği açıktır.

Bir de yine, Sayıştayın stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu değerlendirmesine değinmek istiyorum. “Bakanlığın 2014-2019 Stratejik Plan kapsamında ortaya koyduğu en önemli hedeflerden birisi de yargıya ayrılan bütçenin artırılması ve ihtiyaç duyulan hâkim-savcı sayısına ulaşılmasıdır.” diyor. Her ne kadar bu hedefler doğrultusunda Türkiye’de yargıya ayrılan bütçenin artırıldığı ileri sürülse de Avrupa Adaletlik Etkinliği Komisyonu Raporu, maalesef, bunun aksini söylemekte. Hazırlanan Avrupa Yargı Sistemleri Raporu’na göre Türkiye’de yargı sistemine kişi başına 18,2 euro harcanmakta, Avrupa genelinde kişi başına en fazla pay İsviçre’de 214,8 euro. Yine, ortalamaya baktığımızda, Avrupa ortalaması 58,1 ve biz bu ortalamanın çok altındayız. Yine, aynı Komisyonun raporuna göre, Türkiye’de 100 bin kişiye sadece 14 profesyonel hâkim düşmekte, bu alanda Avrupa ortalamasının da 22 olduğunu belirtmek istiyorum. Yine, son olarak kurumun performans hedefleri değerlendirilmiş ve birçoğunda da yine Sayıştay tarafından olumsuz görüş belirtilmiş. Birçoğunun çıktı ve sonuç odaklı olması gerekirken girdi odaklı olduğu belirtiliyor.

Sayın Bakan, tabii, bugün özel bir gün. Bugün 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü, önemli bir gün. Türkiye, Dünya Ekonomik Forumu’nun 2018 Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu’na göre cinsiyet eşitliğinde 149 ülke arasında 130’uncu sırada. Aslında bu veri bile bizim bu konuda ne kadar geri olduğumuzu, ne kadar zorluklarla mücadele etmek zorunda olduğumuzu gösteriyor. Sadece 2019 Ekim ayında Sayın Bakan, 39 kadın öldürüldü. Bu kadınların 8’i evli oldukları erkek, 6’sı birlikte oldukları erkek, 2’si baba, 1’i de eskiden birlikte oldukları erkekler

tarafından öldürüldü ve her ay neredeyse 10-20 kadın kendi hayatına dair karar almak isterken yakınları tarafından öldürülüyor, birçok cinayette de failer bulunamıyor. Sayın Bakan, failer bulunmadıkça, adil yargılama yapılmayarak şüpheli sanık ve katiller caydırıcı cezalar almadıkça, iyi hâl indirimleri devam ettikçe şiddet de devam edecektir.

Bir şeyin daha altını çizmek istiyorum. Bugün yapılmaya çalışılan bazı uygulamalar var ama ne acil arama hatlarının ne acil durum butonlarının ne de uzaklaştırma kararlarının bu cinayetlerin önüne geçmediği görülüyor, sizler tarafından da görüldüğünü düşünüyorum açıkçası. Kadına karşı şiddette cesaretin kırılmadığını düşünüyoruz. Yani siz ne düşünüyorsunuz bu konuda, sizin de görüşünüzü duymak açıkçası isterim. Sadece cinayet değil işkencelerin de uygulandığını ve arttığını görüyoruz, cesaret buluyorlar bunları yapmak için.

İki vaka örneği vereceğim; birisi 21 Ekimde Emine Bulut cinayeti, bir de geçen hafta eski sevgilisi tarafından öldürülen Güleda Cankel cinayeti. Bunlara sadece ve sadece küçükük iki tane örnek diyebiliriz.

Bakanlığımızla ilgili de kadın konusunda bir eleştirim olacak Sayın Bakan. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısını incelediğimizde savcı kadın oranının sadece ve sadece yüzde 14,37 olduğunu, hâkim kadın oranının sadece yüzde 45,83 ve toplamda yüzde 35 olduğunu görüyoruz. Özellikle savcılarda kadın oranının düşüklüğü çok dikkat çekici. Anayasa Mahkemesine geldiğimizde ise yüzde sıfır yani Anayasa Mahkemesinde hiç kadın üye yok, 16 üyeden hiçbirisi kadın değil. Eşitlik ilkesi gereği belki de bu kurumlara cinsiyet kotasının getirilmesi gerekiyor Sayın Bakan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım, on dakika bitti galiba, kesilmesinden bunu anlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bitti evet.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok kısa bir konuya daha değinerek devam etmek istiyorum ama bitirmek zorunda kalacağım.

Şimdi, İnsan Hakları Komisyonunun hazırladığı raporlar var, cezaevleri üzerine çalışan sivil toplum örgütleri ve hak savunucularından elde edilen bilgiler var. Şimdi, bu bilgilere göre, yine Kayseri, Elâzığ, Alanya L tipi ve Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sincan Kadın Kapalı Cezaevi, son dönemde yoğun olarak ihlal şikâyetleri alınan ceza infaz kurumları arasında ilk sıralarda yer alıyor. Yine bu raporlara göre kadınların cezaevlerinde çok sıkıntılar yaşadığını görüyoruz, aynı şekilde çocukların da büyük sıkıntılar yaşadığını görüyoruz. Koşulların çok sık aranması, kadınların özel eşyalarına el koyulması, kendi özel ve kişisel birtakım hijyen ve bakım malzemelerine ulaşmakta zorluk çekmeleri, 0-6 yaş arasındaki çocukların anneleriyle ne kadar süre kalması gerektiği son dönemde sıklıkla gündeme getiriliyor, hâlihazırda annelerinin yanında kalan çocukların da ihtiyaçlarına erişim noktasında ciddi problemler yaşandığı görülüyor. Çocuklar bizim değerlerimiz Sayın Bakan, özellikle cezaevlerinde bulunan çocuklarla ilgili yapılan uygulamaların yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor, özellikle de bu kadar çok reformdan söz edilen bir dönemde. 5275 sayılı Kanun'un çocuklu kadınlarla ilgili hükümlerinde değişiklik yapılmalı diyorum ben. Hapis cezasının infazında gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ayı geçmemiş bulunan kadınlar hakkında da yeni bir düzenleme getirilmeli. Çocuklara özellikle çocuklara özgü ceza infaz kurumlarında kalması uygulanmalı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayın efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Yani tür uygulamaların hayata geçirilmesi gerekiyor.

Son olarak o zaman, diğer kurumların Sayıştay raporlarına baktığımız zaman da hepsinde bütçelerle ilgili ciddi sıkıntılar olduğunu görüyoruz, hiçbirisinde istenilen hedeflere ulaşılmadığını görüyoruz; mesela, Yargıtayın da aynı şekilde bütçesinde. Özellikle de bu Ankara'nın Çankaya ilçesi İncek bölgesinde yapılması planlanan yeni hizmet binasından kaynaklı ciddi bir sıkıntı yaşandığı görüldüğü bütçede. Bütçede bu binaya kaynak ayrılmasına rağmen, örneğin en son 2018 yılında bina için ayrılan 249 milyon 993 bin liralık ödeneğin sadece yüzde 3,2'si yani 7 milyon 993 bin lirası harcanmış. Yani bu binada neden bir ilerleme olmuyor? Ki Yargıtayın şu anda çalışma ortamı açısından ciddi sıkıntılar içerisinde olduğunu da biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son cümlemi söylüyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bu bütçelerle zaten adil ve tarafsız yargıdan söz edemiyoruz ama kurumlarınızın yapısal değişimlerini de hiçbir şekilde sağlamayacağı görüldüğü.

Ben hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bir haber okuyarak sözlerime başlamak istiyorum.

“100 kişiyi öldüren canlı bombalara Ankara'ya kadar eskortluk yapan Yakup Şahin Gaziantep'teki bir gübre bayisinden 2 ton 33 Nitrat almaya çalıştı. Şahin kimliği istenince vazgeçti. Şüphelenen gübre satıcısı emniyete bildirdi. Kamera kayıtlarından şüpheli tespit edildi ama işlem yapılmadı. Belgeler mahkemeden kaçırılan ve bir buçuk yıl sonra kimliği belirsiz bir kişi tarafından savcılığa bırakılan dosyalardan çıktı.” Neden söz ettiğimi hepimiz biliyorsunuz, Ankara Gar katliamından söz ediyorum.

Bu olayda görüldüğü ki tarım ilacı bayisi işini yapmış ancak önleme sorumluluğu olan idare hiçbir şey yapmamış. Aslında yapmış, 103 kişinin ölümüne sebep olmuş. Ölümle tabii ki bitmemiş, belgeler resmen saklanmış ve mağdurların, ölenlerin, yakınlarının adalet erişimi de engellenmiş. Bu da yetmemiş, kızını bu katliamda kaybeden Hatice Çevik –burada resmi duruyor- yılmamış, 33 genci yitirdiğimiz Suruç'a Belediye Eş Başkanı olmuş. “Her şeye rağmen barış.” diyerek oraya Belediye Eş Başkanı olmuş. Hepimiz umutlanmış ve gurur duymuşuz çünkü kızını yitiren bir kadın yılmamış ve bir beldeyi çekip çevirmeye talip olmuş. Şimdi, Hatice Çevik hapiste Sayın Bakan ve Suruç'a kayyum atandı. Ankara Gar katliamının geçen hafta takip ettiğim davasında ise her şeye “Cevap vermeyeceğim.” diyen bir tek tutuklu sanık vardı ve İŞİD liderine “Halife Bağdadi” diyen bir avukatı vardı. Şimdi, hakikaten ben ne diyeyim bu yargı katliamına demek istiyorum. Sizin bütçenizin neye harcanacağına önemi var mı gerçekten gerçeğe ve gerçeklere harcanmadıktan sonra?

Şimdi, Ankara 12. İdare Mahkemesi Gar katliamında ölen 9 yaşındaki Veysel ve babası İbrahim Atılğan için açılan tazminat davasında devleti eylem istihbaratının geldiği ama gerekli önlemin alınmadığı gerekçesiyle 1 milyon lira tazminat ödemeye mahkûm etti. Rücu edebilecek misiniz sorumlulara Sayın Bakan? Sorumlu var mı, yoksa hâlâ Ankara Valiliğinin “Soruşturulamazlar.” kararıyla korunuyorlar mı? Biz artık bu çocuğun, Veysel'in gözlerine bakarak gerçekten sorumlular kim bunu görmek istiyoruz ve onların hesap vermesini istiyoruz.

Bir diğ er konu, yargı reformumuz ve onda yer alan düşünce özgürlüğüyle ilgili madde. Bizim uluslararası sözleşmelerimiz ve Anayasa'mız var Sayın Bakan. İfade özgürlüğü, buna göre düşünce, ifade serbestliği esas, öyle değil mi? Peki, siz niye tekrar TMK'ye "Bunlar suç değildir." diyen bir cümle ekliyorsunuz? Âdeta, peynir ekmek yemek suç olmadığı hâlde "Peynir ekmek yemek suç değildir." diye bir madde eklemiş oluyorsunuz TMK'ye. Neden bunu yapıyorsunuz? Hâkimlerinize "Biraz abarttınız, şöyle yapın." demek için mi yapıyorsunuz? Gerçekten anlaşılır değil. Cumhuriyet davasında Aydın Engin son sözleri sorulduğunda mahkeme heyetine "Vereceğiniz karar benim için çok fark etmez, bu sizin sınavınız, kolay gelsin." dedi. Az önce dediğim gibi "Peynir ekmek yemek suç değildir." demenize rağmen yerel mahkeme yine de kararında direndi Cumhuriyet davasında ve hiç de umurunda olmadı. Artık maalesef mahkemelerimiz böyle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Emekli Anayasa Mahkemesi üyesi Ali Güzel'i tanırız belki, geçen gün "Çiş kokan adliyeleri özlemek" diye bir yazı yazdı ve şunlardan bahsediyordu emekli hâkimimiz: "Evet, Devlet-i Âliyyenin bütçesinde adalete ayrılan pay hep düşüktü, iskarta dolaplar vardı ama insanımız hakkın, adaletin, demokrasinin güvencesi olarak gördüğü mahkemeye, hâkime, savcıya saygı duyardı ve o zaman binalarda bir tekmelik ömrü olan dolaplarda bulunan dava dosyaları güvendedi. Saray veya halı yoktu ancak itibar vardı."

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şiir okuyanlar hapse giriyordu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Söylediklerimizde boş yok sayın arkadaşlar çünkü yüzümüzü nereye dönsek adaletsizlikle karşılaşıyoruz, bizde boş yok ama adalet ne yazık ki bomboş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Bomboş olan bir kurum daha var ki, daha dün gece olası bir kadın cinayetini önleyelim diye uğraşırken ve savcı, ruhsatsız silah, mermiler, başkaca silaha ait mermilerle ve çoluk çocuk herkesi tehdit etmesine rağmen faili güzelce salıverirken size "6284 sayılı Kanun, İstanbul Sözleşmesi nasıl gidiyor?" diye sormak istedim ama Eşitlik Kurumunuz buna güzel cevap veriyor, diyor ki: "İstanbul Sözleşmesi bizde sıkıntı yaratıyor. Yüzlerce kadın cinayetini önemserken binlerce erkeğin cinyeti karşısında aynı duyarlılığı göstermemek ve gerekli tedbirleri almamak eşitlik anlayışına sığmaz." Gerçekten "pes" diyoruz!

Bugün 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü ve iktidarınız neredeyse tüm gösterileri yasakladı. "Kadınları değil, cinayeti engelle." diyen kadınlar hepimize saygılar sunar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kadıgil, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan, pozitif ayrımcılığınız için de ayrıca teşekkürler.

Sayın Bakan, bütçeniz hayırlı olsun. sevgili bürokratlar, hepiniz hoş geldiniz.

Bugün 25 Kasım Dünya Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü ama bu kadar erkek bir kadro görünce, inanın, bu kadar şikâyetimiz yerine ulaşacak mı diye insan endişelenmeden edemiyor. Sayın Bakan, seneye geldiğinizde arkada oturan arkadaşlarımızın en azından bir kısmı kadın

olursa, biz kadına karşı şiddetten vesairenden bahsettiğimizde ya da erkek egemen yargıdan şikâyet ettiğimizde sanıyorum bizimle daha iyi empati yapabilecek bürokratlarımız da olacaktır. Sözüm sizler için değil ama bu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin âdeta resmi gibi olmuş sevgili bürokrat arkadaşlar.

Şimdi, Sayın Bakan, bir sürü konuşma hazırlamıştım ben sizin için aslında, bugünün 25 Kasım olması hasebiyle nafaka hakkına yönelik saldırılardan, İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik saldırılardan, erkek egemen yargıdan, bu yargı mensuplarının verdiği cinsiyetçi beyanlardan bahsedecektim. Bilgi verilmiyor mesela Sayın Bakan, bilgi alamıyoruz sizden Sayın Bakan, soru önergelerimize hiçbir şekilde yanıt verilmiyor; ayrıca, kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddetle ilgili konularda “Biz mağdurun kimliğine yönelik istatistik tutmuyoruz.” şeklinde bir dönüş alıyoruz, soru önergelerimize yanıt talep ediyoruz sizden. Bakın, bu konuyla ilgili 605 tane önerge verilmiş...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Aile Bakanına soracaksınız, istatistiği onlar tutuyor.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hayır, bir tek bu konu özelinde değil, Adalet Bakanlığını ilgilendiren konularla ilgili de biz ne yazık ki sizden dönüş alamıyoruz soru önergelerimize ve bu konuda biraz daha hassasiyet rica ediyoruz.

Şimdi, cezaevindeki kadınların ve çocukların durumuna çok kişi değindi, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz buradaysa ben size çok can alıcı bir örnek vereceğim çünkü içindeyiz cezaevlerinin: Ped ihtiyacı had safhaya çıkmış durumda. Çok fazla olumsuz örnek var ama bunlar dile getirilen şeyler değil. Cezaevindeki kadınlar -bazı cezaevlerinde dağıtılıyor, bütçe var- birçok cezaevinde en temel, en insani hakları olan pedlere bile ulaşamıyor durumdadır, kantinden bile temin edemediklerini söylüyorlar. Bu konuda dikkatli olmanızı rica edeceğiz. Tutuklu çocuklar var, birçok arkadaşım bahsetti....

Mesela LGBT-İ bireyler var cezaevinde, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz Şaban Yılmaz geldi 2018'de “200 civarı LGBT-İ birey var cezaevlerinde.” diyor, sayısını bile tam bilemiyoruz. Bu insanların birçoğu konulacak koğuş belirlenemediği için mecburi tecritte kalmak zorunda kalıyorlar. Suçu, kimliği her ne olursa olsun biz tuttuğumuz insanların temel insani koşullarını sağlamakla mükellefiz. Bu konuda da dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak ben size kendi dosyamdan bahsedeceğim. Hiç bahsetmeyecektim aslında ama “Bir somut örnek ver.” “Bir somut örnek ver.” dediniz ya, ben kendi başıma geleni anlatacağım size. Milletvekili değildim, ben avukattım; Cumhuriyet Halk Partisine Bilal Erdoğan ve Tayyip Erdoğan dava açtı. Avukat olarak ben bu dosyaları savunmak için dilekçe verdim, verdiğim dilekçelerden ötürü -suçum “zengin” demek bu arada, kayıtlara geçsin- bana hem Bilal Erdoğan'a hakaretten ayrı ayrı dava açıldı. Hadsiz bir asliye ceza hâkimi ceza verdi, gerçi sonra FETÖ'den sürüldü. Oraya girmiyorum, benim gireceğim kısım Adalet Bakanlığını ilgilendiren kısım Sayın Bakan. Şimdi, benim hakkımda baroya suç duyurusunda bulundu -bu meşhur Ahmet Özel vardır, bilirsiniz, avukatları- Ahmet Özel benimle ilgili suç duyurusunda bulundu Bilal Erdoğan'ın avukatı sıfatıyla. Baroma dedi ki: “Bu avukat avukatlığını yapmıyor, bunun hakkında disiplin soruşturması aç.” İstanbul Barosu toplandı, oy birliğiyle bir karar verdi, dedi ki: “Hayır kardeşim, bu, avukatlık mesleğinin gereğidir, burada suç yok.” Bununla yetinmedi Türkiye Barolar Birliğine gitti. Türkiye Barolar Birliğine dedi ki: “Ben bu avukattan şikâyetçiyim ama İstanbul Barosu gereğini yapmıyor, sen yap gereğini.” Türkiye Barolar Birliği aldı eline davayı, oy birliğiyle karar verdi: “Hayır kardeşim, saçmalama, burada avukatlık faaliyeti var, suç muç yok.” Şimdi, sizi ilgilendiren kısmına geliyorum. Adalet Bakanlığı bununla ilgili dava açtı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayın.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Tamamlayacağım efendim.

Ankara 2. İdare Mahkemesine Adalet Bakanlığınızın avukatı Tuğçe Yozgat... Siz bununla ilgili beni davaya verdiniz 2. İdare Mahkemesinde. Müdahil olmak istedim ben bu dosyaya, Adalet Bakanlığı dedi ki: “Hayır, bu avukatın bu dosyada işi yok, müdahil olmaması lazım.” Bakın, binlerce, on binlerce avukatı temsil eden barolar dedi ki: “Hayır, meslektaşımız burada görevini yapmıştır, meslek suçu yoktur.” Sizin imzanızla Sayın Bakan, Adalet Bakanı dedi ki: “Barolar Birliğinin kararını ben tanımıyorum, yok, illa bu avukata ceza vereceksin.” Bunun üzerine 2. İdare Mahkemesi toplandı, hakkımda ceza verdiler, şimdi istinafta bekliyor.

Ben size soruyorum: “Adalet, adalet, adalet; öyle geliştireceğiz, böyle...” Ben buna nasıl inanayım? Adalet Bakanlığı adalet bakanlığı mı yapıyor yoksa Tayyip Erdoğan ve Bilal Erdoğan’ın avukatlarının taleplerini mi yerine getiriyor? Ben gerçekten bunu merak ediyorum. “Bir tane somut örnek, bir tane somut örnek...” diyorsunuz, bütün kararlar burada, istediğiniz zaman size verebilirim.

Teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN– Sayın Taşcier, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugünkü duyarlılığınız için teşekkür ederim. Umarım hayatın her alanında da benzer tutumlar egemen olur.

Evet, bugün 25 Kasım Kadına Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. Bakanlığımızın da içinde olduğu 3 bakanlığın protokol imzalayarak elektronik kelepçe uygulamasının başlatılmasının üzerinden de dört yıl geçti. Önce Ankara ve İzmir’de başlayan pilot uygulama daha sonra Antalya, Bursa, Samsun ve İstanbul’da da kullanılmaya başlandı. Ancak ne yazık ki elektronik kelepçe “Adı var, kendi yok.” şeklinde kaldı. 21’inci yüzyılda suçla mücadelede etkin olarak kullanılabilir, şiddete uğrayanların korunabileceği ve kolluk kuvvetlerinin şiddet olayı gerçekleşmeden hızla müdahale edebileceği çok yararlı bir teknoloji den bahsediyoruz. Bu teknoloji yüzlerce hayatı kurtarabilir, cinsel saldırıyı önleyebilir. Bu kadar hayati bir önleyici sistemden bahsediyoruz ama dört yıl geçmesine rağmen elektronik kelepçe uygulaması maalesef az kullanılıyor. Bu uygulamayla ilgili 2 önemli sorun var: Şiddet gören kadınlar ve avukatları bir türlü elektronik kelepçe kararı çıkartamıyorlar. Sadece geçtiğimiz yıl –ki birçoğunun uzaklaştırılma kararı olmasına rağmen- en az 440 kadın, erkekler tarafından öldürüldü. Elektronik kelepçe olsa belki de bu kişilerin birçoğu bugün hayatta olacaktı.

Diğer bir sorun da elektronik kelepçe sayılarıyla ilgili. Bakanlık bu kelepçeleri hizmet alımı yoluyla bir şirket vasıtasıyla alıyor. Ocak ayında sorduğumda “23 milyon 600 bin liralık bir bütçemiz var.” dedi. Maliyet olarak karşılanmasının çok güç olduğu ve ancak 3 bin adet olduğu ifade edildi ki bunların birçok davada, birçok konuda kullanıldığı düşünülürse özellikle kadına şiddetle ilgili çok az sayıda kelepçe kullanıldığını ifade etmek doğru olacaktır. Yine, Adalet Bakanlığı bu sayıyı çok ciddi oranda artırmalı. Eğer devlet kadına karşı işlenen suçlarla ilgili bir sorumluluk hissediyorsa bu uygulamayı da bir an önce hayata geçirmeli.

Bir diğer sorum da Sayın Bakan, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü aylardır ödenek olmadığı gerekçesiyle eczanelerden aldığı ilaçlar karşılığında reçete ücretlerini ödemiyor. Adalet Bakanlığı kapsamındaki kişilerin Türk Eczacıları Birliği Üyesi Eczanelerden İlaç Temin Protokolü’ne göre fatura tesliminden itibaren en geç yirmi iş gününde bunu ödemesi gerekirken bu ödemelerin aylardır yapılmamasının nedenini açıklamanızı rica edeceğim.

Ordu’da eczaneler mart ayından beri; Ankara, İstanbul, İzmir gibi illerdeki eczaneler nisan ayından beri ve defalarca talep etmelerine rağmen bu ödemeleri alamıyorlar. Sorulduğunda 2020 yılına da kalabileceği ifade edilmiş. Oysa ilaç temininde gecikme olduğunda hemen bir sözleşme feshi

gerekirken ilaç ücretlerinin neredeyse bir yılı geçkin süredir ödenmemesi kabul edilebilir değil. Eczacı meslektaşlarımızı ciddi soruna sokan bu uygulamayla ilgili ne zaman ödeme alacaklarına dair de sizden cevap bekliyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Keşir, buyurun lütfen.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanı ve heyetini, tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Aslında, Adalet Bakanlığıyla ilgili epey notlarım var, Anayasa Mahkemesine bireysel başvurudan tutun, yargı reformu stratejisi ve onun üzerine çıkardığımız kanuna kadar ama süremin kısıtlı olması nedeniyle, bugünün önemine binaen sözlerime devam edeceğim.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. İktidara geldiği günden itibaren, 2002'den beri Anayasa'da, TCK'de, İş Kanunu'nda pek çok düzenlemeyi AK PARTİ kadroları yaptı. Kadının eğitime erişimindeki engellerin kalkması, kadının güçlendirilmesiyle ilgili pek çok düzenleme yine bu kadrolarla gerçekleşti. İstanbul Sözleşmesi'ne uyum yasası... Daha önceki başka konuşmalarında da ifade ettim, tekrar söylüyorum: Her yasanın bir mali karşılığı vardır. Her çıkardığınız kanun maddesinin bir mali karşılığı vardır. 6284'ü uyum yasası kapsamında çıkardığımız dönemde krizi gerekçe ederek sözleşmeye imza koyan pek çok Avrupa ülkesi “Bunu karşılayacak bir bütçemiz yok.” diyerek uyum yasasını çıkarmadı; bunun burada tekrar tekrar kayda geçmesini istiyorum. Tabii, bu vesileyle, bu kanunla gelen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi var, ŞÖNİM'ler. Bugüne kadar bu ŞÖNİM'lerde, yaklaşık 500 bin civarında şiddet uygulayan ve şiddet mağduru hizmet aldı. “Şiddet uygulayan” diyorum çünkü koruma tedbir kararlarının uygulanmasında fonksiyonel bir görevi var ŞÖNİM'lerin. Ankara ŞÖNİM'le ilgili bir veri vereceğim, daha önce de verdim, ısrarla vermek istiyorum. Bizim bu kanunlardaki amacımız ne? Şiddetin tekrarlanmaması ve yasa koyucu yasayı koyduğunda yasanın caydırıcılığıyla beraber rehabilitasyon görevini de görmesi. Ankara ŞÖNİM'den bir veri vereceğim size: Şiddet uyguladığı gerekçesiyle ŞÖNİM'de öfke kontrolü programı alan 120 kişinin hiçbiri tekrar şiddet uyguladığı için şikâyet edilerek mahkeme karşısına gelmiyor. Yaklaşık dört aylık bir program öfke kontrolü programı. Bunu niçin söylüyorum? Koruma tedbir kararlarının doğru uygulanması bu kanunun uygulanması açısından son derece önemli.

Sayın Bakanım, özellikle bu tedbir kararlarının uygulanmasıyla ilgili eğitimler olur ya da farklı yönde olur, izleme takibinin yapılmasıyla ilgili bir mekanizmaya ihtiyaç var. Bunu buradan ifade etmek isterim.

Tabii, kadına yönelik ve çocuğa yönelik şiddet dediğimizde -ne yazık ki bunu bizden başka konuşan yok- bunu özellikle ifade etmem lazım, bu konuya birazdan geleceğim.

Şunu söylemem lazım: Kadına yönelik şiddette ne yazık ki OECD ülkelerinin de karneleri hiç iyi değil. Fiziksel ve cinsel şiddette OECD ortalaması yüzde 22, şiddetin diğer aşamalarını söylemiyorum. Pek çok ülke, ne yazık ki Türkiye de dâhil pek çok ülke, bugün Türkiye'ye bu konuda çok örnek gösterilen pek çok ülke bu oranın üstünde: Almanya, Lüksemburg, İzlanda, Litvanya, Belçika, Hollanda, Fransa, Norveç, İsveç, İngiltere, Finlandiya, Danimarka, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye. OECD ortalamasının üstünde kadına yönelik şiddet rakamları var ne yazık ki. Bunu niçin söylüyorum? Bu tüm dünyanın sorunu.

Biz özellikle 6284 uyum yasasını çıkararak aslında bu ülkelerin pek çoğundan bir adım öndeyiz ve bunu yaparken kadın-erkek birlikte yaptık, kadın milletvekilleri ve erkek milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımız, o dönemin yöneticileri, bakanları, hep beraber yaptık. Tabii, burada önemli bir konu da zihinsel dönüşüme ciddi bir ihtiyacın olması; sadece yasa koyucuyla, sadece kolluk güçleriyle şiddetle mücadele edilemez. Evde, sokakta, sporda, her yerde olan şiddetle hep birlikte mücadele etmemiz gerekiyor.

Bir de şiddeti söylediğimde şunu söylemem lazım, ne yazık ki bunu bizden başka kimse söylemiyor, elimde bazı veriler var: Şiddetin en ağır türlerinden biridir kadınların ve çocukların, özellikle kız çocuklarının zorla dağa kaldırılarak, eline silah verilerek savaşmaya zorlanması ve orada maruz kaldıkları idamlar, intiharlar, zorla kürtajlar ve tecavüzler. Bakın, sadece üç yılın verileri burada: 18 yaş altı yaklaşık 2 bin kadın, kız çocuğu, çocuk bu şiddete maruz kalıyor ve bu şiddeti ne yazık ki bugün, 25 Kasım günü bizden başka konuşan yok. Bunu da çok üzüntüyle karşıladığımı ifade etmek isterim. Bunlar kadın değil mi, kız çocuğu değil mi? Bu çocukların uğradıkları şiddet niye gündem olmuyor? Tabii, bu arada, İçişleri Bakanlığımız ve özellikle Millî Savunma Bakanlığımız -Barış Pınarı Harekâtı- işte bu kadınları ve kız çocuklarını uğradıkları şiddetten kurtarmak için bu operasyonları gerçekleştiriyorlar. Ben buradan da teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Bir başka konuya değineceğim, özellikle suçun faili ya da mağduru çocukların ifadeleri alınırken tekrar mağdur edilmemesi konusu. ÇİM'ler bunun için kuruldu ama bununla birlikte Adalet Bakanlığının kurduğu Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü'nün -7 pilot ilde uyguluyorsunuz şu anda- yaygınlaştırılması son derece önemli Bakanım. Burada, ifade alma sürecinde çocukları -suçun faili de olsa, suçun mağduru da olsa- ya da şiddet mağduru kadınları, mağdurları tekrar mağdur ediyoruz. Bu anlamda, ÇİM'lerde uyguladığımız mekanizmanın yaygınlaştırılması, bu tedbirlerin artırılması anlamında organize bir çalışmaya ihtiyaç olduğunu ifade etmek isterim.

Bir başka konuyu da tekrar buradan söylemem lazım, kamuoyunda "çocuk icrası" olarak bilinen konu. Ben bunun adalet mekanizmamız için ne yazık ki ciddi bir ayıp olduğunu düşünüyorum. Bu konudaki çalışmanızı bildiğim için rahat konuşuyorum. Hiçbir çocuk ebeveyniyle kişisel ilişki tesisini icra dairesine icra harcı ödenerek tesis etmeyi hak etmiyor. Bu anlamda yeni yargı paketinde bir çalışma olduğunu biliyorum. Bu konuyla ilgili eğer soru-cevapta bir açıklama yaparsanız memnun olurum çünkü ebeveynlerin kişisel ilişki tesisleriyle ilgili icra harcı öderken karşılaştıkları mali tablo da bu ilişkinin tesisinde onların önünde ciddi bir engel. Bu harçlardan muaf olunması ya da bunun adının artık "çocuk icrası" olmaması gerekiyor. Bunun, adalet mekanizmamız için hakikaten kaldırılması gereken bir ayıp olduğunu düşünüyorum.

Aslında çok notlarımız vardı ama şimdilik bu kadar, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bütçeniz şimdiden hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Erkek, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakale) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcım, yüksek yargı organlarımızın ve Bakanlığımızın değerli temsilcileri, basınımızın ve Meclisimizin değerli çalışanları; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Söylenen şeyleri tekrar etmeyeceğim tekrara kaçmamak için. Biraz sistem eleştirisi yapmak istiyorum. Gerçekten, adalete ve yargıya olan güvenin çok sarsıldığı bir dönemdeyiz. Bu bir gerçek, bunu yargıçlar da söylüyorlar, bunu bizler de görüyoruz, bunu araştırmalar da ortaya koyuyor. İşte,

hukukun üstünlüğü endeksinde kaçınıcı sırada olduğumuz söylendi. Son beş yılda 50 basamak birden düşmüşüz. Bu çok çarpıcı bir şey yani yanılmıyorsam 59'uncu sıradaydık, 109'a gerilemişiz. 50 basamak birden düşmek gerçekten... Dünyada bir örneği var mı biliyorum.

Temel haklardan bahsedildi. Temel haklar konusunda da 122'nci sıradayız -ya 122 ya 123- çok ciddi bir sorun. Ayrıca, Hükûmetin gücünün denetlenebilmesi, hükûmetin gücünün sınırlandırılması açısından da -ki bu, demokrasi açısından, adalet açısından çok önemli- yine 122 ya da 123'üncü sıralardayız yani son sıralardayız.

Bunların hepsi gösteriyor ki sorunlarımız, adalette ve yargıdaki sorunlarımız azalmamış, büyümüş. Onun için zaten bir Yargı Reformu Strateji Belgesi paylaşılıyor. Yalnız, samimiyetle şunu söyleyeyim: Yargı Reformu Strateji Belgesi hazırlanırken o sekiz aylık, dokuz aylık veya işte on aylık süreçte katılımcılık sağlanmadı. Mesela, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve Türkiye'nin 2'nci büyük partisi olarak o süreçte bizimle hiç kimse bir şey paylaşmadı, hiç kimse. Barolarla da yanılmıyorsam, yarım ya da bir gün bir çalışma yapıldı, baroların ifadeleri. Meclise, Meclis Başkanlığına geldiği zaman ancak, Komisyona geldiği zaman ancak biz gördük ve o zaman fikir alışverişinde bulunuldu, ancak o aşamada ama o uzun süreçte değil. Ve bu strateji belgesini biz niçin eleştirdik, olumlu değişiklikler yok mu? Tabii ki var ama bir reform değil. Yani bunu hukukçu olarak söylüyorum, siyaseten söylemiyorum, samimiyetle söylüyorum; bu, bir reform değil. Reform olabilmesi için çok ciddi Anayasa değişikliklerine ihtiyaç var çünkü bağımsız ve tarafsız yargıyı, hukuk devletini ancak Anayasa'da güvence altına alabilirsiniz. İşte Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Anayasa Mahkemesi, coğrafi teminat, ifade özgürlüğü, adil yargılanma hakkı, bunlar ancak Anayasa'da güvence altına alınabilir.

Şimdi, mesela, meslektaşlarımız, avukatlara yeşil pasaport... Önemli, 2015'te milletvekili seçtiğimiz zaman, bizim ilk Meclise sunduğumuz kanun tekliflerinden biriydi avukatlara, meslektaşlarımıza yeşil pasaport; 2015'te sunmuştuk bunu zaten. Önemli ama çok daha önemli şeyler var, mesela, silahların eşitliği. Sayın Bakanın da meslektaşımız olduğu için çok iyi bildiği bir konu, hukukçuların çok yakından bildiği bir konu. Silahların eşitliği sağlanmadan... Avukatlar açısından bu çok daha önemli. Yani iddia makamı ile savunma makamı arasında çok ciddi eşitsizlikler var ve savunma, yargının kurucu unsuru değil uygulamada, uygulamada değil.

Şimdi, öyle bir tablo ki bunun için yargılamadan örnekler vermeyeceğim, birçok örnek verildi.

Şimdi, bakıyoruz sokaktaki insan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Efendim, bizim süremiz ne kadar?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Beş dakika efendim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Peki.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – On dakika...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Kimin adına aldı?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Benim adıma alsın, tamam, sorun yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ha, sizin adınıza aldı, tamam, peki.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Öyle bir şey yok ama...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yok, ama öyle bir şey yok. Sayın Sındır, yani öyle bir şey yok.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Tamam, benim adıma alsın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Veriyorsanız beş dakikanızı...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ben beş dakikamı veriyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamam, memnuniyetle.

Buyurun efendim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Çok teşekkür ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Sayın Genel Başkan Yardımcımız yani.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yani tamam da on dakika diye... Ya olabilir, Genel Başkan Yardımcısı olması, onun ayrıcalıklı olmasını gerektirmez bu Komisyonunda.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Yok, yok, bir ayrıcalık talebimiz yok zaten.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Yok, bu konuda mutabık kaldığımızı düşünüyordum da o yüzden.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yok, hayır efendim. Genel Başkan Yardımcısı olması ayrıcalıklı bir konuma gelmesini gerektirmiyor yani. Herkes eşit burada.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Tamam, Sayın Başkan, sorun değil efendim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye efendim, ben size ilave süre vereceğim.

Buyurun, siz devam edin.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sokaktaki insan adalete güvenmiyor, bu bir gerçek. Yani ben bunu size bir eleştiri olarak sunmuyorum, bu sadece sizin sorununuz değil tek başına; bu, uzun yıllardır gelen, yapısal reformların yapılmaması sebebiyle yaşadığımız bir şey. Strateji belgesinde de yapısal bir reform yok. Olumlu değişiklikleri zaten destekliyoruz ama yapmamız gereken asıl çok köklü şeyler var reform istiyorsak.

Şimdi, niçin bu duruma geldik, özellikle son dört beş yılda? Çok samimi olarak bizim görüşümüz – tabii, burada bir temel görüş farklılığımız var- şuna inanıyoruz biz: 16 Nisan 2017 tarihli referandumda Türkiye bir parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçmedi, monokrasiye geçti. Bu, bir gerçek yani bugün yaşanan bir monokrasi, demokratik bir başkanlık sistem değil. Çünkü demokratik bir başkanlık sistemi olsa örneğin Amerika'daki gibi -ki bizim hedefimiz Amerika olmamalığı Kıta Avrupası olmalı, parlamenter sistemi geliştirmek olmalı- mesela, demokratik bir başkanlık sistemi olsa artık başkan tamamen yürütmeyi temsil ettiği için ve parlamenter sistemdeki hiçbir siyasi partiyle bağı olmayan... Tarafsız bir Cumhurbaşkanı artık olmadığı için... Mesela, yüksek yargıçlar hiçbir ortamda, hiçbir yerde başkanın önünde ayağa kalkmazlar; bu, doğru bir şey değil. Bir siyasi parti genel başkanı huzurunda yüksek yargı mensupları ayağa kalkmaz. Ben bunu bir hukukçu olarak söylüyorum, samimiyetle söylüyorum. Bir siyasi parti genel başkanı huzurunda adli yıl açılışı yapılmaz. Bir siyasi parti genel başkanı huzurunda adli hâkim, savcı kuraları çekilmez. Çünkü artık o, parlamenter sistemin cumhurbaşkanı değil; yasama, yürütme, yargı tamamen yürütmeyi temsil ediyor. Ya, bu sistemi siz kabul ettiniz, siz getirdiniz. Amerika'da Başkanın karşısında hâkim ve savcılar ayağı kalkmaz. Şimdi, bu kuvvetler ayrılığını yıktığı için... Bir de Parlamentoda da ağırlığı var, siyasi parti genel başkanı, çok sayıda milletvekili var. Kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde hukuk devletinden bahsedemeyiz. Bunları düzeltmemiz lazım. Çünkü "başkan" deniyor, "başkanlık sistemi" deniyor ama yaşadığımız, bir başkanlık sistemi değil; başka bir şey yaşıyoruz ve onun için adaleti tesis edemiyoruz, onun için adaleti

tecelli ettirmiyoruz ve adalet olmadığı için, hukuk devleti olmadığı için işte ekonomik kriz de büyüyor çünkü adalet yoksa aş, iş, ekmek de yok, ekonomik büyüme de yok ve bundan hepimiz sorumluyuz; yüksek yargı organı mensupları da sorumlu, hep birlikte sorumluyuz çünkü millet gerçekten ağır sorunlarla karşı karşıya ve bunların temelinde ciddi adaletsizlik yatıyor.

Bakın, çok önemli konular var ama atlayayım, zaten biz çalışmamızda ayrıntılı çözüm önerilerimizi de sunduk, yapılması gerekenleri.

Sayın Bakan konuşmasında da vurguladı, 15 Temmuz, evet, önemli. O, şehitlerimizin, gazi yakınlarımızın bir emaneti çünkü 15 Temmuz gecesi millet topladı herkesi sokaktan, herkes onurlu bir direniş gösterdi ama o emanete uygun hareket ediliyor mu, çok ciddi şüpheler var. İşte, FETÖ borsası tartışmaları... Onun dışında, bakıyoruz, FETÖ'ye ciddi finansal destek sağlamış, ciddi yardımlarda bulunmuş, ciddi ilişkileri olan büyük iş adamları mesela yargıdan kurtuluyor, bir şekilde kurtuluyor. İsim vermek istemiyorum ve bunları samimiyetle söylüyorum adalet için. Bakıyoruz, garibanlar cezaevinde ama güçlü olanlar dışarıda. Sayın Bakanın da çok önemli bir ifadesi oldu "Yani düne kadar FETÖ'cülerle aynı mahlubeye kaşık sallayanlar, bugün çıkıp bize FETÖ'yle mücadele dersi vermeye kalkışmasın." dedi. Bir ülkenin, ülkemizin Adalet Bakanı böyle bir cümle söylüyorsa, bu çok önemli, bunun üzerine gitmeliyiz çünkü FETÖ'nün siyasi ayağı aydınlanmadı, FETÖ'nün siyasi ayağı ortaya çıkarılmadı; her ayağı ortaya çıkarıldı ama siyasi ayak ortaya çıkarılmadı, işte onun için adalet olan güven temelinden sarsılıyor. Çok basit bir örnek vereyim: İstifa ettirildi birçok belediye başkanı, FETÖ'yle iltisaklı oldukları iddiasıyla -söylendi bu açık açık- ama yargılanmadılar, yargılanmadılar, yargıdan muaf tutuldular. Neden? Daha başka, çok somut örnek var ama süremiz kısıtlı. Bu konuda samimi olarak bir mücadele verilecekse biz bu mücadeleye Parlamentoda da her platformda da ciddi destek vermeye hazırız.

Uygulamada ciddi sorunlar var. Bunları hep birlikte düzeltebiliriz. Yargıtayda çok sayıda hâkim kürsüde görev yapmadan Yargıtaya geldi, Yargıtay Kanunu'ndaki değişiklik sebebiyle. Yanılmıyorsam, eskiden, en az beş yıl kürsüde görev yapmak gerekiyordu Yargıtayda tetkik hâkimi olabilmek için. Tekrar buna dönülmesi lazım. Daire başkanları konusunda, süreler kısaltıldı. Tekrar eski sürelere dönülmesi lazım nitelik açısından. Strateji belgesi açıklandığı günden üç gün sonra hukuk fakültesi açıldı, üç gün sonra. Hukuk fakültesi sayılarından şikâyet ediyoruz, eleştiriyoruz, "Nitelik sorunumuz var." diyoruz. Demek ki planlama yapmıyoruz, planlamamız yok. Yapısal reformlar düşünmüyoruz, eğitim ile istihdam arasında bir planlama yapmıyoruz, günlük ihtiyaçları karşılamak üzere bir strateji...

Bu sistemde bir de ne oldu, 16 Nisan 2017 referandumundan sonra? Tam bir keyfilik hâkim oldu, şeffaflık kayboldu, kimse hesap vermiyor, soru soruyoruz, bilgi alamıyoruz. Mesela basit bir örnek -şimdi Adalet Bakanlığının bütçesini gördüğümüz için- Yargıtay binasının ihalesi... Mesela, biz Yargıtayın, Adalet Bakanlığının veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sitesine girdiğimizde o ihalenin ayrıntılarını görmeliyiz, görmeliyiz. Yani göremiyorsunuz; soruyorsunuz, cevap da alamıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım efendim konuşmamızı.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bu keyfiliğe de bir son vermek lazım. Bakın, Duverger'in çok güzel bir sözü var "Demokrasisi gelişmemiş, demokrasisi tüm kural ve kurumlarıyla oturmamış toplumlarda, devletlerde başkanlık türü sistemler çılgınlıktır." diyor. Türkiye, maalesef, bu çılgınlığa imza attı. Bu çılgınlıktan dönmediğimiz sürece bu sistemde ne adaleti sağlayabiliriz ne de bu vatandaşın ağır sorunlarını çözebiliriz. Tüm adaletsizlikleri adaletle ortadan kaldırmak dileğiyle çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum efendim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Türk milletinin yüzde 52’si çılgın mı?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – OHAL’de yapıldı efendim o seçim. OHAL şartlarında yapılan seçimlerde demokrasi tartışması her zaman olur.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, değerli arkadaşlar, şimdi...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Türk milletinin yüzde 50’si çılgın mı Beyefendi?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayır, onu demiyorum, referandumdan bahsediyorum ben.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Millet OHAL’de de bu hâlde de doğru kararı verir.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Milletin yüzde 52’sine çılgın diyorsunuz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Anayasa hukukçuları ne diyor? “Suistimalci anayasa...”

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Erkek...

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi, Sayın Tatlıoğlu...

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Milletin yüzde 52’sine “çılgın” diyorsunuz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayır, onu demiyorum, “O teklifi OHAL’de dayatanlar çılgınlık yaptı.” diyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kimse kimseye dayatmadı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – OHAL’de...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Erkek...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Hayır, soru sorduğu için cevap veriyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Siz OHAL şartlarında bir Anayasa değişikliğini, sistem değişikliğini doğru buluyor musunuz? OHAL’i kaldırırısınız, o zaman...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Erkek... Sayın Aydemir...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evren’in yaptığıyla sizin yaptığımızın ne farkı var?

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Evet, değerli arkadaşlar, şimdi sıralamayı söyleyeceğim, ona göre arkadaşlarımız hazırlıklarını yaparlar.

Sayın Subaşı’na söz vereceğim. Sayın Subaşı’ndan sonra Sayın Tanal’a söz vereceğim. Sayın Tanal’dan sonra Sayın Öztürk’e söz vereceğim. Sayın Öztürk’ten sonra Sayın Gergerlioğlu’na söz vereceğim. Sayın Gergerlioğlu’ndan sonra Sayın Kaboğlu’na, Sayın Kaboğlu’ndan sonra Sayın Bülbül, Sayın Antmen, Sayın Koç ve Sayın Erim...

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Behiç Bey, size de veririm, Sayın Erim’den sonra size veririm. Ha, Behiç Bey, bir sonraki grupta sizi alalım.

Arkadaşlar, sırayla dönüyoruz.

Buyurun Sayın Subaşı.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, yargının değerli mensupları, sayın katılımcılar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan aylar önce yargı güvenilirliğinde sorun olduğundan, yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve insan hakları, özgürlükler alanında sıkıntıları çözmek için bir yargı reformuna ihtiyaç olduğundan söz etmişti ve sonra da Adalet Komisyonuna geldiğinde bütün bunlardan konuşmuştu, tartışmıştı ve o zaman Adalet Komisyonunda şunu söylemiştik: Yargı güvenilirliği konusunda ciddi sorun var, gerçekten toplumda ve genel bir ifadeyle toplumun her kesiminde yargı güvenilirliğini kaybetmiştir diye hepimizi üzen bir izlenim var, baskın bir izlenim ve yargı bağımsızlığı, tarafsızlığıyla ilgili, özgürlük alanında, insan hakları alanında da sıkıntılar vardı. Hatta Sayın Bakanım şunu da ifade etmişti: “İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye’ye uyumuyla ilgili de sorunlarımız var. Yargı reformunda bunların hepsini çözeceğiz.” demişti. Adalet Komisyonunda da biz şunu söylemiştik: “Gerçekten çok ciddi bir reforma ihtiyaç var. Bunu siz de kabul ettiğinize göre çok önemli bir kabul sayılır -itiraf demeyeyim- bu çok önemli bir kabul sayılır.” Bundan sonrasını herhâlde çözeriz ya da çözümler kolaylaşır ama bu konudaki reformların Anayasa çerçevesinde yapılması gerektiğini ve bu hususların da Anayasa’ımızla zaten teminat altında olduğunu söylemiştik. Yani yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı, insan hakları, özgürlükler, fikir özgürlüğü konularında Anayasa’ımızda yeterli maddeler var, yeterli güvenceler var, kanunlarımızda da var. Acaba bu reformdan ne çıkacak diye merak da etmiştik ama geçtiğimiz aylarda gerçekten Terörle Mücadele Yasası’na bir ek yapılarak basın özgürlüğü çerçevesinde bir madde ilave edilmişti. Biz de bu maddenin Ceza Kanunu’nda iki tane tam karşılığının olduğunu ve Anayasa’da da zaten bu konunun güvence altında olduğunu söylemiştik. Yani bu, kanun sistematığına de aykırıydı ama bu kanun çıktıktan sonra bütün basında, medyada, gazetelerde “Artık basın özgürdür, düşünce ve fikir özgürlüğü artık kabul edilmiştir.” mealinde yazılar çıkmıştı. Oysa bunlar, aynen, zaten hukukumuzda olan şeylerdi. Yani bu, toplumu tatmin etmek olmamalıdır; gerçekten sorunların temeline inerek bu sorunlarımız nereden kaynaklanıyor, niye toplum yargıya güvenmiyor, niye tarafsızlıkta, bağımsızlıkta ciddi sorun var diye düşünmeliyiz, tartışmalıyız ve bunu çözmek için uğraşmalıyız.

Arkadaşlarımızın bir kısmı hukuk fakültelerinde ciddi sorun olduğundan, birçok hâkimin, savcının genç olduğundan ve iyi yetişmediğinden bahsettiler. Oysa hangi hâkim, savcı olursa olsun, ne kadar genç olursa olsun, mutlak surette yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını en başta mutlaka öğrenmiştir. Yani vermesi gereken kararlarda buna dikkat etmesi gerektiğini biliyordur, bilmemesine de imkân yok ama biz hep şunu söylüyoruz: Bu kadar güçlü bir yürütmenin yargıya müdahalesi var. Bunun yüzlerce örneği var. Bu kadar güçlü bir idarenin... Ki yüzyıllardır toplum, halk padişahlarını, krallarını, liderlerini bütün rejimlerde bu yetkilerini sınırlamak için yüzlerce yıldır mücadele etmişlerdir ve anayasalar ihdas olmuştur. Bu özgürlükler için, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı için ve erkler ayrımı için bunun zorunlu olduğu ve hiçbir yürütmenin yargı ve yasama denetiminden muaf tutulamayacağı yüzyıllardır bilinen bir gerçektir ama maalesef, bizdeki sistemde yürütmenin gücü denetimsiz kalmıştır ve sorgulanamaz noktadadır. Böyle olunca, basit hamlelerin, basit müdahalelerin hatta televizyon konuşmalarının bile yargı mensuplarını etkilememesi düşünülemez. Yani yürütmenin başı televizyona çıkıp da “Bu bir terördür.” dediği zaman, o genç yargıçıların “Hayır, bu terör değildir; bu basın özgürlüğüne girer, fikir özgürlüğüne girer.” demesi son derece zordur.

Yine, yürütmenin başı “Bu casusluktur.” dediği zaman, hiç yargı kararı olmasa bile o genç hâkimlerin, savcılarının bunu nazara almaması söz konusu değildir.

Yine, yürütmenin başı “17-25 Aralık milattır.” dediği zaman kolay kolay yargıçlar ve savcılar bu tarihten öncesi neler olmuş, kimler iltisaklıdır, bu konuya kolay kolay giremez. “Siyasi ayağımı bulamıyoruz.” diyoruz ve hele de şu “iltisaklı” kavramının çok iyi irdelenmesi gerekir.

Sayın Bakanım bir hususu ifade etti ‐Türkiye’de 20 milyon dosya hâkimlerin ve savcılarının önünde.‑ dedi, yüz binlerce hükümlü ve tutuklu da cezaevlerini doldurmuş durumda, demek ki Türkiye’de, hepimiz biliyoruz ki en çok yatırım ihtiyacı olan alan yeni cezaevleri yapılmasıdır.

‐Biz nereye gidiyoruz?‑u gerçekten sorgulamamız gerekir. Bir toplum bu kadar suçlu barındırabilir mi? 20 milyon dosya demek 20 milyon aile sayıldığına göre, Türkiye’de herkes tartışmanın, çekişmenin, davaların içinde. Yüz binlerce insan aç, açık bırakıldı, işinden oldu, mahkeme kararlarına rağmen, aklanmalarına rağmen -mağdurlar ordusu yaratıyoruz- gerçekten içinden çıkılmaz hâle gelindi.

Sistemimiz sorgulanmadan, ‐Aksamaların temelinde ne var?‑ı kolay kolay bulamayız. Sistem sorgulanırsa, ekonomiden adalete kadar, içinden çıkmadığımız birçok hususun üstesinden gelmeye başlarız ama buna rağmen, iyimserlikle baktığımız zaman, Sayın Bakanın başta ‐Reform ihtiyacımız var.‑ diye her mercide, her konuşmasında vurgulaması bile yararlıdır diye düşünüyoruz ama mutlak surette sistemin sorgulanması gerekir.

Gezi olayları, o gün Cumhurbaşkanı... Meclis Başkanı, birçok milletvekili, Hükümet mensubu, toplumun büyük kesimi ‐Gezi olayları masum bir çevre olayıdır.‑ demesine rağmen Sayın Cumhurbaşkanı çıkıp da ‐Bu bir terör olayıdır.‑ dediği zaman tümüyle yargı ekseninden kaymış, soruşturmalar başka bir şekil almıştır. Ha ‐Bu konuda hüküm var mı?‑ dersiniz hüküm yok. ‐Toplumun hükmü nedir?‑ dersiniz ya da ‐Toplumun vicdanına sığın nedir?‑ dersiniz, bu büyük ölçüde çevre olayıdır ama Türkiye gibi, devletin terör olaylarının altından kalkamadığı durumlarda terör bu tür ortamları arar, bulur bir tarafına bulaşır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Subaşı, lütfen son sözlerinizi alalım efendim.

Buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Bir tarafına bulaştığı zaman da bunu ‐bir terör hareketi‑ diyerek yorumlamak son derece yanlıştır. Hukukumuzda hepimiz biliyoruz ki suç kastı vardır. Toplumun büyük bir kesimi cemaatlara ‐Suç örgütü‑ ‐insan da öldürebilir.‑ diye bakamamıştır Türkiye’de. Hele müteedeyyin, kesim çevre edinebilmek için, ekonomik çevre edinebilmek için, hayır için, zekâtını verebilmek için cemaatlara yaklaşmıştır; terfi arayanlar cemaatlara yaklaşmıştır. 17/25 Aralıktan önce en büyük yardımı, iltisakı, desteği AK PARTİ Hükümetinden görmüştür. Bu iltisak nereye kadar gider? Tabii, bir siyasi iradenin ‐Bu, milattır.‑ demesi hukuken hiçbir şey ifade etmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Subaşı, lütfen son sözlerinizi alalım.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Ama Türkiye’de maalesef, yürütme gücü ve müdahaleleriyle bu konu orada duraklamış, iltisaklılar sadece sonrası için uygulanmış ve bugün yapılan her soruşturma mecrasından çıktığı için, farklı mecralarda görüldüğü için korkarım ki nihai adalete varmamız da gittikçe zorlaşacaktır diye düşünüyorum.

Ben bütçenin yararlı olmasını ve hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Tanal, buyurun lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Değerli Bakanım, yüksek mahkemenin değerli üyeleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Değerli Bakanım, konuşma metninizin 39 ve 40'ıncı sayfaları... Sayfa 39'da borçluya mallarını satma hakkının verilmesi... Size bu bilgileri kim veriyorsa yanlış veriyor. İcra İflas Kanunu'nun 113'üncü maddesinde borçlunun satış yapma hakkı zaten var.

İki: Size Yargıtayın bir kararını hemen söylüyorum. Bir ihalenin feshi davasında borçlu gayrimenkullerinin satışını istemiş, ihalenin feshi davası açılmış, 12. Hukuk Dairesinin 25 Eylül 1990 tarih, 6496 esas, 8997 sayılı Kararı uyarınca ihalenin feshi davası reddedilmiş. Borçlunun da kendi haczedilen mallarının satışını isteme hakkı var. Bu anlamda böyle bir yenilik yok.

Sizden istirham ediyorum, bu danışmanlarınızı değiştirin.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sizden danışman olarak istifa edebilirim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben bakan olacağım inşallah yani benim temennim o. İnşallah bakan olacağım. Yani o konuda kesinim ben. (Gülüşmeler)

Şimdi, sayfa 39...

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin yerinizde gözü var Sayın Bakan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, benim esasen... Gerçekten gözüm koltukta değil... Biz iktidara geliyoruz ya, ben bakan olacağım. Yani bu adaletsizlikler bu ülkede bitecek. (Gülüşmeler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kaynak sağlam mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kaynak, halk. Kaynak, millet Sayın Bakanım.

Sayfa 39'da “özel yetkili icra daireleri” diyorsunuz. Biz diyoruz ki: Ekonomi düzelsin de bu icraların sayılarını azaltalım. Siz icra dairelerinin sayısını artırıyorsunuz, daha profesyonel yedieminlikler getiriyorsunuz. Yani hukuk iyi işlerse ekonomi iyi işler, yedieminliklere ihtiyaç olmaz ve bu şekilde özel yetkili icraların sayısı da azalır Değerli Bakanım.

Hemen konulara hızlı hızlı geçiyorum. Bakın, benim sizden istirhamım, bunun bir suretini size ben takdim edeceğim, biraz önce arkadaşlar, hep cezaevinden açıldı ya, ben dedim ki: Ya, tutuklu veya hükümlüler cezaevine girdiği zaman Bakanlıkça -aslında güzel bir şeydir, onu da söyleyeyim ben- Tutuklu ve Hükümlü El Kitabı dağıtılıyor. Niçin? Haklarını, yani nedir hak ve hukuku? Ben İnsan Hakları Komisyonu üyesiyim 4 dönemden beri. Dedim ki: Ya ben de bunu inceleyeyim, burada ne var ne yok, belki eksiklikler var veya görmek isterim dedim, Sayın Yılmaz Çiftçi'nin Genel Müdür arkadaşımıza verdiği yazıda diyor ki: “Efendim, bu hükümlülere ve tutuklulara dağıtılan el kitabı, kurum içi yazışmadır, biz bunu size vermiyoruz.” Ya, Allah rızası için! Bu, kurum içi yazışma mıdır? El kitapları, yani onlara temel hak ve özgürlüklerini belirten el kitapları... Buna iptal davası açacağım ama isterseniz bence siz Bakan olarak bunu bana bir teslim edin, gerçekten bunların hak ve hukukları nedir, neler var, eksik midir, fazla mıdır? Bunu sizden ben istirham ediyorum.

Gelelim, Adalet Bakanlığıyla ilgili...

Sayın Bakanım, bu Adalet Bakanlığının tabii ki bir şeyle ilgili, geçmişte, -gerçekten reform yapmak istiyorsak- darbe öncesinde cumhuriyet savcılarının tahliye kararlarına itiraz etme hakkı yoktu, darbeden sonra bu hakkı getirdiniz ve bu çok kötüye kullanılıyor. Aslında -mademki- biz özgürlük hukukundan bahsediyorsak tahliye kararlarına cumhuriyet savcılarının itiraz etme hakkının olmaması lazım. Bununla ilgili yasa teklifini verdik, sizden istirham ediyorum, özgürlük ve demokrasi bekçisi anlamında bunu geri getirmenizi istirham ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanal, lütfen tamamlayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Zaten yarısına siz müdahale etmişsiniz Sayın Başkanım.

Şimdi, Sayın Bakanım, Anayasa Mahkemesinin 2012'deki üye sayısı 41'di, 2013'te 42'ydi, 2014'te 38'di, 2015'te 22'ydi, 2016'da 15'ti, 2017'de 8 ve şu anda 13'e düştü. Aslında sorunların, başvuruların artmasıyla birlikte bu sayının artması gerekirken bu sayının azaltılması acaba Anayasa Mahkemesinin verdiği kararların...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – 15.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siteden aldığımız rakam bu. Üyeler, yedeklerle birlikte olabilir herhâlde veya yardımcılarla birlikte olabilir.

Yani, geliyoruz bu 13.

Peki, 15. Fark etmez.

Şimdi buna bakıyoruz, bunların 10'u, daha doğrusu 2'si hukuk doktorası yapmış, Anayasa Mahkemesi üyelerinin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanal, lütfen tamamlayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 15 desek dâhi bunun şu anda bendeki kayıt 13, 15 olsun. Şu anda 2 arkadaşımız hukuk konusunda doktorasını yapmış, onunla birlikte 10 hukuk mezunu. Aslında normalinde olması gereken, diğer meslekte olması doğal mı? Doğal. Ama ne açıdan doğal? O konuda uzmanlık yapmış, gerçekten o alanda boşluğu doldurabilecek arkadaşlara ihtiyaç şarttır. Ama bu kadar, yüzde 50-yüzde 50 hukuk mezunu olmayan bir kurum anlamında, Anayasa Mahkemesinde yer verilmesi ne derece doğru?

Son olarak, bitiriyorum: Adalet Bakanlığının kaç tane binası kiralık? Aylık kirası ne kadar Sayın Bakanım? Bunu istirham ediyorum.

Ama şimdi bu soru çok önemli: Yine Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığının... Sayfa 112'de deniliyor ki: "Adli Tıp Kurumunda çalışanların..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son sözlerinizi alalım lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum.

Bu çok önemli. Ben anlamadım tabii ki. Hukukçuyum ama bu hakikaten sıkıntılı. Adli Tıp Kurumunda, 2018 yılından itibaren, yaş ve cinsiyetine göre, çalışanların istatistiğini yayınlamışsınız. Teşekkür ederim. Güzel. Deniliyor ki: "Adli Tıp Kurumunda, 65-97 yaş arası çalışan 364 erkek, 242 kadın, toplam 606..." Ben anlamadım. 97 yaşına kadar hâlen kurumlarımızda çalışan var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 65 yaşında bunların mecburen emekliye ayrılması lazım. Aslında bu skandal bir olay. Yani bunların kaç kişisi yaşıyor, 97 yaş vesairesi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Onlar emekli olmuştur mutlaka ama cevabını versinler.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk, buyurun lütfen.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri ve bürokratlar; 2020 yılı Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Saygıdeğer üyeler, Adalet Bakanlığı yaklaşık 20 milyar liralık bütçeyle, önümüzdeki bir yıllık süreç içerisinde planladığı hizmetleri gerçekleştirmeye gayret gösterecektir. Burada, Komisyonca dile getirilen ve getirilecek olan öneri ve yapıcı eleştiriler, inanıyoruz ki bu sürece katkı koyacaktır. Adalet Bakanlığı bütçesinde genel olarak gözlemlediğimiz esas amacın ve hedefin eşit şartlarda adalet ve etkin işleyen bir yargı sisteminin güçlendirilmesi olduğunu görmekteyiz. Bağımsız ve tarafsız yargı, demokratik siyasal sistemin, sürdürülebilir ekonomik gelişmenin temel güvencesi niteliğindedir. Bu temel görüş hemen hemen herkesin mutabık kaldığı bir husustur. Yargı reformunda çıkılan yolun temelinde de bu görüş bulunmaktadır.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, Eylül 2019 itibarıyla 14.113 hâkim, 6.580 cumhuriyet savcısı ile adli yargıda 6.764, idari yargıdaysa 210 mahkemeyle adalet sistemimiz çalışmaktadır. 70.658 adalet hizmetleri çalışanı ve 66.541 ceza infaz kurumu personeli de bu sisteme büyük bir özveriyle katkı sunmakta, yeri geldiğinde gecesini gündüzüne katmaktadır. Her yıl adalet sistemimizin eksikliklerinin gündeme getirildiği adli yıl açılışlarında, iş yükünün büyük bir kısmını omuzlayan hâkim ve savcılarla birlikte, adalet sisteminin temel taşları olan yazı işleri müdürleri, mübaşirler, teknik personel ve diğer tüm adalet çalışanlarının sorunlarına da değinilmektedir. Ancak bu çalışanlarımızın hâlen, 657 sayılı Kanun'da adalet hizmetleri sınıfının oluşturulması, 3600 ek göstergeden adliye çalışanlarının da yararlandırılması, çoğunluğu adalet ön lisans mezunu olan personele hukuk fakültelerinde lisans tamamlamalarına imkân sağlanması, mübaşirlerde olduğu gibi diğer yardımcı hizmetlerin de genel idari hizmetler sınıfına geçirilmesi, ücret adaletsizliğinin giderilmesi, mesai ücretlerinin artırılması ve zamanında ödenmesi, yolluk ücretlerinin yükseltilmesi, can güvenliklerinin sağlanması gibi bazı talepleri devam etmektedir.

Sayın Başkanım ve Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, bize göre meslek olarak riskli çalışma grubu olarak nitelendirilmesi gereken ve öncelikli olarak sorunlarına çözüm sunulması gerekenler infaz koruma memurlarıdır. Bugün sayıları yaklaşık 70 bine ulaşan infaz koruma memurları, yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışmakta, millî ve dinî bayramlarda ve diğer resmî tatillerde nöbet tutmaktadırlar. Görevleri esnasında yangın, isyan, kavga gibi mücbir durumlarla uğraşmanın yanı sıra x-ray, duyarlı kapı ve diğer radyasyon yayan cihazlara muhatap kalmaktadırlar. Nöbetleri boyunca tutuklu ve hükümlülerin taciz ve tehditlerine maruz kalan infaz koruma memurları, emekli olduklarında bile mahkûm yakınlarının fizikî tehditleriyle karşı karşıya kalabilmektedirler. Esasında, jandarma personeli dışarıda güvenliği ve asayişini sağlarken infaz koruma memurları da içeride, cezaevlerinde güvenliği ve asayişini sağlamaktadırlar.

Bu bakımdan, öncelikle güvenlik güçlerimizin sahip olduğu özlük ve ekonomik şartları infaz koruma memurlarımıza ve cezaevlerinin diğer personellerine de sağlayabilmeliyiz. Bunun yanı sıra, sözleşmeli infaz koruma memurlarına kadro verilmesi, yeterli mesai ücreti verilmesi, yıpranma hakkının tanınması, rotasyona tabi çalışma sisteminin getirilmesi, lojman ve kreş imkânının sağlanması ve en önemlisi, emekli olduklarında yeterli emekli maaşı alabilmeleri sağlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer Geçti)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun, tamamlayın lütfen.

HALİL ÖZTÜRK (Kırkkale) – Saygıdeğer Komisyon üyeleri, son dönemde, hükümlülerin topluma kazandırılma faaliyetleri incelendiğinde hem unutulmakta olan el sanatları yanında, yeni iş alanlarında eğitim vererek ustalık ve kalfalık belgesi yanında mesleki yeterlilik belgesi de verilmektedir. İşyurtları Kurumunun mahkûmlara vermiş olduğu bu imkânları memnuniyet vericidir. Ben burada İşyurtları Kurumunu ve Sayın Bakanımızı tebrik ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, Bakanlığın bütçesi sorunları en aza indirmeyi hedefleyen bir yapıdadır. Böylesine büyük bir yapı elbette sorunsuz olmayacaktır. Başta Sayın Bakanımız, değerli Bakan yardımcılarımız ve kıymetli bürokratların gece gündüz demeden, büyük bir özveriyle, beraberinde Cumhur İttifakı'nın da güçlü desteğiyle çalıştıklarına şahit oluyoruz. Temennimiz, hazırlamış oldukları Adalet Bakanlığı 2020 bütçesinin hayırlara vesile olması ve hedeflerini tutturmasıdır. Çaba onlardan, destek de bizlerdendir. El birliğiyle Türkiye'yi her alanda olduğu gibi, adalet ve yargı sisteminde de çok ileriye taşıyacağımızı düşünüyor, Komisyonumuzu tekrar saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Öztürk.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım ve yargı üyeleri; hoş geldiniz.

Yargıda ciddi bir şekilde siyasallaşma olduğu apaçık ortada. Ahmet Altan, Selahattin Demirtaş, Alparslan Kuytul davaları başta olmak üzere, yargıda siyasallaşmanın izlerini çok önemli bir şekilde görüyoruz. Avukatlar, avukatlık mesleği... Müvekkillerinin kimliğine göre insanlar yargılanabilmekte ve tutuklanmaktadır, böyle birçok vaka vardır, Selçuk Kozağaçlı bunlardan biri.

Hastane sevkleri son derece sıkıntılı, gecikmeli oluyor. Beş altı ay dış ağrısıyla bekleyen insanların sevkleri olabiliyor. Deniz Hakan Şen 45 kez dilekçe verdikten sonra sevk edilebildi ve mide kanseri olduğu anlaşıldı, geçen seneki bir vakaydı, bire bir takip etmiştim. Ve tek kelepçeyle bile değil, çift kelepçeyle sevkler yapılıyor. Bunu İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak ziyaret ettiğimiz cezaevlerinde birçok mahkûm ve tutukludan dinledik. “Hayvan gibi sürükleniyoruz.” diyorlardı. Çok gayriinsani bir görüntüydü gerçekten.

Yine, mahkûm koşulları çok az. Koca Ankara'da, başkentte bile maalesef 1 tane mahkûm koşusu var hastanelerde. Bu da çok büyük yığılmalara neden oluyor, hâlen çözülebilmemiş değil. Sanırım, Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında bu belirsiz bir durumda, yetki karmaşası var.

Ağır hasta mahpusların tahliye edilmemesinde çok önemli sıkıntılar var. İnfaz ertelemeye geciken çok önemli kararlar var ve tabutta tahliyelere çok rastladık. Bunlardan biri, Antalya L Tipi Cezaevinde, Şerif Ağu infaz erteleme almasına rağmen, böbrek nakli olmasına rağmen hemen ameliyat sonrası cezaevine nakledilen bir hastaydı ve infaz erteleme verilmemişti, inanılmaz vakalar. Yine bir başkası, İbrahim Akbaba, infaz erteleme verilmesi gerekiyordu, SEGBİS'le duruşmada kalp krizi geçirerek vefat etmişti, yaşlı ve ağır hasta bir kişiydi. Bunun gibi binlerce vaka var maalesef. 5275 sayılı Yasa'nın 116'ncı maddesi uygulanmıyor maalesef. Birçok vakada bu böyle oluyor.

Hamile ve yeni doğum yapmış yüzlerce kadın bu dönem içinde cezaevlerindeydi, OHAL döneminde bir rekor kırdı ve hâlen de hamile kadınların bir kısmı cezaevlerinde, emziren kadınlar cezaevlerinde. 780 anne çocuğuyla, bebeğiyle beraber cezaevlerinde. Bu, dehşet verici bir rakam. Yine, hamile kadınlar hâlen var. 780 bebek ve çocuk, cezaevinde dedik. Anne baba tutukluluk çok vahim. Anne babası tutuklu ve cezaevi dışında binlerce çocuk var, büyük bir perişanlık çekiyorlar -bize yansıyor- psikolojik sıkıntılar çekiyorlar, neslimizi tehdit ediyor, çok büyük bir deprem geliyor, haberiniz olsun.

Yine, KHK'li avukatlara ruhsat verilmesi konusunda geçen yıl makamınızda sizinle görüşmüştüm. Beraat edenlerin avukatlık ruhsatı alabileceğini söylemişsiniz. Aradan bir yıl geçti ve maalesef vermiyorsunuz, karşı davalar açılıyorsunuz bu sözünüze rağmen, inanılmaz bu.

Cezaevlerinde doluluk oranları çok yüksek. Nakiller patlamış durumda. 80 bin fazlalık var ve nakiller konusunda çok büyük sıkıntılar yaşanıyor, insanlar büyük dramlar yaşıyor. Diyarbakırlı biri mesela Edirne Cezaevinde olabiliyor. Ben cezaevi ziyaretinde dört yıldır babasının kendisini ziyaret edemediği vakaları duydum, inanılmazdı. Çok büyük dramlar yaşanıyor cezaevlerinde, maddi manevi büyük sıkıntılar yaşanıyor.

Yine, 2018 ve 2019, cezaevi ziyaretleri sırasında en fazla trafik kazalarının olduğu bir yıl oldu Türkiye Cumhuriyeti tarihinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Gergerlioğlu, lütfen tamamla mısınız.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Çocukların açık görüş ziyaretleri ve telefonları hafta içi olduğu için okullarından kalmaktalar, bu çok büyük sıkıntılara neden olmakta.

Yine, çok ilginç bir rekor kırıyorsunuz. Milletvekili olduğumdan itibaren birçok aydın, düşünce insanı ve partim milletvekillerini ziyaret noktasında size defalarca dilekçe vermeme rağmen izin vermiyorsunuz. Dört yüz yirmi gün olmuş, bu büyük bir rekor, ziyaret ettirmiyorsunuz. Benim anayasal hakkım, tüm milletvekillerinin anayasal hakkı ve maalesef buna izin verilmiyor.

Yine, Bakanlığımıza en çok soru önergesi veren vekillerden birisiyim ama en az cevap alan vekillerden birisiyim. İnanılmaz bir şekilde, cevap vermeyerek işi geçiştirmeye çalışıyorsunuz. Bunlar kabul edilecek hadiseler değil. Mesela, bazı hasta tutukluluklarla ilgili çok vahim belgeler var elimde. Mesela, bakın, Muzaffer Özcengiz, ölümünden dört gün önce Tokat Cezaevine bir mektup yazmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bir dakikada toparlayacağım. Bakın, çok önemli bir belge bu.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen tamamlayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakan, lütfen bakın; şu mektup, bir ölüden mektup. Tokat Cezaevinde aslında genel yoğun bakıma yatırılması gereken bir hasta -ben doktorum, biliyorum, CRP'si 290 civarında- değil genel yoğun bakım, hastaneye yatırılmadan cezaevine yollandı ve bu kişi ölümünden dört gün önce bu mektubu yazdı. Feryat etti “Ölüyorum burada.” diye. Cezaevi yetkilileri umursamadı ve dört gün sonra öldü. Bundan bir sene önce Tarsus Cezaevinde de Halime Gülsu -yine âdeta ilahi bir uyarı Bakanlığınıza ama umursamıyorsunuz- ölümünden yine dört gün önce bir mektup yazdı “Ölüyorum ben burada, ilaçlarım verilmiyor.” dedi, yine umursanmadı ve bu 2 vaka hakkında tek bir soruşturmanız yok, tek bir açıklamanız yok. Birisi için on dokuz aydır soruyorum, cevap vermiyorsunuz; öbürü için yedi aydır soruyorum, cevap vermiyorsunuz. Başka ülkelerde olsa bakanlar istifa eder, âdeta hükümetler düşer çünkü o kadar vahim ki şu mektubu okuyun, bir insanın ölümünden dört gün önceki feryatları bunlar.

Yine, Nesrin Gençosman... Ordu Efirli Cezaevinde aynı vaka cereyan etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Gergerlioğlu.

Sayın Kaboğlu, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika. Sayın Girgin'in beş dakikası da size eklendi.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, milletvekilleri, değerli konuklar; önce Sayın Bakanın konuşmasından bazı önemli sözleri, kavramları hatırlatarak başlamak istiyorum: “Tutuksuz yargılama” “lekeleneme hakkı” “kesin hüküm otoritesi” “Adaletin alternatifi yoktur.” “nitelikli hukukçu” “erişilebilir adalet hizmeti” ve diğerleri.

Sayın Bakan, bu kavramlar çok önemli, tıpkı diğerleri gibi. Bunların önemi esasen sorunun Anayasa'dan kaynaklanıyor olmasından ileri geliyor. “Neden Anayasa'dan kaynaklanıyor?” dediğimiz zaman, 2 açıdan kaynaklanıyor:

1) Yürürlükteki Anayasa hükümlerinin saygı görmemesinden.

2) 2007 değişikliği sonucu kabul edilen anayasal düzenin anayasal barış yerine çatışma yaratmış olmasından ve yaratıyor olmasından.

Sayın Bakan, benim on yıl kadar önce katıldığım bir Avrupa projesinin adı “Avrupa Ortak Anayasa Dili”ydi, kitabı da yanımda. Bu şu başlıkta yayımlandı: “Özgürlük ve Anayasa Dili” diye ve ben burada, bu kitapta Avrupalı yöneticileri eleştiriyorum; Avrupa'nın genç kuşaklarını Türkiye hakkında negatif dil kullanmalarını yönünde uyarmaya çalışıyorum. Çünkü diyorum ki: “Biz de Avrupa anayasa hukuku ve Avrupa hukuk ailesinde yer almaktayız, bizi dışlayamazsınız.” Fakat şimdi gelin görün ki son birkaç yıldır aslında bizde yani bir ulus devlette, bir tekil devlette ortak Anayasa dili kalmadı. Anayasa, bir barış belgesi olduğu hâlde, bir çatışma belgesine dönüştü ve özellikle 2017 Anayasa değişikliğinden sonra bu çatışmacı yönü zirve yaptı. Şöyle ki daha önce vurgulandığı üzere, bunun birkaç nedeni var:

1) Olağanüstü hâlde yapılmış olması.

2) İçerik olarak ne getirdiğinin nitelenememesi.

3) Bunun uygulanma şekli.

Sayın Bakan, şimdi, Adalet Bakanlığına geleceğim ama çift başlıktan kurtulalım diye 2017 Anayasa değişikliği yapıldığı hâlde ben kuşkuluyum “Anayasa'mız bu mu yoksa Anayasa'mız 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi mi?” diye. Doğrusu çok zor, sıkıntılı bir tablo karşındayız. Örneğin, burada Adalet Bakanlığı tıpkı diğer bakanlıklarda olduğu gibi, kurullar, Hukuk Politikaları Kurulu... Cumhurbaşkanı açıkça tanıyı yaptı “Yürütme benim.” Dedi, bir kişiden oluşuyor. Fakat burada Adalet Bakanlığı Hukuk Politikaları Kurulunun neresinde?

Şimdi, ben dünyanın en saygın üniversitelerinde -Sorbonne gibi, Montesquieu gibi, Descartes gibi- görev yaptım, karşılaştırmalı anayasa hukuku ve insan hakları hukuk anlattım fakat bunu nitelemekte zorlanıyorum. Çünkü bir saray var, “Yürütme benim.” diyor, politika kurulları var, onun altında bakanlar var.

Şimdi, hâliyle “bakanlıklar” deniyor, “hükümet” deniyor ama hükümet yok, Kabine yok, Bakanlar Kurulu yok. Şimdi, zannediyorum bu konuda daha serinkanlı düşünmemiz gerekir ve daha açık konuşmamız gerekiyor. Burada bakanlar genellikle Sayın Cumhurbaşkanına referans yapıyorlar, yaparlar ama aslında o referans bizim tezimizi güçlendiriyor çünkü o referans, her referans yapımında sanki bu kişi rejimiymiş gibi, kişiyle sınırlıymış gibi bir izlenim yaratıyor. Nitekim 2023'te görevi sona erecek. Bu bakımdan “Biz anayasal çatışmayı, Anayasa dilini çatışmadan nasıl arındırabiliriz?” sorununa birlikte emek harcamak durumundayız. Çünkü esasen Anayasa barışı her ne kadar 2007'de başladıysa da, 2010'da devam ettiyse de, 2017 referandumu OHAL ortam ve koşullarında ve burada kullanılan terörize edici dille bozuldu, içeriği, değindiğim üzere bozuldu ve bu Anayasa'ya bile uygun

olmayan uygulama çatışmayı derinleştirdi. Nasıl oldu? Sayın Bakan, hatırlayacağımız üzere, Hükümet 20 Temmuz gecesi ilan ettiği olağanüstü hâl yönetimini darbe girişimcilerine karşı kullanmak yerine Anayasa değişikliği için mesai harcadı. Emek, enerji Anayasa değişikliğine yönlendirildi ve bu tarz toplumu sürekli kutuplaştırdı. Kutuplaştırdı, sizin de haklı olarak birkaç hafta önce yakındığımız üzere, toplumun bütünü darbe girişimcilerine karşı mücadele vermek yerine kendileri birbirine düştü, en azından anayasal uzlaşma yerine, barış yerine, Anayasa'yı bir çatışma belgesi olarak algılamaya başladı ve bu, devlet organlarının enerjisini tüketti. Hukuk yoluyla mücadele etmek gerekirken darbe girişimcilerine karşı, torbalar oluşturuldu, özellikle olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnameleleriyle ve gece yarılarında, kim Hükümetin, zamane Hükümetinin önüne çıktıysa oraya dolduruldu.

Bir örnekle yetiniyorum sadece: 7 Şubat gecesi yayınlanan 686 sayılı Kararname'de 29 hukukçu var Sayın Bakan. Yani biraz önce bahsedildi "Bir hukuk fakültesi kaç öğretim üyesinden oluşuyor?" diye. Şu anda kaç yüz veya kaç bin öğretim üyesi hukuk fakültelerinden gece yarısı kararnameleriyle alındı. Peki, nasıl oldu? Sayın Başbakan, zamanında, 22 Şubat 2017'de şunu söyledi, "Kurunun yanında yaş da yanıyor, biz onun için Komisyon kurduk." dedi. Bir ay sonra ise yardımcısı "Biz hazırlamıyoruz o listeleri, MİT'ten gelen belgeleri ekliyoruz." dedi.

Şimdi, böyle bir ortamdayız. Şimdi, bunu düzeltmeden burada bir kaçış söz konusu Sayın Bakan, çifte kaçış hem de. Bu kaçış adil yargılanma hakkını engelliyor. Siz dediniz ya "adalete erişim hakkı" diye, hayır, bunlar hiçbir biçimde adalete ulaşamıyorlar ancak Olağanüstü Hâl Kuruluna ulaşıyorlar, onun da sonuçlarını görüyoruz, engellenmiş bulunuyor.

İkinci kaçış ise Anayasa konusunda ortak dilimizin bulunmaması. Bu nedenle FETÖ borsasına değindi Sayın Erkek, sizin değinmenize de yollama yaparak, bu konularda serinkanlı düşünmediğimiz sürece, bir yüzleşme yapamadığımız sürece, bir kaçış politikası uyguladığımız sürece zannediyorum olağanlaşma zor. Nasıl, bir ülkede, özellikle saygın bir Anayasa, 1921 Anayasası, saygın bir Meclis, 1920 Meclisinin mirasçısı olduğumuz bir ülkede bunları serinkanlı bir biçimde konuşabilmeliyiz ve dillendirebilmeliyiz.

Sayın Bakan, sizin bu Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin bize ulaşması anından itibaren biz çok ciddi bir çalışma yaptık Cumhuriyet Halk Partisi olarak ve 1'inci partiden yanıt alamayınca biz inisiyatif aldık ve Sayın Erkek imzasıyla size de Adalet Bakanlığına da çağrıda bulunduk "Temsilci gönderin." diye, keşke gönderseydiniz. Mecliste temsil edilen 5 parti olarak çalıştık ve 14 ayrı yasa önerisi hazırladık; tabii, Anayasa da var, sadece adil yargılama hakkıyla sınırlı olarak ve bu 14 ayrı yasa önerisi aslında torba yasadaki kaçış ve gerçekten adil yargılanma hakkı ilkeleri ışığında teker teker...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, tamamlamanız için size bir dakika süre veriyorum

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, bir dakika da meslektaşlarım vereceklerdir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hayır, sadece bir dakika.

Teşekkür ediyorum.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ben konuşmamdan bir dakika veriyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Yok, artık bir dakikada toparlayın.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Süre benim Hocam; iki dakika da veririm, 3üç dakika da veririm.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Yok, öyle bir yöntem yok. Başta zaten o süreyi verdik biz Hocama.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Başkan, gerçekten bu yasakçı tavrınız karşısında...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Yok, yasakçı değilim, kuralcıyım belki.

Buyurun.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, genel gerekçenin redaksiyonu devam ediyor, onu sizlere de sunacağız Meclis Başkanlığına sunduktan sonra. Umuyorum ki 2'nci pakette birlikte çalışırız çünkü burada çok önemli hükümler var, belki ilk bakışta Anayasa değişikliği konusunda mesela Hâkimler ve Savcılar Kurulunun Adalet Yüksek Kurulu olarak düzenlenmesine karşı çıkabilirsiniz ama örneğin, 65 yaşı 68 yaşına çıkarma konusu çok önemli. Zaten bildiğiniz gibi madde 139'da bu konuda boşluk var “Anayasa'nın öngördüğü yaştan önce emekli edilemezler.” diye; öngörmüyor oysa 65'te ediyoruz ve eğer bunu 68'e çıkarırsak gerçekten genç yargıçlar, yargıç adayları nedeniyle karşılaştığımız sıkıntıları önleyebiliriz. Bu bakımdan zannediyorum, Anayasa değişikliği konusunda önemli bir adım atabiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Kaboğlu, lütfen...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Son cümlemi söyleyeyim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, sizin bu işaret ettiğiniz kavramlar gerçekten önemliydi ama iki koşul var burada: Bir, yürürlükteki Anayasa'ya saygı. Yürürlükteki Anayasa'ya ne yürütmeye ne yasama ne yargı saygı gösteriyor; yargıda dâhil –“Kesin hüküm otoritesi” dediniz- Anayasa Mahkemesi kararları ve Avrupa Mahkemesi kararlarına meydan okuyoruz. Bu örnekler artırılabiliriz. O nedenle benim önerim, Anayasa'ya saygı konusunu öne çıkarmamız ve ikinci olarak da uzlaşabildiğimiz alanlarda, 68 yaşta olduğu gibi, adil yargılanma hakkı temelinde yazdığımız yasaların çok temel hükümlerinde olduğu gibi, adil yargılanma hakkı... Hukuk devleti bizim partilerimizi aşan bir sorun ve zannediyorum bu konularda yapabileceğimiz ortak çok şey var ve Anayasa konusunda çatışmacı dilden uzlaşmacı dile dönebiliriz diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Kaboğlu.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tanrıkulu, buyurun lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri ve sayın bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Öncelikle, bugün Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Günü. Ben daha önce Parlamentoda bir teklifte bulunmuştum ancak kabul görmemişti, bir kez de burada ifade edeyim: Cumhuriyet başsavcılıklarında kadına karşı işlenen suçlarla ilgili olarak özel bir büro kurulması lazım -henüz böyle bir büro yok- aynen çocuk suçlarında, terör suçlarında olduğu gibi büronun kurulması lazım ve aynı birimin Emniyet

Genel Müdürlüğü nezdinde de Emniyet müdürlüklerinde kurulması lazım çocuk suçları gibi. Yani bunun adımı atılabilir çok rahatlıkla; ben yasa teklifi vermişim ancak yasaya da gerek yok bunun için. Yani bir başlangıç olur ve bir irade ortaya konulmuş olur diye düşünüyorum. Özel olarak da bir başlangıç olur; evet.

Sayın Bakan, ben yıllarca avukatlık yaptım, baro başkanlığı yaptım, sekiz dokuz yıldır da Parlatmentodayım ama avukatlık yaptığım dönemde bile adliyeye bu kadar çok gitmemiştim, şimdi çok daha fazla adliyedeyim. Nedeni şu: Yani birçok dava var adaletin yanlış işlediği, adil ve dürüst yargılamanın olmadığı birçok dava var, ifade özgürlüğüne ilişkin, düşünce özgürlüğüne ilişkin birçok yargılama var mahkemelerde -birçoğu da eski dostlarımız, arkadaşlarımız, gazeteciler, aktivistler, avukatlar- duruşmalarına gidiyorum ama size samimiyetle söyleyeyim: Sıkıyönetim mahkemeleri dâhil olmak üzere hâkimlerin, savcılarının avukatlara karşı ve gelenlere karşı bu kadar nezaketsiz, üsttenci, aşağılayan bir dil kullandığı başka bir dönem görmedim. Yani ben şahsen, o ortamlarda bulunmaktan utanıyorum, yargı ortamında bulunmaktan utanıyorum ama hâkimler, o üsttenci dili kullanmaktan, avukatları aşağılamaktan, şüphelileri, sanıkları aşağılamaktan vazgeçmiyorlar. Bir sefer, yargı reformundan önce bu dilin, bu üslubun düzeltilmesi lazım. Yani birkaç tane daha örneğini verebilirim size ama vermeyeyim, isterseniz daha sonra bildiririm. Sadece SEGBİS kayıtlarını izleyin, hâkimlerin o tavrından Bakan olarak siz utanırsınız gerçekten, böyle bir tutum var; özellikle bunu söyleyeyim.

Hangi reformu yaparsanız yapın... Ben içindeyim, böyle uygulama görmedim yani dava devam ederken heyet değiştiriyorsunuz; mesela Osman Kavala davası. Osman Kavala davasına bakan 30. Ağır Ceza Mahkemesinin heyeti var, Başkan 3 celse tahliye olması yönünde muhalif kalmış. Sonra o mahkemeye işler çok diye ikinci heyeti atıyorsunuz, ikinci heyet ataması yapılıyor. Normal koşullarda ikinci heyetin ne yapması lazım? O aşamadan sonra gelen yeni dosyalara bakması lazım. Ama görevlendirmeye ne yapıyor? Yeni heyet eski dosyalara bakıyor, eski heyet yeni dosyalara bakıyor; böylece heyetin kompozisyonu değiştiriliyor ve olası bir tahliyenin önüne geçiliyor. Nitekim son mahkemede, mahkeme başkanı dâhil olmak üzere oy birliğiyle tutuklamanın devamına karar verildi. Bakın, yargılama devam ederken heyet atıyorsunuz, heyet ataması yaptırıyorsunuz adil ve dürüst yargılama ilkelerine aykırı bir biçimde ve o yeni heyet yeni dosyalara değil eski dosyalara bakıyor; böyle bir şey yargı tarihinde olmamış.

Aynı durum 37. Ağır Ceza Mahkemesi için de geçerli. Büyük davalar bakımından söylüyorum bunları, bakın Çağdaş Avukatlar Derneği yöneticileri o mahkemede mahkûm oldular. Sözcü gazetesinin davası o mahkemede. İl Başkanımız Canan Kaftancıoğlu'nun yargılmasını, sadece SEGBİS kayıtlarını izleyin, benim bu dediklerimin ne anlama geldiğini çok iyi anlarsınız. Tutuksuz dosyada yirmi gün sonrasına duruşma günü veriyor, tutuklu dosyada dört ay sonrasına duruşma günü veriyor. Talepte bulunuyorlar, bir hafta sonraya gün veriyor yani on beş gün sonrasına değil, bir ay sonrasına değil, duruşmayı bir hafta sonrasına bırakıyor. Görünüşte objektif olmayan, görünüşte adil olmayan bir mahkeme düzeni var şu anda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tanrıkulu, lütfen tamamlar mısınız.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bir iki şey daha söyleyeceğim, çok özür diliyorum.

Bakın, 27. Ağır Ceza Mahkemesi heyeti Ahmet Altan'ı tutuklamak için –iddia ediyorum- değiştirildi, mahkeme başkanı istinaf mahkemesi başkanı yapıldı, ağır ceza mahkemesi başkanı Bakırköy'den atandı tutuklamadan iki gün önce. Bu atamayı yapanlar Cumhuriyet davasının da geçen hafta görüleceğini biliyorlardı ve o heyet oy birliğiyle bozma kararına karşı direnme kararı verdi. Hâkimler ne zaman başlamış? 2018'de göreve başlayan hâkimler. Başkan kim? 7. Sulh Ceza Mahkemesi eski Başkanı. Bakın, bu kompozisyonlarla, ne yaparsanız yapın, hangi reformu yaparsanız yapın, yargıdaki bu güç zehirlenmesini değiştirmediniz sürece, yargıçları gerçekten adil ve dürüst bir biçimde yargılama yapar hâle getirmediğiniz sürece, ne yaparsanız yapın ,yargının üzerindeki bu gölgeyi kaldıramazsınız.

Söyleyecek çok söz var ama teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Tanrıkulu.

Sayın Aydoğan, buyurun lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kadronuza da “Hoş geldiniz.” diyorum, size de “Hoş geldiniz.” diyorum.

OHAL sonrasında kanun hükmünde kararnemelerle mağduriyete uğramış çok ciddi bir kesim söz konusu. On binlerce vatandaşımız idari kararlarla beraber mesleklerinden edildiler, yargı önüne çıkma şansı olmayanlar söz konusu oldu, takipsizlik kararıyla ya da bir şekilde yargıda beraat ederek hayatına devam edenler söz konusu. Bunlara sivil ölümü bu iktidarınız tattırdı. Hâlâ bunların haklarının telafisi yönünde herhangi bir adım atılmış değil. Bu şekilde mağdur edilen tüm arkadaşlarımızın öncelikle boşta geçirdikleri sürelerin sosyal güvenlik açısından çalışması gibi kabul edilmesi yönünde bir mevzuat çalışması yapılması, şu anda devam edecekleri yerlerde ya da uygulamada karşılaşacakları psikolojik sorunlar nedeniyle tercih edebilecekleri yerlerde kendi özlük haklarının telafi edilerek kendilerine verilmesi teklifimizdir. Israrla söylüyorum, hiç yargı önüne çıkarılmamış, KHK'yle mağdur edilmiş, bir şekilde beraat etmiş ya da bir şekilde hakkında takipsizlik kararı verilmiş, KHK'yle mağdur edilmiş kesimlere ilişkindir bu söylediklerim.

Ayrıca OHAL dönemine ilişkin bir mevzuat temizliğinin yapılması gerektiği artık çok net ortaya çıkmaktadır.

Yine, bu dönemde yani 20 Temmuz sonrasında –her dönemde olur bunlar ama- daha artan bir şekilde cezaevlerinde ve birtakım yerlerde işkence, kötü muamele iddiaları hayatın içerisine girmiş vaziyette.

Şimdi burada bütçesini görecek olduğumuz İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bu işlerle uğraşması gerekiyordu. Bu Kurum işlevsiz hâle getirilmiş, bütçesinde ayrılmış olan parayı harcamamayı bir şekilde herhalde iyi bir şey zannediyor ama bu dönem içerisinde tek bir adım bile atmamış. Bu adım zaten devletin ihlal ettiği alanlara atılması gereken bir şeydir. Devletin memurları gibi İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu olmaz. Ayrıca partizanlaştırılmış bir İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan da hiçbir fayda beklememek gerekir. Bu kurumun bu işleri yapması gerekirdi. Şimdi burada kendilerine soruyorum: Bu işlerle neden iştiğal etmediler? Bunu bize yanıtlarsalar mutlu olurum.

Efendim, avukatlarla ilgili “yargının sacayağı” dediniz, evet, yargının sacayağı ama “sacayağı” tanımı içerisinde yer alamıyorlar. Bugün, İstanbul Adliyesine gittiğiniz zaman hiçbir avukat hiçbir hâkimle rahatça görüşemiyor, kapıdan girecek olduğu zaman kimlik bilgileri alınıyor, görüşecek olduğu hâkime ilişkin bilgiler alınıyor, cumhuriyet savcılarının olduğu bölüme hiç giremiyorlar, barkodlu kapılar yapıldığından dolayı, avukatlar görüşme talep ettiğinde arada bir görevli iletiyor, savcı “Görüşmüyorum.” diyorsa iletişim kesiliyor. Yargının sacayağı, iletişimle beraber, karşılıklı birbirini olumlamayla beraber oluşabilecek bir şeydir. Avukatları yargının sacayağı sayarsak bunu anayasal

bir teminat altına almamız lazım. Avukatlık mesleğini adil yargılamanın ve yargıya erişimin bir ayağı olarak kabul edip diğer iki ayak gibi Anayasa’da meslek kuruluşu ve meslek olarak tariflerinin yapılması gerekir. Bu konuda da Bakanlığımızla eş güdüm hâlinde çalışmaya hazır olduğumuzu belirtiyorum.

Avukatların Avukatlık Kanunu’nun 35/A maddesine göre yapabilecek olduğu işleri ara buluculuk kurumunun üzerine yüklemiş bulunmaktayız. Ara buluculuk kurumu kendi içerisinde birtakım sıkıntılar taşıyor. Özellikle iş hukukuna ilişkin ara buluculuk kurumunda yargıya erişimin sorunsuz olma ihtimali hemen hemen yok gibi. Zayıf olan kesim işçiler, bir şekilde mağdur hâle geliyorlar. Sonuçlanması önemli değil, hakkaniyete uygun olarak sonuçlanmıyor bu tablo. Burada eğer işçilerle ilgili zorunlu ara buluculuk kurumu devam ettirecek ise işçilere zorunlu müdafî...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Aydoğan, tamamlar mısınız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevgili Başkanım, önemli konulardan bahsediyoruz, izin verirsiniz biraz zamanı kullanmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamamlamanız için bir dakika süre veriyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Rica edeyim.

Bu çalışmanın ancak bu şekilde bir anlam taşıyacağını, aksi takdirde Avukatlık Kanunu’nun 35/A maddesi güçlendirilerek o yönde bir yola yürünmesinin zorunlu ara buluculuktan çok daha bu alanda faydalı olacağını söylüyorum. Ara buluculuğun gereksiz olduğunu söylemiyorum, zayıf ile güçlünün karşı karşıya olduğu yerde altyapısı hazır olmayan bir zorunlu ara buluculuk kurumunun hak ihlallerine neden olduğunu açıklıkla söylemeye çalışıyorum.

Adalet Akademisini kurdunuz, bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurdunuz. Anayasa’mızın 7’nci maddesi yasama hakkını Türkiye Büyük Millet Meclisine tanımış durumda. 104’üncü maddesi içerisinde de Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin bir yasama faaliyetini kapsamayacağını ve ne şekilde yapılacağını açıkça ortaya koyuyor. Şu andaki Adalet Akademisinin kuruluşu açık bir Anayasa ihlalidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamamlayayım müsaade ederseniz

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun, tamamlayın ama...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Bu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi açıkça Anayasa’ya aykırı bir ihlal hâlidir. Bunun telafisi için süratle birlikte davranmamız gerektiğini düşünüyorum. Zatîalinizin de bu konuda olumlu adım atmasını bekliyorum.

İstanbul Sözleşmesi’ne aykırı bazı düzenlemeler yakın tarihte Meclisimizden geçti, özellikle kadınların ve çocukların korunması gereken uzlaştırmacı müessesesine karşılık çocuklara karşı işlenen suçlar ve kadınlara ilişkin birtakım suçlar da uzlaştırmacı kapsamına alındı. Bunlar, uluslararası sözleşmelerde altına imza atmış olduğumuz amir hükümlere aykırıdır. O sözleşmelerde kadınlar ve çocuklarla ilgili devletin resen kendisinin bu davaları takip etmesi gerektiği açık açık ortadayken uzlaştırma kapsamına alınması doğru değildir. Bu yönden de bir an önce vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Antmen, buyurun lütfen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; kabul edelim, adalet sistemimizde hem siyasal hem de teknik birçok sıkıntı var. Adli yıl açılışları yürütmenin başı ve siyasi bir partinin Genel Başkanı olan Cumhurbaşkanının sarayında yapılıyor. Yargı mensupları AKP il ve ilçe başkan ve yöneticilerinden seçiliyor. Yargıda liyakat yerine “mülakat” adı altında tarikat aidiyetine önem veriliyor. HSK, Yargıtay ve Danıştay üye atamaları açık şekilde saray tarafından yandaşlığa göre yapılıyor. Deneyimsiz, mesleğini icra ederken bir yığın fahiş hata yapan hâkim ve savcılar ortaya çıktı. Yargının zaten fazla olan iş yükü arttı, yargının tarafsızlığı zedelendi, bu yüzden toplum artık adalete güvenmiyor. Türkiye’de kanunlar ve kurallar sadece fakirlere ve kimsesi olmayanlara uygulanıyor. İktidara yakınsanız istediğinize hakaret edebilir, istediğiniz ihaleyi usulsüz şekilde alabilir ve istediğiniz insanı hedef gösterebilirsiniz ama fakirsenez, kimsenez yoksa haklıyken bile haksız duruma düşebilirsiniz.

Yargının en üst düzey temsilcisi “Yargının itibarı yerlerde sürünüyor.” diyor. Sözcü, Cumhuriyet, Birgün, Evrensel başta olmak üzere ömrü FETÖ’yle mücadeleyle geçmiş gazete ve yazarlara karşı FETÖ taktikleriyle sindirme operasyonları yapılıyor. Yargıya özgür, bağımsız, gönül rahatlığıyla karar verme hakkı tanınmıyor. Bugün hakim ve savcılar “FETÖ suçlaması gibi bir akıbeta ya da sürgün tehdidine uğrar mıyız?” endişesi taşıyor. FETÖ’ye açık destek verenler hâlen dışarıda. “FETÖ borsası oluştu.” deniyor. İktidardan tanıdığı olan kurtuluyor ama iktidarı eleştiren, bir “tweet” atan çocuklar dahi gözaltına alınabiliyor. İktidar mensubu belediye başkanları istifa ettirildi, hepsinin FETÖ’yle bir geçmişi, alışverişi ortaya çıktı ama yasal hiçbir işlem yapılmadı. Dönemin en yetkili Başbakan Yardımcısı, Ankara’nın eski Belediye Başkanı için “Parsel parsel cemaate Ankara’yı sattı.” dedi, hiçbir savcı işlem yapmadı. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kuruldu, çok güzel; görevi insan hakları ihlallerini incelemek, soruşturmak ve takip etmektir ancak hemen bir KHK’yle Cumhurbaşkanlığına bağlandı, yürütmeye bağlandı, üyelerinin tamamı saray kadrosundan belirlendi. Kadın ve erkeği eşit görmeyen ve bunu açıkça ifade eden “Affedersin Ermeni.” diyerek Ermeni yurttaşlarımızı ötekileştiren “İşçinin fitratında ölmek var.” ifadesini kullanarak işçi cinayetlerini meşulaştıran, Türkiye’ye insan hakları ihlallerinde rekor kırdıran bir tek adam yönetimine bağlanan İnsan Hakları Kurumu nasıl insan hakları ihlallerini inceleyecek? İktidarın ihlal ettiği insan haklarını, iktidar mensupları ortaya çıkarabilecek mi? Tabii ki hayır. İnsan Hakları Kurumu önceden haber vererek cezaevleri, karakol ziyaretleri yapıyor, toplumsal davalara görevi olmasına rağmen katılmıyor; kadın cinayetlerinde yok, işçi ölümlerinde yok yani insan hakları ihlali nerede varsa Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu orada yok.

Bakınız, Dünya Adalet Projesi adlı kuruluş tarafından yayınlanan 2018 yılına ait verilerde, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde Türkiye 8 sıra geriledi. Doğu Avrupa ve Orta Asya grubunda sonuncu sırada. Dünyada ise 126 ülke içinde maalesef 190’ıncı sırada yer aldı. Sınır Tanımayan Gazetecilerin her sene yayınladığı Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi’nde Türkiye 180 ülke arasında 157’nci oldu. Türkiye son on iki yılda toplam 56 basamak düştü. Türkiye büyük bir gazeteci ve muhalif hapisanesine çevrildi.

Onu da geçtik, mantar gibi hukuk fakülteleri açıldı, birçoğunun dekanı hukukçu değil, bazılarında öğrenci bile kayıt olmadı, kimisinde akademisyen bile yok. Hukuk fakültesi var ama çağdaş bir hukuk eğitimi yok. Bu durum iktidarın özeti gibi, adında “adalet” var ama içeriğinde adaletin esamesi yok.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Antmen, teşekkür ederim.

Sayın Koç, buyurun lütfen.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın katılımcılar, değerli basın mensupları; Sayın Bakana baktığınız zaman yargıda sorun yok, Ekonomi Bakanına baktığınız zaman ülkede kriz yok, Sağlık Bakanına baktığınız zaman sağlık sorunu yok ve şehir hastanelerinin problemi yok, yandaş medyaya baktığınız zaman da her şey dört dörtlük. Yalnız yandaş medyanın hakkını yememek lazım, bir eleştiri yapıyorlar, sadece minareler eğik diye bir eleştiride bulunuyorlar, yaptıkları tek eleştiri bu.

Değerli arkadaşlar, sanırım Sayın Bakan biraz önce yargıdan bahsederken başka bir ülkeden bahsediyordu. Değerli milletvekilleri, siz topluma çıktığınızda tablo bambaşka bir tabloyla karşı karşıyayız.

Şimdi, ben Sayın Hocam Kaboğlu'nun bıraktığı yerden biraz Anayasa'ya olan ihlalleri dile getirmek istiyorum birkaç maddede. Değerli arkadaşlar, Anayasa'nın 2'nci maddesi çok açık bir şekilde ihlal edilmiş durumda. Anayasa'nın 2'nci maddesi "demokratik bir hukuk devleti"nden bahsediyor. Demokrasi şu anda yerler altında çünkü 30 tane belediyemize şu anda kayyum atanmış ve bütün siyasetçilerimiz, bu konuda muhalif olan herkes şu anda hapiste ve cezaevlerinde. Halkın iradesi gasbedilmiş durumda.

Diğer bir tarafta, değerli arkadaşlar, açık bir şekilde, Anayasa'nın 7'nci maddesinde yer alan yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisinden alınmış durumda, kanun teklifleri ne yazık ki saraydan geliyor.

Öte yandan 9'uncu madde her şeyden önce yargının yetkisi ihlal edilmiş durumda. Nasıl ihlal edilmiş durumda? Sayın Demirtaş'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararıyla, serbest bırakılması kararı verilirken AKP Başkanı "Biz gereğini yapar, yine cezaevinde tutarız." diye yargıya açık bir şekilde müdahalede bulundu.

Değerli arkadaşlar, yine kanun önünde eşitlik ilkesi olan 10'uncu maddesi çok ciddi şekilde ihlale uğramaktadır, sebebi de şudur: Herhangi bir eleştiri yapan siyasetçi veya bilim insanı maalesef ikili hukuk sistemiyle karşı karşıya kalmakta ve eşitsiz bir şekilde yargılanmaktadır.

Anayasa'nın 17'nci maddesi, kişinin maddi ve manevi varlığını koruyan bu madde de ihlal ediliyor. İhlal etme şekli de şu şekilde değerli arkadaşlar: Kişinin manevi varlığı olan dilini öğrenme ve kültürünü yaşatma hakkı ihlal ediliyor, ana dilde eğitim ve öğretim hakkı yok sayılıyor.

Öte taraftan Anayasa'nın 25'inci ve 26'nci maddesinde düşünce ve kanaat hürriyeti dile getiriliyor. Ne yazık ki herhangi bir düşünce açıklamasına karşı Terörle Mücadele Yasası'nın ilgili hükümleri devreye giriyor ve kişi kovuşturmaya ve soruşturmaya tabi tutuluyor.

Değerli arkadaşlar, burada hemen Sayın Bakana sormak istiyorum: Son Terörle Mücadele Yasası'na eklenen 7/(2)'ye eklenen bu madde kapsamında kaç tane dava sonuçlandı? Veya başka bir şekilde sorayım: Şu anda düşüncelerinden dolayı, propagandadan dolayı kaç kişi cezaevinde yatmakta?

Yine, Anayasa'nın 27'nci maddesi düzenlenen, bilim ve sanat hürriyetine ilişkin öğrenme ve öğretme hakkı en azından sosyal bilimler açısından da şu anda askıya alınmış durumda ve ne yazık ki Anayasa bu şekilde de yine askıdadır.

Değerli arkadaşlar, Anayasa'nın 34'üncü maddesinde toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı düzenleniyor. Ve bu da 2911 sayılı Yasa'yla tamamen kısıtlanmış durumda ve mülki amirlere Türkiye'nin 81 vilayetinde toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kısıtlama yetkisi vermektedir..

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, lütfen tamamlar mısınız Sayın Koç.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Değerli arkadaşlar, kısa bir şey söyleyeyim. Türkiye’de hiçbir zaman olağan bir yargı sistemi olmadı, kronolojik olarak şöyle belirteyim: 1920’de kurulan istiklal mahkemeleri, Yüksek Adalet Divanı, sıkıyönetim mahkemeleri, yıllarca devlet güvenlik mahkemeleri ve şimdi de yürürlükte olan Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 250’nci maddesiyle ağır ceza mahkemeleri.

Değerli arkadaşlar, toplumsal muhalefetin yükseldiği dönemlerde kurulan mahkemeler, suça göre değil, kişiye göre kurulan mahkemelerdir. Talebi, bütün sorunların temel kaynağı olan Kürt sorununun yaratmış olduğu muhalefetin bastırılması meselesidir aslında olağanüstü yargı. Burada bize düşen tek çözüm yolu yepyeni bir Anayasa’nın tesisidir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Erim, buyurun lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar ve çok değerli basın; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan bir iki konuya değinmek istiyorum. Bazı hatipler Anayasa’yı işlerine geldiği şekilde yorumluyorlar ama Anayasa’nın 127’nci maddesi gayet açık. Haklarında soruşturma olanlar, terörle iltisaklı kişiler bunlar. “Belediye başkanları alındı.” deniyor. İşte Van Büyükşehir Belediye Başkanı...

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Maddenin devamını getirin.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, müdahale etmeyin, dinleyelim bir.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 127’yi yanlış okuyorsun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Niye müdahale ediyorsunuz?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – İşte haklarındaki soruşturmalar: Terör örgütü kurma, yönetme, terör propagandası...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz sizin arkadaşınızı dinledik ya Sayın Beştaş.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – ...teröre ilişkin suçların Mardin Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanması, ayrıca devam etmekte olan terör suçlarına ilişkin 4 ayrı soruşturma, İçişleri Bakanlığınca da 3 soruşturma, 1 tanesi... Ne ekersen onu biçersin. Ayrıca, bu anneler...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 127’yi okuyun ya, başka bir şey okuyorsun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Beştaş, farklı bir şey varsa söz alan arkadaşımızı düzeltir yani sizin her söylediğinizde “Öyle bir şey yoktur.” dense biz müdahale etmeyecek miyiz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teknik düzeltme.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Karışmayın, hatibe karışmayın lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anayasa 127 şudur...

BEKİR KUVVETERİM (Aydın) – Aslında kadınlar konusunda biz de hassasız, siz de hassasiyetinizi dile getiriyorsunuz fakat teröristler tarafından dağa gönderilen, kaçırılanların anneleriyle ilgili hiçbir şey yapmıyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Öyle bir şey yoktur.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bunlar böyle mi duracak? Böyle mi devam edecek? Ne zamana kadar?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne zamana kadar? Maddeyi geçelim şimdi bak...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz maddede yok diyoruz, maddeyi doğru oku.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Zaten maddeyi geçmişsin, Anayasa'yı tanımıyorsun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Yürüttüğümüz çalışmalarda hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısının artırılması konusunda önemli bir mesafe almış bulunmaktayız. (Uğultular)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen sessizlik, lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – On yedi yıllık süreçte hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısı yüzde 121,12 artırılarak 31/10/2019 tarihi itibarıyla hâkim ve cumhuriyet savcısı sayımız 20.665 olmuştur. Bunlardan 14.093'ü hâkim, 6.572'si ise cumhuriyet savcisidir. Önümüzdeki süreçte yürüteceğimiz çalışmalarla hâkim ve cumhuriyet savcısı sayısını iş yüküyle orantılı olacak şekilde artırmayı amaçlamaktayız.

İstinaf mahkemeleri, bölge adliye mahkemeleri sistemimizde gerçekleştirilen en önemli değişikliklerden birisi olmuştur. Hâlihazırda ülke genelinde 15 bölge adliye mahkemesi ve 7 bölge idare mahkemesince istinaf incelemesi yapılmaktadır. 20 Temmuz 2016'da faaliyete geçen bölge adliye mahkemeleri ceza dairelerine 30 Eylül 2019 tarihine kadar gelen dosya sayısı 1 milyon 265 bin 324'dür. Bu dosyaların 893.787'si karara bağlanmıştır. Gelen dosyaların yaklaşık yüzde 71'i karara bağlanarak uyuşmazlık çözümlenmiştir.

İnsan hakları açısından Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânı tanınması tarihî bir adım olmuştur. Bu kapsamda vatandaşlarımızın mağduriyeti hızlı bir şekilde çözüme kavuşurken diğer yandan ülkemiz aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular önemli ölçüde azalmıştır.

Noterliklerin tatil günlerinde de hizmet sunmalarına ilişkin geçtiğimiz günlerde başlattığımız düzenleme vatandaşlarımızın işlerini kolaylaştırmaktadır. Bu uygulamanın daha da geliştirilmesinin faydalı olacağını değerlendiriyoruz. Bununla birlikte, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın dış temsilciliklerde yaptıkları noterlik işlemlerini bilişim sistemi üzerinden Türkiye'de en yakın noterden almalarını da sağlamış bulunmaktayız.

Mahkeme bağlantılı alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi, mahkeme temelli aile ara buluculuğu uygulamasının yürürlüğe konulması ve tüketici uyuşmazlıkları gibi alanlarda ara bulucuya başvurunun dava şartı hâline getirilmesi gibi konular hâlihazırda gündemimizi oluşturmaktadır.

Uzlaştırma: Bu kurumun sistemdeki yeri, kapsam ve usule ilişkin düzenlemelerle zaman içerisinde genişletilmiştir. 2019 yılı Ekim ayı itibarıyla uzlaşma görüşmelerine geçilen 221.178 dosyadan 185.103 dosya yani yaklaşık yüzde 84'ü uzlaşmayla sonuçlandırılmıştır. Uzlaşma sisteminde etkin ve verimli sonuçlar alınması amacıyla uzlaştırmacı sayısının arttırılmasına büyük önem verilmiştir. 31/10/2019 tarihi itibarıyla 26.716 uzlaştırmacı görev yapmaktadır.

Ceza hukuku alanında geçtiğimiz süreçte gerçekleştirilen önemli değişikliklerden biri de lekeleneme hakkının daha etkin korunması yönünde attığımız adım olmuştur. 694 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 158'inci maddesinde değişikliğe gidilmiştir.

Bu düzenlemeyle kişi hakkındaki ihbar ve şikâyetin soyut ve genel nitelikte olması veya konusunun suç oluşturmadığının açıkça anlaşılması durumunda soruşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilebilmesini sağladık.

Yargı hizmetlerinin daha nitelikli sürdürülebilmesi için makul sürede yargılama hakkı kapsamında gerçekleştirdiğimiz önemli bir çalışma da yargıda hedef süre uygulamasıdır. Yargıda hedef süre uygulamasına adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri, ceza mahkemeleri ile idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla başlanmıştır; hedef sürelerin davanın taraflarına bildirilmesine ise 1 Ocak 2019 tarihinde başlanmıştır. Ülke genelinde her bir dava türü için hedef bitirilme süresi belirlenmiştir; bu süre, taraflara bildirilmektedir. Hedef süre uygulamasıyla vatandaşlar için öngörülebilirlik artırılmış ve yargılamaların uzamasına sebebiyet veren hâllerin mahal ve konu bazında tespiti mümkün hâle gelmiştir; bunun izlenmesi için Adalet Bakanlığı ve HSK temsilcilerinden oluşan bir izleme kurulu oluşturulmuştur.

Hâlihazırda adli ve idari yargı hizmetleri toplam 701 hizmet binasında ifa edilmektedir. Son on yedi yıllık süreçte 261 hizmet binası inşa edilmiştir. Yapacağımız çalışmalarla özellikle Ankara ve diğer illerimizde 1’den fazla binada sunulan hizmetleri tek ve modern bir binada birleştirmeyi planlıyoruz. Darısı Aydın’ın başına Sayın Bakanım.

Ülkemizde son on yedi yıllık süreçte insan hakları alanında mevzuat altyapısı ve uygulamada önemli bir dönüşüm gerçekleştirilmiştir; bu süreçte gerçekleştirilen düzenlemelerin bazıları şu şekilde sıralanabilir...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Yukarı kaldırabilir misiniz fotoğrafı, göremiyoruz da.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) - Görmek isteyen görür, görmek isteyen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Hayır, göremiyoruz Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam, gördünüz arkadaşlar.

Buyurun, devam edin Sayın Erim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) - Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi hâlinde milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınması, çocuk haklarının ilk defa anayasal koruma altına alınması, sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmasına son verilmesi, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru imkânının getirilmesi, Kamu Denetçiliği Kurumu ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, tutuklama tedbirine başvurulmasını zorlaştıracak düzenlemeler yapılması ve bu konuda çocuklara özgü bir düzenlemenin gerçekleştirilmesi, hem yerel hem de genel seçimlerde her türlü propagandanın Türkçenin yanı sıra farklı dil ve lehçelerde de yapılabilmesinin sağlanması, ceza mevzuatında “Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.” düzenlemesine yer verilmek suretiyle ifade özgürlüğünün tahkim edilmesi şeklinde sıralanabilir.

Vatandaşların adalet hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmanın önemli yollarından biri de teknolojik imkânlardan yararlanılarak hizmetin sunulmasıdır; SEGBİS uygulaması, bu anlamda, önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Uygulamanın yürürlüğe girdiğinden tarihten bugüne nakiller azalmış ve yol tutuklamalarından kaynaklı mağduriyetlerin önüne geçilmiştir; ayrıca uygulama sayesinde önemli bir kaynak tasarrufu da sağlamış durumdayız. 31/10/2019 tarihine kadar 1 milyon 406 bin 140 SEGBİS görüşmesi sayesinde 1 milyar 187 milyon 235 bin 845 lira TL tasarruf gerçekleştirilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Erim, tamamlar mısınız lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Alacaklarımdan kullanarak bir beş dakika...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Alacağınız yok. Sadece tamamlamak için bir dakika süre veriyorum size.

Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – İcra Dairelerinin Etkinliğinin Arttırılması Projesi kapsamında geliştirdiğimiz “yeni icra dairesi” modeli, uygulandığı yerlerde işlemlerdeki hata payımı azaltmış, süreçleri hızlandırmış, zaman ve emek tasarrufu sağlamıştır. Yeni model, 1’den fazla daire yerine bölümlere ayrılmış tek daire kurulmasını öngörmektedir. Hâlen yeni modele göre yapılandırılmış 55 icra dairesi bulunmaktadır. Önümüzdeki süreçte uygulamayı yaygınlaştırmayı planlamaktayız.

Adalet Bakanlığımızın ve ilgili kuruluşların 2020 bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diler, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Erim.

Sayın Bakanım, Komisyonumuza ikram için teşekkür ediyoruz. Bir süredir Komisyondan dolayı memlekete gidemedik, en azından tadını aldık, teşekkür ederiz.

Sayın Behiç Çelik, buyurun lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Adalet Bakanlığının değerli bürokratları, değerli basın; Türkiye Büyük Millet Meclisinde, sürekli olarak devlet nizamının bozulması, bütçe hakkının, egemenliğin kullanılmasının, yetki aşımının, yürütmenin, Hükümetin lağvedilmesi sonucu tek kişide münhasır olmasının anayasal düzenimiz için büyük bir tehdit oluşturduğu görülmektedir. Adalet Bakanlığı bütçesi görüşülürken egemenliğin nasıl bağımsız ve tarafsız mahkemelerden uzakta tutulduğunu da müşahade ediyoruz. Bu sistem sorununu çözmemiz için ne gerekiyorsa yapmaya hazır olduğumuzu da bilmenizi isterim.

Diğer yandan, yargı erki üzerinde adaletsizlik inancı yerleşmeye başlamıştır, bunun bertaraf edilmesi gerekir çünkü unutmayalım ki devletin dini adalettir. İyi işleyen mahkemeler, iyi ve tarafsız işleyen bir Adalet Bakanlığı hepimiz için teminat demektir, özgürlük demektir.

Sayın Bakan, 2017 yılından itibaren özelleştirilen 6 adet şeker fabrikasının olduğu illerde 6 adet ceza infaz kurumunun inşa ediliyor olması da dikkat çekicidir. Bu cümleden olarak, tam kapasite çalışan cezaevlerimizin sık sık af uygulamalarıyla boşaltılmaya çalışılması uluslararası platformda Türkiye’nin hukuk devleti ilkelerinden uzaklaştığı izlenimini vermektedir. Vicdanlarda “adalet” kavramının körelmesi, ülke imajına kara bir leke olarak siner ve inandırıcılık kaybedilir. Önemli olan, suç işlenmesini önlemek ve tasarrufa ilişkin emniyetin muhafazası olmalıdır.

Sayın Bakan, konuşmasında birinci yargı reformu paketinden söz etmektedir. Galiba önceki sözde reformları sıfırlayıp yeniden 1’den başlatmış oluyorlar. Hâlbuki 2006, 2008, 2010, 2012 yıllarında “yargı reformu” adı altında icraatlara tanıklık etmiştik. Mesela, tutuklu ve hükümlü bir kısım PKK’lının salıverilmesi “reform” diye vasıflandırılmıştı. Mesela, 2010 tarihli 12 Eylül referandumu, size göre bir reformdu; FETÖ’ye, reform yaparak, yargı teslim edilmişti. Bunlar reform olamaz; reform, yürütme erkinin vesayetinden arındırılmış bir yargı gücünün, yasama ve yürütmenin desteğiyle bütüncül, rasyonel düzenleme şeklinde olmalıdır, bu yapılmamaktadır. Yargı, Cumhurbaşkanlığının emrine sokulmaktadır; yapılan budur.

Diğer taraftan, siyasilere dönük olarak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca yapay soruşturmalar açılmakta ama sonuçlandırılmayarak bekletilmektedir. Demokles'in kılıcı gibi kullanılan bir yargı, Türk milletinin vicdanında mahkûm edilmektedir. Aklımızı başımıza toplayalım. Genel Başkanımız Sayın Akşener'e yapılan da tam bu şekildedir. Cümlelerin başına dönersek, gerçek anlamda reform teklifinde bulunun, hep birlikte yargı reformuna katkı yapalım.

Sayın Bakan, asrın en büyük casusluk ve terör örgütü olan FETÖ nedeniyle suçlanan, mağdur olan ve mağduriyeti mahkeme veya idarece kanıtlananların haklarının iadesi büyük bir rahatlama yaratacaktır. Bu konuda ciddi bir çalışma yürütülerek cesur kararlar alınmalıdır. Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi, HSYK -eski ismiyle- birlikte, 2010 referandumuyla FETÖ/PDY eline terk edilerek bütünüyle çökertilmiştir. Sadece 4.500 civarında hâkim, savcı atayarak adliye mekanizması bozulmuş, ardından 2014 yılından itibaren direnç gösterilmeye çalışılmışsa da verimli olmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – 15 Temmuz 2016 menfur darbe girişiminden sonra bu hâkim ve savcıların görevlerine bir çırpıda son verilmiştir. Burada zararı gören Türkiye'dir, Türkiye Cumhuriyeti'nin adalet mekanizmasıdır, tahribatın boyutu da sanıldığından çok daha geniş olmuştur.

Antalya'da geçenlerde bir dava gündeme gelmişti, bu davada Fettah Tamince'nin FETÖ mensubu olduğu iddiasıyla suç duyurusunda bulunulmuştu. Bu davaya başlanılmadı çünkü takipsizlik kararı verildi, yeterli deliller olmasına rağmen dava açılmadı. Anılan şahsın daha sonra Turizm Tanıtma Vakfının üyeliğine getirildiği ortaya çıktı. Adalet Bakanlığına bu şahsın yargılanması için yaptığı itirazlardan sonuç alınmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen son sözleriniz alalım.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, tamamlıyorum.

Bu süreç nasıl işlemektedir Sayın Bakan? Bu konuda bilginizi rica ediyorum.

Diğer bir konu da: Adalet Bakanlığını ve HSK'yi yöneten ve yönlendiren 5 avukattan bahsediliyor İstanbul'da. Bu doğru mudur? Bunun hukuk devleti ilkesiyle bağdaşır bir tarafı var mıdır? Bu konuda da bilgi istirham ediyorum.

Bütçeniz hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Şimşek, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, öncelikle bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Bugün Türk'ün son Başbuğu Alparslan Türkeş'in 102'nci doğum yılı dönümü. "Sizleri Türklük gurur ve şuuruna, İslam ahlak ve faziletine, yoksullukla savaşa, adaletle yarışa, birliğe, kardeşliğe, kısacası Hak yolu, hakikat yolu, Allah yoluna çağırıyorum." diyen Başbuğumuz Alparslan Türkeş'in 102'nci doğum yılı dönümünü kutluyorum.

Sayın Bakanım, ben öncelikle kamuda çalışan sözleşmeli personelle ilgili... Sağlıkta, Millî Eğitimde, diğer kurumlarda çalışan sözleşmeli personelin sözleşmesi her yıl, yüz kırtıcı bir suç işlemeden sonra rutin olarak devam ediyor. Yalnız belediyelerde çalışan yaklaşık 18 bine yakın sözleşmeli personelin kaderi, belediye başkanı ve belediye meclisinden çıkacak bir karara bağlı. Eğer 31 Aralık 2019 tarihine kadar bunlarla ilgili yasal bir düzenleme yapılmayacak olursa şu anda birçok belediye sözleşmeli personelin tamamına tebligat çekerek 31 Aralık günü işlerine son verileceğini belirtmiştir. Bununla ilgili mutlaka ivedi bir yasal düzenleme yapılmasını talep ediyorum.

Ayrıca, Sayın Bakanım, bizlere vatandaş tarafından iletilen bazı sorunları da sizlerle paylaşmak istiyorum. Özellikle kaçak İddaa ve kumarla ilgili birçok ailede yıkımlar yaşanmaktadır. Emniyet ve istihbarat, kaçak İddaa ve kumar oynanan yerleri gerek internet ortamından gerekse mekânlardan tespit edebilecek bilgi ve deneyime sahiptir. Neredeyse kahvehanelerin çoğunda kumar oynanmaktadır. Kumarla ilgili sadece para cezasının verilmesi caydırıcılık teşkil etmemektedir. Gerekirse bunlara ders olması adına kumar oynayanlarla ilgili bir ay gibi, yirmi gün gibi bir ceza mutlaka uygulanmalıdır, bununla ilgili de bir yasal düzenleme yapılmalıdır.

Ben siyanürle intihar, tecavüz gibi olayların basında ve televizyonlarda yer almaması gerektiğini düşünüyorum çünkü bu, kötü örnek teşkil ediyor ve insanlar buna tekrar özentî duyabilirler. Gerçekten Türk toplumunda infiale sebep olmuştur ailece yapılan intiharlar. Bunun örnek teşkil etmemesi adına basınım duyarlı olmasını ve bununla ilgili de bir yasal düzenleme yapılmasını talep ediyorum.

İmar barışıyla ilgili 10 milyona yakın başvuru yapılmıştır ama ben şunu sizinle açıklıkla paylaşmak istiyorum: Yapılan müracaatların en az yüzde 80'i yasa dışıdır ve yarın mahkemeler binlerce davayla karşı karşıya kalacaktır. Yani oraya müracaat tarihi ve inşaatın yapım tarihi 31 Aralık 2017 konmasına rağmen müracaat süresinin uzatılmasından dolayı insanlar sanki bunu bir yasal hak olarak gördüler, temmuz ayının ortalarına kadar herkes inşaatlara devam etti. Şu anda hava fotoğraflarında olmayan milyonlarca kaçak inşaat vardır. Bununla ilgili de mutlaka bir esneklik getirilmesi... Yoksa bu yapılan 10 milyon bina sonuçta milletin parası. Kendi tapulu yerine yapanların bu kapsama alınmasını ben talep ediyorum, hazine arazisini veya başkalarının arazisini işgal edenlere bu hak tanınmamalıdır ama bununla ilgili de mutlaka bir yasal düzenleme yapılmalıdır.

Sayın Başkanım, Adana Bölge İdare Mahkemesi 2016 yılında kapatılmıştır. Adana ve Mersin Konya'ya, Hatay ve Osmaniye ise Antep'e bağlanmıştır. Adana Bölge İdare Mahkemesi, Türkiye'nin işlem yoğunluğu olarak faal olduğu süre içerisinde Ankara ve İstanbul'dan sonra en yoğun bölge idare mahkemesiydi. Biz Adana Bölge İdare Mahkemesinin yeniden kurulmasını talep ediyoruz.

Bu askerî öğrenciler, erler ve uzman çavuşlarla ilgili Sayın Bakanım, hâlâ bazı şikâyetler almaktayız. Yani elbette darbeye karışan komutanlar, üst düzey yöneticiler, idamla müebbetle yargılanmalıdır ama ilkokul mezunu bir erin aynı şekilde yargılanması -belki hukuk açısından, hukuk tekniğini, tabii, çok bilemiyorum, aynı olaya karıştıysa- bu çok vatandaşımız tarafından tenkit edilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayalım Sayın Şimşek.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) - Bununla ilgili, askerî öğrenci, er ve uzman çavuşlarla ilgili mutlaka bir düzenleme bekliyoruz.

Üç yıldır, üç buçuk yıldır açıkta olan, ihraç da edilmeyen personel, kamu personeli hâlâ mevcuttur. Yani bu açıkta olma süresinin üç yıl olması insanları rahatsız etmiştir. Yani ne olacaksa bir an önce bunun sonucunun... Kendi kurumları tarafından, belki mahkeme bile açılmayıp bu şekilde açıkta olan kamu personelleri de var. Bunların da telafî edilmesini talep ediyorum.

Şartlı ceza indirimi Türkiye'nin gündemine düşmüştür. Gittiğimiz her yerde vatandaşlar şartlı ceza indirimiyle ilgili bizlere sorular sormaktadır. Bütçeden sonra bunun ivedi olarak gündeme alınmasını ve düzenleme yapılmasını talep ediyorum.

Ayrıca da bu cezaevi nakilleriyle ilgili, vatandaşların kendi ailelerinin ulaşabilecekleri, ulaşımın daha yakın olduğu bölgelere, imkânlar dâhilinde nakliyle ilgili de biraz daha kolaylık sağlanırsa daha iyi olur diyorum.

Allah hayırlı uğurlu etsin. Başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Sayın Bekaroğlu'na söz vereceğim. Daha sonra Sayın Girgin, Sayın Erel, Sayın Ekrem Çelebi, Sayın Zeybek, Sayın Bülbül, Sayın Çakırözler, Sayın Demirtaş ve -en son olduğu gibi- Sayın Mehmet Ali Çelebi'ye söz vereceğim.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce, iktidar partisi ve –MHP'yi de iktidar partisi sayıyorum ben- ortakları, milletvekilleri Sayın Bakana sürekli yasal düzenlemeler yapması şeklinde taleplerde bulunuyorlar. Değerli arkadaşlar, sistem değişti, siz değiştirdiniz. Artık yasa tekliflerini milletvekilleri hazırlıyor, onu hatırlatırım.

Arkadaşlar, Yüksek Seçim Kurulu, aslında bir yargı organı, seçimleri yapıyor ama bir yargı organı ama Anayasa'mızda "Yargı" başlığı altında geçmiyor; daha başka, 79'uncu maddede "Seçimlerin genel yönetim ve denetimi" başlığı altında yazıyor, çok önemli bir kurum, tarihine falan girmek istemiyorum. 1950'de Demokrat Parti ve CHP'lilerin anlaşarak hazırlamaları ve 1950 seçimlerinin sağlıklı bir şekilde yapılması Türkiye demokrasisi için çok önemli, tarihî anlamı olan bir durumdur. Bu Yüksek Seçim Kurulu sizin döneminizde -birçok kurul ve kurumda olduğu gibi- çok ciddi hasarlar aldı ve sonunda geldi, 6 Mayıs 2019 Yüksek Seçim Kurulu darbesi yaptı. "Efendim, bu darbedir, değildir, şöyledir böyledir." tartışabilirsiniz, silah falan kullanmadı ama bana göre daha vahim bir şey yaptı: Yetkisini kullanarak, gitti, seçimi iptal etti. Nasıl iptal etti? İşte, sudan sebeplerle. Mesela, burada Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçesini de görüşüyoruz. Şimdi, buradaki Kişisel Verileri Koruma Kurumu bütçesi... Yüksek Seçim Kurulu, AK PARTİ'ye o dönem nasıl oldu da cezaevinde bulunan hükümlülerin kimliklerinin listesini, bilgilerini verdiniz? Yani düpedüz anayasal bir suç işlediniz. Ha daha evvel söyledim, yine söylüyorum: Değerli arkadaşlar, siyasi filan şeylerdir ama bürokratlar da kanunsuz bir şeyi yerine getiriyorlarsa bunun hesabını mahkemeler karşısında verirler; bugün vermezler, yarın verirler, vereceklerdir yani bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Şimdi, bu bütçe burada görüşülmüyor, mesela Yargıtay, Danıştay, Sayıştay görüşülüyor, "Onlar bağımlıdır, değildir. Yüksek yargı nasıl bağımsızdır?" diye tartıştık ama Yüksek Seçim Kuruluyla ilgili de böyle bir problem var, bunu size hatırlatıyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan; Türkiye'de ifade özgürlüğüyle ilgili çok ciddi problemler olduğunu hepimiz biliyoruz. "Nereden biliyorsunuz?" falan diye arkadaşlar hemen şey yapmasınlar; biliyoruz, işte, bu sebepten dolayı siz milletvekilleri yargı paketleri hazırlıyorsunuz, Bakanlık falan hazırlamıyor, sistem değişti biliyorsunuz. En son Demirtaş kararı var, Demirtaş'ın, yaptığı bir konuşma dolayısıyla ifade özgürlüğü engellendi, 10'uncu maddeye aykırı olarak ihlal edildi hakları diye ceza ödedi. Aynı şeyle yargılanıyordu Sayın Fikret Başkaya, söylediği benzer bir cümleden dolayı yargılanıyordu, sizin çıkardığınız birinci yargı paketinden dolayı -herhâlde, ona bağladım- ya da AİHM'in bu kararından dolayı Başkaya Hoca beraat etti arkadaşlar; ilgilenenlere bilgi olarak da sunalım.

Değerli arkadaşlar, AİHM'in istatistiklerine bakın, ifade özgürlüğünün ihlali dolayısıyla en çok davanın açıldığı ülke Türkiye ve bu şekilde çok yüksek miktarda ceza da ödüyoruz, ödemeye devam ediyoruz. Bakın, değerli arkadaşlarım, ifade özgürlüğünün -bunu herkes biliyor ama tekrarlamakta fayda var- sınırları vardır elbette ama çok açık, net yani Anayasa, uluslararası belgeler, AİHM kararları bunu çok açık bir şekilde ortaya koyuyor: Şiddete teşvik, nefret söylemi ya da kişilik haklarına saldırı. Bunların dışında kimi ne kadar rahatsız ederse etsin, şu grubu şöyle rahatsız edebilir, bu grubu böyle rahatsız edebilir, çok serttir, yaralayıcıdır; bunlar hiçbir şekilde ifade özgürlüğünün engeli olamaz. Niye böyle bir şey öngörülüyor? Çünkü demokraside hakikat, hakikat derken, insanların üzerine amel edecekleri hakikat yine insanlar tarafından konuşularak, tartışılarak ortaya çıkarılıyor. İfade özgürlüğünün olmadığı bir yerde hakikatlerin bu şekilde ortaya çıkarılma şansı yoktur çünkü baskı altında insanlar kendilerini sağlıklı bir şekilde ifade edemiyorlar.

Değerli arkadaşlarım, Hükümet bunun farkında. Hükümet bunun farkında olduğu için işte, yargı reformu stratejileri hazırlıyor, birinci yargı paketini hazırladı, çıktı birinci yargı paketi, ikinci yargı paketi çıkacak. Birinci yargı paketini fazla konuşmuyoruz falan arkadaşlar ama son derece radikal değişiklikler yaptılar birinci yargı paketinde, ciddi, çok radikal değişiklikler var. Şimdi burada saymayayım, herkes biliyor, Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçtiğine göre herkes bunları biliyor. Bunun neticesinde cezaevinden insanlar da çıktı. Biliyorsunuz, bunun çok önemli maddelerinden bir tanesi, Ceza Kanunu'ndan hüküm giyenlerin Yargıtaya gitmesi gerektiği, istinafin onaylamasının yetmediği şeklinde bir düzenleme yaptılar ve sanıyorum, 2 binin üstünde –tam bilemiyorum sayısını düşünce ve ifade özgürlüğü dolayısıyla içeride yatan insan çıktı ve bunların bir kısmı PKK terörüyle, bir kısmı FETÖ'yle suçlanıyordu falan. Suçlanıyordu, demek ki öyle değilmiş, düzenleme bu şekilde yapıldığı için böyle değilmiş.

Şimdi, “Bu düzenlemeleri biz çok geniş istişareler sonucunda ortaya çıkardık.” dediniz Sayın Bakan, geniş istişarelerle değilmiş. Bakın, ben sanıyorum ki ikinci, üçüncü yargı paketlerinde birinci yargı paketinde yaptığınız düzenlemelerden bazılarını tekrar gelip düzeltereksiniz diye düşünüyorum. Niye böyle düşünüyorum? Çünkü bu düzenlemelerin Anayasa Mahkemesine gidip gitmemeye ilgili sonucun alınmasını daha da uzattığını gösteriyor, böyle eleştiriler var. Biliyorsunuz, Hükümet cenahından da bu tip eleştiriler geldi. Dolayısıyla geniş istişareler yapılmadı. Yapın geniş istişareler. Doğru yapacağımız her şeyde muhalefet olarak -en azından CHP adına söylüyorum- sizin yanınızda olacağımızdan hiçbir şüpheniz olmasın.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin yargı sistemindeki ya da Türkiye'deki en ciddi problemlerden bir tanesi cezasızlık. Özellikle, devlet görevlilerinin işlediği ya da işlediği iddia edilen suçlarla ilgili ciddi cezasızlık problemi, işkence suçunda bile cezasızlık problemi var. Bir tane örnek var elimde: Van Gevaş'ta ortaya çıkan bir olay var. Biliyorsunuz, orada bir ramazan günü bir bombalama yapıldı --çok şükür kimse ölmedi- daha sonra, 3 tane adam yakalandı. Vali “Failleri yakaladık.” diye açıkladı. Ondan sonra, yargılama süreci filan derken birtakım işkence görüntüleri ortaya çıktı, soruşturma açıldı.

Değerli arkadaşlarım, böyle bağlantılı bir şekilde öyle işledi ki cezasızlık. Kamera görüntülerini inceleyen bütün kurumlar “Görüntüler net değil.” diyor. Ben bile görüyorum, basına bir kısmı yansıdı, “Net değil.” diye ifade ettiler, Adli Tıp bu şekilde ifade etti, öbürü bu şekilde “Sesi tanımadık.” “O değildir.” “Benziyordur...” tek bir kişi yargılandı. En son tekrar bilirkişiye gitti, tekrar bilirkişi, Jandarma kriminal filan, o da dedi ki: “Çok net değil bu görüntü, bu polis olup olmadığı...”

Sayın Bakan, bu yargılama sonucunda işkence sabit, fail yok. Bu, böyle devam edemez.

“Sıfır işkence” falan hikâye, arkadaşlar. Her gün, her yerde kamu görevlileri tarafından –bakın, suç işliyor falan demiyorum- böyle iddialar var. Dolayısıyla biz bu iddiaları cezalandıracağız. Yarın senin çocuğuna olabilir karakolda, öbür gün öbürüne olabilir, bunların...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yorum yapmaya gerek yok. Yorum yapıyorsun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yorum yapacağım tabii, niye yorum yapmayayım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunlar çok ciddi konular.

SALİH CORA (Trabzon) – Dava dosyası elimde, burada.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu memlekette “işkenceci Raci Tetik” diye bir şey geçmiştir tarihte, cezasız bir şekilde gitmiştir adam. 12 Eylülde sağcısını, solcusunu Mamak’ta dünya kadar insanı işkenceden geçirmiştir ve tertemiz gitmiştir ve devlet töreniyle de toprağa verilmiştir değerli arkadaşlarım.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuyla ilgili de birkaç söyleyeyim değerli arkadaşlarım. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu daha evvel İnsan Hakları Kurumu olarak çok iyi bir şekilde seçimle gelen bir kuruldu ve başına da İbrahim hoca getirilmişti, bu lağvedildi, devlete bağlı bir kurum hâline getirildi. Dolayısıyla bu şekildeki kurumlara boşa maaş veriyoruz, boşa bütçeden para ayırıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Devletin böyle kurumları olmaz, bunlar sivil kurumlar olur değerli arkadaşlarım.

Yargı etiğiyle ilgili birkaç cümle söyleyeyim de kapatalım değerli arkadaşlarım.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu “Türk Yargı Etiği Bildirgesi” diye bir bildirme yayımladı. Çok güzel şeyler yazıyor, yargı etiği çok önemli, gerekli ama Türkiye’de yargıya kimse güvenmiyor. Yargıtay Başkanı dedi ki: “Yargıya güven yüzde 70’lerden yüzde 30’lara düştü.” Niye düştü? Bu sebeplerden dolayı düştü değerli arkadaşlarım. Bir tane savcı çıktı “‘Hayır’ verenler PKK’lıdır, teröristtir.” dedi. Soruşturma açıldı, ne kadar ceza aldı, biliyor musunuz değerli arkadaşlar? İki gün maaştan kesme. Başsavcı vekili böyle bir suç işledi. “‘Hayır’ oyu kullananlar –kullanılabilir; demokrasiye, her şeye müdahale etti- PKK ile terörle eşitir.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlarım, bu çok vahim bir durumdur. Bu insana iki gün maaş kesme cezası verildi.

Sayın Bakanım, onun için, konuştuğunuz, yaptığımız reformların filan çok fazla anlamı yok.

Bir cümle daha: Cezaevlerinde çocuklar var. Bakın, raporlar yazılmış. Türkiye’de çocuk tutuklu ve hükümlülerin büyük çoğunluğunun, yarısından fazlasının büyük cezaevlerinde kaldığını söylüyor. Ben cezaevi hekimliği yaptım, o çocuklara orada nasıl davranıldığını falan biliyorum, tecavüzler filan, dünya kadar olaylar var ortaya çıkmış. Bu konuyu düzeltmeniz gerekiyor.

Bir de anneler var. Sanıyorum, bu annelerle ilgili bir düzeltme yapacaksınız, evde çekecekler. Anne, ne olursa olsun, çocuğuyla beraber, 6 aylık, sekiz aylık, 10 aylık, sanıyorum 700 civarında çocuk şu anda cezaevlerinde. Bunlar yakışmaz bize. Sayın Bakanım, bu işleri bir yoluna koymak gerekiyor.

Çok problem var ama bu kadar zaman içinde...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.20

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.42****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakan; 21’inci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Girgin’le devam ediyoruz.

Sayın Girgin, süreniz beş dakika.

Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, sayın bürokratlar, Meclis ve basın emekçilerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün Türkiye’nin adalet karnesi ne yazık ki zayıflarla doludur. Türkiye 2019 yılında Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde 126 ülke arasında 109’uncu sırada yer almıştır. Gerçi adaletin durumunu anlamak için böyle sıralamalara da ihtiyacımız yoktur. Bizzat kendiniz bundan iki gün önce şöyle demiştiniz: “Yapanın yanına kâr kalan bir anlayış hiçbir ülkede yatırımı getirmez. Yatırım hukuk, adalet ne kadar güçlüyse orada oluyor. Hukuk ne kadar güçlüyse ekonomi de o kadar güçlüdür.”

Sayın Bakan aslında şunu söylemek istiyor: “Bizim sistemimizde yapanın yanına kâr kalan bir anlayış hâkim, yatırım gelmediği için ekonomimiz de güçsüz çünkü yatırım, hukukun güçlü olduğu ülkelere gidiyor.”

Açıkçası Sayın Bakana, şahsınıza sistemi bu kadar güzel tarif ettiği için teşekkür etmek istiyorum. Ne hukuk bırakıldı ne adalet ne ekonomi.

Bakınız, AKP döneminde icra müdürlüklerinde işlem gören icra iflas dosyalarının sayısı 2017 yılında 28 milyonu aştı. Bu durum, halkın fakirliğinin açık bir kanıtı.

Borcunu ödeyemeyen 1 milyon 698 bine yakın vatandaş yargılanırken 929 bin kişi cezaevine girdi. Bu durumdaki vatandaşların büyük bölümünü çiftçilerimiz oluşturmaktadır.

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL – Cezaevine giren ne kadar?

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – 929 bin kişi toplam ceza almıştır bu konuyla ilgili yani borcunu ödeyemeyen insanlardan bahsediyoruz.

Ülkemizde yargıya güveni altüst eden, eşitlik ve adalet anlayışını yok eden sistemin 2 boyutunu ben ele almak istiyorum konuşmamda. Bunlardan ilki, KHK’lerle hayatları altüst olan vatandaşlarımızın durumu; diğeri ise ara buluculuk sistemiyle zaten kuşa çevrilmiş haklarından da mahkûm olan işçi arkadaşlarımızın durumu.

Ağrı'da şehit düşen askerimiz Zekeriya Altunok'la başlamak istiyorum Sayın Bakan. Altunok KHK'yle ihraç edilen bir polis; tutuklandı, on altı ay hapis yattı. Yargıtay Altunok hakkında "Ceza verilmesine gerek yoktur." kararı verdi. Tahliye olunca askere gitti, şehit düştü. Altunok 2 çocuk babasıydı. Altunok'u saygıyla içim yanarak anarken bu şehidimizin hayatını altüst eden KHK'lerin vebali kimin boynuna Sayın Bakan? Bunu özellikle sormak isterim.

Bir diğer olay, bir vatandaşımız KHK'li akademisyen, EĞİTİM SEN üyesi Orhan Kaya. Abant İzzet Baysal Üniversitesinde araştırma görevlisi iken atılan Kaya, şu an hem doktora tezini yazmak için hem de geçimini sağlamak için Batman'da inşaatlarda işçilik yapıyor. Orhan Kaya, tek örnek değil elbette. İzmir'de yaşayan yine EĞİTİM SEN üyesi İlknur Alçelik Akikol, yirmi yıllık sınıf öğretmeni idi. KHK'yle atılınca ailesi parçalandı, ekonomik zorluğa düştü. Şimdi salça, yumurta satarak geçimini sağlamaya çalışıyor. Sayın Bakan, bu insanları terörist diye işten attınız. Şimdi bu insanlar askere gidip şehit düşüyor, inşaatlarda çalışıyor, yumurta, salça satıyor, böyle terörist olur mu? Bunu bir sorgulamak lazım, bu nasıl iştir, bunda yüreğiniz sızlıyor mu diye sormak istiyorum.

Adalet duygusunu köreltecek daha hangi vahim örneklerle karşılaşacağız bu ülkede. Bizim itirazımız suçlunun cezasını çekmesine değil, hakkaniyetli bir mahkeme sürecinin ardından suçu tespit edilenler mutlaka cezasını çeysinler ama bu uygulamalar bu ülkede hukuka güveni zedeliyor Sayın Bakan. İtirazımız bürokratların ellerine tutuşturulan listelerle bir gecede oluşturulan KHK'lere.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Gelelim ara buluculuk sistemine. AKP'nin yarattığı emek cehennemlerinin en önemli ayaklarından biri de ara buluculuk sistemi. Mahkemelerin yükünü alternatif yollarla azaltmalıyız, buna bir itirazımız yok. Ancak adli istatistikler 2018 raporuna göre iş mahkemelerine geçen yıl gelen dosyaların 2011'e göre yüzde 55 arttığı görülüyor. İş mahkemelerinde bir davanın ortalama görülme süresi ise altı yüz yirmi dokuz gün. İşçi, işveren uyumsuzluklarında zorunlu ara buluculuğun başladığı 2018'lerde iş mahkemelerinde yeni açılan dava sayısı 2017'ye göre yüzde 28 azalmış. Tamam, mahkemelerin yükünü azaltsın ama durum bununla sınırlı değil. Ne diyor sermaye kesiminin sözcüsü TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, diyor ki: "Büyük sıkıntı yaşadığımız bir başka alan, yargı sistemiydi. Özellikle iş mahkemelerindeki davalarda işveren yüzde 99 haksız çıkıyordu. Bunu değiştirmek üzere, zorunlu arabuluculuk sisteminin uygulamaya alınmasını sağladık. Aylar hatta yıllar süren davalar artık günler, haftalar içinde çözülüyor."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen sözlerinizi alalım.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu şekilde konuşmuştu TOBB Başkanı. Yani iktidar sermayeye gelince o türküdeki gibi "sana sevdamın yolları", işçiye, emekçiye gelince "sana kurşunlar" demektedir.

İlki: Alternatif yollar zorunlu hâle getirilemez. Böylelikle işçi hakkından daha azına razı olmaya itilerek, mağdur edilemez Sayın Bakan. İkincisi: Getirilen düzenlemeler sosyal devlet ilkesine ters düşemez. İş hukuku bir özel hukuk alanı değildir oysa iş hukukunda işçiyi koruma felsefesi hâkim olmalıdır.

İki soruyla bitirmek istiyorum Başkanım müsaade ederseniz. İşçi işveren arasındaki ara buluculuk uygulamalarının gittikçe işçi aleyhine dönüşmeye başladığı ve sistemin tamamen işveren lehine işlemeye başladığına yönelik sendikalardan yükselen ve bizim de haklı olarak gördüğümüz tepkilere karşı bir çözüm geliştirilecek midir? Bir diğeri: İş yurtlarından elde edilen gelirin ne kadarı

hükümlülere dağıtılmaktadır? Kalan pay hangi kalemlere harcanmaktadır? Harcanmayan pay var mıdır varsa harcanmayan pay nereye aktarılmaktadır? Son sorum: Ceza ve tevkif evlerinde çalışan Adalet Bakanlığı personelinin özlük hakları ile ilgili yeni düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

Bütçeniz hayırlı olsun.

Teşekkür ediyorum, sağ olun Başkanım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Erel, buyurun lütfen.

AYHAN EREL (Aksaray) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, hepinize saygılar sunuyorum.

Bütçemizin devletimize, milletimize, adalet camiamıza hayırlı uğurlu olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Sayın Bakanım, adaletin evrensel hukuk ilkeleri doğrultusunda eşit, adil, dürüst, makul sürede dağıtılması hususunda başta zaturaliniz olmak üzere adalet personelinin samimi bir gayret içerisinde olduğunu görmekteyiz. Ancak sadece bu gayret sizlerde var, özellikle yüksek yargı organlarında sizin gayretinize paralel bir gayret görememekteyiz. Elli yıl önce rahmetli Abdurrahim Karakoç'un yazmış olduğu şiirden sadece 2 kıtasını okumak istiyorum. “Gene tehir etme üç ay öteye / Bu dava dedemden kaldı hâkim bey. / Otuz yıl da babam düştü peşine / Siz sağ olun, o da öldü hâkim bey. / Yaşım yetmiş iki, usandım gel-git / Bini buldu burda yediğim zılgıt / Eğer diyeceksen: sen de öl, git! / Oğlumun da oğlu oldu gözün aydın hâkim bey.”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunları bitirdik elhamdülillah.

AYHAN EREL (Aksaray) – Yok, işte bitmedi, hâlâ aynı sıkıntı devam ediyor.

Şimdi, adaletin en kötüsü geç tecelli eden adalet. Sonunda hüküm doğru da olsa geç tecelli ettiği için geciken adalet bir zulüm oluyor. Yine, gerek Anayasa Mahkememizde gerekse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ihlal nedenlerine baktığımızda yüzde 76'sı adil yargılama ihlal edilmesinden, bunların da yüzde 80'i makul sürede yargılama olmamasından kaynaklanıyor. Yine baktığımızda Yargıtay Başkanımızın 25/10/2018'de, yine 13 Şubat 2009'da “Geciken adalet, adalet değildir.” şeklinde beyanı var. Her yıl aynı demeçler var ama maalesef adalet gecikiyor. Bunun bir çaresini bulmak lazım. Hâlâ Yargıtayda –daire ismi vermeyeceğim- 2015 yılından, 2016 yılından bekleyen dosyalar var. Yani vatandaş, demin şiirde okuduğum gibi, artık dosyasını da takip etmiyor, canından da bezmiş bir hâlde geldi.

Diğer bir husus, taşradaki mahkemeler dosyaları Ankara'ya, İstanbul'a, Bursa'ya, büyükşehirlerle nöbetçi mahkemelere gönderiyor. Nöbetçi mahkemeye gittiğinde nöbetçi mahkeme çeşitli nedenlerle dosyayı tekrar yerel mahkemeye gönderiyor. Bence büyük adliyelerde bu bilirkişi için bir tevzi bürosu açılıp gelen dosyayı orada doğrudan doğruya ilgili bilirkişiye tevdi edilirse altı ay gibi süren bu bilirkişi bulma problemi ortadan kalkar diye düşünüyorum. Gerçekten de taşrada bu sıkıntı yaşanıyor. Mahkeme diyor ki: “Bu konuda bizde yetkin bir bilirkişi yok.” Dosya geri geliyor. Doğrudan doğruya bir bilirkişi tevzi bürosu oluşturup oradaki bir hâkimi görevlendirip zaten sadece bir usulen yemin yapılıyor, bu şekilde bilirkişide geçen zaman kaybı önlenir diye düşünüyorum.

Yine ceza koruma ve infaz memurları, sözleşmeliler ile kadrolular arasındaki eşitsizliğin ortadan kaldırılması gerekiyor.

Diğer bir husus: Seçim bölgem Aksaray’da 2005 yılında yapılan güzel bir adliye sarayı var, yapanlardan Allah razı olsun ama zamanla artık ihtiyaca cevap vermiyor. Aksaray’da yeni bir hastane yapıldı, hastanenin taşınmazlarından 4 blok boşa çıktı ve ilgili kurumlarla diyaloga geçilip özellikle dış hastanesinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayınız.

AYHAN EREL (Aksaray) – ...Bakanlığınıza devri olursa 3 bölümde hizmet veren adaletin en azından 2 binaya geleceğini düşünüyorum.

Sayın Bakan Yardımcımıza teşekkür ediyorum, cezaevinin bir ihtiyacı vardı, giderdi. Şimdi orada yıl başında yeni cezaevi açılıyor ancak 20 kadın koruma infaz memuruna çok acil ihtiyaç olduğu söyleniyor.

Çok teşekkür ediyorum.

Bütçenin tekrar hayırlı olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Hakverdi, buyurun lütfen.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Şimdi ben İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tutuklu ve Hükümlü Hakları Alt Komisyon üyesiyim ve son altı ayda yaklaşık 6 cezaevine gittik, ziyaretlerde bulduk ve orada Komisyon üyelerinin çoğunun ortaklaştığı ciddi tespitlerde bulduk. Birinci sıkıntımız şu aslında: Doluluk oranının fazla olması sebebiyle bunun getirisi olarak birçok sıkıntı meydana gelmiş. Başta sağlık problemleri var. Mahkûmlar özellikle şunu söylüyor, diyor ki: Ben burada hastalandığımda hastalık geçiyor, üstüne bir daha hastalanıyorum, tekrar hastalanıyorum ancak doktor huzuruna çıkabiliyorum şeklinde itirazları, şikâyetleri gördük. Şimdi, bunun temel sebeplerinden biri kalabalık olması ama ikinci bir sebebi daha var: Bin mahkûma sadece bir doktor düşmesi. Şimdi, Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında yapılan protokol gereği bin mahkûma sadece 1 doktor düşüyor. Bu protokol mutlaka ama mutlaka yenilenmeli. Böyle bir çalışma duyduk “Bunu 700’e düşürmek için uğraşıyoruz.” diyorlar, bu sayı bile yeterli değil, kesinlikle yeterli değil. Mutlaka cezaevlerinde doktor sayısının artırılması gerekiyor. Çok yoğun dış hekimi sıkıntısı var “Dış hekimini göremiyoruz bile.” diyorlar. Aslında çok ciddi bir problem. Onun dışında da diğer branşlarda doktor haftada bir gün geliyor ancak görme imkânımız olmuyor çünkü sayısal olarak çok kalabalığız ve doktor yetmiyor şeklinde şikâyetler var. Bu protokol mutlaka ama mutlaka yeniden gözden geçirilmeli ve Sağlık Bakanlığından daha fazla bir destek alınmalı ama asıl temel problem cezaevlerinin sayısal fazlalığı ve yoğunluğu. En kalabalık cezaevimiz de aslında Silivri, neredeyse kapasitenin 2 katı mahkûm var.

Onun dışında, sosyal faaliyet hakları yani yasal hakları dahi “10 kapı 10 kilit” dediğimiz – başlatılan- onlar dahi verilmiyor maalesef kendilerine ve bu yönde çok yoğun şikâyetler var.

Şimdi, mahkûmun yargılandığı mahkeme veya ailesiyle kaldığı cezaevi aradaki mesafe sebebiyle mahkûmların şöyle bir şikâyeti var, diyorlar ki: “Ailem benim bir günlük yoldan geliyor. Bir gün de geri dönüşü var bunun ama biz yirmi beş dakikalık görüşe sahip olabiliyoruz.” Bakın “Gidin gelin iki gün ama buna rağmen yirmi beş dakika görüşebiliyoruz.” diyorlar.

Şimdi, yönetmelik diyor ki: “Yarım saat ile bir saat arası görüşebilir.” Ama infaz koruma memuru yetiştiremiyor ziyaretleri ve bu sebeple de görüş süresini de dâhil ediyor, kısıtlıyor, yirmi-yirmi beş dakika görüştürüyor ve ailesi iki günlük yola gidip gelen insanların yirmi-yirmi beş dakika görüştürülmesi zulüm. Ayrıca yarım saat ile bir saat arasındaki farklılık da cezaevlerinde farklılığı doğuruyor yani bunun bir sabit saate bağlanması, standarda bağlanması ve bu sürenin mutlaka uzatılması gerekiyor.

Şimdi, diğer yoğun bir şikâyet de kelepçeli muayene. Zaten revire zor çıkıyorlar, revirden de sevk edildiğinde dışarıya sevkte zaten ciddi sıkıntı var ama hasta mahkûm diyor ki: “Beni kelepçeliyorlar, bir de askere bağlıyorlar farklı kelepçelerle.” Yani iki veya üç kelepçeyle hastaneye gidiyorlar. Doktor kendinden çekiniyor, infaz koruma memuru veya asker kaçma şüphesinden çekiniyor ve kişi o hâliyle muayene olmak durumunda kalıyor ve çok ciddi anlamda insanlık onurunu kıran şeyler bunlar. Buna mutlaka bir çözüm, sabit bir düzenleme getirilmeli.

Ayrıca başka bir husus daha var, çocukların hafta içi yakınını ziyaret edememesi sebebiyle, okulundan mahrum kalma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sayın Başkan, toparlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şimdi, burada da mutlaka ama mutlaka çocuklar için bir hafta sonu görüş imkânı sağlanmalı. Aynı sıkıntılar telefon görüşmesinde de var. Bunu hafta içi düzenliyorsunuz, mesela, kişinin yakını hafta içi belki çalışıyor, çocuğu okulda. Şayet kişi hafta sonu görüşme yapabilirse hem çocuğunu hem de yakınını görebilir. Mutlaka bu düzenlemenin yapılması lazım.

Onun dışında, bazı cezaevlerinde “hoş geldin” dayağı tespit ettik. Buna mutlaka son verilmeli. Onun dışında, ilk cezaevine girişte veya farklı cezaevlerine sevklerde de çıplak aramalar var. Buna mutlaka ama mutlaka bir çözüm bulunmalı, gerekiyorsa bir aletle aranmalı. “Güvenlik sebebiyle” falan deniliyor ama çıplak arama da insanlık onuruna uygun bir şey değil, ilk girişte de cezaevinden cezaevine sevkte de yapılıyor.

Onun dışında, ceza infaz koruma memurlarında da ciddi sıkıntı var. Biraz önce bir arkadaşımız bahsetti, bunlar güvenlik sınıfına geçmek istiyorlar ve 3600 ek gösterge istiyorlar. Başka bir husus daha var, kadrolu ile sözleşmeli arasında da ciddi maaş farkları var. Bunun da giderilmesini istiyorlar. Bu hususların bir an önce tamamlanması gerekiyor ama bunlar çözüm mü? Tabii ki mevcut durumda çözüm değil yani az önce bir arkadaşımız “Teşekkür ediyoruz, bizim oraya yeni cezaevi açtınız.” dedi. Bu ülkede ne kadar çok cezaevi açılıyorsa, ne kadar çok mahkemelerin o ebatları büyüyorsa işler iyiye gitmiyor demektir. Gerçekten işler iyiye gitmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çözüm hani sadece cezaevleri noktasında değil, sistematik bir çözüme ihtiyaç vardır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bülbül, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Bakanım, yeni Adalet Bakanlığı bütçesi hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Biz, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi geldiği zaman şunu söylemiştik: “Bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle kuvvetler ayrılığı ortadan kalkıyor, denge denetleme sistemi ortadan kalkıyor.” demiştik ve dediğimiz yere geldiğimizi de görüyoruz. Örneğin, yazılı soru ve araştırma önergesi dışında milletvekillerinin denetleme etkisi yok. Yazılı soru ve araştırma önergesi dışında ise kanun teklifinde bulunabiliyoruz. Sözlü soru yok, gensoru yok, güvenoyu yok.

Şimdi, şöyle bir baktım, bir araştırma yaptım, benim size vermiş olduğum yazılı soru önergelerinin hiçbirinin cevabı yok. Konu dersenez, hâkimler, HSK’yla ilgili var, cezaevleriyle ilgili var ve aynı zamanda da hâkimlik ve savcılık sınavıyla ilgili var. Bunların üçüne cevap gelmedi.

İnceleme yapınca şunu da gördüm: 24 Haziran seçimlerinden sonra Bakanlığınızda 2.165 yazılı soru önergesi vermiş milletvekili arkadaşlar Meclisten ama bunlardan 138 tanesi cevaplanmış Sayın Bakanım. 2.165’in karşılığında 138 tane cevap var; bu, yüzde 6’ya tekabül ediyor yani, aynı zamanda cezaevi hak ihlalleri konusunda, işkence ve kötü muamele konusunda 605 tane soru önergesi bunun içinde verilmiş, orada da 2 tane var, orada da 0,33’e tekabül ediyor. Yani, bu durumda milletvekilleri yasama yetkisini kullanamıyor.

“Yargı reformu” diyorsunuz. Yargı reformu var ama ilk önce Adalet Bakanlığı olarak milletvekillerinin vermiş olduğu yazılı soru önergelerine cevap vermeniz gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, sarayda biz bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi geldiği zaman “Paralel devlet yapılanması geliyor.” diye söylemiştik. Bakınız, Hukuk Politikaları Kurulu ne iş yapar? Hukuk Politikaları Kurulu acaba Adalet Bakanlığının dışında bir paralel devlet yapılanması içerisinde mi? Şöyle bir bakıyoruz: Asıl görevi politika üretmek Hukuk Politikaları Kurulunun. Ama, baktığımız kadarıyla, politikadan çok kanun teklifleri üretiyor. Bu teklifler de tek adam rejiminin devamını sağlamak için siyasi iktidarın Meclisteki ayağındaki partisi olan Adalet ve Kalkınma Partisine gönderiliyor, deyim yerindeyse, tepeden inme kanunların noktasına dokunulmadan vekil imzalarıyla önce komisyonlara, ardından Genel Kurula gönderilerek yasalıyor. Yani, görevi yasama olan Meclis sadece oylama alanına dönüştürülüyor. Biz bunu komisyonlarda görüyoruz. Adalet Komisyonuna gelen kanun tekliflerinin noktasını dahi değiştiremiyoruz. Arkadaşlar “Tamam.” diyor, Bakan Yardımcım “Tamam.” diyor, “Bu konuda çalışma yapacağız.” diyor ama hiçbir çalışma yapılmıyor Sayın Bakanım.

Bunun yanı sıra, bu Hukuk Politikaları Kurulunun da bir özelliği var, bu kurulların görevinde “Cumhurbaşkanı programına uygunluk açısından, bakanlıklar ile kurum ve kuruluşların uygulamalarını izlemek...” var. Bu ne demektir? Meclisin yasama yetkisini aldığı gibi, bakanlıkları da denetleme yetkisi içerisine giriyor. Bu nedenle şunu söylemek istiyoruz: “Bu ‘Yargı Reformu 2000’ adı altında Türkiye Büyük Millet Meclisine gelen teklifler hukuk politika kurulları tarafından mı, yoksa Adalet Bakanlığı tarafından mı hazırlanmaktadır?” sorusunu da sormak durumundayız.

İkinci nokta: Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü. Bakınız Sayın Bakanım, Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğü “Ceza Mahkemelerinde TCK Uyarınca Yıl İçinde Açılan Davalardaki Suç ve Sanık Sayıları Raporu” yayımlıyordu eskiden. Bu Raporda sayısal veriler genel hatlarıyla değil, her bir suç grubu için ayrı ayrı yazılıyordu. Örneğin, önceki yıllarda, TCK’da çocukların cinsel istismarıyla ilgili ceza düzenlemesi yapan 103’üncü maddenin birinci fıkrası, birinci fıkranın ikinci cümlesi gibi ayrı ayrı açılan davalardaki suç sayıları yazılırdı. Aynen böyle Sayın Bakanım. Ne yazıyordu? Fıkralar dâhilinde yazılıyordu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ancak 2018 yılı itibarıyla verilen ana başlıklar olarak ayrıntıya yer verilmeyen paylaşımaya başlandı. Bir yıl içinde müdürlüğün verileri yayımlama sistemi değişiyor, şimdi veriler paylaşılmıyor, geçmiş dönemlere ilişkin veriler de kaldırılmış durumda. Yani, bu durumda, toplumda siyasi iktidar tarafından getirilen yargı paketleriyle çocuk tacizcilerinin, istismarcılarının af kapsamına gireceği yönündeki iddialar konuşulurken böyle bir uygulamayı manidar olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Bakanım, aynı zamanda yargı tarafsız olmalı, savcılar, hâkimler tarafsız olmalı. Bu, etik gereği. Size bir resim göstermek istiyorum. Bu resimde görülen Ankara Cumhuriyet Başsavcısı 30 Martta Devrek'e gidiyor, Devrek'te şu konuşmayı yapıyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – AK PARTİ Belediye Başkan adayının yanında konuşuyor: “Devrek’imiz en doğru kararı verecektir. Allah yardımcınız olsun. Sizin de Devrek’e çok güzel hizmetler yapacağımıza inanıyoruz. Tüm kalbimiz ve samimi duygularımızla size başarılar diliyoruz. Bu kalabalık ve heyecanı görüyoruz, Devrek kararını vermiştir. Devrek’e inşallah büyük hizmetler yapacaksınız. Buna bir Devrekli olarak bizler de inanıyoruz.” Bu Başsavcı hakkında gerekli işlem yapılmış mıdır? (Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, lütfen sakin olalım.

Sayın Zeybek, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, eğer biz herkese adalet istiyorsak, hak ve özgürlükler genişletilsin diyorsak, yargıya güveni artırma arzumuz varsa bunun asla vazgeçilmez bağımsız bir yargı, tarafsız bir yargı. Son yıllarda çokça tartışıldı, daha da çok tartışılacağı benziyor.

Değerli milletvekilleri, 1961 Anayasası'nda Hâkimler Yüksek Kurulu oluşturuldu. 18 üyesi vardı; 6'sı Yargıtay üyelerinin kendi arasından, 6'sı birinci sınıf hâkim ve savcılardan, 3'ü Meclis, 3'ü de Senato tarafından seçiliyordu. 1971 yılında Savcılar Yüksek Kurulu kuruldu; o zaman, Adalet Bakanı ve müsteşarı Savcılar Kuruluna üye olarak atandı, yani onun tespiti yapıldı. 1982 Anayasası'na gelindi, 12 Eylül darbesinin de baskısıyla -Hâkimler Kurulu ayrıldı, Savcılar Kurulu ayrıldı; birleştirildi-Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yapıldı ama Adalet Bakanı ve müsteşarı tekrar Hâkimler Kurulunun da içerisine sokulmuş oldu. Amaç şuydu: “Bakan aracılığıyla daha çok etki yapabilelim ve bu güçleri toparlayalım, bizim etkimizde kalsın.” Yargı işte o zamandan sonra artık yürütmenin etkisi altına sokuldu. O tarihten sonra yargıya güven yüzde 70'lerde, bakın; 1982 Anayasası'ndan önce yüzde 85'lerdeyken düştü yüzde 70'e. Ama gelin görün ki bugün -bakın, Yargıtay Başkanı “yüzde 30” falan diyor da- gerçekten yargıya güven yüzde 20'lerdedir; yani, yüzde 70'le devralınan bir güven bugün yüzde 20'lere düşmüştür; bu çok vahim bir durumdur. Yüzde 20 güvenle bir ülkede adalet dağıtılmaz, bu ülkede düzen sağlanmaz, bu ülkede özgürlükler geliştirilmez. Niye düştü? Bakın, 2010 yılında tekrar Anayasa değişikliği referandumu yapıldı; evet, o zaman “Yanıldık, kandırdık.” falan dendi ama yargının cemaate teslim edileceği görülüyordu. Bunu o tarihte muhalefet de çok söyledi, “Ya, bu 29 maddenin 2'sini -şu Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Anayasa Mahkemesini- çıkarın, diğer 27 maddeyi biz de onaylayalım, hatta referanduma da gitmesin.” dedi; “Hayır, bu 2 maddeyle biz yargıyı güçlendireceğiz; üstünlerin yargısını değil, yargının üstünlüğünü sağlayacağız.” dendi ve cemaate

teslim edildi. O tarihlerden sonra “Ya, bu yargı, tarafsızlığını ve bağımsızlığını kaybetti.” dedim, ben çok söyledim; “Olur mu? Yargı şimdi tam bağımsız ve tarafsız.” dediniz. Değerli milletvekilleri, 2013 yılında, 2014 yılında, 2015 yılında yargı bağımsız ve tarafsız mıydı? Maalesef o gerçek görüldü ama bu sefer FETÖ’den alındı -yani, yargı üzerindeki o FETÖ etkisinden- yürütmeye verildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Tamamlayınız lütfen.

Buyurunuz.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ediyorum.

Bakın, hiç fark etmez; yargı ister cemaatin olsun ister yürütmenin olsun ister bir başka gücün olsun kaybedecektir.

Bugün yargı bağımsız ve tarafsız, maalesef, değildir. Bunun için -eğer hem 2010 hem 2017 Anayasa değişiklikleriyle yargı bu hâle geldiğiyse- gelin, bugün tekrar bir Anayasa değişikliği yapalım, bu yargıyı kurtaralım. Evet, hepimiz istiyoruz, bu yargı milletin yargısı olsun. O zaman “Ya, bu yargı cemaatin yargısı olamaz; bu yargı, millettir.” dedik, “Hayır, cemaatin de değil, milletin...” Millettin değildi değerli arkadaşlarım; yargı şimdi de milletin değil, millet adına karar veriyor ama etki altında karar veriyor. Hiçbir hâkim, savcı şu anda bağımsız hissetmiyor kendini.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Son sözlerinizi alalım.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Hiçbir hâkim, savcı cesaretle, kanunları ve vicdanını ortaya koyup karar vermiyor, maalesef. Bunu gelin, hep birlikte düzeltelim, bu yargıyı kurtaralım, adaleti dağıtalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Demirtaş, buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Adalet Bakanlığının değerli bürokratları; sözlerime başlamadan önce herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bugün çok önemli bir Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz ancak on yedi yılda, maalesef, hiçbir sorunu çözülemeyen; tam tersine, yapısal ve zihinsel sorunları devam eden, sorunlar yumağı hâline gelen, siyasallaşmış ve sarayın arka bahçesi hâline gelmiş, bağımsızlığını ve tarafsızlığını tamamen yitirmiş ve vatandaşlarımızın en az yüzde 70’i tarafından güvenilmeyen ve adalet dağıtamayan bir Bakanlığın bütçesini konuşuyoruz.

Sayın Bakan, şu anda maalesef ülkemizde büyük bir yargı krizi vardır. Bu kriz 2007’de Ergenekon ve Balyoz davalarıyla başlamış, 2010 referandumundan sonra yargının tamamen FETÖ’cülere teslim edilmesiyle genişlemiş ve derinleşmiştir. 2016 hain FETÖ darbe girişiminden sonra ise kriz başka bir boyuta dönüşmüştür. Bugün ise maalesef bu yargı krizi devam etmektedir, hız kesmeden devam etmektedir. Yargı alanında uluslararası kuruluşların da tespit ettiği gibi ciddi gerilemeler vardır ve maalesef uygulamalarınıza da baktığımızda bu krizin de devam edeceği görülmektedir.

Sayın Bakan, siz de bunları biliyor olmalısınız ki güven veren ve erişilebilir bir yargı hedefiyle Yargı Reformu Strateji Belgesi hazırladınız ve yargı paketleri çıkarmaya başladınız. Başka paketlerin de önümüzdeki dönemde çıkacağını ifade ediyorsunuz. Aslında bu strateji belgesi ve çıkarılan paketler bir itirafır. Neyin itirafıdır? İşte, az önce ifade ettiğim gibi, Türkiye’de yargı krizinin olduğunun itirafıdır ve on yedi yılın sonunda güvenilen ve erişilen bir yargının olmadığına itirafıdır.

Sayın Bakan, maalesef, tek adam rejimi gömleğin ilk düğmesidir ve ilk düğme yanlış iliklenmiştir. Bu sebeple de yargının iki yakası da bir araya gelmemektedir ve bundan sonra da gelmeyecektir. Kuvvetler ayrılığının ortadan kaldırıldığı, yasamanın ve yargının devre dışı bırakıldığı ve yargının tamamen saraya bağlandığı bir sistemde, ne yaparsanız yapın, bağımsız ve tarafsız yargıyı ve adaleti sağlayamazsınız. Tek adam rejimi değişmediği sürece, güçlendirilmiş parlamenter rejim yeniden tesis edilmediği sürece ülkemizde hiçbir şekilde güvenilen ve erişilebilen bir yargı sistemi kuramazsınız ve ülkemize adaleti getiremezsiniz. Bu sistemde siz de ancak tek adamın izin verdiği kadar düzeltme yapabilirsiniz. Tek adamın zihninde ise Türkiye’ye adaleti getirmek gibi bir hedefin olmadığı da defalarca ortaya çıkmıştır. Onun için varsa yoksa kendi iktidarının devamlılığıdır.

Sayın Bakan, Türkiye’deki adalet sistemini düzeltmek için bazı iyi niyetli çabalarınız var mı? Elbette var, buna yok diyemeyiz, bunu görüyoruz, gözlemliyoruz, Yargı Reformu Strateji Belgesi ve çıkacak olan yargı paketleri bunun bir örneği. Ancak Yargı Reformu Strateji Belgesi’yle kamuoyunu çok büyük bir beklenti içine soktunuz fakat bizce dağ fare doğurdu. Yargı paketi çıktı, adalet düzeldi mi? Maalesef düzeldi, düzelmaz çünkü bugün yargının, az önce ifade ettiğim gibi, yapısal ve zihinsel sorunları vardır ve bu yapısal ve zihinsel sorunlar çözülmeden ne yaparsanız boş diye düşünüyorum.

Bakın, paket çıktıktan sonra FETÖ’yle uzaktan yakından hiç ilgisi olmayan, FETÖ’yle mücadele eden, muhalif kimliğiyle yayın yapan Sözcü gazetesi davasında yargılananlar beraat edecekleri yerde gazetenin sahibi hakkında Kırmızı Bülten çıkarılmıştır ve bugün için ne gibi karar çıkacağı da meçhuldür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Umuyor ve diliyorum ki Sözcü davasında hukuk işler ve bir kişiye bile ceza verilmeden herkes beraat eder.

Cumhuriyet gazetesi davasında da kararlar bozulmuş ama mahkeme kararında direnmiştir. Yani yine gazetecilik suç olmaya devam etmektedir.

Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’na yapılan linç girişimiyle ilgili ise davada hiçbir gelişme yoktur, tutuklu kimse yoktur.

Eren Erdem kamuoyu baskısı olmasaydı hâlâ tutuklu kalacaktı. Yani diğer seçilmiş milletvekilleri de hâlâ hapistedirler.

SALİH CORA (Trabzon) – “Kamuoyu baskısı” diye yargıya baskı yapıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet, sözlerimi tamamlayacağım.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Tutanaklara geçsin Başkanım. Anayasa 138’inci maddeyi ihlal ediyor açıkça ya. Böyle bir şey olmaz Başkanım ya.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Efendim, bu hukuk mesleklerine giriş sınavıyla ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bir cümlem kaldı, şunu da ifade etmek istiyorum özellikle, çok önemli avukatlık mesleği için.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Mahkemeler de bunu söylüyor. Böyle bir şey olabilir mi ya? Hem bağımsız mahkeme diyeceksin hem de böyle konuşacaksın.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bu sınavın getirilmesi çok doğrudur Sayın Bakanım, bu konuda size son derece destek veriyorum, haklısınız çünkü avukatlık mesleği işin içinden çıkılmaz bir hâle gelmiştir ancak bu sınavın beş yıl ötelenmesi son derece yanlış olmuştur. Bakın, rakamlar bunu ortaya koymaktadır. Türkiye’de daha fazla avukat ihtiyacı yoktur ancak beş yıl sonra avukat sayısı 2 katını geçecektir. Bu da mesleği işin içinden çıkılmaz hâle getirecektir. Bu sebeple avukatlıkla ilgili meslek sınavının derhâl yürürlüğe girmesini talep ediyoruz.

Saygılarımla.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, saygıdeğer bürokratlar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sunumunuz için teşekkür ederim.

Bakanlığınızın hazırladığı ve adına “yargı reformu” dediğiniz bir paketi Meclisten çıkardık. Siz de bugünkü sunumunuzda bu paketle haber ve eleştirinin suç olamayacağı ilkesinin tahkim edildiğini söylediniz. Size göre böylece ifade özgürlüğünün güvencesi artırıldı. Biz o görüşmelerde yargıda zihniyet değişmeden bir reformun imkânsız olduğuna işaret ettik. Ben hem Komisyonda hem Genel Kurulda “Bu kanun çıktıktan sonra da savcılar ve hâkimler haberden, eleştiriden terör; gazeteciden terörist çıkarmaya devam edecek.” dediğimi anımsıyorum.

Ne oldu, bir bakalım. Bakın, Cumhuriyet gazetesi davasına. İlk yargılama mahkûmiyet kararlarını bozan Yargıtay, bu davada yargılanan gazetecilerin, yazarların yaptıklarının gazetecilik olduğuna, bunun terörle, silahlı örgütle yan yana getirilemeyeceğine karar verdi. Dosya yeniden görüşüldü ama mahkeme ne yaptı? Bırakın bizi, Yargıtayın dahi “Bu gazeteciliktir.” dediği dosyadan yine terör çıkardı; haksız, hukuksuz ve ağır kararında direndi. En ufak bir öz eleştiri, en ufak bir “Meclisten kanun çıktı acaba ne diyor?” demek yok. Hani ifade özgürlüğü güçlenmişti?

İkinci örnek: Yazar Ahmet Altan, görüşlerimiz örtüşmez, eleştirdiğim yanları vardır ama yazıları ve TV yorumlarından oluşan bir iddianameyle ilk derece mahkemesi ömür boyu hapis cezasına çarptırdı. Tabii Yargıtay bozdu, yeniden yargılandı, mahkeme yeni bir değerlendirmeye on yıl hapis cezasına çarptırdı, bin yüz otuz sekiz gün cezaevindeydi, tahliye edildi, bir hafta sonra tekrar cezaevine girdi. İşin ilginç yanına dikkat çekmek isterim. Her iki kararı alan mahkeme aynı, hâkimler aynı.

Sayın Bakan, bu söylediğim üzerinde sizin de dikkatle durmanızı tavsiye ederim. Karikatürist Musa Kart, gazeteciler, Murat Sabuncu, Hakan Kara, Güray Öz hakkında, diğer Cumhuriyet yazarları, yöneticileri hakkında hapis cezası isteyenlerin, Ahmet Altan’ın kesinleşmiş hükmüne rağmen hâlâ cezaevinde tutmak isteyenlerin bu kararları bir bakıma sizin paketinizi tanınamaktır. Bu kararların size karşı alındığı iddiası adliye koridorlarında kulaktan kulağa dile getirilmektedir. Diyorsunuz ki: “İfade özgürlüğünü güçlendirdik.” Ama kamu kurumları, gazeteciler ve haberleri hakkında suç duyurularında bulunmayı sürdürüyor. Daha geçen hafta gazeteci Tolga Şardan, Emniyet içindeki Menzil yapılanmasını yazdığı için hakkında suç duyurusunda bulunuldu, Kabine arkadaşınız Süleyman Soylu tarafından da

hedef gösterildi. Cumhuriyet gazetesinden Seyhan Aşar hakkında FETÖ borsası iddialarına ilişkin haberi nedeniyle dava açıldı, iki yıla kadar hapsi isteniyor. Peki, yalan mı yazdıkları? Yalan mı kamuda FETÖ'nün boşluğunu yeni yeni tarikat yapılarının doldurduğu? Yalan mı adliyelerde FETÖ borsası kurulduğu iddiaları? Hiç mi kulağınıza gelmiyor bunlar? Burada ciddi bir mesele var Sayın Bakanım. Bu kararlara sahip çıkıyorsanız ne reformu ne paketi? Gerçekten “Yargıda reform, ülkede hak ve özgürlük” diyorsanız da o zaman bu kararlar neyin nesi? Anlaşıyor ki yargının içinde büyük olasılıkla ya da sarayın içinde bir kesim size ve burada savunuculuğunu yaptığınız özgürlüklere karşı duruyor.

Bir başka örnek: “Ekonomide kriz var.” diyen Mustafa Sönmez, Merdan Yanardağ gibi gazeteciler beş yıl hapis istemiyle yargılanıyor. İlk duruşması reform paketi çıktıktan sonra yapıldı ve beraat talepleri reddedildi. Bununla da yetinilmiyor, Kabine arkadaşınız Sayın Berat Albayrak ekonominin kötü gidişatını eleştirenleri hedef gösteriyor. Bu eleştirilerin cezalandırılması için yeni bir düzenleme yapılacağına ilişkin haberler okuyoruz. Bunlar doğru mudur? Siz ne düşünüyorsunuz? Tahkim edilen neymiş, görüyor musunuz?

Bir hususu daha dikkatinize getirmek isterim, o da cezaevlerinin durumu. Cezaevinde ziyaret ettiğim gazeteciler arasında Mümtazer Türköne de var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkanım, bir dakika...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Onunla da dünya görüşümüz örtüşmez ama insanca muameleyle herkes gibi hakkı var. Cezaevinde yüzde 81 tıkalı bir damarla yaşıyor, baypas olması gerekli ama kötü muamele endişesiyle, refakatçi vermezler endişesiyle olmuyor, olamıyor.

Bizim Eskişehir’de H Tipi Cezaevi vardı, şimdi yanına L Tipi Cezaevi ve açık cezaevi yapıldı. 3 binin üzerinde tutuklu ve hükümlü var. Sadece H Tipi Cezaevinde 1.500 kişiden -bakın hiç abartmıyorum- 800’ü dün itibarıyla, bugün itibarıyla hastaneye sevk bekliyor, aralarında durumu acil olanlar var.

Sincan 2 no.lu F tipi Cezaevi’ndeki Erdiñç Tulay akciğer kanserine yakalandı; hastalığı dördüncü evrede ve kemoterapi tedavisi görmekte. Adli Tıp infazının ertelenmesini uygun buldu ancak Yargıtay incelemesindeki duraksama nedeniyle hapisshane de şu anda, çıkmayı bekliyor. Bu konuda, bu gibi konularda duyarlılık bekliyoruz.

Sayın Bakanım, daha önce sizin dikkatinize getirdiğimiz bir konu da mesleğimiz gazetecilerle ilgiliydi. İlk pakette kamuoyunun duyarlılığını dikkate aldınız, yer vermediniz ama şimdi duyular var; mahkeme ilanlarının gazetelerde zorunlu yayınlanmasını kaldıran bir düzenleme yapılacağından bahsediliyor. Bundan vazgeçin. Böyle bir adım Anadolu basınına bitirir, halkın haber alma hakkına, özgürlüğüne darbe vurur, gazetecileri işsiz bırakır, bizleri de gerçekleri öğrenme fırsatından maalesef dışarıda bırakır.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Evet, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.21

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.32****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri; 21’inci Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmelerimize devam ediyoruz.

Arkadaşlar, sessiz olalım lütfen.

Sayın Mehmet Ali Celebi, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Kıymetli hazırım hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye’de “adalet” denince aslında benim aklıma acı bir gülümseme geliyor. Kendimin yaşadığı olaylardan biraz hareket etmek istiyorum. Düşünebiliyor musunuz, biraz sonra göstereceklerimden 1 kişi kırk bir ay cezaevinde kaldı, o benim. Ergenekon davasına bağlı olarak tanık olmak istedim. Hakkımda operasyon gazetesi Zaman haber yaptı, tanık olmak istedim. Türk subayı tanık olmak istedi ve örgüt yöneticisi yapıldı. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir olay yoktur. Tanık olmak isterken örgüt yöneticisi yapılan bir kişi bulamazsınız. 2 orgeneral, 1 tuğamiral, 7 albay, 1 yarbay, bunlar örgüt üyesi orgeneral filan, bir teğmen örgüt yöneticisi. Olabilir mi böyle bir şey? Oldu ve sizler izlediniz. Bunu da söylememiz gerekiyor. Ben tanık olmak istedim, Türk subayı tanık olmak istedi, izin verilmedi. Adam öldürmekten hükümlü bir şahıs tanık olmak istedi. Yapıldı, aleyhimizde yapıldı. Benim de vardı bir gizli tanıgım adam öldürmek suçundan hükümlüydü. Tüm delilleri yani tüm söyledikleri yalanları çürüttük.

İkametimizden bir DVD aldılar, oyun DVD’siydi. Oyun DVD’sinden dört buçuk yıl ceza verdiler. Hepsinin belgesi var. Savcı “Örgütsel bağlantı fotoğrafları bulduk.” dedi ve o fotoğraflar buydu, Harbiye’de dereceyle mezun olmuşum, Genelkurmay Başkanından diploma alırken ki fotoğraflarım örgütsel bağlantı fotoğrafları, bakın, Ergenekon terör örgütü... Bunlar hep klasörlerde, terör klasörlerinde.

Bir kardeşime “Nutuk oku.” diyorum. Bakın, polis tutanaklarında -altını çizmişler- kuvvetli suç unsuru: Nutuk okutmak. Görmek isteyenlere gösterebilirim. Meşhur sehven olayı... Telefonumuza terörist numaralarını yüklediler, biliyorsunuz, emniyette. Subaya pusu kuran emniyette insanlar vardı ve bugünlere geldik. Türkiye’de “adalet” denince... Acı bir gülümsemedir o yüzden.

Cezaevlerinde aslında değişen bir şey yok. Sağlık hizmetleri... Bana göre tıpta devrim cezaevlerinde gerçekleşiyor. Ben cezaevindeyken mesela, karşıdan bakarak ateşimi ve nabzımı ölçen doktorlar vardı, “Sen hasta değilsin.” diyordu, bakarak ölçüyordu. Hatta avukatım Yusuf Erikel iyi savunma yapıyor diye tutuklanmıştı, içeride kanser oldu, tümör 7 santim olana kadar ağrı kesici verdiler, tümör içeride 7 santim olmuş burnun arka tarafında, Silivri’de oluyor bu olay, ağzından kan gelince hastaneye götürdüler; iş işten geçmişti, şu an kanserle boğuşuyor.

Şimdi, tutukluların revire dahi götürülmediği günler yaşıyoruz, Silivri’de benzer hikâyeler bize geliyor.

Yiyecek konusu... Ben üç ay neredeyse her gün üst üste akşam yemeğinde nohut yediğimi hatırlıyorum, şu an yiyemiyorum tabii, bu nedenle; bu, benim başımdan geçen bir olaydı. Şu an aynı şikâyetler... “Porsiyonun az olması, benzer yiyeceklerin olması” gibi şikâyetler geliyor yani değişen bir şey yok.

Şimdi -FETÖ'yle mücadele- 15 Temmuz gecesine gelelim, bir asker olarak konuşacağım. FETÖ'yle mücadelenin bana göre ilk şartı masumları ayıklamak. Masumları ayıklamadığınız sürece FETÖ masumları istismar ediyor, bunu engellememiz lazım. Silahlı Kuvvetlerde en çok önemsenen konu emre itaattir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun tamamlayın.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Aksi takdirde “Ben size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum.” emri gerçek olmazdı zaten, oradan geliyor bu işler.

FETÖ'cü olmayıp 15 Temmuz gecesini dışarı çıkarılan masumlar da var, bunu ben söylüyorum. FETÖ'cü olmadığı hâlde –mahkeme kararında bu netleşmiş- byLock yok, para yatırma yok, ankesör yok, halka hiçbir zarar vermemiş, “Terör saldırısı var.” diye dışarı çıkarılmış, Vatan Emniyete götürülmüş, havalimanına falan götürülmüş, “Siirt'te hendek kazıyorlar, gidin, müdahale edin.” denilmiş, böyle insanlar var. Bunların rütbesi de fark etmez, bakın yani masumiyetin zaten rütbesi olmaz. Bakacaksınız, kriterleri koyacaksınız, askerî öğrencisinden başlayıp subayına kadar –teğmen, üsteğmen- hiyerarşiye uygun cezalar verilmesi gerekiyor. Generale müebbet veriyorsun, asker öğrenciye de müebbet veriyorsun. Hulusi Paşa'ya sorun, benim Harp Okulu Komutanımdı, o bir şey söyleyecek de biz yapmayacağız Harp Okulunda. Sorun bunları, mümkün mü? Mümkün değil. Çıkar, her şeyi yapar. Dolayısıyla rütbesine, etkisine göre bir...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Adamı da öldürür mü, darbe yapar mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Hayır, burada bir kriter koydum. Bakın, “Halka karşı hiç yapmamış.” dedim. “Adam öldürür.” yok, tabii ki yani. Bunları bir kategorize edip geri kalanları hiyerarşiye göre cezalandırmanız lazım. Generale de müebbet, askerî öğrenciye de müebbet olmaz. Bir hiyerarşi yapılması lazım, bununla ilgili bir içtihat oluşturulması lazım. Adalet hüküm sürsün istiyoruz çünkü adaletin hüküm sürmediği her yerde hâkim güçlerin hırsırları hüküm sürer.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Çelebi, teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz, buyurun efendim.

Süreniz beş dakika.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, biz geçen hafta burada bu Komisyonunda İçişleri Bakanlığının bütçesini tartıştık. O görüşmeler, müzakereler esnasında İçişleri Bakanımıza “Kanun hükmünde kararnameyle ihraç edilmiş ama hakkında herhangi bir hukuki iddianame vesaire düzenlenmemiş, mahkemeye sevk edilmemiş insanlar var. Onun dışında, hakkında hukuki iddianame düzenlenmiş, mahkemeye sevk edilmiş, mahkemede beraat etmiş, gelmiş insanlar var. Dolayısıyla bunlarla ilgili olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz, ne yapacaksınız?” diye sorulduğunda Sayın Bakan şöyle bir şey söyledi, tutanaktan –zaman almamak için baş kısmını okumuyorum, isteyen eğer başında başka şeyler var derse gider, oradan okur- aynen okuyorum: “‘26 bin kanun hükmünde kararnameliye hâkimler, savcılar beraat verdiler, bunlar işlerine dönecek mi dönmeyecek mi?’ Bakınız, beraat ayrı, orada karşı karşıya kaldığı

durum ayrı. Adamın hiçbir şeyini bulamıyorsunuz, bakınız, adamın veya kadının hukuken bulamıyor hâkim, bulamaz da, beraat veriyor ama herkes FETÖ'nün oradaki baştemsalcisi, para toplayanı, sözde imamı, FETÖ adına şey olduğunu biliyor. Alalım, devletin içine tekrar koyalım o zaman.” Birisi diyor ki: “Hukuk devletisiniz Sayın Bakan.” O da “Hayır, hayır, koyalım o zaman.” diyor. Arkasından kargaşa çıktı, devamında da şunu söyledi, dedi ki: “Şu anda istinaf mahkemesinin kararı var bugün; bak, bunu ben söylüyorum, bir de istinaf mahkemesinin kararı var, bu karardan bağımsız bir şekilde söylüyorum, o da aynısını söylüyor, diyor ki: ‘Ankara Bölge İdare Mahkemesi 13. İdari Dava Dairesinin bu kararına göre, bir kişi FETÖ üyesi olduğu suçlamasından adli yargıda takipsizlik veya beraat kararı alsa dahi bu kişinin terör örgütüne irtibat veya iltisakı tespit edilirse idari yargıda açılan göreve iade davası reddedilir.’” Bir başka arkadaşımız: “Ama ‘olursa’ diyor, ‘tespit edilirse’ diyor.”

Bence bu da anlaşılabilir. Yani bir yerde beraat etmiş, işine iade edilmemiş, idare mahkemesine gidiyor, idare mahkemesinde durumu görüşülürken yeni bir kanıt, delil ortaya çıkıyor ve diyor ki: “Evet, sen oradan beraat ettin, geldin ama dolayısıyla yeni bir şey ortaya çıktı, seni iade etmiyorum.” Bu da anlaşılabilir. Eğer böyle bir şey yoksa da biz kime, neye, nasıl güveneceğiz?

Bildiğiniz gibi, yaşamı anlamlı kılan şey belirliliktir. Eğer biz önümüzdeki süreç içerisinde, bugünden, neyin doğru neyin yanlış, neyin suç neyin suç olmadığını bilmez isek ve her defasında da acaba neyle karşılaşacağız endişesi içinde yaşarsak bu hayat çekilmez bir hâl alır. Dolayısıyla, hayatın anlamlı olabilmesi için belirlilğin olması... Belirliliği sağlayan da hukuk. Hukukun olduğu yerde... Hukuk, belli şeyleri doğru buluyor, belli şeyleri yanlış buluyor; vatandaşına, topluma diyor ki: Bunları yaparsan ceza alırsın, bunları yapmazsan da hayatına mutlu bir şekilde devam edersin. Durum böyleyken, şu anda biz günün sonunda bir suç işlese yürürlükteki mevzuata göre ve de mahkemeye gitsek ve mahkemede de bizim işlediğimiz isnat edilen suç ispat edilemezse ve beraat etsek, geri gelsek, ondan sonra biz normal yaşantımıza nasıl devam edeceğiz? Birileri çıkıp mahkemenin verdiği karara rağmen: “Hayır, öyle değil, sen beraat ettin ama bende hâlâ şu bilgi var, bende hâlâ şu inanç var, bende hâlâ şu görüş var dolayısıyla sen bu işi yapamazsın.” diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Siz de bu görüşte misiniz? Yani bu hayatı normalleştirmek için ne yapmamız lazım? Sayın İçişleri Bakanının bu görüşüne katılıyor musunuz? Dolayısıyla, şu anda mahkemeye gitmiş, yargılanmış, beraat etmiş ve ondan sonra da idare mahkemesine gitmiş, göreve iade istiyor, orada da bir şey bulunmamış ve göreve iadesi yapılmayan bu insanlar hakkında gerçekte ne düşünüyorsunuz, merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaçmaz, buyurun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Sayın Bakanım, İmam Şafi'nin bir sözüyle başlamak isterim: “Haramın en zoru başıdır, sonra kolaylaşır, sonra sıradanlaşır, sonra alışılır, sonra tatlanır, sonra kalbe yerleşir, sonra da kalp başka bir haramı arar.”

Tabii, buradaki haram sözcüğünü hukuksuzlukla, adaletsizlikle yer değiştirdiğimizde maalesef ki iktidarları döneminde, AKP'nin iktidarları döneminde yargıda gelen sorunu gözler önüne geliyor. Neredeyse her gün birden fazla mağduriyet yaşanıyor yargı eliyle; hukuk, adalet hiç olmadığı kadar -bu dönemde özellikle- ayaklar altına alınmış durumda.

Birkaç gün önce Genel Kurulda da dile getirdim. Bu ülkede hem bir hukukçu hem bir Kürt hem de bu ülkede yurttaş olarak maalesef ki yerel seçimlerde hukukun, Anayasa'nın, yürürlükteki mevzuatların nasıl ayaklar altına alındığına ilişkin bire bir şahitliğim oldu. Bu durum, açıkçası bu ülkede olan hukuksuzluk maalesef ki beni hem derinden üzdü hem aynı zamanda bu hukuksuzluğu yapanların, yaratılanların yine vatan, millet, bayrak edebiyatının arkasına sığınması ayrıca beni düşündürdü.

Şöyle ki herkesçe de malumdur, yerel seçimlerde taşıma oylarla ki bizim "garnizon sistemi" dediğimiz durumla karşı karşıya kaldık. Seçmen sayısının az olduğu yerlerde, örneğin 3 bin seçmen sayısı olan Uludere'de yaklaşık 2.700 asker, polis taşındı. Evet, seçmen sayısı 3 bin; taşınan asker, polis, korucu sayısı yaklaşık 2.700. Bu, herkesin gözü önünde yapıldı, herkes bu duruma şahit; herkes bildiği hâlde yapılan tüm itirazlarımız reddedildi. Kürt meselesi tam da budur. Ancak şunu göz önünde bulundurmak zorundayız: Kürt meselesi sadece aslında Kürt'ün iradesine, seçme ve seçilme iradesine bir darbe değildi, onu net söyleyeyim. Burada korunması gereken sadece Kürt'ün hakkı değildi, korunması gereken aynı zamanda bu ülkede tarafsız bir yargının, adaletin varlığını tesis etmekte. O zaman vurulan darbe sadece Kürt'ün iradesine değildi, evet; aynı zamanda bu ülkenin Anayasa'sıydı, o darbe yine bu ülkede mevcut olduğunu iddia ettiğimiz cumhuriyet rejimineydi. Yani artık egemenlik kayıtsız şartsız milletin değildi Kürt coğrafyasında, onu öncelikle belirtiyim. Bu durum hâlen kabullenemediğim durumlardan biri çünkü bu durum tekrardan sürekli önümüze çıkıyor.

Sayın Bakan, arkadaşlarımız da dile getirdi, çok da teknik ya da özel olaylara girmeden yargının herkes için lazım geldiğini belirtmek isterim. Gerek Selahattin Demirtaş gerekse de önceki dönem milletvekili arkadaşlarımız, belediye eş başkanlarımız ve yine diğer siyasetçi arkadaşlarımız kanaatimizce ve kamuoyunun büyük bir kesiminin de kabul ettiği üzere siyasi rehine olarak, tutsak olarak cezaevlerinde tutulmakta. Bu durum bu ülkeye kazandırmaz Sayın Bakan.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Hukukta "tutsaklık" diye bir statü yok.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Sayın Vekilim, sizin ne düşündüğünüzü birazdan konuşursanız öğreniriz. Bize göre de odur.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Hukuk literatüründe öyle bir kavram yok.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar, sakin olun.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Bağırmanız haklı olduğunuz anlamına gelmez. Yarın çıkar itiraz edersiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O cümleyi biraz daha kendi kendine oku. O ilk cümleyi okudun ya bize, sen onu tekrar tekrar oku birazdan, ilk cümle önemli.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen konuşmanızı tamamlayınız efendim.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tamam.

Sayın Başkanım, ben çok vaktinizi almadan yine bir ayetle bitirmek isterim çünkü dediğimiz gibi, Anayasa, evrensel hukuk kuralları, yürürlükteki mevzuat tümüyle ayaklar altına alınıyor, bari kutsal kitabımızdan da bir ayetle bitireyim. Mâide suresinin 8'inci ayeti "Ey iman edenler, Allah için hakkı

titizlikle ayakta tutan, adalette şahitlik eden kimseler olun. Bir topluma olan kininiz sakın ha sizi adaletsizliğe itmesin. Adil olun; bu, Allah'a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”

Bu vesileyle herkesi daha çok adalete, daha çok özgürlüğe, daha çok demokrasiye davet ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Ayet “Katil olmayın.” da diyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

Sayın Altaca Kayışoğlu, buyurun lütfen.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli katılımcılar; tabii, adalette ilgili söylenecek çok şey var; hukuk fakültesindeki eğitimden tutun hâkim, savcı atamasına kadar; Adalet Bakanlığı Müsteşarının Hâkimler ve Savcılar Kurulunun doğal üyesi olmasından tutun fakültelerdeki hukuk felsefi derslerine ilahiyatçıların girmesine kadar. Ama bugün Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü. O yüzden biraz uygulamadaki sorunlardan bahsetmek istiyorum hem kadınlarla hem çocuklarla ilgili.

24 Haziran seçimlerinden önce bir çalışma yapılmıştı, özellikle çocuk istismarlarıyla ilgili olarak kanunlarda değişiklikler içeren ve bütün partilerle görüşülerek de hazırlanan bir yasa fakat o raflarda yerini aldı. Şimdi yargı reformu paketiyle bazı hükümler getirilirken çocuk istismarıyla ilgili hükümler neden gündeme gelmiyor da tam tersine çocuk yaştaki evliliklerle ilgili af öne çıkıyor? Bu gerçekten bizim vicdanımızı sızlatıyor, onu özellikle belirtmek istiyorum. Yani geçen pakette uzman gözetiminde çocukların ifadesinin alınması gündeme getirildi. Bunun kadın mağdurlarla ilgili olarak da yasal değişiklikle ele alınması gerekiyor. Çünkü bakıyoruz, gerek koruma kararı olan kadınlar gerek karakolda ifadeye gidip oradan çıktıktan sonra öldürülen kadınları görüyoruz. Yasal değişiklikler yapılarak bu mağdurların bizzat şikâyetçi oldukları ya da huzurunda olduğu için olamadıkları kişilerin yanında değil, ifadelerinin yine daha özel alanda, belki de uzmanlar eşliğinde alınmasıyla ilgili yasal düzenlemeler yapılması gerekiyor. Bazen şiddete maruz kalan kadınların şikâyetle ilgili taleplerini karakollarda bu konuda yeterince eğitim olmadığı için uygulayıcılar tarafından “İşte benim görev alanıma girmiyor, sen o mahalledesin, öbür karakola git, vesaire.” gibi kadınlar oradan oraya tam da İstanbul Sözleşmesi'ne aykırı bir şekilde sürdürülüyorlar maalesef. Yine uygulamada yeterince bu konuda eğitim olmadığı için özellikle kadın ve çocuklarla ilgili suçlarda maalesef sosyal medyadan tepki oluşturulup kamuoyu oluşturulmadıkça bu konuda duyarlılık söz konusu olmadıkça adaletin ağır işlediğini görüyoruz. Yani bir bakıyorsunuz Twitter'de ancak tepki gösterilip kamuoyu oluştuktan sonra şüpheliler tutuklanıyorlar ya da gözaltına alınıyorlar ya da diğer tedbirler alınıyor. Bu açıdan da adaletin işleyişinde aksaklıklar var.

Verdiğimiz kanun teklifleri var yani şart değil bizimkilerin getirilmesi ama illa birinci grubun -öyle diyeyim, iktidar partisi demeyeyim- vereceği teklifler geçecekse bu Meclisten, versinler, biz her türlü kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kanun tekliflerini geçirmeye hazırız. Yani İnfaz Kanunu'nda değişiklikler yapılacaktı, örneğin çocuklarla ilgili, kadınlarla ilgili şiddet, istismar konusunda infaz süreleri artırılabacaktı. Birtakım indirimlerle ilgili değişiklikler yapılacaktı ama bunlar bugüne kadar yani 27'nci Dönemden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer Geçti)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, lütfen tamamlar mısınız sözünüzü.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – ...bir buçuk yılı aşkın bir süre geçti ama Meclisin gündemine gelmedi. Bununla ilgili sizden tabii ki yani yasa teklifini Meclisteki milletvekilleri sunacaklar ama sizin de reform kapsamında bu konuları özellikle ele almanızı ve uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi için adli uygulayıcıların bu konuda eğitilmesinin şart olduğunu düşünüyorum. Bu konuda çalışmalar yapmanızı da özellikle bekliyoruz diyeyim.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, yüksek yargının sayın mensupları, Değerli Bakan yardımcılarını, bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz ve gayretli çalışmalarınız için teşekkür ediyorum, başarılarınızın devamını diliyorum.

Tabii, konuşmama başlamadan evvel şu hususu belirtmek istiyorum: Türkiye’de Türkiye Cumhuriyeti devleti sınırları içerisinde bir tek coğrafya vardır, o da Türkiye Cumhuriyeti Türk coğrafyasıdır. Bunu şu coğrafya, bu coğrafya şeklinde Anayasa’ya da aykırı bir şekilde ifade etmeyi kınıyorum, reddediyorum.

Şunu da söylemek istiyorum. O kadar ayet, hadis biliyorsunuz madem, en temel insan hakkı yaşama hakkını insanların elinden alan terörü niye lanetlemiyorsunuz? PKK’yı niye lanetlemiyorsunuz? Niye PKK terör örgütüdür, bebek katilidir, diyemiyorsunuz? Eğer bunları diyemiyorsanız burada ahkâm kesmeye, böyle timsah gözyaşlarıyla birtakım ifadelerde bulunmaya hiç kimsenin hakkı da haddi de yoktur.

Evet, hukukun sağlıklı işlemesi, adaletin doğru tecelli etmesi şüphesiz ki hepimiz için hayati önemdedir. İnsanlarımızın adaletli ve hakkaniyetli bir sosyal düzen içerisinde yaşaması hukukun üstünlüğü prensibinin hâkim kılınmasına, hak ve özgürlüklerin uygulamada da güvence altına alınmasına bağlıdır. Çeşitli güç unsurlarının hukuk devleti kullarına göre sınırlandırılması suretiyle güçlünün değil, haklının korunması toplumsal ahengin ve huzurun tesis edilmesi bakımından devletin en temel görevlerindedir. Suçun oluşmadan önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınması, suçun işlenmesinden sonra olaya ait delil ve bilgilerin sağlıklı bir şekilde mahkemelere intikali, mahkemelerin bağımsız, hızlı ve doğru karar vermesi için bu süreci etkin kılabilecek bilgi teknolojilerinin kullanılması son derece önemlidir.

Toplumsal huzurun, ekonomik kalkınmanın ve refahın hatta sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanması kuşkusuz adaletin ve etkin bir yargı erkinin tesis edilmesiyle doğru orantılıdır. Çağdaş normlara uygun bir hukuk ve adalet sistemi olmayan ülkeler, ekonomik ve sosyal krizlere de mahkûm bulunmaktadır. Türkiye’nin ekonomik olarak büyümesi ve kalkınması için yatırıma ve üretime, üreten bir ekonomiye sahip olmak için doğru yatırımların ve yeni teknolojilerin ülkemize gelmesine, bunu sağlamak için de hukuk güvenliği ve öngörülebilir yargı düzenine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bağımsız yargı kuşkusuz vatandaşların en önemli teminatıdır. Bu teminat sayesinde hukuk devleti varlık bulur ve hukuk kurallarıyla yönetilen bir ülkede toplum genel hukuk ilkelerinin, adil yargılanma hakkının ve diğer temel hakların uygulanabilirliğinin garanti edilmesini ister. Türkiye’de yakın dönemde, bu kapsamda, hukuk ve yargı sistemiyle ilgili anayasal ve yasal düzeyde köklü düzenlemeler

yapılmıştır. 16 Nisan 2017 halk oylamasında kabul edilen Anayasa değişikliğiyle yargının bağımsızlığı yanında tarafsızlığı da anayasal kural hâline getirilmiş, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin çoğunluğunun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmesi ilk kez mümkün hâle gelmiş, askerî mahkemeler kaldırılarak yargı birliği sağlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle kuvvetler ayrılığı tahkim edilmiş, kuvvetler kendi görev alanlarında daha etkin ve güçlü hâle gelmiştir. Nitekim Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sayesinde birçok siyasi, ekonomik, diplomatik, kronik ve konjonktürel sorunu kriz hâline gelmeden aşabilmiştir. Yargıya ilişkin hükümler daha demokratik ve adil, tarafsız ve bağımsız bir yargı düzeninin teşekkülünü sağlayarak yargı erkinin daha şeffaf ve hesap verilebilir bir zemin üzerinde inşa edilmesine fırsat ve imkân vermiştir.

Yine, hazırlanan Yargı Reformu Strateji Programı Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından 30 Mayıs 2019 tarihinde kamuoyuyla paylaşılmıştır. Strateji belgesi, güven veren ve erişilebilir adalet sistemi temel anlayışına dayandırılmıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin uygulama safhasında adalet ve hukuk alanında önemli bir reformun hazırlanmış olması ve buna ilişkin ilk paketin Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yasalaşması kuşkusuz umut verici olmuştur. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde temel hak ve özgürlüklerin güçlendirilmesi, insan odaklı hizmet, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuk güvenliğinin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi ve yargıya güvenin artırılması kapsamında belirlenen ilkelerin, bizim de geçmişten bugüne savunduğumuz, üzerinde durduğumuz, parti programı ve beyannamelerimizde yer alan konular arasında olduğunu vurgulamak isterim.

Devlet, hukuk demektir ve Türkiye bir hukuk devletidir. Adalet hem Türk devlet geleneğini alametifarikası hem de millî bekanın nişanesidir. Hukuk güvenliği, hak arama yollarının açık olması, etkin, objektif, verimli çalışan bir hukuk ve adalet sistemiyle mümkün olabilecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak adaleti, temel hak ve özgürlüklerin güvencesi ve devletin temeli olarak görüyoruz. Yargının, vatandaşlarımızın tereddütsüz güvenebileceği bir yapıda olması, yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına güvenilmesi sadece arzu ettiğimiz bir şey değil, cumhuriyetimizin temel nitelikleri olan demokratik hukuk devleti olmanın da gereğidir. Yargı siyasi iktidarların veya belirli kişi ya da grupların güdümünde hareket etmeyen, bir kısım aidiyetlerin, adalet duygusunun önüne geçmesine imkân vermeyen ve her şartta hakkı savunan bir yapıda olması, hâkim ve savcılarının liyakat ve vicdan sahibi "Önce Türk milleti" diyebilecek vasıflarda bulunması, bağımsız ve tarafsız bir yargı sisteminin teminatı ve yargıya güvenin temel belirleyicisi olacaktır.

Tüm bu konularda önemli mesafe katedilmiş olsa da hukukun birçok bölümünde kendini gösteren sorunlarımız da hâlâ mevcuttur. Bu noktada bazı istatistiki verilere de değinmek istiyorum. Türkiye'de 3 Kasım 2019 itibarıyla 20.719 hâkim ve savcı bulunmaktadır. Adli hizmetlerde çalışan adalet personeli sayısı ise ceza infaz kurumları hariç 70.658'dir. Cumhurbaşkanlığı 2020 Yılı Programı'nda her 100 bin kişiye 11 hâkim düştüğü ifade edilmiştir. Türkiye, bu konuda Avrupa ülkeleri ortalamasının altında kalmaktadır. Kamu bütçesinden kişi başına ayrılan adli yardım miktarı 2016 yılı verilerine göre Türkiye'de 1,3 avro olup bu miktar Avrupa ülkelerine kıyasla düşük kalmıştır. Avrupa Yargı Sistemleri Raporu'na göre, Türkiye'de yargı sistemine kişi başına sadece 18,2 avro harcanırken bu konuda Avrupa ortalaması 58,1 avrodur. 2018 yılı Adalet Bakanlığı adli sicil istatistiklerine göre, 1 hâkime düşen yıllık dava sayısı 2012 yılında 1.088 iken 2018'de 806 olmuştur. 2018 yılında davaların ortalama görülme süresi 276 gün olarak hesaplanmıştır.

Bu veriler birçok alanda iyileşmeler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, hâkim ve savcı sayılarında ve adalet hizmetlerine ilişkin bazı göstergelerde mesafe alınması ihtiyacı devam etmektedir.

Yine, Yargı Reformu Strateji Belgesi kapsamında 17 Ekim 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen kanunla, hukuk devleti ilkelerinin güçlendirilmesine yönelik önemli düzenlemeler yapılmıştır. Yargı sisteminin işleyişine, evrensel normlarla uyumlaştırılmasına, yargılamanın basitleştirilmesine, yargılamada hedef süre konulmasına, yargıya ulaşılabilirliği artırmaya, hukuki yardım, adil yargılama, tutukluluk süresinin azaltılması ve benzeri bir dizi olumlu adımlar atılmış ve bu adımlar Türkiye Barolar Birliği başta olmak üzere geniş bir toplumsal mutabakatla gerçekleştirilmiştir. Bu durumu sağlıklı bir yargı sisteminin inşası ve yargının itibarı bakımından çok önemsedığımızı ifade etmek istiyorum.

Bu süreçte gerçekleştirilen değişikliklerle, çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınması esasının getirilmesi, uzlaştırmaya tabi suçların kapsamının genişletilmesi, “basit yargılama usulü” adı altında yeni bir yargılama usulünün ihdas edilmesi, bölge adliye mahkemelerinin duruşma açmaksızın esastan ret kararı verebileceği kararların kapsamının genişletilmesi sağlanmış...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun Sayın Aksu, tamamlayın.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – ...ayrıca Türk Yargı Etiği Bildirgesi yayımlanmış, nöbetçi noterlik uygulaması başlatılmış, Türkiye Adalet Akademisi 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle yeniden kurulmuştur.

Bunlarla birlikte, yıllık programda da vurgulandığı üzere, bazı konularda çalışma ve düzenleme yapılması ihtiyacı devam etmektedir. Buna göre, siz de ifade ettiniz, asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleri arasındaki görev ayırımının yeniden belirlenmesi, küçük miktarlı talep ve davaların basitleştirilmiş ve hızlı bir yargılama usulüyle çözümlenmesine yönelik çalışma yapılması, basit ve yazılı yargılama usulünde ön inceleme aşamasına ilişkin yeni düzenlemeler yapılması, tüketici mahkemelerinin görev alanının iş yüküyle orantılı olarak yeniden belirlenmesi, dava açma ve kanun yoluna başvuruda farklı sürelerin gözden geçirilerek mümkün olduğu ölçüde yeknesak hâle getirilmesi, uzlaştırma öngören hükümlerin kapsamının genişletilmesi ve idare ile birey arasındaki uyumsuzluklar ile farklı kurumlar arasındaki idare hukuku ve özel hukuktan kaynaklanan uyumsuzluklarda sulh müessesesine başvurunun zorunlu kılınmasına yönelik çalışmaların yapılması bunlardan bazılarıdır.

Kısaca, adalet hizmetlerinin etkin ve verimli olarak sunulabilmesi için modern ve yeterli fiziki mekân, teknolojik kapasite ve insan kaynağıyla desteklenen, evrensel hukuk normlarına sahip, kişisel verilerin mahremiyetinin korunduğu, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünün gerekleri çerçevesinde yargılama sürecinin hızlı, adil, etkin, güvenli ve isabetli şekilde işlemesine dönük bir adalet sistemi temel amaç olmalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak adalet hizmetlerinin iyileştirilmesi için yaptığımız katkı, gösterdiğiniz gayret için teşekkür ediyoruz. Var olan eksikliklerin tamamlanarak herkesin hukuka sonuna kadar güvendiği bir ortamın inşası için hep birlikte gayret gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bu düşüncelerle, 2020 yılı bütçenizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Sındır, buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, yüksek yargı organlarının çok değerli temsilcileri, değerli milletvekilleri; şu ana kadar aslında söylenecek birçok şey söylendi, dile getirildi. Birkaç konuya ben de dikkatinizi çekmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, toplum gergin. İnsanimız sokağa çıktığında güler yüz ve bir günaydın, bir merhaba demekten bile sakınan, karşısına çıkan herkesten korku ve endişe içerisinde “Bana kendisinden zarar gelir mi?” endişesiyle, sokakta, çarşıda, pazarda, işte, her yerde böyle bir toplum olduk maalesef. Sosyal, kültürel yozlaşma, bir yandan toplumsal barış ve huzurun yitirilmiş olması, bir yandan, tabii, yaşanmışlıklar, hele hele bu son dönemlerde yaşanmışlıklar, adalete olan güvensizlik duygusu ise yargı yerine, “Yargı nasıl olsa bağımsız değil, ben kendim infazımı yapayım.” diyen bir hâle gelmiş durumda ve bu da suç oranını doğal olarak çok üst düzeye çıkarmış durumda. Bakın, yargının bağımsız olmadığı Sosyal Demokrasi Vakfının bir anketi sonucu, 14 Haziranda 600 katılımcıyla uyguladığı bir ankette, Yargı Bağımsızlığı ve Yargıya Güven Araştırmasının anketine göre yargının bağımsız olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 34. Yani bu toplumdaki toplumun yüzde 34’ü. Kaldı ki AK PARTİ seçmenlerinin yüzde 26,2’si Türkiye’de yargının bağımsız olmadığını düşünüyor. Yani, böyle bir yargıya, hukuka güven duygusunda bir zedelenme var. Tabii, bunun sonucunda suç da ve suçlunun caydırılması ve ıslah konusu da bir sorun hâline geliyor. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 31 Eylül 2019 tarihli verilerine göre 355 ceza infaz kurumu var, 220.230 kapasiteye sahip. Ancak şu anda beş yıl içerisinde yapımı tamamlanacak olan 113 ceza infaz kurumunun 72 bin kapasitesi, yapımı planlanan 67 ceza infaz kurumunun da 44.836 kapasitesiyle 337.714’lük bir kapasite hedefleniyor. 2002 yılında 59 bin tutuklu ve hükümlü vardı, şu anda 258.660 ve cezaevindeki doluluk oranı da yüzde 121. 2002 yılından şu ana kadar fuhuş, yüzde 800’lere varan oranda uyuşturucu bağımlılığı, yüzde 700’lere, çocuklara cinsel istismar yüzde 400’lerin üzerinde, adam öldürme yüzde 300’lere varan oranlarda, boşanma yüzde 40’a varan oranda artış gösterdi. Dolayısıyla burada şapkamızı önümüze koyup düşünüp taşınıp bir şey yapmak gerekiyor. Öncelikle toplumun yargıya güven duygusunu pekiştirecek ve bunu sağlayacak olan da hukukun üstünlüğü, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığını tesis etmek gerekiyor.

Ayrı bir konuya değinmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, bakın, bu Milletvekili Seçimi Kanunu’nda -ve aynı zamanda Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 298 numaralı Kanun gereği- biliyorsunuz, “hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları” diye sayar. Bunların “Görevlerinden istifa ettikleri takdirde belediye başkanlığı, milletvekilliği, diğer mali, idari birimlerinde görev talebinde bulunabilirler.” der. Bu söz konusu Seçimlerin Temel Hükümleri Hakkındaki Kanun’un ek madde 7’sinde şöyle bir ifade var, tabii ki bunu da hepimiz gayet iyi biliyoruz: “Yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere” der. Yani burada, bunun ruhunda şu var: Bu sınıfta olan kamu çalışanları, aday olduktan sonra, artık siyasi kimliklerini ifade etmiş oldukları için tekrar görevlerine geri dönemez. Doğrudur, katılıyorum; yargı mensubunun veya ordu mensubunun siyasi kimliği eğer ifşa olduysa, ortaya çıktıysa yeniden yargıda bağımsız kalması ruhuna aykırı olduğu için doğru bir uygulamadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Sındır, lütfen tamamlayın.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Anayasa Mahkemesinin de zaten bu konuda kararları var. Ama biz ne yaptık? Biz Mart 2018’de toplamda 113 -Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili aday olmuş; belediye başkan aday aday olmuş; ilçe yönetimi, il yönetimi kurucuları olmuş, vesaire- avukatı aldık,

hâkim ve savcı yaptık. Eğer az önce bahsettiğim ruh, siyasi kimlik, geçmişte bir siyasi partiye üyelik üzerinden ortaya çıkmış bir kimlik, o kişiden dolayı, vatandaşın yargıda bağımsız olma duygusunda, adalet duygusunda bir erozyon yaratıyor ise bu kişiler için de yaratacaktır; bu da kabul edilebilir değil.

Son bir tek şeyim var Sayın Başkan, onunla ilgili de iki kelime söylemeden geçemeyeceğim.

Değerli arkadaşlar, Ceza İnfaz koruma personellerinin talepleri var, “Polis, asker ve jandarma emeklileri nasıl silah taşıyabiliyorsa biz de taşınmalıyız.” diyorlar. Yaklaşık 1/6’sı sözleşmeli olarak istihdam ediliyor bu personelin; sözleşmeli-kadrolu arasında maaş, izin, vesaire farklılıklar söz konusu; bunların giderilmesini talep ediyorlar. Fazla mesai ve yol tazminatı istiyorlar. Sendikal haklardan yararlanabilmek istiyorlar. Ve İşyurtları kâr payından Ceza İnfaz kurumlarında çalışan tüm personelin faydalanabilmesi talepleri de var. Sayın Bakanım, bu talepleri de dikkatinize sunuyorum.

Bir kez daha, benden önceki arkadaşlarım gibi, Bakanlığımızın bütçesi hayırlı olsun diyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Sındır.

Sayın Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Sayın Bakan yardımcılarımız, çok değerli milletvekilleri, Adalet Bakanlığımızın çok değerli bürokratları ve basınımızın güzide mensupları; Adalet Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli hazırun, bizde bir cümle var, der ki: “Tarihten ibret almayan, tarihe ibret olur.” Dolayısıyla, bugün belki sabahdan beri birçok milletvekili arkadaşımız özellikle bu KHK’lerle ilgili çok ağır eleştirilerde bulundu. Dolayısıyla kendilerine göre, belki siyasi bir zeminde siyaset yapmak için çoğunun da bunu söylediğine kanaat getiriyorum. Dolayısıyla, mesele şurada: 15 Temmuzda bu ülkeye bir girişim yapıldı; kim ne derse desin bu ülkede bir ihanet şebekesi vardı ve devletin bütünlüğüne -toprak bütünlüğüne, bayrak bütünlüğüne- kastedildi; bu kasıttan dolayı da bu millet gerçekten genciyle, yaşlısıyla, anısıyla, kızıyla herkes dimdik durdu ve bir cevap verdi. Dolayısıyla, eğer şahıslarda herhangi bir suç unsuru varsa mahkemenin önüne gidiyor; mahkemede özellikle hâkim, savcılarımız buna ilişkin bir soruşturma ölçeğinde ya beraat veya ret veya herhangi bir karar anlamında hüküm giydiriyor.

Şimdi, ön kısma baktığımız zaman tabii ki siyasi bir atamayla ama arka kısımlara baktığımız zaman ve şu anda bir de bu salonun dışında olanların bütününe baktığımızda gerçekten çoğu AK PARTİ hükümetleri döneminde olmayan bürokratları. Ama bu bürokratları alıp da “Ya, bu, tek adam rejimi; bu Külliye’nin önüne... Bunu söylemek de doğru bir şey değil. Bunların çoğu 2802’ye tabi hâkim savcılar. Bunlar AK PARTİ hükümetlerinden önce de görev yapıyorlardı, yarın öbür gün AK PARTİ Hükümetleri değişirse -ki inşallah değişmez- bu kardeşlerimiz yine bu devlete, 2802’ye tabi olarak o kanunun çerçevesinde görevlerini yapacaklar ve çıktıkları mahkemelerde de Türk milleti adına bir karar veriyorlar, kendi şahısları adına da değil.

Dolayısıyla yine bir şey daha arz etmek istiyorum ve gerçekten buradaki bürokratlar da dâhil olmak üzere özellikle milletvekillerimize bir konuda seslenmek istiyorum. Şimdi, ön sırada, baktığımız zaman, Garo Bey’in önünde -3 tane- fotoğrafları üzerine iliştirilmiş, renkli baskı yapılmış insanların fotoğrafları var. Şimdi, buraya baktığımızda burası bir ihtisas komisyonu. Dolayısıyla bugün de Adalet Bakanlığının bütçesi görüşülüyor. Bizim burada ne yapmamız lazım? Bütçeyle ilgili değerlendirmemizi,

eleştirilerimizi bizim yapmamız lazım. Ama kalkıp da özellikle burada terörü öven şahısların içeride olması hasebiyle şu anda da tutuklu olmalarından dolayı bunların fotoğraflarını buraya koymayı vicdanlarınıza havale ediyorum. Eğer bu, Avrupa'da olsaydı ne olurdu?

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Cezaevinde olmazlardı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ki içinizde birçoğunuzda Avrupa'ya gitmiş, Avrupa'da da gezmiş; Almanya'da, Fransa'da, Amerika'da -ismini vermeyeyim- suçu ve suçluyu övmekten dolayı o milletvekilleri hakkında bir de mazbata düzenlerlerdi, içeri alırlardı.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Vay vay vay!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir o eksik kaldı. Bir de onu yapın.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dolayısıyla şunu arz edeyim: Bu millet her zaman için adalet arayan değil, her zaman için adalet dağıtan bir millet olmuştur. Gerçekten bu milletin de büyüklüğünü bilmenizi özellikle istirham ediyorum.

Yine, sabah bazı konuşmacılar burada konulara değindiler. Değerli kardeşlerim, ben ikinci dönem milletvekilliği yapıyorum. 2014'te bu devlet Kobani'yi çıkarmadı ve Kobani'de o tarihte vefat eden kardeşlerimize ben huzurlarınızda Allah'tan rahmet diliyorum. Daha önce de HDP'nin bununla ilgili bir araştırma önergesi vardı, aşağıda da benim onunla ilgili bir konuşmam oldu. 2015'te doğu ve güneydoğuda hendek kazan devlet değildi. Yine özellikle bazı milletvekillerinin açıklamaları oldu, ya, biz sırtımızı bilmem nereye dayamışız. Biraz daha geri gidersek, AK PARTİ'nin bu devlete gerçekten neler getirdiğini ben görmeyi özellikle istirham ediyorum. 1990'lı yıllarda, hatırlarsanız, hayata dönüşlerle ilgili cezaevlerinde o tarihte 32 kişinin vefatına neden olmuştu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kim neden oldu?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Diyarbakır'da, Hakkâri'de, Mardin'de, Muş'ta, Şırnak'ta, Van'da toplamda hendeklerde şehit edilen 264, yaralı olarak 2.110, sivil ölümleri 28, yaralı 224. Bunu bu devlet yapmadı değerli kardeşlerim, bunu bu devletin içerisindeki vatandaşlar da durup dururken yapmadılar. Birileri algı yaptı, birileri sokağa davet etti. Ama şunu da söyleyeyim: Her devlette olduğu gibi, Türkiye Cumhuriyeti devleti de kendi topraklarını ve kendi vatandaşlarını korumakla mükelleftir. Dünyada, nereye giderseniz gidin, eğer bir millet kendi devletine güveniyorsa o devlet de kendi milletini korumakla mükelleftir ve Türkiye Cumhuriyeti devleti de kendi milletini koruyacaktır; bunun başka bir şeyi yok. Dün 15 Temmuzdu, ondan önce Kobani'ydi, yarın da ne olursa yine gereği yapılacaktır, bundan da hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Ben, yine bir milletvekilinin... Berat Albayrak burada olmadığı için... Orada bir sataşma oldu, dediler ki: "Profesörleri terör örgütü gibi, terörist gibi ifşa ediyor." Böyle bir şey yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Merdan Yanardağ yargılanıyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben Sayın Bakanın bakan, basın toplantısının açıklamasını size burada arz ediyorum, okuyorum: "İsminin başında ekonomist, profesör vesaire yazan ama bu ülkeye zarar vermeye çalışan, hangi tabloları çizerek milleti korkutmaya, Türkiye aleyhinde bir algı oluşturmaya çalışan bu kişilerin terör eylemlerinde gördüğümüz ekipten farkı yok. Türkiye teröre yönelik operasyon yapıyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İfade özgürlüğü ne olacak, ifade özgürlüğü?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Birileri ne diyor? Türkiye sivilleri öldürüyor. İftira operasyon, korkutma. Türkiye'yi uluslararası alanda baskılama, bunları görüyoruz." ifadelerini kullanmıştır. Bu da Sayın Bakanın açıklamaları.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Ve siz bunda sorun görmüyorsunuz öyle mi!

CAVİT ARI (Antalya) - Kimse konuşmasın yani!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Ben özellikle burada, huzurlarınızda hem Adalet Bakanımıza, özellikle 15 Temmuzda gerçekten kahramanca yüreklerini ortaya koyan hâkim ve savcılarımıza, bunların yanında durup da zabıt kâtibinden yazı işleri müdürüne kadar, infaz koruma memurundan hizmetlisine kadar bu uğurda gerçekten vatanını şuurluca savunan herkese Sayın Bakanımızın şahsında teşekkürlerimi arz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, devlete güven duygusunun hâkim kılınması, toplum refahı ve huzuru için yargı sisteminin varlığı ve iyi bir şekilde işleme hukuk devletinin olmazsındır. Vatandaşımızın devlete ve adalete güvenini kalıcı hâle getirmek için güçlü, etkin, hızlı ve adil karar alabilme mekanizmasının işletilmesi bir yargı sisteminin olmazsındır ve aynı zamanda da hepimizin sorumluluğu içerisindedir. Yargı bağımsızlığı, demokratik hukuk devletinin olmazsındır. Ancak yargı bağımsızlığı kavramını da güncel konulara göre, münferit davalara göre değerlendirmemek gerekir. Şu anlamda arz edeyim: Elbette ki bir hâkim, savcının görev yeri değişebilir, kararname çıktıysa muhtemelen görev yeri değişir. Müstemir yetki kararnamesi çıktıysa oradaki hâkim savcının veya başkansa, ünvanlıysa onun da yetkisi değişebilir. Bunu sadece bir olguya bağlamak bana göre doğru bir şey değil. Oradaki hâkim savcılara bu bir haksızlık oluyor. Yargı bağımsızlığı, hâkimlere tanınan ayrıcalık veya keyfi bir şekilde karar vermeyi gerektirmiyor. Böyle bir iddia varsa Adalet Bakanlığımız zaten ilgili birimleri var, özellikle Hâkimler ve Savcılar Kurulu da var. Herhangi bir dilekçe gittiği zaman inanın bunlar sizden daha çok üzerine düşer, gereğini yapar. Kanuna, hukuka ve vicdana uygun karar verip hiçbir hâkim, savcı bunun dışında hiçbir gücü tanımaz çünkü hâkim savcı dosya anlamında anayasa teminatıyla teminatlıdır. Kimse ona ne bir emir verir ne de bir talimat verir, herhangi bir anlamda ona bir algı dahi yapamaz. Bu bir anayasal hükümdür.

Özellikle iktidarlarımız döneminde ne getirdik? Askerî mahkemeleri ve DGM'leri kapattık. Özel yetkili mahkemeleri kaldırdık. Yargıda ikili bir yapıya son verdik. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkını getirdik. Bakın, şu ana kadar Anayasa Mahkemesine 249.893 dosya gelmiş, 202.578 tane dosya sonuçlanmış.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ne kadar kaldığını da söyleyin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Bölge Adliye Mahkemelerini kurduk, Yargıtayın yükünü azalttık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım müsaade ederseniz...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet Sayın Çelebi, tamamlar mısınız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Gittikçe merkeze yığılan dosyaları biz dağıttık. Bilgi Edinme Yasası'nı getirdik. Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Kanun çıkardık. Uzlaşma müessesini getirdik. Ara buluculuk uygulamasını getirdik. Kamu Denetçiliği Kurumunu getirdik. Dostane çözüm modellerini getirdik. Birlikçilik reformu çıkardık. Lekelenmeme hakkına yönelik çalışmaları getirdik. Adliyelerini valilik, kaymakamlıkların içerisinden çıkardık, onları gerçekten birer adalet sarayları hâline getirdik. UYAP sistemi ağı genişlettik, diğer kurumlarla entegrasyonu sağladık, tüm adliyelerimizin bilişim altyapılarını güçlendirdik. Adli Tıp Başkanlıklarını ülke geneline yaydık. 2002 yılında 25 ilde hizmet veriyordu, bugün 2019 itibarıyla 81 ilde hizmet veriyor. Burada da yine huzurlarınızda Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum. Basit yargılama sistemini getirdik. İfade alımlarında Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi'ni (SEGBİS) getirdik. Bakın, Sayın Bakanımız belki açıklamayı unuttular. Geçmiş dönemde Almanya'yla...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Adalet, adalet, adalet eksik.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Adalet yok, adalet.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Değerli vekillerim, bakın, SEGBİS'ten dolayı bu ülke çağ atladı bilişim sisteminde. Almanya'yla ifade alışverişinde bulunduk.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Adalet yok. Yargı reformunu yapmanıza ne gerek var?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) –“Her şeyi yaptık.” diyorsunuz ama adalet yok.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Daha önce, özellikle mahkûmlar aylarca bekliyorlardı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hâlâ bekliyorlar, hâlâ.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Cebinde parası yoktu, anne babası kapıda bekliyordu, kimse giremiyordu. Bu devletin değerini herkesin bilmesi lazım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Devlette hiçbir şey yokmuş o zaman; her şeyi siz çıkartmışsınız!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Cezaevlerinden her gün ölüm çıkıyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Çelebi, tamamlayın lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yine noterlere ilişkin nöbetçi sistemi getirdik. Burada Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüme teşekkür ediyorum Sayın Bakanımızın huzurunda.

Bakın, e-devlet üzerinden 2017’de 4, 2018’de 8 dilde sabıka kaydı veriyoruz.

Yine aynı şekilde, 2019 yılında ise Genel Müdürlük olarak Rusça, Çince, Arapça, bunların üzerinden sabıka kaydı veriliyor.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Adalet yok, adalet!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Verileri verin...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Beştaş, neden müdahale ediyorsunuz?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu arz edeyim: Bakanlık merkez teşkilatında görev yapan genel idare hizmetler sınıfının önünü açtık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Adalet mi getirdiniz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hatibe niye müdahale ediyorsunuz? Lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Müdahale etmiyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hayır, lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Onların yaptığını yapıyoruz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Onlar kim?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Kendileri de bize öyle davranıyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Madem sizin için bu doğru değil, o zaman siz de yapmayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Onlara bir şey söylemiyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama az önce Sayın Vekile...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Hayır, herkese aynı şeyi yapıyorum. Madem bunu uygun görmüyorsunuz, o zaman yapmayın. Hiç yakışmıyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Tarafılı davranıyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Ne münasebet “Tarafılı davranıyorsunuz.” ne demek!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Tarafılı davranıyorsunuz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Daire başkanlıkları ve genel müdür yardımcıları kadroları ihdas ettik.

AK PARTİ hükümetleri olarak bu devletin geleceği için birçok kanun çıkardı; Ceza Kanunu, Ceza İnfaz Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, İcra ve İflas Kanunu’nda birçok değişiklik yapılarak günümüzün ekonomik, sosyal şartlarına göre yeniden düzenledik ve bunları yaptık. Bakın, şu anda da infaz yasaları geliyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, lütfen sözlerinizi tamamla mısınız?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Her şeyi yaptınız, bir tane siyasiyi FETÖ’cü olarak...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım, hassaten sizden istirhamım; Ağrı, mahkemeler anlamında Erzurum ve Van arasında kalmıştır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, mikrofonunuz kapalı.

Buyurun tamamlayın.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Önümüzdeki süreçte bölge adliye mahkemelerinden bir tanesinin gerçekten Ağrı’da olmasını istiyoruz.

Burada huzurlarında yine Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüze teşekkür etmek istiyorum.

Bakın, son yıllarda Bakanlığımızca yapılan çeşitli çalışmalarla suçluları cezalandırmadan öte suç önleyici proje çalışmalarına Bakanlık ağırlık verdi.

Yine, toplumda suça sürüklenen veya özellikle suç işlemek zorunda kalan insanlara gerçekten Adalet Bakanlığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyoruz.

Sözlerinizi bağlamanız için mikrofonu açıyorum.

Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ben özellikle 2020 yılı bütçesinin Bakanlığımıza, Yargıtayımıza, Danıştayımıza, Anayasa Mahkememize, Adalet Akademimize ve tüm ilişkili olan kurumlarımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ama şunu huzurlarınızda bir kez daha arz etmek istiyorum: 15 Temmuz sonrasında şahsınızda bütün hâkim ve savcılarımıza, bütün adliye personeline ve canı gönülden bu devletin al bayrağını savunan herkese teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Katırcıoğlu, buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, Sayın Bakan, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, adalet önemli bir kavram ve gerçekten toplum hayatının en önemli alanlarından bir tanesi adalet; bu doğru. Yani nasıl ekonomi bir alansa eğer ve insan topluluklarının hayatlarını belirleyen bir alansa adalet de o denli önemli bir alan fakat arkadaşlar, tarihte hiçbir zaman bir sıfır noktası olmadı yani aslında her zaman adaletsizlik vardı. Dolayısıyla da bazı arkadaşlarımız -Ekrem Bey'in güzellemesi diyeceğim- alınmasın ama bence her zaman için söylüyorum, adaletsizlik vardır ve devletlerin, hükümetlerin görevi de adaletsizlikleri minimuma indirmeye yönelik davranışlardır. Sayın Bakanın bütçesiyle ilgili yaptığı konuşma da bundan ibaret diye düşünüyorum.

Şimdi, yani bu ülkede adaletsizlik gerçekten yeni bir durum da değil yani her zaman için olan bir şey. Ben geçenlerde yine burada bir konuşmada şöyle bir anekdot anlatmıştım. 1908'de Jön Türklerin Meşrutiyet ilan edildiğinde sokaklara çıkıp -1789 Fransız İhtilali'nden etkilendiğimiz biliyorsunuz Jön Türkler – “Eşitlik, hürriyet, kardeşlik” diye slogan atılırken bizim Jön Türklerimiz bir kelime daha koydular. “Adalet, Eşitlik, özgürlük, hürriyet” dediler. Yani “adalet” kelimesinin birinci derecede öncelikli iddia olması gerektiğinin altını çizdiler çünkü o zamanda da adaletsizlik vardı arkadaşlar. Yani adaletsizliğin olmadığını söylemek anlamlı bir şey değil. Önemli olan adaletsizliklerin olduğunu görmek ve onları değiştirmeye yönelik akıl yürütmek, ortak akıl bulmak vesaire. Şimdi, dolayısıyla da biz “Adalet şu anda çok güzel, çok iyi gidiyor.” desek de ülkede bir sürü adaletsizlik var, hepimiz de biliyoruz. Hani bırakın bizim bildiklerimizi -demin arkadaşlar gerçi altını çizdiler- mesela adaletle olan güvenle ilgili olarak yapılan çalışmalar var yani gözükün o ki toplumda ciddi bir adaletsizlik duygusu yaygın. Yani bu, bizim özellikle attığımız bir şey değil, öyle. Mesela Kadir Has Üniversitesinin yaptığı bir çalışmada adaletle güven yüzde 36 civarında çıkıyor -2016 yılı verisi var, muhtemelen daha yakında da yapmışlardır- ama çok düşük yani 100 üzerinden bakarsanız düşük. Şimdi nedenlerini boş verin, nedenleriyle ilgili olarak bir sürü şey bulabiliriz ama böyle bir durum var. Nedenleriyle ilgili de bir şeyler söyleyeceğim, konuşmamın amacı zaten o.

Onun ötesinde mesela birtakım endeksler var, sizi dinlerken arkadaşlarımdan istedim. Hukukun Üstünlüğü Endeksi 2019 yılında yapılmış. Mesela buraya da bakıyorum, bütün değerlerde çok düşüğüz. Yani birkaç tanesini vereyim, mesela 126 ülke içinde hukukun üstünlüğü konusunda 109'uncu sıradayız. Can ve mal güvenliğinde 126 ülke içinde 96'ncı sıradayız. Hukuki ve idari düzenlemeler ve uygulamalar kapsamında 106'ncı durumdayız. Adaletle erişebilirlik -ki çok önemli bir konu- 96'ncı sıradayız. Şimdi, dolayısıyla da bizim hangi siyasi pozisyonu aldığımızdan bağımsız olarak ortada bir gerçek var: Toplum adalet konusunda sıkıntılı, daha adil bir toplum istiyor.

Arkadaşlar, şey de tesadüf değil, onu da söyleyeyim bu arada, mesela Adalet Partisinin ortaya çıkışı, Adalet ve Kalkınma Partisinin “adalet” kelimesini alması, rahmetli Erbakan'ın “adil düzen” demesi, rahmetli Ecevit'in “hakça düzen” demesi. Bütün bunlar esasında olmayan bir şeyi aramak anlamına gelen veya eksik olduğunu düşündüğümüz bir şeyleri tamamlamaya yönelik düşüncelerden ibaret. Dolayısıyla da hiç birbirimize güzelleme yapmayalım bence yani ortada bir durum var, Sayın Bakan da geldi, bütçesini açıkladı, programını açıkladı ve bazı düzeltmeler yapmak istiyor ama bu amaç, var olan sorunların olmadığı anlamına gelmiyor.

Şimdi, Erol Katırcıoğlu olarak gördüğüm kadarıyla benim kanaatim şu: Karşılaştığımız problem, esasında, hakikaten Adalet Bakanlığını da aşan bir problem, çok daha genel bir durumun parçası. Ne demek istiyorum, biraz açayım. Yani şöyle söyleyeyim: Bence Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen sistem devlet kurumlarını yani toplumdaki bütün iradeleri yansıtan, ortak iradeyi ifade

eden, doğrudan doğruya devlet kurumlarını, bütün kurumları sanki bir kara delik gibi hükûmetin kurumları hâline getirmiş oldu. Bu, bence ciddi bir zafiyet. Bunu nasıl ifade ederseniz edin ama ben eminim ki hepiniz görüyorsunuz bunu. Yani burada şu anlama geliyor: Bakanlıklar her şeye rağmen düzenleyici ve denetleyici kurullardır. Siz bunu kaldırdığımız zaman o zaman onun yerine kişisel ilişkiler koymuş olursunuz ve kişisel ilişkiler koyduğunuz sürece de belki ekonomiyi veya toplumu çok hızlı yönetebilirsiniz, hızlı kararlar alabilirsiniz ama adil kararlar aldığınızı iddia edemezsiniz diye düşünüyorum. Çünkü adil karar alabilmek için demokrasiyi denememiz şart. Yani farklı görüşlerin de katkısını alan bir yerden ülkeyi yönetmek ki bu parlamenter demokrasinin temeliydi diye düşünüyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi başkanlık geldi ya, aynısı.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) - Ama bizler böyle bir tercih yaptık yani toplum olarak referandumda Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem ürettik. Fakat -yani daha uzun vakitler olsa da konuşsak daha böyle istatistiklerle vesaire- açık olan bir şey var: Yani bu ülkenin yönetimiyle ilgili sıkıntı var ve bu sıkıntının önemli bir kısmı kurumsallaşmanın bozulmasıyla ilgili, kurumsal yapıların bozulmasıyla ilgili. Dolayısıyla bunu, sanıyorum, adaletle ilgili konuştuğumuz konuların ortaya çıkış sebeplerinden bir tanesi diye düşünüyorum ve en önemlisi diye düşünüyorum. Çünkü -bu öyle bir şey ki bir kara delik gibi- devleti yani bütün toplumu temsil etmesi gereken bir kurumsal yapının bir tek Hükûmetin iradesini yansıtır hâle gelmesinin sonucunda da toplumun yargı konusunda, adalet konusunda bence bir güvensizlik üretmesine sebep olmuştur diye düşünüyorum.

Ben esasında, doğrusunu isterseniz, ekonomi ve hukuk arasındaki ilişkiler üzerine konuşmak istiyordum, ki bunlarla çok doğrudan bağımlı bir şey. Şimdi, bakın, arkadaşlar, ekonomide –çok kısaca söyleyeyim, kaç dakikam var bilmiyorum ama iki dakikam varmış- kimi arkadaşlarımız, iktidar partisinden arkadaşlarımız bize dıştan büyük bir saldırı olduğu kanaatindeler; olabilir, bir kısmı bundan da ibaret olabilir ama hiçbir zaman unutmayın ki yarası olanın yarasını kaşırlar. Yani siz eğer Londra’ya gitmişseniz Cumhurbaşkanı olarak ve orada Merkez Bankası düzenlemesini, Merkez Bankası hukukunu, Merkez Bankası Kanunu’nu aldırmanın bir yerden “Ben faizleri istediğim gibi indirmek istiyorum.” dersanız eğer bu, yabancı sermayenin ülkeye olan güvenini sarsar ve emin olun -15 Mayıs’tı yanılmıyorsam bu konuşma- ondan sonra, hemen akabinde dolar 4,5 liraya çıktı, euro 5,29’a fırladı CDS dediğimiz risk primi de 150’den 200 küsuraya çıktı. Ondan sonra manipülasyonlar olmuş olabilir. Yani bu hikâye böyle devam etti, günümüze kadar da geldi.

Dolayısıyla da şimdi, yabancı yatırımcılarla ilgili yapılmış olan çalışmalardan okuduğum kadarıyla, soruyorlar, “Türkiye’ye yatırım konusunda tedirginliğiniz var mı? diyorlar, verilen cevaplarda birinci olarak politik gerginliği şey yapıyorlar yani “Yatırım yapmak istiyoruz ama politik gerginlik var.” diyorlar. İkincisi: “Ekonomide yavaşlama var, şu anda uygun değil.” diyorlar. Üçüncü olarak da arkadaşlar, regülasyon ve sözleşme sistemindeki zayıflıklara işaret ediyorlar. Dolayısıyla da “Yarısı olanın yarasını kaşırlar.” derken kastettiğim şey şu: Biz ülke olarak gerçekten yapılması gerekenleri yapıyor muyuz? Ben bundan çok emin değilim.

Sayın Berat Albayrak açıklamada bulundu ve anladığım kadarıyla bu açıklığı gördüğü için belki de, yargısal reformdan söz etti son açıklamasında ki isabetli bir açıklama.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun efendim.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Çünkü gerçekten de eğer biz... Yani şunu söyleyeyim size: Mesela, TÜİK'in rakamlarına kimse inanmıyor. Yurt dışına gidin sorun insanlara, inanmıyorlar. Gerçi TÜİK'in rakamları yanlış olmayabilir de ama hiç önemli değil, insanlar öyle algılamışlar bir kere.

Şimdi, aynı şekilde, bu ülkede “Yargı sistemi bozuktur.” diye bir algı yerleşmiş vaziyette ve bizim bu kanaati değiştirmemiz lazım. Bunun için de yapmamız gereken şey, bence ekonomiyle ilgili de baktığımızda adaletin gerçekten tesis edilmesine yönelik, adaletle ilgili, yargıyla ilgili reformları mutlaka ve mutlaka yapmamız lazım ve ancak ve ancak o zaman ihtiyacımız olan yani yüzde 7 seviyesinde bir büyümeyi finanse edebilecek bir geliri ya da bir kaynağı yurt dışından bulma şansına ulaşabiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ama yani bunu da söylemeden geçemeyeceğim. Ben de imzacı akademisyenlerden birisiyim, bunu niçin imzaladığımı şimdi söylemeyeceğim ama geriye dönüp baktığımda yani Türkiye’de bu kadar çok insanı ve üstelik yetişmiş insanı gerçekten heba eden, onları işsiz bırakan ve üniversite dışına atan bir anlayış, bir “karar” mı diyelim artık bilemiyorum, gerçekten bu ülkeye çok büyük zarar verdi diye düşünüyorum. Onun için, Sayın Bakanım, özellikle bu KHK’li arkadaşlarımızın, işte, bu şeyden yargılanan arkadaşlarımızın -hepsi beraat etti sanıyorum ama- işlerine dönmekle ilgili olarak sıkıntılar var. Dolayısıyla da siz Adalet Bakanı olarak lütfen bu iş de bir el atarsanız sevinirim.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz efendim.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, ben hazırlıklı değildim ama...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hazırlıklı değilsiniz, peki,

Sayın Kuşoğlu, size verebilir miyim?

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, yüksek yargı kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, adaletle ilgili olarak bugün epey hukukçumuz var Mecliste, önemli konuşmalar yaptılar, ben onları tekrar etmeyeyim. Ama durumumuzun adalet konusunda, hukukun üstünlüğü endeksi konusunda iyi olmadığını rakamlar gösteriyor, siz de biliyorsunuz, bu konuyla ilgili olarak reform çalışmaları yapmaya çalışıyorsunuz. Dış dünya için bir makyaj değil de gerçek anlamda olması dileğimizdir, inşallah bu şekilde olur.

Ben Sayıştay raporlarına girmeden önce birkaç konuyu daha belirtiyim. Kişi başına düşen adli yardım miktarı, geçen sene de ben bunu söz konusu etmiştim, bu sene özellikle sormak istiyorum: 94,4 milyon lira olmuştur adli yardım ödeneği, kişi başına düşen adli yardım miktarı 1,14 liradır. 1,14 lira. Bakın bu, Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’ndan. Geçen yılın Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’nda da var aynı şey, düşüş var yıllardan beri, 1,28 euroydu en son. 1,28 eurodan 1,14 TL’ye düşmüş vaziyette. Yani adli yardım ödeneğinden de düşüş oluyordu ama vaz mı geçtik bunu...

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Adli yardım mı bu?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Adli yardım ödeneği. 2019 için 94 milyon lira ve 1,14 lira. Daha önce 1,28 avroymuş, niye bu kadar... Yani düşüyordu, her sene düşüyordu ama bu anormal olmuş yani. Ben bu rakamları Cumhurbaşkanlığı Programı'ndan alıyorum iki seneden beri, üç seneden beri. Adli yardım miktarları bu şekilde.

Bir de Sayın Başkanım, sizin de dikkate almanız lazım, bu YSK'nin, Adli Tıp Kurumunun, hatta uyuşmazlık mahkemesinin ayrıca özel bütçeli idareler olarak görüşülmesi ve Sayıştay raporlarına da bağlanması lazım. Bunun 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na alınması lazım, o listelere eklenmesi lazım, bizim bunu yazmamız lazım Maliye Bakanlığına.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – İşte yasal düzenleme yapılması gerekiyor, yasal düzenleme yapılmadan...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İyi de ama kaç yıldan beri yapılmadı, buna hep dikkat çekiyorum ama olmadı, bunun yapılması lazım. Uyuşmazlık mahkemesinin, YSK'nin, Adli Tıp Kurumunun diğer yargı organlarından bir farkı yok, bunların özel bütçeli idareler olarak ayrıca ele alınması lazım.

Sayın Bakanım, Bakanlığınızla ilgili Sayıştay denetim raporu şartlı görüş vermiş. 3 eleştirisi var. Performans raporu da olumsuz ama bunların dikkate alınması lazım. Vaktimiz yok, on dakika içerisinde hem 2018 yılıyla ilgili harcamalarınızı hem de 2020'yle ilgili bütçenizi değerlendirme durumundayız. On dakika içerisinde bunu yapmak, 8 tane de kurum var burada, 8 kurum için bunu yapmak neredeyse imkânsız. Onun için bu sene özellikle ceza infaz kurumları, tutukevleri, iş yurtları kurumunu ele almak istiyorum.

4 milyar liralık gelir elde etmiş bir kurum bu 2018'de, 4 milyar 806 milyon lira gelir elde etmiş. 764 milyon lira net kârı var, böyle bir kurum. Yani gelir de elde ediyor. Ama kurumda iç kontrol sistemi oluşturulamamış, iç denetim birimi oluşturulamamış, mali hizmetler birimi oluşturulamamış. Yani çok kötü durumda, bu kurumun özellikle desteklenmesi lazım. Birkaç seneden beri bu ceza infaz kurumları sıkıntılı, hakikaten desteklenmesi lazım. İzlemede olan yani geçen yıllardan Sayıştayın eleştirdiği 6 konu varmış, 2'si düzelmiş, 4'ü hâlâ düzelmemiş. Performans raporunda, sizin dikkatinize sunmak istiyorum, bunu dikkate almamız lazım, bunlar önemli konular çünkü. Burada konuşuyoruz "adalet" falan ama sonuçta bu uygulamayı siz yapıyorsunuz. Bakın, performans hedeflerinin ikna edicilik kriterleri açısından incelenmesinde hükümlülerle ilgili olarak ve hükümlüleri eğitenlerle ilgili olarak bir çalışma yapılmış, hedefler konuşmuş. Bunun şöyle bir önemi var: Toplum, değerlerini yitirmiş vaziyette, sıkıntılı. Özellikle bu toplum değerlerinin yitirilmesinden dolayısıyla içeride olan çok insan var. Bunların eğitilmeleri, iş sahibi yapılmaları, topluma kazandırılmaları çok önemli ve böyle bir performans hedefleri programı yapılmış.

Bakın, performans hedefi olarak "Çalışan hükümlü ve tutuklulara yılda en az 3 defa mesleki eğitim verilecektir." diye bir ibare konuşmuş, böyle bir hedef konuşmuş 2018'de ama bu hedefe ulaşamamış; zaten hiçbirine ulaşamamış da. Ulaşılmamasının gerekçesi olarak hükümlü ve tutukluların eğitim talebi yetersizliği ve ayrıca eğitim verecek yeterli donanımına sahip eğiticinin olmaması gösterilmiş. Böyle bir hedef belirlemenin bir anlamı yok yani eğitici sayısı yetersizse böyle bir hedef belirlenmemesi lazım.

"Sigorta primi ödenerek çalıştırılan 27.387 hükümlü ve tutuklu sayısı her yıl yüzde 10 artırılabacaktır." diye hedef konuşmuş. Bu da güzel bir hedef, çok iyi niyetli bir hedef ama buna da ulaşamamış. Gerekçe olarak atölye ve fiziki çalışma alanlarının artırılmaması gösterilmiş. Fiziki çalışma alanları artırılmıyorsa böyle bir hedef de koymaya gerek yok. Aslında bunların yapılması lazım yani doğru hedefler konuşmuş ama bu hedeflerin konabilmesi için mevcut koşullar yetersiz.

Bakın “172 olan iş kolu sayısı 2018 yılına kadar yüzde 20 artırılabilecektir.” denmiş, bu da aynı şekilde ulaşılamayan bir hedef. Nasıl ulaşılabilecek? Yani bu hedeflerin desteklenmesi lazım, sizin maddi destek ayırmanız lazım ve buna uygun kadrolar oluşması lazım.

“İş yurdu atölyelerinde kullanılan 4.608 adet makine ve teçhizat ihtiyaç dâhilinde modernize edilecektir.” diye bir hedef konmuş ama bunun için para konmamış; tabii, bu hedefe de ulaşılamamış. Aslında bütün kurumlarda buna benzer olaylar var, ben sadece Ceza İnfaz Kurumunu alıyorum.

“Çalışan 6.582 personelin yüzde 10’una her yıl mesleki eğitim verilecektir.” denmiş ama bu da yapılamamış. Neden? “Tasarruf tedbirleri var.” denmiş, ödeneği kesilmiş ya da ödenek bu yüzden konulamamış. Hâlbuki bunlar önemli konulardır. Yani bu toplumda, bu içeride olan insanların eğitilmesi, topluma kazandırılması, dışarı çıktıklarında da meslek sahibi olmalarıyla devam etmeleri çok önemli konular.

Bakıyorum, hakikaten, mesela, eğitici personelin kendi branşlarında en az bir fuar veya sergiye katılımı, uzman kuruluş ve kişilerle iş birliği yapılmaya çalışılması güzel hedefler. Ve orada elde edilen, üretilen ürünlerle ilgili olarak hem Avrupa Birliği -CE- hem de Türk Standartları Enstitüsü standardı konması gibi hedefler var. Basın kuruluşlarıyla iş birliği ve tanıtım, ürün kataloğu çıkarılması; bunlar çok güzel hedefler. Bu hedefler güzel konmuş ama gerçekçi olmamış, yapılamamış. Bunları yapmak lazım aslında. Ben yine de bu hedeflerin konmasının takdir edilmesi gerektiğine ama bunların desteklenmesi gerektiğine inanıyorum.

Sizin performans raporunda da Adalet Bakanlığı performans raporunda da benzeri eleştiriler var, orada da sıkıntılar var aynı şekilde. Kişisel Verileri Koruma Kurumunda da iç kontrol sistemi sorunu var, böyle bir sıkıntı var. Anayasa Mahkemesinde performans raporunun dikkate alınması lazım. Stratejik plan hazırlanmamış ve risklere yönelik eylem planı da yok Anayasa Mahkemesinde, böyle bir eleştiri var, dikkate alınması lazım.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunda 2 bulgu var, eleştiri var. İç kontrol sistemi kurulamamış, iç denetçi kadrosuna da atama yapılmamış İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunda. Performans raporunda da 4 eleştiri var orada.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu performans raporunda yine bir kriter var, sağlanamamış.

Danıştayın da performans raporunda 2 bulgu var dikkate alınması gereken.

Sayın Bakanım, kurumlar arasında sadece Yargıtaya teşekkür ediyorum. Yargıtay raporu hem performans raporu hem döner sermaye işletmesi raporu hem de Yargıtayın kendi kurumuyla ilgili raporu hep olumlu, onlara teşekkür ediyorum.

Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum. Hayırlı uğurlu olsun, başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Çakır’a söz vereceğim, daha sonra Sayın Osmanağaoğlu’nu ve daha sonra Sayın Arı’ya söz vereceğim.

Sayın Çakır, buyurun.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın değerli çalışanları, kıymetli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle bütçe görüşmelerinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum. Burada Adalet Bakanlığına verilen 2020 yılı bütçe rakamlarını inceden inceye değerlendirmeye tabi tutacak, bu bütçeyle Bakanlığın hedeflerini, stratejilerini uygulayıp uygulayamayacağını konuşacağız. Bir iz takibi

yapabilme ve örnekleme faydası da sağlayacak olması dolayısıyla 2018’de yapılan harcamaların, hesapların, usulüne uygun olup olmadığı da masaya yatırılmış ve Sayıştay raporlarından hareketle hem o yılın rakamlarını konuşmuş hem de ortaya çıkmış aksaklıkların ve varsa bulguların yeni yıl harcamalarında tekrarına meydan verilmemesi yönünde tespit ve uyarıların konuşulacak olması gerekli ve önemlidir.

Rakamlarla ilgili çok şey söylenebilir, söylenecektir. Ben bugün adalet mefhumu üzerinde ve etrafında kalarak anlayış, düşünce ve duygularımı daha yoğun dile getirecek bir konuşma yapmayı düşünüyorum. Burada konuşan ve konuşacak her milletvekili arkadaşımızın bu rakamların yanında adalet kavramıyla ilgili yoğun bir düşünce dünyası ortaya koyacağına inanıyorum. Bu da Komisyonumuzda teknik değerlendirmelerin yanında siyasi çıkışları, adalet adına duymak, bakış açılarını görmek son derece önemli ve faydalı olacaktır. Bütün bu değerlendirmeler adaleti yerli yerine oturtma düşünce ve mücadelesinde yarınlar adına bırakılmış birer not olacaktır. Bakanlığın da buradan çıkacak bu değerlendirmeleri, eleştiri, katkı mesabesinde yorumlayacağına inanıyoruz. Kaldı ki Sayın Bakanımız her daim bu tür uyarıların adaletin, hukukun ve bağlı tüm değerlerin bu bakış açısıyla önemli ve saygı duyulması gerektiğini ifade etmektedir.

Adalet tarihi bir medeniyet süzgecidir. Bu medeniyet süzgecini hayatın, yaşamın, insan ve insan ilişkilerinin merkezine ne kadar yerleştirebildiğiniz gerçeği sizin adalet karşısındaki yerinizi belirlemeye devam edecektir. Adaleti teslim etme mecburiyeti, tesis mekanizmalarının işleyişi ve adalet bekleyen toplumun her kesiminin bilmesi gereken her zaman ve herkes için adalet duygusunun sarsılmaz bir şekilde var olması mücadelesinde hep beraber hareket etmeyle mümkün olabilecektir. Fiziki mekânlar, bu alanda çalışanların sayısı, tecrübesi, savunma hakkının kutsallığı, bir bütün olarak istenilen ve beklenen kalite ve güzellikte olmasıyla hedefe varma adil bir anlayış uygulamalarının hükümferma olduğu bir ülkede yaşıyoruz dedirtebilir.

Adalet kavram olarak hukuk kurallarına uygunluğu içerir. Böyle olması ahlak alanının tarih boyunca tartışmalı da olsa vicdan ve yaşamın derinliği içinde ele alınmış olmasıyla yazılmış, çizilmiş, konuşulmuş, süreci devam edegelen bu özelliğiyle de önümüzde olmaya devam edecektir. Siz herkese eşit davranılsın diye gözünüzü kapatacak, teraziyle eşitliği sağlamaya çalışacak, kılıçla düzgün ve keskin bir hat çizdiğinizi ifade eder, haksızlık, yanlışlık ve kötülükleri ayağımızın altında ezdiğinizi remzeden bir heykele adalet adına hayranlıkla bakabilirsiniz. Oysa arzulanan bir adaletin gerçekleşmesi bundan daha ötelere taşınabilir ve gerçekleştirilebilirse asıl hayranlıkla bakmamız gereken bu yolda yapılacak çalışmalar ve gayretler olmalıdır. Onun için, sultan, elinde terazi tutan kimseye benzetilmiştir, bütün kavramların günümüz dünyasında altüst edildiği gerçeğini görmek gerekir diye düşünüyorum. Adalet, hukuk bilimi ve hukuk felsefesi alanıyla sınırlanmadan bütün bunların üstünde, içinde felsefesi, siyaset bilimi, iktisat, ahlak, din, tarih ve diğer sosyal bilimlerin toplandığı bir düşünce dünyası yorumu ve teorisi olarak ele alınmasıyla değerli olacaktır.

Adaletin gerçekleşmesini beklerken, neyin adil, neyin adil olmadığını belirlerken vazedilecek kanunların belirleyici olması kadar doğal bir şey olamaz. Fakat kanunların hazırlanmasında, uygulanmasında esas alınacak kriterlerde insan unsurunu iyi anlayarak, analiz ederek hareket edilmiş olması son derece önemlidir. İşte, Bakanlık faaliyet alanı, güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemini hayat geçirmeyi başardığı kadar takdir edilecektir. Bu çerçevede, hak ve özgürlüklerin korunması, bu alanda geliştirme faaliyetleri, adalete erişimin sağlanması için tüm imkânların seferber edilmesi, etkinliğin hissedilir bir hâle gelmesi yanında, sonuç itibarıyla verimliliğin sağlanması bahse konu

ana stratejiler olarak öne çıkmakta, bütün bunları gerçekleştirmeye yönelik çalışmalar, yargılama sürelerinde makuliyet, bir temenni, bir beklenti olmaktan çıkarılarak gerçekleşmesi, temin edilmesi gereken en hassas konulardan biri olmaya devam edecektir.

Sayın Bakanım “hak” ve “adalet” kavramlarının yerli yerine oturtulması yönünde uğraş ve çabalarınızı, hak ve hakikati yakalama gayretinizi önemsiyoruz. Sunumuzdan da anlaşıldığı gibi bu özellikleri yakalama niyetiniz sizi başarıya ulaştıracaktır. Aslında bu ülkemiz adına, insanımız adına yapılacak ve yapılması gereken temel ihtiyaç gibi görülmelidir. İnsan var olduğundan bu yana adaletin sarsılmaz gerekliliğine inanmış, farklı zamanlarda farklı tutum sergilese bile adaletin herkese lazım olacağını her zeminde haykırma ihtiyacı duymuştur. “Adaleti mahza”yı ifade eden “Birisinin hatasıyla başkası cezalandırılmaz.” ifadesi “Beraati zimmet esastır.” anlayışında karşılık bulmuş; hak, haktır, büyüğüne küçüğüne bakılmaz yaklaşımı hak tasnifinin şekle, şahsa, yaşa, başa bakılmaksızın hak sahibine teslimini emreder. Daha üst bir değerlendirmeyle, hiçbir ferdin hayatı ve hakkı hiçbir alanı koruma adına feda edilemez, edilmemelidir. Hele bir masumun hakkı tüm toplum için dahi iptal edilemez, edilmemelidir. Onun için her zeminde dile getirdiğimiz, tek bir suçlunun cezasız kalmaması gerektiği kadar, tek bir suçsuzun ceza almasına tahammül etmemek vicdani, insani ve ilahi bir mecburiyettir. İşte kümülatif bir müesses sistemi, adaleti bu anlayışa oturtma mecburiyeti Bakanım, Bakanlık tüzel kişiliğinde bu tüzel kişiliğin başı olmanız dolayısıyla omuzlarınıza oturmuş bulunmaktadır. İnanç dünyamız bu sorumluluğu size hatırlatmayı bize emrediyor. Kişilere göre şekillenen bir adalet mekanizmasının karşılığı yoktur ve olmayacaktır. Hâkim bunun savunucusu, savcı bunu açığa çıkaracak çalışmayı gerçekleştirebildiği kadarıyla adalet sistematığı hayat bulacaktır. Adalet duygusunun ve güvenilirliğinin son derece inişli çıkışlı seyrettiğini biliyoruz. Amaç ve hedef olarak o terazinin şaşmaz ve tartışılmaz hâle gelmesi için yaptıklarımız önemlidir.

Yargıya güvenin sarsıldığı ortamlarda yargının verdiği karar doğru olsa bile şüpheli yaklaşımların odağı olmaya aday olduğu inkâr edilemez. Belki yeni önceliklerimiz arasına almamız gereken en önemli konulardan biri de bu güven duygusunu güçlendirme adımları olmalıdır. Hep söylenildiği ve söyleneceği gibi, tehir etmeden, ciddi bir reformun gerekliliği; bu açıdan yargı reformu paketlerini önemli buluyoruz. 15 Temmuz hain darbe girişiminin ülkede yargı üzerinde bıraktığı hasarın etkisi hâlâ temizlenemedi bile. Onun için kanunların uygulanabilirliğinin önemi uygulayıcıların elinde oyuncak olmamasıyla anlaşılacaktır.

Burada farklı bir alanı da gündeme almak istiyorum: Hukuk normlarında kaliteyi yakalayamamış, adalet mekanizmasını sağlıklı işletme tekniğinden yoksun ülkelerin hem iç huzuru hem sosyal gelişimi hem de ekonomi alanında yaşayabileceği tüm negatif oluşum ve gerginlikler için bir zemin oluşturabileceği hususunu dikkatlerden kaçırmamalıyız. “Adalet mülkün temelidir.” derken tam da bunu demek istiyoruz. Dünyamızın belki bugün de en çok muhtaç olduğu bu kavramın hakkıyla hayat bulması gerçektir. Zira adaleti başlı başına bir yüksek kanun olarak görmemek çürümeye açık olmak demektir. Hak, haklının en mukaddes malıdır. Haklının hakkının haklıya teslimi adaletin asli vazifesidir ve bunu da adaletin gücüyle yapmayı başarmak en tabii olanıdır.

Adaleti besleyen, sulayan, olması gerektiği hâli tasvir eden deyişler, sözler vardır. Bunlar hayatımızın her anında başucu notları olarak karşımıza çıkar ve adalet pratiği için biz de birilerine bunları hatırlatırız zaman zaman. Bu ifadeler adalet işleticilerinin işleyişinin dışında kalsa bile ideal bir dünya adaletinin gerçekleşmesi adına bunların dile getirilmesi uyarıcı işlev görmesi açısından son derece önemlidir. Bugün bütçe rakamları arasında kısmen siyasi mülhazaların, tartışmaların da anlamlandırılmasına yönelik hoş ve güzel birkaç sözü sizlerle paylaşmak istiyorum. Peygamber

sözleriyle başlamak istiyorum: “En faziletli cihat, zalim bir idarecinin yanında ona adaleti söylemektir.” “Bir gün adaletle muamelede bulunmak altmış yıllık ibadetten üstündür.” “Haksızlığın karşısında susan dilsiz şeytandır.” Adalet üzerine Peygamber’imizin sayısız sözleri vardır. Bu kadarıyla yetineceğim.

Victor Hugo “İyi olmak kolaydır, zor olan adil olmaktır.” derken adil olmanın zorluğuna açıkça vurgu yapmaktadır.

Emile Zola “Bir kişiye karşı yapılmış haksızlık, bütün insanlığa karşı yapılmış haksızlık demektir.” derken bir bakış açısı ortaya koymaktadır. Haksızlığın, hukuksuzluğun azlığı veya çokluğundan öte, yanlışlığını dile getirmektedir.

“Adaletin kuvvetli, kuvvetlinin de adaletli olması gerekir.” Pascal, bu ifadeyle, kanaatimce adalette zayıflığa yer yoktur diyordu.

Timur “Ülkeler kılıçla alınır fakat adaletle korunur.” diyor yani ülkeyi ayakta tutacak adalettir demektedir.

Sayın Bakanım, adalet icranın başı olmanız dolayısıyla elinizdeki teraziyi dengede tutacak çalışmalarınızda başarılar diliyor, 2020 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Çakır.

Sayın Osmanağaoğlu, buyurun lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Kıymetli Komisyon üyeleri, Adalet Bakanlığımızın değerli bürokratları, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Adalet Bakanlığımızın öncülüğünde hazırlanan yargı reformuyla birlikte, özellikle mağdur haklarının korunması adına usul değişiklikleri yapılması, uzlaşma kapsamına giren suçların kapsamının genişletilmesi, mevzuatımızda temel hak ve özgürlüklerin artırılması yolunda birçok olumlu yasal değişiklik yapılması, bu kapsamda tutukluluk sürelerinin soruşturma evresiyle sınırlandırılması uygun ve yerinde kararlar olmuştur. Bu sebeple, söz konusu düzenlemelerin hazırlanmasında emeği geçen ve yasalaşması yönünde irade beyan eden yüce Meclisimizin kıymetli üyelerini tebrik ediyorum.

Diğer yandan, yargı kararlarından kaynaklanan sorunlar nedeniyle ortaya çıkan olumsuzlukları gidermek kanun koyucuya düşmektedir. Bu kapsamda, mağdurun hukuken tatmini adına, mağdurun yeniden hukuk mahkemelerinde tazminat davası açmasını engellemek, böylece ortaya çıkacak zaman kaybını, dosya yoğunluğunu azaltmak adına getirilecek kanuni düzenlemeyle mağdurun gerçekleşen tüm maddi ve manevi zararının giderilmesi sağlanmalıdır.

Asliye ceza mahkemelerinde duruşma savcısı 2/12/2014 tarihli kanun değişikliğiyle 31/12/2019 tarihine kadar kaldırılmıştı. Bu durum tez, antitez sentez şeklinde gerçekleşen ceza yargılamasının sekteye uğramasına yol açıyordu. Cumhuriyet savcısının yargılamaya katılmaması, mağdurun haklarının savunulması adına usul hukuku sisteminde zafiyet yaratıyordu. Eski düzenlemenin tekrar yürürlüğe konmasıyla asliye ceza mahkemelerinde duruşma savcısının yeniden göreve başlayacak olması söz konusu sakıncalı durumu ortadan kaldıracığı için bu açıdan olumlu bir gelişme olacaktır.

Yargıda ihtisaslaşmanın sağlanması, yargılama faaliyetinin etkin ve hızlı yapılabilmesi adına, zorunlu hâller dışında kürsü dokunulmazlığı sağlanması gerekmektedir. Savcıların hâkim, hâkimlerin de savcı olmasının önüne geçilmelidir. Aynı şekilde, belirli süreler geçmeden hâkimlerin yerleri

değiştirilmemeli, hâkimlere zorunlu hâller dışında coğrafi teminat verilmelidir. Zira hâkimin bir dosyaya başlayıp onu bitirmeden başka bir yerde göreve başlaması kovuşturma aşamasının sözlülüğü ilkesinin uygulanamaz hâle gelmesine sebep olmaktadır.

Avukatlar ve noterler için meslek sınavı getirilmesi, hukuk fakültelerinin daha rekabetçi bir ortamda daha kaliteli hukuk mezunları vermesini sağlayacaktır. Ancak hukuk fakültelerinin yoruma dayalı eğitim sisteminden ezbere dayalı bir eğitim sistemine doğru yönelme riski göz ardı edilmemeli. Sınavı hazırlayacak olan kurumların soracakları soruların kalitesiyle bu sorunu aşması sağlanmalıdır.

Aile mahkemeleri, tüketici mahkemeleri ve çocuk mahkemelerinin görev alanına giren davalar ve işler, vesayet davaları ve işleri, bu davalara bağlı kanun yolları, iş uyuşmazlıklarında dava şartı olarak ara buluculuk ile bunlara bağlı ilamlı icra takipleri kapsamında verilen avukatlık hizmetlerinde KDV'nin yüzde 18'den yüzde 8'e düşmesi vatandaşlarımızın avukatlık hizmetine ulaşımını daha da kolaylaştıracaktır.

Sayın Bakanım, bir konuda da dikkatinizi çekmek istiyorum. Aliğa ilçemizde bir adalet sarayına ihtiyacımız vardır. Aliğa ilçemizin bu ihtiyacının karşılanmasıyla ilgili alakanızı beklediğimizi ifade etmek isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Toparlıyorum Başkanım.

Bunun yanında, söz konusu yargı reformlarının yanında olmakla birlikte, burada en önemli görev hiç kuşkusuz uygulayıcılara düşmektedir. Hepimiz iyi biliyoruz ki, dünyanın en iyi yasa en kötü uygulayıcısının elinde en kötü yasa, dünyanın en kötü yasa ise en iyi uygulayıcı elinde en iyi yasa olacaktır.

Sözlerime muhterem liderimiz Devlet Bahçeli Beyefendi'nin adalete bakış açımıza ve adalete verilmesi gereken öneme işaret eden şu sözleriyle son vermek isterim: “Adalet temel hak ve özgürlüklerin düşüncesi olmakla birlikte, devletin temeli, millî varlığın harcıdır. Bu temel korunduğu müddetçe millî birlik ve dayanışma ruhu zayıf düşmeyecek, zedelenmeye maruz kalmayacaktır.”

2020 yılı bütçesinin Bakanlığımıza ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan yardımcıları, değerli bürokratlarımız, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlayarak başlamak istiyorum.

Adalet, hava gibi, su gibi vazgeçilmezdir. Adaletsiz bir toplumda yaşamak mümkün olamaz.

Sayın Bakan, sunumunuzun bir bölümünde, “Binalar ne kadar güzel, modern ve teknik donanım yönünden iyi olursa olsun asıl olan içinde verilen hizmetin niteliğidir. Güçlü insan kaynağı ve iyi kurulmuş sistem hizmetlerin hızlı ve etkin sunulmasını sağlayacak temel etmenlerdir.” şeklinde bir cümleliz var. Gerçekten çok önemli çünkü güzel binalarda, adalete yakışır binalarda hizmet verilmesi önemlidir ve son yıllarda özellikle teknolojinin gelişmesiyle de UYAP sistemiyle beraber yargılamada önceki dönemlerde yargılamayı uzatan bazı konularda, özellikle tapu, nüfus, emniyet, PTT gibi, SGK gibi konularda UYAP üzerinden düzenlemeler yapılmış olması tabii ki sistemimiz yönünden çok önemli. Ancak bunlar tek başına adaletin sağlanmasına tabii ki yetmemekte Sayın Bakan. Şimdi

konuşmacı arkadaşlarımız da ifade ettiler. Ülkemizde yargıya güvenle ilgili orandan bahsedildi. Yani bugün ülkemizde yargıya güven yüzde 31,86'dan yüzde 31,38... Yani 2014 yılında yüzde 31'lerde, şimdi de yüzde 38 olmuş. Sayın Bakanım, burada "yargıya güven" dediğimizde aslında vatandaş neyi anlıyor, ona bakmak lazım. Vatandaşımız yargıya müracaat ettiğinde, yani adliyeden içeriye girdiğinde, davasını açtığı anda veya kendisiyle alakalı bir konu olduğunda, kendisi hakkında verilecek olan kararda veya bir kararda dış tesirlerin olabileceğine dair bir kanaat taşıdığımızı gösterir. Yoksa, genel uygulama içerisinde adalet hizmetlerine erişimde kolaylıklar getirildi, güzel. Yani, işte, sabıka kaydının alınması, e-devlet üzerinden UYAP sistemi, biraz önce ifade ettiğim gibi, yani bu hizmette kolaylıklar, yani adliyenin güzelleştirilmesi, bunlar başka bir şey. Ancak demek ki vatandaşımızın yargıyla ilgili artık yargının siyasallaştırıldığı noktadan hareketle, güveni kalmamış. Bakın, yıllar öncesinde de zaman zaman münferit olaylar olurdu. Bir hâkim bir konuda karar verir; o kararıyla ilgili tartışsınız, o karardan kaynaklı değişik şüpheler oluşabilirdi. Demek ki günümüzde bu kadar, bu oranlara kadar indiyse, genel anlamda siyasetin etkisinin yargı üzerinde hâkim olduğu kanaati hâkim.

2010 yılında bir referandum yapıldı; bakın, o referandum sürecinde muhalefet cephesinde bulunan hemen hemen tüm arkadaşlarımız, bizler "hayır" oyu kullandık; "Yapmayın, bakın, 2010 yılındaki referandum ülkede yargıyı siyasetin emrine sokacak." dedik ve "hayır" oyu kullandık ama birçok kişi; malum, bugün iktidar yapısı içerisinde olan, bakanlık yapısı içerisinde olan birçok kişi "evet" oyu kullandı ve sonrasında ne gelişti? İşte, yargının bir yapı tarafından teslim alınması süreci gelişti. 2017 sürecine geldiğinde de, bu sefer farklı bir şekilde yargı yine siyasetin etkisi altına sokuldu. Bu koşullarda yargıya güven duymak mümkün olmayacak; işte, vatandaşın verdiği kanaat bu noktada; bunun çok bariz göstergeleri var Sayın Bakanım. Bakın "Antalya Adliyesinde -ben size söyleyeyim, orada da zaman zaman söyledim- koridorlarda belli bir gruba mensup avukat bırakmadınız; hepsini hâkim, savcı yaptınız." diyorduk, yakın tarihte de belli bir partiye mensup avukat bırakmadınız; hâkim, savcı olmakta Sayın Bakanım. Ben yirmi yedi sene avukatlık yaptım. Yirmi yılı bulmuş bir avukatın, yirmi yıla yakın avukatlık yapmış birisinin hâkimlik, savcılık yapması mümkün değil; hayatını avukatlığa göre hazırlamış ve artık buna göre çalışmış ve sonuç itibarıyla özellikle de belli bir siyasi parti içerisinde ilçe başkanlığı yapmış, il başkanlığı yapmış, siyasi kimliğini ortaya koymuş. Bakın, hangi partiden olursa olsun, bir partiden il başkanı olmuş, milletvekili aday olmuş, belediye başkanı aday olmuş bir kişi "peygamber koltuğu" denilen o hâkim koltuğuna oturamamalı; tarafsızlığını kaybetmiş. Bizim, yargıdan beklentimiz tarafsızlıktır. Tarafsız olmayan bir hâkimin, bir savcının ifade edeceği hususlardan tarafsızlık beklemek çok doğru olmayacaktır. İşte, şimdi, 45 yaşına gelmiş avukatlar son dönemde -yargıda malum boşalmadan kaynaklı olarak, doldurma niyetiyle- hâkim, savcı yapıldı. Şimdi, dolayısıyla bu gibi davranışlar sonuçta buradaki yüzde 38'lik güven endeksine etki eden hususlar Sayın Bakan. Yani, şimdi, dava açarken "Ya, ben ilçe başkanını görsem mi?" dava açarken "Acaba il başkanını görsek mi?" denilen bir dönem olmamalı.

Bakın, biraz önce bir arkadaşımız, Mehmet Moğultay ve Seyfi Oktay dönemini ifade etti. Ben de kendisine aynen şunu söylemek istiyorum: Sizin bahsettiğiniz dönemde bu ülkede, her şeye rağmen, yargıya güven yüzde 75-80 seviyelerindeydi. Dolayısıyla, esas olan, adaletin tecellisine inanmaktır; gerisi bir şekilde çözümler gider.

Bugün, ifade ettiğim gibi, gelişen teknoloji içerisinde, işte, en başta UYAP sistemi dâhil birtakım gelişmeler tabii ki kullanılacak yargıda ama sonuçta bir karar verilirken biz neye göre karar verildiği konusunda endişe duymamalıyız içimizde. Eğer içimizde en küçük bir şüphe oluşmuşsa o karara tesir eden; o, yargıya güven kalmadığını gösterir.

Yine, bu anlamda, önemli konulardan bir tanesi hukuk eğitimi Sayın Bakanım. Biraz önce de arkadaşlarımız özellikle hukuk eğitimiyle ilgili bazı rakamlardan bahsetti; ben de çok önemsiyorum çünkü bugün çok sayıda hukuk fakültesi açıldı. Maalesef ki eğitim kadrolarına baktığımızda hani söylendiği gibi, dekanlarının neredeyse veteriner olandan, ilahiyatçı olandan tutun içerisinde ana derslerle alakalı profesörü olmayan onlarca hukuk fakültesi var bu ülkede.

Yıllar öncesinde yani 2006-2007 yılında da bir avukatlık sınavı vardı, malum, hatırlarız. Şimdi, o tarihteki avukat stajyeri arkadaşlarımız sınavın kaldırılması mücadelesi verdiler. Ben de onlara destek vermişim o tarihte sınavın kaldırılması noktasında. Benim en önemli tezim şuydu Sayın Bakanım, dedim ki bugün -yani o tarihten bahsediyorum- avukatlık sınavını getirmeye çalışanların hiçbiri avukatlık sınavından geçmedi ama hepsi iyi bir eğitimden geçti. Ben de dâhil. Ben İstanbul Hukuk mezunuyum ve almış olduğum eğitimle de her zaman gurur duymuşumdur. Bugün aynı eğitim kalitesinden bahsetmemiz mümkün gözükmemekte. İşte, sorun bu eğitim kalitesinde. Yani biz hukuk fakültelerini böyle geliştirebilir her yere açtırsak, efendim... Bakıyorum ben zaman zaman, öğretim üye kadrosunda ana bilim bölümlerinde profesörü olmayan çok sayıda fakülte var Sayın Bakanım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayın, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Toparlıyorum.

Yani bu konuda YÖK'le yapılacak olan bir düzenlemeyle... Bakın, 125 bin seviyesine tekrar çekildiğini biraz önce ifade ettiniz, ben çok önemsiyorum bunu. Daha öncesinde önce bir 120 bine imişti, sonra 190 binlere çıktı. Bana göre hukuk fakültesindeki eğitimin yani sıralamanın 80 bin seviyelerinde olması lazım, ki bu da yüksek ama Türkiye'nin şu an içinde bulunduğu koşullarda 80 bin en azından şimdilik ideal bir sayıdır çünkü biz bu sınırı daha aşağıya çekersek üniversiteler eğitim kalitesini daha da fazla artırmaya çalışacaktır diyorum.

Bakın, Sayın Bakan, ülkemizde uygulamalarda çok farklılıklar var. Her olaya aynı nitelikte kararlar verilmemekte. Bugün bazı olaylarda bakıyorsunuz ki tutuklama olayları gerçekleşiyor. Biz tutuklama taraftarı da her zaman değiliz ama bakın bu ülkede ana muhalefet partisi Genel Başkanına bir linç girişimi yapılmakta ve bu linç girişimiyle ilgili -neredeyse- saldırıda yer alanlar kahraman ilan edilecek hâle getirildi ve haklarında şu an hangi aşamaya gelindi, bilgi sahibi değiliz ve 1 kişi iki gün, üç gün tutuklu kaldı ve salındı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayın efendim.

CAVİT ARI (Antalya) – Bakın, bu sadece sokaktaki bir basit fiili saldırı olayı değildir. Bir başka olayda, bir bakıyorsunuz, aynı benzer nitelikte, iki üç ay, beş ay neredeyse tutuklu kalmakta.

Yine son söz; Cumhurbaşkanına hakareten dolayı çok sayıda dava açılmakta. Hem bir taraftan On Birinci Kalkınma Planı'nda da ifade edildiği şekliyle “İfade özgürlüğüne ilişkin mevzuat ve uygulama gözden geçirilerek bireylerin hak ve özgürlük alanlarının geliştirilmesi yönünden düzenlemeler yapılacaktır.” ifadesine yer veriyoruz, bir taraftan da bir partinin, ki iktidar partisinin Genel Başkanı olarak sert açıklamalar yapan, ifadelerde bulunan Sayın Genel Başkana, Cumhurbaşkanına bir eleştiride bulunulduğunda efendim, Cumhurbaşkanına hakaret suçundan sayısız davalar açılabilenekte.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Ari.

CAVİT ARI (Antalya) – O uygulamaların doğru olmadığını ifade etmek istiyorum.

Yargının tarafsız ve bağımsız olması hepimizin en büyük arzusudur diyorum. Bu anlamda da bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Paylan, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, pek çok arkadaşımız söyledi: Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 109'uncu sıradayız. "Hani memleketi ilk 10'a sokacaktınız?" diyorsunuz ama 109'uncu sıradayız, bunu pek çok arkadaşımız söyledi. Şimdi, bunun neden olduğunu yalnızca şu fotoğrafa baksak görebiliriz Sayın Bakan yani şu içinde bulunduğunuz orta blokun fotoğrafını çeksek, kime göstersek zaten size 109'uncu sırayı hak görürler. Neden biliyor musunuz, bu fotoğrafta neler görüyoruz? Bu fotoğrafta bir sefer erkek yargı görüyoruz Sayın Bakan. Bakın, tek bir kadın arkadaş var arka sıralarda, geri kalan hepiniz erkek.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Kadın sayısını söyleyeceğim şimdi, kadın hâkim sayısını söyleyeceğim, utanacaksınız!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Erkek yargı Sayın Bakan, bu bir ama bu blokta.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Paylan... Sayın Paylan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Savcı sayısını da söyleyin.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Onu da söyleyeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İkincisi Sayın Bakan: Bakın, bağımlı ve taraflı bir Adalet Bakanısınız sonuç olarak, Cumhurbaşkanını tarafından atanmış bir Adalet Bakanısınız. Bakın, Sayın Bakan, solunuzda, sağınızda yüksek yargının temsilcileri var. Şu fotoğraf dahi, herhangi birisine gösterseniz dünyada, yargının bağımlı ve taraflı olduğunu ortaya koyar. Yani yüksek yargı başkanlarımızın o çay toplama görüntüleri, saraydaki adli yıl açılışları, ilik arama görüntüleri maalesef yargı bağımsızlığına büyük zarar vermiştir, o yüzden 109'uncu sıradayız.

Sayın Bakan, bakın, arkanızda bazı kurumlar var. Geçen yıl İnsan Hakları Kurumu tam arkanızda oturuyordu ve Başkanı buradaydı. Bu yıl Başkanı gelmeye tenezzül etmemiş herhâlde -Başkan Yardımcısı da 3'üncü sıraya atanmış, kendisi atanmış demeyeyim, geçmek durumunda kalmış- bir Başkan Yardımcısı tarafından temsil ediliyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Belki mazereti vardır Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bu, memleketteki insan haklarının aslında hâli pür melalidir Sayın Bakan. Yani İnsan Hakları Kurumu bağımsız bir kurum güya, âlâyıvalayla kurdunuz ama "Acaba bu kadar insan hakları ihlali varken kurulduğundan beri insan haklarıyla ilgili acaba ne yaptı insan hakları kurumu dersek?" Sıfıra sıfır elde var sıfır maalesef.

Yüksek Seçim Kurulu da varmış burada, duyan oldu mu sabahtan beri. En arka sıralarda bir yerlerde Yüksek Seçim Kurulunu temsil eden bir arkadaşımız varmış. Ya Yüksek Seçim Kurulu dediğiniz seçimleri yapan kurum, adı dahi geçmedi sabahtan beri, en arka sıralarda oturuyor, burada onun da bütçesini görüşüyoruz, bütçesini daha duymadık maalesef.

Sayın Bakan, Türkiye'nin yargı sistemine herhangi bir şekilde güven yok, vatandaşlarımızın da güveni yok, dünyanın da güveni yok. Trump'ın iki yıldır Sayın Erdoğan'a yaptığı teşekkürlerde... Geçen yıl Rahip Brunson'la ilgili "Bıraktığınız için teşekkür ederim Sayın Erdoğan." demişti. Bu yıl da Serkan Gölge için "Bıraktığınız için teşekkür ederim." demesi dahi büyük bir skandaldır ve orada Sayın Cumhurbaşkanını da sessiz kalarak aslında durumu kabullenmiştir. "Yargı sistemi bana bağımlıdır." demiştir maalesef. Bu anlamda iki yılda da skandal açıklamalarla karşı karşıya kaldık.

Bakın, mesaimizin önemli bölümünü biz mahkemelerde geçiriyoruz Sayın Bakan. İnanın, pek çok genç hâkimle karşı karşıya kalıyoruz. Hâkimler şöyle bakıyorlar: Dosyaya bakmıyorlar biliyor musunuz? Emin olun dosyaya bakmıyorlar çünkü avukatlar sanıklar dosyayı paspas ediyorlar. Ya, büyük hak ihlalleri görüyoruz ama hâkim diyor ki: “Ya bu önemli bir dava.” Mesela Osman Kavala’nın yargılandığı Gezi iddianamesi. “Efendim, Gezi’yi Osman Kavala organize etmiş.” gibi bir iddianame büyük büyük manşetlerle ortaya kondu, çok büyük bir dava ortaya kondu. Son derece genç hâkimler bakıyor. Ya, dosyada bir şey yok ama hâkim karar veremiyor. Bir hâkim tahliye kararı verdi, bir hafta sonra görevinden alındı, daha genç bir hâkim atandı. O hâkimler de bu yükü kaldıramıyorlar Sayın Bakan. Maalesef, sizden gelen her gün ihlasırey kararlarıyla o hâkimler bu kararları verebilecek durumda kendilerini hissetmiyorlar. Maalesef, siz de “Yargı bağımsızdır.” diyorsunuz ama pek çok uygulamada, Ahmet Altan kararında, Osman Kavala kararında, Selahattin Demirtaş kararlarında hep bağımlı bir yargı görüntüsü verdiğiniz için hâkimler de maalesef “Hukuk, dosya ne diyor?” demiyorlar “Acaba ben karar verirsem Erdoğan ne düşünür?” diye bakıyorlar. Bakın, bu çok büyük bir sıkıntı Sayın Bakan.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Belki siz yanlış düşünüyorsunuzdur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bakın, Türkiye tarihi boyunca her zaman güçlüye baktı yargı sistemi maalesef. Yalnız bunu, bu düzeni siz ihdas etmediniz; her zaman güçlüye baktı. Cumhuriyetin kuruluş dönemlerinde de sonrasında da Menderes’in idam kararında da sonraki dönemlerde de 12 Eylül hukukunda da FETÖ hukukunda da hep güçlünün hukuku vardı maalesef. Mazlumlar hiçbir zaman korunmadı, bu dönemde de maalesef güçlünün hukuku devrede. Herkes siyasi hedeflerine göre yargıyı bir sopa olarak kullanıyor, maalesef sizin Hükümetiniz de Erdoğan da yargıyı bir sopa olarak kullanıyor.

Sayın Bakan, bakın, mesele bir devlet kurmak değil, her yerde devlet var, bir cumhuriyet olması değil; İran da cumhuriyet, Kuzey Kore de cumhuriyet. Mesele demokratik cumhuriyet ama demokratik cumhuriyet olması için bütün kurumların işlemesi lazım, bütün kurumların birbirini dengelemesi ve denetlemesi lazım. Meclisimiz sizi denetleyebiliyor mu? Maalesef, haşa! Denetleyemiyoruz sizleri; ne sorularımıza cevap veriyorsunuz ne gelip burada maalesef bizlere hesap veriyorsunuz.

Bakın, yargıyı bir sopa olarak kullanıyor yürütme; bütün davalarda bunu görüyoruz. Basın her gün insanları yaftalıyor, her gün mahkûmiyet kararları biliyorsunuz basında açıklanıyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sen her gün basına açıklama yapıyorsun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - İnsanlar maalesef “hain”, “terörist” olarak yaftalanıyor ve yargıya yalnızca bu kararların üzerine bir mühür basmak düşünüyor.

Cumhuriyet tarihi boyunca iki büyük toplumsal kesim mağdurdu Sayın Bakan; bir müteedeyin kesim ki her zaman iktidardan uzak tutulmaya çalışıldı darbelerle, şunlarla bunlarla, bir de Kürtler; büyük toplumsal kesim olarak söylüyorum.

Maalesef müteedeyinler iktidarda imtihanını kaybettiler; adalet vad ederek iktidara geldiler ama o yoldan çıktılar, aynı geçmiş zalim dönemler gibi adalet dağıtmayı bırakıp kendi iktidarlarının derdine düştiler. Bu da büyük bir hayal kırıklığıdır Sayın Bakan çünkü AK PARTİ ilk kurulduğu dönemde ben de bu iddiayı önemsemiştim, bu iddia topluma belli dönemlerde nefes de aldırdı ama bu iddiadan tamamen çıkmış durumdasınız, eski zalim dönemlere benzer uygulamalara imza atıyorsunuz.

15 Temmuz darbe girişimi evet büyük bir türbülans yaşattı ama Sayın Bakan, şunu söyleyebiliyor muyuz; biz niye bir darbe yaşadık, biz bu darbeden ders çıkardık mı ve darbe dinamiğiyle yüzleştik mi? Ben üçüne de “evet” diyemiyorum bu ülkenin bir milletvekili olarak; ne darbeyle yüzleşebildik ne darbe

dinamiğiyle yüzleşebildik ne de bundan hesap sorabildik ne de “Bir daha darbe olmaz.” diyebiliyoruz. Çünkü neden? Siz Sayın Erdoğan’ın ifadesiyle, bunu Allah’ın bir lütfü olarak gördünüz maalesef ve aynı yolda devam ediyorsunuz ve normalleşme adımlarından uzaklaşıyorsunuz.

Bakın Sayın Bakan, birinci görevimiz siyasetçiler olarak demokratik siyasete olan inancı korumaktır. Sayın Bakan, burada görüyorsunuz seçilmişler var, bizler de seçilmişleriz ama maalesef özellikle HDP’ye bir düşman hukuku uygulanıyor. Açıkça söyleyeyim, bu bir düşman hukukudur. Her gün Ankara Cumhuriyet Savcısı Meclise onlarca fezleke gönderiyor tamamen siyasi önermelerimizle ilgili.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Düşman hukuku değil de suçlu hukuku diyelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın Selahattin Demirtaş da bu ülkenin bir siyasetçisi ve demokratik alanın genişlemesi için mücadele etti ancak Erdoğan onu bir rakibi olarak gördü, kişisel olarak hedefledi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya, bırak bu işleri!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve maalesef rehin aldı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Demirtaş’ı mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İki yıllık tutukluluk süresi sonunda AİHM’in derhâl serbest bırakma kararına rağmen Sayın Bakan, maalesef Erdoğan şu açıklamayı yaptı: “AİHM’in verdiği kararlar bizi bağlamaz. Biz karşı hamlemizi yapacağız.” dedi ve bundan hemen sonra Demirtaş’la ilgili yudruk bir mahkeme kararını istinaf mahkemesinde onaylattı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir Cumhurbaşkanı’nın bunu söylemesi gayet doğal.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Nasıl söyleyebiliyor?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Herkes söyler.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Bir sakin olun arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu yılın 18 Eylülünde AİHM büyük dairedeki duruşma öncesi, AİHM’in bir hafta öncesinde Sayın Bakan, 65 kez Demirtaş’ın tutukluluğuna itiraz edilip reddeden mahkeme gelen bir talimatla diyeceğim, başka bir açıklaması yok, Demirtaş’ı tahliye etti ve Erdoğan bu kararın sonrasında, AİHM’in tahliye kararı sonrasında “Onları bırakamayız.” dedi. Bakın, aynı suç isnadından bir kez daha tutuklandı Sayın Demirtaş, Erdoğan “Onları bırakamayız.” dedi, yani yargıya açıkça talimat vermiş oldu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne talimatı verecek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, siz mahkemelerin neden tahliye kararları veremediğini düşünüyorsunuz çünkü Sayın Erdoğan mahkemelere sürekli talimat veriyor. Bu açıdan da serbest bırakılmıyorlar, hak ihlalleri devam ediyor.

Sayın Bakan, bir örnek daha vereceğim, ben Diyarbakır Milletvekiliyim, Sayın Selçuk Mızraklı, burada fotoğrafı var kendisinin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen konuşmanızı tamamlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kendisi doktor, cerrah, geçen yıl da burada oturuyordu, bakın, Ahmet Şık’ın oturduğu sandalyede oturuyordu ve sonra belediye başkanı adayı oldu ve yüzde 63 oyla seçildi. Ama Erdoğan ne dedi seçimden önce? “Eğer onlar kazanırlarsa hiç beklemeden kayyum atayacağız.” dedi. Bakın, bir iftiracı tanık seçimden on gün önce tam da Erdoğan’ın açıklama yaptığı

gün Sayın Selçuk Mızraklı'yla ilgili "Efendim, o bir suçluyu tedavi etmiş, ameliyat etmiş." Ondan dolayı, bu iftiracı tanığın ifadesiyle Selçuk Mızraklı tutuklandı ve şu anda Kayseri cezaevinde. Ne hikmetse bu iftiracı tanık müebbetle yargılanırken, üç yıl daha mahkemede yken 5 Eylülde tahliye oldu. Selçuk Mızraklı tutuklanmadan önce tahliye oldu, işte ödüllendirildi. İşte iftiracı tanık sistemi maalesef bu şekilde işliyor.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Gizli tanıkta nerede buldu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu açık tanık. Bu açık tanık, iftiracı tanık diyoruz. Bakın, Sayın Bakan, 31 Martta yüzde 63 oy alan Selçuk Mızraklı 1 Nisanda İçişleri Bakanlığı kayyum atama yazısını yazıyor, bakın. 31 Mart gecesi biz halay çekerken...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onun doğru olmadığını söyledi burada.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, doğru, burada. Mahkeme dosyasından çıkardım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle yazı yazılabilir mi? Mazbatasını almamış.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Mahkeme dosyasından çıkardım diyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İçişleri Bakanlığı söyledi doğru olmadığını.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Mahkeme dosyasından çıkardım arkadaşlar, bu kadar açık.

Arkadaşlar, bakın, o iftiracı sanık bu ifadesinde diyor ya: "Hastanede çalışıyordum." SGK kayıtlarını çıkardık, o dönemde o hastanede çalışmadığı SGK kayıtlarıyla ortaya çıktığı hâlde böyle bir iftirayla karşı karşıya kaldı Selçuk Mızraklı. İşte, biz demokratik siyasete inancı böyle yok ediyoruz ve demokratik zemini...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sırf böyle konuşabilmek için onları aday gösterdiniz ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bugün diyebilirsiniz ki: "HDP'ye düşman hukuku uyguluyorum." ama bütün demokratik zemini kaydırıyoruz. Demokratik siyasete olan inancı yok ediyoruz bir şekilde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kendinizi bu kadar sorgulasaydınız bu hâlde gelmezsiniz. Bir günde kendinizi sorgulayın "Biz ne yapıyoruz?" diye. Kendinizi bir hesaba çekin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen... (Gürültüler)

Bir saniye arkadaşlar.

Sayın Paylan, lütfen, son sözlerinizi alalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, hepimizin sorumluluğu demokratik siyasete olan inancı korumaktır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nerede durduğunuza bakın ya! Bir defa bakın ya! Yirmi dört saat bakın ya! Hadi yirmi dört saatten vazgeçtim, bir saat kendinizi sorgulayın ya! Nerede durduğunuza bakın!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Uyguladığınız düşman hukukuyla her gün demokratik siyasete olan inancı yok ediyorsunuz. Arkadaşlar, bir an önce bu yoldan dönüp hepimizin sorumluluğu demokratik siyasete olan inancı tekrar tahkim etmemiz gerekir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – "Tayyip Erdoğan öyle söyledi, Tayyip Erdoğan böyle söyledi."

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir de kendi söylemlerinize bakın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Demedi mi? Demedi mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nerede durduğunuza bakın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Demedi mi? “Onlara bırakamayız.”

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya Demirtaş’ın neler söylediğine bakın. Sizin vekilleriniz neler söyledi, yakışıyor mu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Demedi mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yakışıyor mu vekillerinizin söylemleri? “PKK sizi tükürüğüyle boğar.” diyor, yakışıyor mu?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... (Gürültüler)

Arkadaşlar, teşekkür ediyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yakışıyor mu arkadaşlar?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Savcı mısınız ya? Hani yargı bağımsızlığı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Türkiye Cumhuriyeti vatandaşım, bu ülkeyi seviyorum, milletimi seviyorum, bayrağımı seviyorum, bu kadar basit. Savcı falan değilim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ne alakası var bayrakla tutukluluğun ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Beştaş... Sayın Aydemir...

Sayın İpekyüz...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir gün kendinizi sorgulayın ya! Bir gün ya! Her gün, her gün böyle mağdur edebiyatı yapıyorsunuz. Yapmayın ya böyle mağdur edebiyatı ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, sakın olalım. (Gürültüler)

Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yeter ya! Nedir bu ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok ettiniz hukuk sistemini.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ya, hukuk mu var? Adalet Bakanı burada, ayıp değil mi konuşuyorsun?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya Sayın Bakan, kendi görüşünü ifade edecek, ben kendi görüşümü ifade ediyorum. Ben ifade edemez miyim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 109’uncu sıradayız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir... Sayın Beştaş... Lütfen... (Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bir de kendinize bakın ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz önce aynaya bakın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz de bakın, biz de bakalım, beraber bakalım aynaya. Eksiklerimizi tamamlayalım, herkes hatasını anlatsın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu panik hâlidir panik, bu suçluluğun paniği.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne paniği ya! Sabrımız taşıtı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz, buyurun lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir... Sayın Beştaş... (Gürültüler)

Şimdi Sayın Beştaş, Sayın Aydemir ile Sayın Paylan'ın birbirlerine muhabbetleri çok fazla, onun için siz araya girmeyin.

Sayın İpekyüz, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, Değerli Bakan ve bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sabahtan beri konuşuyoruz “Adalet nedir?” “Adil olmak nedir?” diye, birçok arkadaşımız sorunları dile getirdi. Tabii, bütçe vesileyle yan yana da geldiğimizde aslında birçok problemi de paylaşmak istiyoruz çünkü problemleri paylaşmadığımızda, sadece rakamlar ve bütçe üzerine konuştuğumuzda bir insan veya ruh olmuyor. Daha çok ne olup bittiği üzerine konuşmak lazım. Adalet, adil olmak, yasalar var, beyanatlar var, uygulamalar var ve gerçekten, uygunsuz, kanunsuz, hukuksuz ihlaller ve suçlar söz konusu. Bunlarla beraber giderek aslında, tümüyle bir aleni hukuksuzluk uygulanıyor. Ben hukukçu değilim fakat “meşru olmak” diye bir tanım var. Kamu vicdanı ve evrensel hukuk ilkeleri çerçevesinde kabul gören şey meşrudur. Yasal olması gereken illa meşru olmaz, meşru olduğu anlamına gelmez. Yasa kimi zaman –biraz önce arkadaşımızın dile getirdiği gibi- güçlerin kendisine göre tasarladığı, oluşturduğu bir sisteme dönüşebiliyor.

Yıllar önce başka konular konuşuluyordu, bugün başka konular konuşuluyor. Biz biliyoruz, yıllar önce alınan kararların hiçbiri meşru da olmayabiliyor. Türkiye çok acımasız idamlar yaşadı, çok acımasız cezalar yaşadı, uygulamalar yaşadı; hiçbiri de kamuoyunun vicdanında meşru olmadı. Şu anda, baktığımızda, Türkiye’de sabahleyin erkenden insanların evleri “tweet” attığı gerekçesiyle basılıyor; insanlar yazısı, sözü nedeniyle yargılanabiliyor, cezaevlerine konulabiliyor. Bunlar devam ettiği sürece “yargıda reform” dediğimiz hiçbir zaman samimi bir şekilde kamuoyunda karşılanmıyor. “Reform” denilen şeye, “paket” denilen şeye aslında kamuoyunda -nasıl ki arkadaşlarımız çoğu söyledi- çeşitli endekslere göre, güven sıralamasına göre baktığımızda hâlâ yargıya güven yok.

Şimdi, arkadaşlarımız dile getirdi, Sayın Cumhurbaşkanı, geçtiğimiz mayıs ayında yani 2019’un Mayıs ayında, 30 Mayıs’ta bir konuşmasında şöyle diyor: “Adaletle olan güvenin sarsıldığı bir toplumda barış, huzur, istikrar olmaz.” Belki de bunu birçok yere yazmak lazım. Adaletle güven sarsıldığında -bugün bütün anketlerde, bütün herkes yaptığında da bu görülüyor- o zaman bu toplumda barıştan, huzurdan, istikrardan söz edemeyiz.

Sayın Bakan, aslında, burada Danıştay, Anayasa, Yargıtay ve kimi kurullar da var. Türkiye’de bir analitik çalışma yapsa sizin bürokratlarınız “İnsanlar en çok neden yargılanıyor? En çok neden yargıya güvensizlik var? Hangi bölgelerde hangi problemler daha çok konuşuluyor?” diye, o zaman belki biz önümüze bakardık. Çünkü adalette biz bir şeyi korumak, önlemek gibi, insanların en çok ne için başvurduğuna bakarsak birçok problemi çözebiliriz. Tek bir örnek vereceğim, birkaç arkadaş değindi: Türkiye’de birçok kişinin insan hakları alanında ve özellikle 90’larda yaşanan olaylarla ilgili cezasızlık konusunda yargıya güveni kalmamış.

Bakın, Kızıltepe’de bir kısım insan on bir yıl önce bir dilekçe verdiler, dediler ki: “Biz çocuklarımızı bulamıyoruz, şuradaki şu adresteki kuyudan şüpheleniyoruz.” Dönemin cumhuriyet savcısı buna dedi ki: “Evet, kuyu kazıldı.” Biraz daha derine indiler, 22 insana ait kemik bulundu. Bunların DNA testi yapıldı. Ne oldu biliyor musunuz? Cezasızlıkla kapatıldı dosya zaman aşımından.

Tekrar, başka bir dava: Diyarbakır E Tipi Cezaevinde 10 kişi demir sopalarla katledildi, yargılandılar, cezalar verildi, Yargıtaya gitti, döndü, tekrar zaman aşımından düştü. Şimdi oradaki insanlar nasıl güvenebilecekler? Biz bu düzenlemede bir an önce bu cezasızlığı çözmediğimiz sürece

çok sıkıntı çıkar. Hâlâ Türkiye’de işkence için yapılan müracaatlarda, yargılamalarda birçok kişi ceza almadığında bu, aynı zamanda aynı şeyin tekrarını sağlamak, bir nevi ödüllendirmek oluyor. Tümüyle hak ihlallerinde olan yargılamalarda aslında yargının süratle çalışması lazım, hızlı çalışması lazım. Bu olmadığı sürece yargı resmen cezasızlıkla bu insanları ödüllendirmekte. Birçok problemi dile getirebiliriz. Mesela Ceylan Önkol davası. Savcı, hâkim ceza verdi. Sonra ne oldu? -Danıştay Başkanı burada- Danıştay dedi ki: “Uygun değildir.” Cezayı bozdu. Danıştaydan, idare mahkemesinden dolayı.

Burada bir başka konu, belki buna da değinmek lazım, 122’nci maddeyle nefret ve ayrımcılıkla ilgili bir düzenleme yaptı. İstisnalar dışında nefret ve ayrımcılık hiç uygulanmıyor. Uygulanmış olsa televizyon tartışmaları, gazete manşetleri, gününbirlik sokakta yaşanan birçok şey... İnsanları inançlarıyla, kimlikleriyle birçok başlık adı altında incelesek nefret ve ayrımcılıkla mücadele etmek lazım ve cezanın çalışması lazım. Hiç kimseye bu uygulanmıyor çünkü sadece kâğıt üzerinde var, uygulanmayan şeyler ne kadar düzenlemede olsa bile insanda inandırıcılığı olmamakta.

Ben 30 Mayısı onu söyledim, 31 Mayısı, bir gün sonra siz Habertürk’e çıktınız. Habertürk’teki konuşmanızda diyorsunuz ki: “Uzun süren tutukluluk doğru değildir. Uzun süre olduğu zaman kişi kimi zaman neyle suçlandığını bilmiyor. Mahkemeye çıkmak tedbir amacıyla olması gerekirken tutuklama âdeta cezaya dönüşüyor.” Sayın Bakan, bugün bile YouTube’u açsanız, birçok yerde bu konuşmanız geçiyor. Ama insanlar iki yüz gün, üç yüz gün -gün diyorum- bir yıl tutuklu ve mahkemeye çıkamıyorlar. Yani bunu siz söylediğinizde ve uygulaması bu olduğunda gerçekten nasıl izah edilecek? Ve o konuşmanızın sonunda şunu diyorsunuz: “Bir Bakan olarak bunu ben söylüyorum, vicdan asla kabul edemez.” Bakın, bir gün önce Cumhurbaşkanı söylüyor bir yerde: “Adalet çalışmazsa barış, huzur, istikrar yok.” Bir gün sonra siz diyorsunuz ki: “Uzun süre tutukluluk olursa bu resmen cezaya dönüşür, vicdan kabul etmez.” Peki ne oluyor? Bağımsız yargı mı var? Tarafsız yargı mı var? Hayır.

Sayın Bakan, anımsıyor musunuz, gerçi ceza da verdiniz, öyle bir hâle geldi ki Çermik’te 14 öğretmen top oynuyorlar, savcı geliyor bakıyor ki futbol maçı oynuyorlar, diyor ki: “Benim sıramdır.” Hepsini gözaltına aldı. Böyle bir şey mi olur? Böyle bir keyfiyet mi olur? Buna benzer uygulamalar giderek yayılıyor. Ve nasıl oluyor? YouTube altı hafta kapatıldıktan sonra düzeliyor, Twitter altı günde diyelim, Wikipedia hâlâ açılmadı. Bir yargı bu kadar mı istediği zaman hızlı çalışıyor, istediği zaman hızlı çalışmıyor. Bunu biz yapmadığımız zaman güven olmuyor.

Bir diğeri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. Anayasa Mahkemesiyle ilgili düzenlemeler yapıldı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, hep iddia ediyoruz, başvuru sayısı düştü; düşecek çünkü içerideki dosyaların bitmesi lazım Anayasa Mahkemesinde. Şu anda OECD’de biz işte sağlıkta sonuncuyuz, eğitimde sonuncuyuz, birçok veride sonuncuyuz ama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde dereceye girilen maddeler var, 10’uncu maddeyle 6’ncı madde; Türkiye birisinde 1’inci, ikincisinde 2’nci ve bunlar hak ihlalleri. Tekrar, Anayasa Mahkemesi burada, sayın mahkeme yetkililerine şunu söylemek istiyorum: Adil yargılanmayla ilgili size başvuruların giderek ne kadar arttığını görüyorsunuz, olmadığı konusunda... Hiçbir analiz yaptınız mı? Sonra, sabahleyin sunumunuzda dediniz ki: “Çok hukuk fakültesi açıldı, öğretim üyeleri yetmiyor. Hukuk yetmiyor. Düzenleme yapamıyoruz.” Bu fakülteleri siz açtınız, hâlâ arıyorsunuz. Öyle bir hâle getirdiniz ki kendi yarattığınız şeye güveni sarsıyorsunuz. Şimdi, böyle olduğunda, birçok şey düzelmüyor. Ve geldiğimiz aşamada eğitiminden atamasına kadar bir kişi adalete erişemediğinde, gözaltına alındığında, tutuklandığında, yargılandığında, haksız bir şekilde uzun süre cezaevinde kaldığında sistematik bir şekilde hak ihlallerine uğramakta.

Bugün Türkiye’de giderek cezaevi sayısını artırıyoruz. Sayın Bakan, sormak lazım: Türkiye’de niye cezaevi sayısını artırıyoruz? Bu cezaevine kimler giriyor? Daha çoğunlukla kimler var? Biz bunun hesaplamasını yapmadığımızda, cezaevi sayısını artırırsak, tekrar orada da Amerika ve Rusya’dan sonra yüksek düzeylerde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın İpekyüz, tamamlar mısınız.

Buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – ... arttıkça yine bunlar ortaya çıkacak. Ne zaman ki biz insanlar ters kelepçelendiği, hâlâ çıplak arama... Çıplak aramaya işkence bile denemez artık, bir insanın haysiyetinin altüst oluşu; buna benzer uygulamaları biz hoş görürsek, görmemezlikten gelirsek bunu sistematik bir şekilde dönüştürürüz.

Sayın Bakan, bir diğer konu Adli Tıp. Türkiye’de Adli Tıp Uzmanları Derneği var, onunla ilgili çok söylemleri var ve bir kurum var. Kurum öteden beri tartışılıyor; zamanında sayısı azdı, şimdi artırılmaya çalışılıyor. Bütün Türkiye’den herkes oraya veri gönderiyor, bütün Türkiye’deki mahkemeler son dönemde birçok şeyi Adli Tıp Kurumuna gönderiyor; yetiştiremiyor. Yani üniversitede var, üniversitelerin adli tıp bölümleri var, onlara yetki verilmiyor. Burada Adli Tıp Kurumuyla ilgili düzenli bir düzenleme yapmak lazım ve en çok da bu düzenlemeyi bağımsızlığı konusunda yapmak lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın İpekyüz, açıyorum, tamamlayın lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bir kısım adımlar atılıyor, buna yönelik de adımlar atmak lazım.

Bakın, DNA meselesi var. Az önce kuyulardaki olayı söyledim, birçok kişi çocuklarına ulaşamadığı için DNA sonucunu bekliyor ve hâlâ sonucu açıklanmamış; bir yıldır, iki yıldır bekleyen insanlar var. Bu, o insanların yüreğinde yapılabilecek en büyük tahribattır ve bunu yapmadığınız zaman birçok sorunla baş başa kalmakta, güven zedelenmekte.

Adil ve adaletli olabilmek için en makul şey: Araştırma yaparken, öğrenirken sadece cezaevi sayısını artırmamak, sadece rakamlarla uğraşmamak lazım; bir taraftan önlemek gerekirken de en büyük özelliğimizin şu olması lazım: Niçin bu insanlar bize güvenmiyor ve bu insanlar bizden ne bekliyor? Aslında insanların en çok beklentisi de çözüm.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın İpekyüz.

Sayın Ersoy, buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2020 yılı yeni bütçemizle birlikte ülkemizde artan nüfus ve talepler doğrultusunda yeni dönemde çok hızlı ve etkin, yerinde alınacak kararlarla yargı sisteminin hak ettiği yere geleceğine inanmaktayız. Ülkemizde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, ekonomik ve sosyal refahın artırılması, demokratikleşme ve iyi yönetim ilkelerinin devletimiz tarafından güçlü bir şekilde sahiplenilmesi ve

etkili bir şekilde uygulanmasıyla yargı sistemimizin daha da güçleneceğine inanıyoruz. Bu bütçemizdeki önceliğimiz, temel hak ve özgürlüklerimizin anayasal güvence altında bulunması, idarenin tüm işlem ve eylemlerinin yargı denetimine açık olması, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile kanun karşısında eşitlik ve sorumluluğun benimsenmesi olmalıdır. Bu dönemde vatandaşlarımıza etkin hak arama yollarının sağlanacağı, hukuk devleti anlayışının daha da güçleneceğinden hiç şüphemiz yoktur.

Hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde güvenliğin tüm yönleriyle ele alınarak sivil gözetim ve denetim, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve kapsayıcılık ilkeleri doğrultusunda güçlendirilmesi, temel hak ve özgürlükler ile toplumsal ve bireysel güvenlik konuları arasındaki dengenin gözetilmesi, güvenlik hizmetlerinde kalite ve etkinliğin artırılması ve suçla mücadele bilincinin geliştirilerek vatandaş katılımının sağlanması hususunu önemsemekteyiz.

Hukukumuzun üstünlüğü ve hukuk devletinin gerekleri doğrultusunda yargılamaların hızlı, adil ve etkin şekilde işlemesi, adalete erişimin kolaylaştırılması ve adalet sistemimize duyulan güvenin artırılması öncelikli hedefimizdir.

Ülkemizde yargılamayla ilgili sorunları saptayabilmek için yargı sisteminin fiziksel olanaklarını da incelemek gerektiğini düşünmekteyiz. Yargının içinde bulunduğu fiziksel olanaksızlıklar sonucunda vatandaşlarımız sıkıntı yaşamaktadır. Bunun birinci boyutu, adliyelerin içinde bulunduğu mekân ve araç gereç sıkıntılarınıdır. Tıpkı hastanelerin döner sermayeleri gibi adliyelerin de kendi gelirlerinin bir kısmından yararlanarak fiziksel eksikliklerinin giderilmesi yoluna gidilebilir diye düşünmekteyim. Bu noktada seçim bölgem olan Kayseri'deki Bünyan ilçemizin bir sıkıntısından bahsetmek istiyorum.

Bünyan Cezaevinde bin kişinin üzerinde infaz koruma memuru görev yapmaktadır ve bu konumda 480 lojman bulunmaktadır. 500'ün üzerinde memur Kayseri merkezde oturmaktadır ve özel servis araçlarıyla vardiyalı bir şekilde taşınmaktadır. Kayseri'deki zorlu kış şartlarını da göz önünde bulundurduğumuz zaman, Kayseri-Bünyan arası bahsettiğimiz -ki bu mesafe 35 kilometre- bu mesafeyi de göz önünde bulundurduğumuz zaman memurlarımızın şartları zorlaşmakta ve can güvenlikleri tehlikeye atılmaktadır. Bununla birlikte açık cezaevi bölümü yetersiz kalmaktadır. 10 kişilik koşullarda maalesef 15-16 mahkûm kalmaktadır. Bu konuda Bakanlığımızın çalışmalarına da ihtiyaç duymaktayız.

Sayın Bakanım, bunun yanında bir konuya daha açıklık getirmek istiyorum. Geçen gün İçişleri Bakanlığımızın bütçe görüşmelerinde de burada anlattım. Bir daha altını çizmek adına ve tüm konuşmacıların konuştuklarına da bir nevi cevap niteliğinde belli bir konunun altını çizmek istiyorum. Sayın Bakanım, siz de çok iyi biliyorsunuz ki 6-8 Ekim olaylarını tekrar hatırlayacak olursak... Bu 6-8 Ekim olaylarında toplamda 36 ilde olayların meydana geldiği, 2 polis memurunun şehit edildiği, olaylarda 53 sivil vatandaşımızın öldüğü, 331 polis memuru, 438 sivil vatandaş olmak üzere toplamda 769 kişinin yaralandığı, çatışmalarda 5 örgüt mensubunun ölü, 3 örgüt mensubunun ise yaralı olarak ele geçirildiği, toplamda 4.291 şüphelinin gözaltına alındığı, bunlardan 1.105 şüphelinin tutuklandığı, Türkiye genelinde 2.389 olayın meydana geldiği, bu olaylara 121.899 göstericinin katıldığı, olaylarda 737 polis aracı ve 1.144 sivil ve diğer kurum araçları olmak üzere toplamda 1.881 aracın zarar gördüğü, 27'si kaymakamlık binasına, 73'ü siyasi parti binalarına, 12'si belediye binalarına, 2.111'i ise diğer binalara olmak üzere toplamda 2.558 binaya saldırıda bulunulduğu tespit edilmiştir. Bu kadar hadise varken, bunlar devletimizin resmî kayıtları iken elbette bizim bölücü olarak nitelendirdiğimiz Selahattin Demirtaş'ın elini kolunu sallayarak bu memlekette gezmesi zaten doğru olmaz, devletimiz gereğini yapmıştır. Buradan algı yapmaya çalışanlara, diyoruz ki: Bu algıyı yapmayın, bu memlekette herkes kimin ne olduğu çok iyi biliyor. Ama ısrarla nerelere mesaj veriyorlar bilmiyorum. Kameraların önünde durup da bu mesajları verdiklerinde, sanki hiç suçları yokmuş gibi ya da vicdanen çok rahatlanmış gibi bunları yaptıklarında büyük Türk milleti bunları kabul etmiyor. Bizim de buradan çok rahatsız

olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Onlar nasıl ki rahatsız olduklarını ifade ediyorlar, biz de bu rahatsızlığımızı dile getirmek istiyoruz çünkü devletimiz kim suçlu ise mutlaka gereğini yapabilecek bir devlettir. Devletimiz her zaman 18 yaşındadır, devletimiz her zaman konulara vâkıftır, biz devletimizin adalet sistemine çok da güveniyoruz.

Sayın İstanbul Milletimiz Feti Yıldız bir konuşmasında adaleti şu şekilde tarif ediyor, biz buna inanıyoruz: “Adalet, tevhit inancının yer yüzündeki tecellisidir.” Adaletin en derin tarifi de budur, biz buna inanıyoruz. Yani biz dolayısıyla bazı algı yapmaya çalışanları da burada oturuyoruz, dinliyoruz ve görüyoruz ama inanın, büyük Türk milleti de, bizi takip eden insanlar da, vatandaşlarımız da her şeyin farkında. Bizim sizden tek isteğimiz şudur: Sadece burada birçok hatip, konuşmacı, büyüklerimiz size söylediler. Daha hızlı ve etkin bir şekilde adaleti tesis edelim, onun dışında bizim adalete güvenimiz tamdır diyorum.

2020 bütçemizin devletimize, milletimize ve Bakanlığımıza hayırlara vesile olmasını Cenab'ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Ünver.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan sunumunda genelde özel hukuka ve yargının işleyişine dair birtakım iyileştirmelerden bahsetti. Evet, bunlar yargının hızını artırmaya, vatandaşın yargıdan beklentilerine karşılamaya yönelik adımlar. Bir kısmının başarılı olduğu da söylenebilir ama ülkemizde hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü algısı ile ceza hukuku uygulamasında ve ceza yargılamalarında büyük problem var. Bu konuda çözümü amaçlamayan hiçbir yenilik reform değildir ve ne yaparsanız yapın kişileri adaletin işlediğine inandıramazsınız.

Sayın milletvekillerimizin çoğu bu konuda bir şeyler söyledi, mesela ben de buna bir ekleme yaparak şöyle demek istiyorum: FETÖ yargısının bir geleneği vardı. “Önce iddiada bulun, sonra yandaş medya eliyle itibarsızlaştır, dosyadaki delil durumunu yok say ya da düzmece delillerin dosyaya girmesini sağla, sonra hukuku yok say, tutukla, dava aç, adalet duygusunu incitecek cezalara çarptır.” aşamasından geçtikten sonra dosyaları neticelendiriyorlardı. Şimdi muhalif kesimlere ne yapıyor; özellikle muhalif siyasi yazar, çizer, tanınmış kişilere bundan farklı mı? O zaman bu yapılanlar neyin reformu?

Vatandaştan korktuğunuz için adını Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi koyduğunuz tek adam anayasasının ardından Cumhurbaşkanının siyasi parti üyesi olmasının da önü açılınca âdeta kıyamete giden bir alametle yol alıyoruz. Dünyada bir örneği dahi olmayan bu uydurulmuş sisteme göre AK PARTİ Genel Başkanına Cumhurbaşkanının hoşuna gitmeyecek bir şey söyleyince pat TCK'nin 299'uncu maddesine göre Cumhurbaşkanına hakaret suçundan soruşturma ve dava açılıyor. Tarifim biraz kafa karıştırıcı oldu herhâlde, tekrar etmek isterim: AK PARTİ Genel Başkanına Cumhurbaşkanının hoşuna gitmeyecek bir şey söyleyince pat Türk Ceza Kanunu'nun 299'uncu maddesine göre Cumhurbaşkanına hakaret suçundan dava açılıyor. Günümüzdeki en yaygın siyasi suç bu ama başka siyasilere ne söylerseniz kolay kolay hatta hiç suç olmuyor. Mesela Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nu karşı girişilen linç teşebbüsü suç olmuyor. Eğer suç olsaydı yedi ay geçmesine rağmen bir dava açılabilirdi herhâlde. Bırakın bunun suç olmasını ve gereğinin yapılmasını, maalesef bazen özendirildiği bile söylenebilir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Özendiriliyor” kelimesi biraz ağır oldu.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – “Yargıyı hızlandırıyoruz.” dediniz ya, evet, yargınız çok hızlı; Kılıçdaroğlu’na girilen linç girişimi hakkında yedi aydır dava açılmıyor!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Ünver, lütfen tamamlar mısınız.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Tamamlıyorum.

Ama Cumhurbaşkanına karşı internette hakaret suçunun zanlısı birkaç saat içinde evinden alınabiliyor. Evet, yargınız çok hızlı ama kimin için?

Günümüzün bir diğer yaygın suçu, genellikle muhalif duruşlu siyasetçi, gazeteci yazar çizerin muhatap olduğu bir suç; üyesi olmadan terör örgütünün propagandasını yapmak veya yardım etmek. Sözcü, Cumhuriyet yazarları, çok sayıda muhalif kişi bu suçlamaya muhatap oluyor. Mesela bu suç AKP’li siyasilerin veya yandaş gazetecilerin geçmişteki birtakım açıklamaları dikkate alınsa ne olur? Yani buradan da birçok suç çıkabilir. Böyle yapın demiyorum ama AK PARTİ’lilere yapmadığımızı, AK PARTİ’li siyasilere yapmadığınızı diğer siyasilere de lütfen yapmayın.

Yürütme kendisi söz konusu olunca yargı yoluyla denetlenmesini yargıyı ayak bağı olarak gördüğü için istememekte. Muhalifler söz konusu olunca ise yargıyı bir sopa olarak kullanarak yargıyla sindirme yoluna gitmektedir.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim Sayın Ünver.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, yüksek yargımızın değerli temsilcileri, kıymetli bürokratlar, sayın basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2017 yılında milletimizin kabul ettiği Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi kabul edilmiş, hukuk ve yargı sistemiyle ilgili anayasal bazı düzenlemeler ve iyileştirmeler yapılmıştır. Bu değişikliklerle daha demokratik ve adil, tarafsız ve bağımsız bir yargı düzeninin ortaya çıkması amaçlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi uygulamaya geçeli daha bir yıl, dört ay olmuş. Diyorlar ki: “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi tutmadı.” Diyorlar ki: “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi hem hukuku hem demokrasiyi hem de ekonomiyi çöktü.” Hatta Erol Hoca adaletsizliği Jön Türklere kadar götürdü, getirdi faturayı Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine çıkarttı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine itibar suikastı yaparak sonuç alabileceklerini sananlar büyük bir yanılı içindedir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün çizdiği yol haritasına ve tarihi gerçeklere uygun olup Türk milleti Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde geleceğini bulmuştur.

Anayasa Mahkemesi ve HSK üyelerinin tek başına Cumhurbaşkanı tarafından belirlendiği gibi bir algı operasyonu çekiliyor. Bakalım Anayasa değişikliğine. Anayasa Mahkemesi üye sayısı 17’den 15’e düşürülerek Cumhurbaşkanının askerî yüksek mahkeme üyeleri arasından seçtiği 2 üyelik kaldırılmıştır. İyi olmadı mı? Asker kökenli üyelerin çıkarılması Anayasa Mahkemesinin sivilleşmesi yönünde demokratik bir adımdır. Anayasa Mahkemesiyle ilgili başka da bir değişiklik söz konusu değildir. Cumhurbaşkanı, 14 iken 12 üye belirler hâle gelmiştir. Daha önceden olduğu gibi, bu üyeler YÖK, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay genel kurullarından seçilen 3’er kişi arasından Sayın Cumhurbaşkanı tarafından seçilmektedir. Ayrıca üyelerin görev süresi on iki yıl olduğundan Cumhurbaşkanıınca seçilen 12 üyenin tümünün aynı anda aynı Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesi de söz konusu değildir.

HSK'ya bakalım. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu "Hâkimler ve Savcılar Kurulu" adıyla yeniden yapılandırılarak üye sayısı 22 asıl, 12 yedek üyeden 13 üyeye düşürülmüş ve Türkiye Büyük Millet Meclisine ilk kez ve HSK'nın çoğunluğunu oluşturan 7 üyeyi belirleme yetkisi verilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi güçlendirilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üye seçiminde de nitelikli çoğunluk aranmaktadır. Hepiniz biliyorsunuz, birinci turda üçte 2 yani 400 milletvekili; ikinci turda beşte 3 yani 360 milletvekilinin çoğunluğunu arıyor. Eğer her iki turda da bulunamazsa üçüncü turda en çok oy alan 2 aday arasından ad çekme usulü uygulanıyor yani bundan daha demokratik bir şekilde nasıl üye seçimi yapılabilir Türkiye Büyük Millet Meclisinde?

Bu düzenlemeyle, yargıda kutuplaşmaya ve illegal oluşumların sızmasına zemin hazırlayan yapının ortadan kaldırılması da amaçlanmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerini tek başına aynı Cumhurbaşkanının belirlediği iddiaları doğru değildir, hiçbir dayanağı da yoktur, tamamen algı operasyonudur.

Diğer taraftan, yargıda birlik amacıyla sivil-asker ayrımı kaldırılmış, askerî mahkemeler disiplin mahkemeleri hariç kapatılmıştır. Askerî mahkemeler sadece savaş hâlinde kurulabilecektir. Bu da yerinde bir düzenleme.

Yine, yargı denetimine tabi olmayan Cumhurbaşkanının her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine tabi hâle getirilmiştir. E, bu yanlış mı yapıldı değerli arkadaşlar? Daha önce yargı denetimi yoktu Cumhurbaşkanının, yeni düzenlemeyle her türlü eylem ve işlemleri yargı denetimine tabi hâle geldi. Cumhurbaşkanına cezai sorumluluk yüklenmiştir. Bu amaçla getirilen suçlandırma mekanizması yeni sistemin güçlü bir denetim aracı olarak yerini almıştır. Yüce Divan yargılama sürecinin da en geç altı ay içinde tamamlanması şartı getirilmiştir. Kim ne derse desin demokrasi düne nazaran daha iyi seviyededir. Kaldı ki bu olumlu süreç gittikçe de güçlenecektir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin uygulama safhasında adalet ve hukuk alanında önemli bir reformun hazırlanmış ve uygulamaya geçiriliyor olması memnuniyet vericidir. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde güven veren ve erişilebilir bir adalet vizyonu amacı çok değerlidir. Sağlam teminatlarla bağlanmış bir yargı bağımsızlığı demokratik rejim için hayati önemdedir. İnsan odaklı hizmet, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının geliştirilmesi, hukuk güvenliğinin güçlendirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi ve yargıya güvenin artırılması kapsamında belirlenen ilkeler yargı reformu paketinin içeriğinde yer almaktadır. Hak ve özgürlükler ile adalet sisteminin işleyişi arasındaki sağlıklı ve dengeli irtibat ve illiyet bağı aynı zamanda toplumsal huzur ve iç barış ortamı için vazgeçilmez önemdedir. Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde bunun iyi niyet ve samimiyetle gözetilmiş olması büyük bir gelişmedir. Hak arama yollarının açık olması, etkin, objektif, verimli çalışan bir hukuk ve adalet sistemiyle inşallah mümkün olacaktır. Yargı Reformu Strateji Belgesi kararlılıkla icra edilmeli, hukukun temel ilkelerinden ve adaletin ruhundan hiçbir şart altında taviz verilmemelidir.

Sayın Bakanım, Türkiye yaklaşık üç buçuk yıldır FETÖ'yle, kalıntılarıyla ve kripto damarıyla, hukuki, siyasi, güvenlik ve diplomatik vasıtalarla mücadele etmektedir. Bu mücadele aynı zamanda bir beka ve onur meselesidir. Türk Silahlı Kuvvetleri, emniyet, bürokrasi, iş dünyası, eğitim, sivil toplum, yargı ve medyadaki FETÖ'cülerin tamamıyla sökülüp atılması hususunda tereddütsüz ve kararlılık ihtiva eden bir mücadelenin varlığı tarihî önem ve sorumluluktur. Bu kapsamda, saygı duyulacak ve takdir edilecek sonuçlara da ulaşılmıştır.

Diğer taraftan, FETÖ'nün siyasi uzantıları konusunda henüz mesafe alınmaması da ister istemez kafalarda soru işaretlerine neden olmaktadır. FETÖ'yle irtibat ve iltisakı bilinmesine rağmen, arkası olan, destekçileri bulunan, bürokratik ve siyasi imtiyazlarla zirha büründürülen kişilerle ilgili hukuki

süreçlerin tavsaması ciddi bir sorun olarak karşımızdadır. Türkiye FETÖ musibetinin üstesinden mutlaka gelmek zorundadır. Ne var ki bazı FETÖ davalarıyla ilgili kamuoyuna açıklanan kararlar millî vicdanı oldukça rahatsız etmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi yargı kararlarına pek tabii saygı duymaktadır, ancak yargı kararlarının millet vicdanıyla çelişmemesini de mecburi addetmektedir.

FETÖ'yle mücadele, ağırdan alınmasına ve aksamasına müsaade edilmeden, hukuk sınırları içinde, son FETÖ'cü hesap verinceye kadar devam ettirilmelidir. Kimin suçlu kimin suçsuz olduğu objektif delillerle ortaya koyulmalı, mağduriyet üzerinden 15 Temmuz'un sorgulanmasına kapı aralanmamalıdır. Unutulmamalıdır ki, insanlık ve inanç düşmanlarına acımak günaha ortak olmak, zulme rıza göstermektir. Bu konuda hukuk ve yargı kurumlarının daha titiz davranmaları ve uyanık hareket etmeleri zorunluluk ve adalete saygının gereğidir.

Son olarak; haklarında adli soruşturma yürütülen siyasilere ilgili görüşlerimi paylaşacağım. Görevi, unvanı, siyasi pozisyonu, makamı ve konumu ne olursa olsun hiç kimse suç işleme özgürlüğüne, suçluyu övme hakkına sahip değildir. Kanunların açıkça suç saydığı bir fiili kasten ve taammüden işleyen kim olursa olsun bunun sonuçlarına katlanmak zorundadır. Şayet bir belediye başkanı silahlı terör örgütüne üye oluyorsa, terör örgütü propagandası yapıyorsa, suç ve suçluyu övmek için işgal ettiği makamı silah ve cephanelik gibi kullanıyorsa dünyada hiçbir devlet buna seyirci kalamaz. Sandık, seçim, demokrasi, suç ve suçluların sığınağı ve barınağı görülemez, demokrasi terörün saklandığı kılıf olamaz. Devletin kaynaklarını, milletin kazanımlarını teröristlere peşkeş çekenler hak ettiği cezaya çarptırılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun tamamlayın Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bitirdim Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bakanlığınız bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum, başarılı çalışmalar diliyorum, sağ olun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Seçim sabahı kayyum atanıyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanımızın şahsında hepimize saygı sunuyorum.

Şimdi, burada, hemen her konuşmamda neredeyse altını çizdiğim bir husus oldu. Eğer hüküm cümlesi kurup arka planını da dolduramazsanız sözünüzün bir anlamı kalmıyor, karşı tarafta bir aksülamel, bir yansıma oluşturuyor dedim.

31 Mart...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aksülamel ne demek?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Öğreneceksin Garocuğum, sen o işte istidadı çok geniş bir adamsın.

Şimdi efendim, 31 Martta seçim olmuş. Herkes bilir burada, siyasete en uzak insan bile bilir... 31 Martta seçim oluyor, 1 Nisanda kayyum atanıyor(!) Ya, Allah'tan korkar insan ya! Bir defa, bunun, mazbatasına alması...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, bak! Mahkeme dosyasından çıkartıyoruz!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hikâye onlar. Onların hakikat... O gün İçişleri Bakanımız anlattı bunu. Ya, boş versene sen! Getir bakayım, neymiş o? Getir göreyim, göreyim ben.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Al, al.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakacağım ona ağabey, neymiş o?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir, böyle bir usul yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Buyur. Görevden alma...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bırak ya, hiç...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bülent Ağabey, şuna bir bakın, sonra konuşalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Al getir ya; al getir, bakalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hiç böyle bir şey yok ya, hiç alakası yok. Ya, bir defa, arkadaşlar, bakın, ben size bir şey söyleyeyim: Bir belediye başkanının seçilebilmesi için... 31 Martta seçim bitti...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İbrahim Hoca'ya verseydiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, Başkanım... Ya burada hukukçular var arkadaşlar, ayıptır ya! Bizim aklımızla alay mı ediyorsunuz siz? Burada insanlar eğitim görmüş, böyle bir şey olur mu?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İbrahim Hoca'ya verseydiniz, hukukçu kendisi.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Bir dinleyelim arkadaşlar, dinleyelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – 31 Martta...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) - Yazı var burada ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - İşte, burada Sayın Tanrıkulu. 31 Mart... Seçim bitmiş, ertesi gün görevden alınmış; böyle bir şey olabilir mi? Arkadaşlar, bir defa, bunun, belediye başkanı olabilmesi için mazbatasını alması lazım, vazifesine başlaması lazım. Yok böyle bir şey ya! (Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, Sayın Aydemir'i dinleyelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - İşte, bunu yaptıkları için sözlerinin hükmü olmuyor; hakikat değil çünkü bunlar ya, böyle olmaz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Yazı var, yazı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum)- Ya, bırakın yazıyı! Onlar naylon yazılar, öyle bir şey yok; olamaz, imkânı yok ya! Böyle bir şey olur mu ya? O gün İçişleri Bakanımız burada söyledi ya. Öyle olmaz. Yani, en azından şuradaki heyete, size saygısı olması lazım ya. Böyle bir şey olur mu ya?

Arkadaşlar...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Aydemir, bakın, Anayasa kitabı diyor ki: “Suçluluğu hukuken sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılamaz.”

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın İpekyüz, lütfen... Arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, kavramları, mefhumları, konseptleri en çok aforizmayla izah edilen “adalet” kavramı olmuş Değerli Başkanım; bugüne kadar en çok “adalet” üzerine aforizma üretilmiş. Bugün de en son, Sayın Bakanımız kendine has, özel bir aforizmayla -çok da hoşuma gitti- “Yargının ideolojisi adalettir.” dedi. Bu bakış açısıyla vazife yapan insandan, efendim, hatalı kararlar sâdir olmaz kolay kolay; “kolay kolay”ı ardından söylüyorum.

Bakın, bizim, adalete bakış açımızı, zihin haritamızı şekillendiren yüksek bir sima kayıtlara geçmiş, çok özel bir sima arkadaşlar. Buradaki herkes Yusuf Has Hacıp'i bilir, aynen şöyle söylüyor: "Memleket tutmak için çok asker ve ordu lazımdır; askerini beslemek için de çok mal ve servete ihtiyaç vardır; bu malı elde etmek için halkın zengin olması gerekir; halkın zengin olması için de doğru kanunlar konulmalıdır. Bunlardan biri ihmal edilirse dördü de kalır, dördü birden ihmal edilirse beylik çözülmeye yüz tutar." Şimdi, bizim yol haritamızı oluşturan, bize ışık tutan, pusulamız mahiyetindeki isim bunu kayda geçiyor ve biz de onlara göre siyasetimizi şekillendiriyoruz, politikalarımızı geliştiriyoruz. İşte, efendim, bu yüzdendir ki yıllara sâri, yüzyıllara sâri milletimiz için çok özel tespitler yapılmış. Biz adalet arayan değil, adalete dağıtan bir millet olmuşuz bugüne kadar elhamdülillah. Bugün de o damar çok daha geniş, çok daha berrak bir şekilde devam ediyor; devam ettirenlere minnettârız, teşekkür ediyoruz. Efendim, sulandırmayla, birtakım münferit gelişmelerle ya da yaşanmışlıklarla burada adaleti yokmuş gibi göstermek ancak bulunduğunuz zeminde bir yansıma bulur, yoksa millet nezdinde böyle bir şey yok.

Tam bunu söylemişken, ben özellikle bir şey söyleyeceğim arkadaşlar: Bu endeksler, güven endeksi filan zaman zaman ifade ediliyor "Adaletle güven şöyle oldu, böyle oldu." diye. Biraz önce epeyce aşağılarda bir rakamdan bahsedildi. Oysa ben de size adalete güvenin test edildiği, açığa çıktığı, aşikâr olduğu bir çalışmayı söyleyeyim: Mesela DABKON (Doğu Anadolu Basın Konseyi) bir çalışma yapmış, yüzde 70'lerin üzerine çıkmış. Buyurun bakalım. Sizden gelince biz sükût edeceğiz ya(!) Şimdi, arkadaşlar, bakın, çok net bir şey söyleyeyim ben size...

CAVİT ARI (Antalya) – Ben de sana bir belge göstereyim.

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Sayın Arı...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, bakın...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O zaman yargı reformu niye yapıyorsunuz? O zaman neden yargı reformu yapıyorsunuz?

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Yargıtay Başkanı yalan mı söylüyor?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İşte, burada bir tahammülsüzlük, bakın...

CAVİT ARI (Antalya) – Cumhurbaşkanı Yardımcısının sorumuza verdiği resmî cevaptır.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Arı...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Arı, biz burada daha konuşmaya başlamadan o ayağa kalkıyordu. Niye buraya kadar geldiniz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Sayın Aydemir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, ya, bakın arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Belge getirdim. O belge gösterdi, ben de belge gösterdim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Size cevap verdiğinde hop oturup hop kalkıyordunuz orada.

CAVİT ARI (Antalya) – Resmî belge verdim, resmî belge.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay da söyledi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, Değerli Bakanım, şu heyetin sabır taşı, sabır abidesi bir isim var, Uğur Aydemir; onu bile bunlar çileden çıkarıyorlar ha, samimi söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kendisi bile gülüyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, diyor ki: “Bizim mahkemelerde günümüz geçiyor.” Eyvallah. Hiç Sincan’a gittiniz mi siz? Hiç orada FETÖ davalarını takip ettiniz mi, hiç?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Zannetmem.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nereden biliyorsun ya?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir defa bile gitseniz, bir defa gitseniz... Ben orada denk geldim, kimin davalarını takip ettiğinizi gördüm. Biz de gidiyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Şikâyetçiyiz o davalardan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Demirtaş...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hangi davaları takip ediyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hepsini takip ediyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir defa bile girmediniz. Biz hep oradayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nereden biliyorsun ya girmediyimi? Allah Allah!

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 15 Temmuzda buradaydık, tepemize bombalar yağdı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, karşılıklı konuşmayalım Sayın Demirtaş, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Oradaki şehit ailelerine gideceksiniz, oradaki gazilere yöneleceksiniz ve oradaki aymaz tavırları müşahede edeceksiniz, ona göre burada hüküm cümlesi kuracaksınız.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Peki, siz hiç Selahattin Demirtaş’ın duruşmasına geldiniz mi? Size soralım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz adaleti en muhkem, en sağlam, en kavi şekilde gerçekleştirmenin peşindeyiz çünkü bizim Efendiler Efendisi dediğimiz, bizim hakikaten ışığımız, yolumuzu aydınlatan sima diyor ki: “Bir saatlik adalet yetmiş yıllık ibadetten daha evladır.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gel Selahattin Demirtaş’ın duruşmasına.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Selahattin Demirtaş, işte, söyledi arkadaşlarım ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geldin mi? Geldin mi?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Terörü teşvik edecek, onlarca insanın kanına kastedecek... Böyle bir şey yok ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geldin mi duruşmasına?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bana laf atıyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yok, yok, size laf atmıyor Sayın Paylan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, bir ezber var, bir ezber, her seferinde bu söyleniyor. Yargı mensupları ceketinin önünü kapatmış.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Ceket değil, cübbe, cübbe.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, biz töreli bir milletiz, biz efendi bir milletiz, biz büyük küçük biliriz, biz edeple hareket ederiz. Siz eğer buradan uzaksanız çok yazık. Böyle bir şey olur mu? Bir devlet büyüğünün yanında ön kapatmamak terbiyesizliktir. Böyle bir şey olur mu? Ayıptır.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – O şahsi mesele değil. Millet adına görev yapıyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Millet adına, o da millet adına... Bakın, milletin zirveye, doruğa taşıdığı bir isim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şahsi davranamazsın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Sındır, lütfen...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şahsi davranamazsın. Şahsi olamazsın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, böyle bir şey olmaz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizi yürütmeye karşı kim koruyacak?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Paylan...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Bakanım, bu arkadaşlara katılıyor musunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sakin olun, sakin olun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, biraz önce Necdet Hocam bir yaşanmışlıktan bahsetti Sevgili Bakanım. Dedi ki, efendim, hangi vilayetti unuttum onu ama “İnsanlar evlatlarının kemiklerini şeyde aramak istedi de mâni olundu.” filan, 90’lı yıllarda. Bunları biz berhava ettik, yok ettik ama bir de mefhumumuhalifinden hele bir bakalım. Ben burada her bakanlık bütçesinde altını çizdim, vurguladım. Yahu, arkadaşlar, bizim anamız, anamız, bizim insanlarımız, yüreğim yanıyor bunu söylerken Sevgili Tanrıkulu, Diyarbakır’da o HDP’nin önünde oturan analardan bahsediyorum; onlar evlatlarını istiyorlar ve evlatları için şunu söylüyor onlar, diyorlar ki: “Sizde arkadaş... Siz götürdünüz.”

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Benim sahip çıktığım kadar çıksaydın bunlar olmazdı.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Birlikte sahip çıkalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, adaletse oraya yönelin, önce oraya gidin, o anaların feryadını dindirir. Böyle bir şey olmaz yoksa sizin sözünüz ancak kulağa çarpar döner geri, hükmü yok.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Gelin, bütün anaları dinleyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Beraber Cumartesi Annelerine gidelim, sonra oraya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Burada insanlar hep söylediler size. Allah aşkınıza bir kendinize dönün bakın. En azından şunu yapın arkadaşlar: Şu FETÖ davalarında biraz diğerkâm olun, siz şehit ailelerinin yerine kendinizi lütfen koyun. El insaf, 250 küsur insanı katletti bu imansızlar. 2 bin küsur insanımızın yaralanmasına, gazi olmasına sebep oldu. Şu bomba, şurada arkadaşlar, bombalama... Hepimiz o bombalara muhatap olduk. Öyleyse neyi aklıyoruz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – 209 milyon lira nerede o zaman, ilk önce onu getir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şunu demiyorum ben: Elbette ki masumsa, mazlumsa... Demin söyledim arkadaş, bir saatlik adaletle yetmiş yıllık ibadeti feda ediyoruz biz, Efendiler Efendisi bize böylesine tembihatta bulunuyor. Öyleyse biz zaten masumsa onu ayıklayacağız, onun için mekanizmalar oluşturmuşuz elhamdülillah. Oradan bakınca göremiyor olabilirsiniz, ara ara, bu mevzuların bizimle samimi bir biçimde gelin, sohbetini yapalım, emin olun sizi aydınlatırız yani tenvir etmek bizim vazifemiz arkadaşlar. Şuradaki arkadaşlarımız, ara ara görüşüyoruz biz. Mesela Cumhuriyet’in diğer cenahı Milliyetçi Hareket Partililer de öyle. Birlikte oturup konuştuğumuzda mutlaka ama mutlaka, arkadaş... Az önce söylendi, Sevgili Başkanım söyledi: Geciken adalet, adalet değildir. Eyvallah, başımızın üstüne alacağız bu sözü, onun için yapılması gereken neyse bunu yapacağız.

Efendim, insanların evlatları polis nezaretinde alınıyor. O çocukların haletiruhiyesini düşünsenize. Bir ömür ne yaşayacak o çocuk? Bu olmamalı diyoruz, olmamalı arkadaş. Buna dönük tedbir alınması lazım. Ben demiyor muyum bunu? İşte, AK PARTİ'liyim ben. Biz de bundan muzdaripiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Buna dönük reformlar ve çalışmalar yapıyor. Öyleyse olması gereken şu arkadaşlar: Birbirimizi besleyelim ama hakiki kodlarla besleyelim. Böyle suni, uyduruk... Koymuşsunuz o resimleri. Arkadaş, o resimlere ben bakıyorum. Hangisi masum, hangisi masum ya?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Seçilmişlerden bahsediyorsun ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Nasıl “suçlu” diyebiliyorsun ya!

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – İdari yargı, öğrenmen lazım bunları ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bütün bir millet onlara buğzediyor. Böyle bir şey olmaz.

Sen hiç Yasin Börü'nün davasına gittin mi Garo Bey? Gel beraber bir gidelim. Böyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Eyvallah, gidelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Gidelim, gidelim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, mahkeme bitti.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen... Lütfen sakin...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, Selahattin Demirtaş onun katilidir. Böyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sensin onun katili! Sensin onun katili! Sensin onun katili!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, sus bir dakika ya! Sayın Paylan, sus bir dakika!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sen sus ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar... Sayın Paylan, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, şu söyleniyor...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siziniz iktidar, sizin sorumluluğunuzda avukatlar!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan... Sayın Paylan, sakin olun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 6 Ekimde biz protesto çağrısı yaptık. Erdoğan 7 Ekimde “Kobani düştü düşecek.” dedi, ondan sonra olaylar başladı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan... Lütfen, Sayın Paylan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, konuşma süresi senden gitti.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, Değerli Başkanım, görüyor musunuz nasıl tahammülsüzler, ben hep sükût ettim değil mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne oldu, ne oldu Sayın Paylan?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Kesin mahkeme kararı olmadan kişiyi nasıl suçlarsınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sen “katil” diyorsun. Mahkeme hüküm mü kurmuş? Mahkeme hüküm mü kurmuş?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aynen öyle. Arkadaş, onun elinde kan var kan! Onlarca insanın elinde kan var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizin elinizde kan var! Sizin elinizde kan var! Sizsiniz iktidar.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen... Sayın Paylan...

Sayın Aydemir... Sayın Paylan, sakin olun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Anayasa’yı ihlal ediyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, sözünü geri alsın ya! “Katil” diyor ya! Sensin katil! Sizsiniz katil!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Paylan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz bize “katil” diyemezsiniz!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Beştaş...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaş ben Yasin Börü’nün davasını takip etmişim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – “Katil” sizsiniz!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizsiniz!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – “Katil” diyemezsiniz!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yasin Börü’nün kanı onun ellerinde. Bu kadar net, onun ellerinde.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sözünüzü geri alın!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Almıyor.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Erdoğan “Kobani düştü düşecek.” dedi, ondan sonra olaylar başladı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Katiller sizsiniz siz! Siz bize “katil” diyemezsiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onu bağırarak bana öğretemezsin.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, arkadaşlar lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle bir usul yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne hakkı var “katil” demeye?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Konuşamadı daha ya! Konuşacaklarını konuşamadı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Mahkeme hüküm mü kurmuş?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Aydemir... Sayın Paylan...

Sayın Aydemir, lütfen tamamlayın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Mahkeme hüküm mü kurmuş? Hayret bir şey ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, Sayın Paylan...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – “Katil” diyemezsiniz ya! “Katil” diyemezsiniz ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar ya, lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Daha davası açılmamış, neden bahsediyorsun? Daha dava yok ortada ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hem gülüyorlar hem “katil” diyorlar. Lay lay lom bir iş!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Aydemir, lütfen tamamlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Beş yıl geçmiş dava mava yok ancak laf var.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan... Sayın Paylan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Eli kanlılara “katil” diyor, size “katil” demiyor zaten ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Beş yıl geçmiş ne iddianame var ne dava var, beş yıl geçmiş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne bağırıyorsunuz ya? Bizi mi korkutacaksınız ya? Bağırmanın ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Nasıl “katil” dersin? “Katil” diyemezsin ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Katil” sensin!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan... Bak, Sayın Paylan...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hayır, sana “katil” mi dedi Sayın Paylan? Sana “katil” demedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye ya...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Öyle dedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Size demiyor ya, size demedi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Katilsiniz” dedi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sana “katil” demedi, eli kanlılara dedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sana demedi ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Dedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eli kanlı, ellerinde kan var.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne demek “Siz katilsiniz!” ya?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar... Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye ya, bir saniye...

Sayın Paylan, sakın olun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Geri alsın sözünü.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz bir açıklık getirin. Lütfen nedir? “Katil” dediniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim ben şunu söylüyorum: Sebep olan fail gibidir, bizim inancımız bunu söylüyor.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Azmettirici bunlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eğer azmettirmişse tıpkı o failer gibi bizim zihnimizde yer alır. Bu kadar net.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – “Ettirmişse” diyor ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Azmettiren Erdoğan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ya olur mu öyle şey?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yazıklar olsun sana be! Yazıklar olsun sana ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen... Lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 7 Ekimde “Kobani düştü düşecek.” dedi, ondan sonra başladı her şey.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, böyle bir üslup yok. Hepimizin Cumhurbaşkanı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 7 Ekimde “Kobani düştü düşecek.” dedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, ne yaparsanız yapın hiç...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Böyle bir üslup yok, lütfen...

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Azmettirici bunlar Başkanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Valla herhâlde siz kendinizi biliyorsunuz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bölücü, bölücü, bölücü Selahattin Demirtaş.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar bütün dünya biliyor, bütün yediği herzeleri dünya biliyor ve Allah’ın izniyle belasını bulacak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – AİHM beraat verdi, AİHM tahliye verdi neden bahsediyorsun?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu milletin, Kürt kardeşlerimizin kanına girmiş adamlar belalarını bulacak.

Kürtlere zulmeden imansızlar... O gün “imansız” kavramını kullandım Biri demiş ki: “Bize imansız dedi.” Arkadaş, ben PKK’lılara, bölücülere, vatan hainlerine “imansız” diyorum, “kitapsız” diyorum arkadaş. Aynen bunu söylüyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Aynen öyle.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, aynen öyle.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen bu kabın içine kendini koyuyorsan beni ilgilendirmez.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ya, siz bizim arkadaşlarımızı göstererek “katil” diyemezsiniz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayın Sayın Aydemir, son sözlerinizi alalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, şimdi Değerli Başkanım, bir temcit var, ne o? Efendim, “Allah’ın lütfü” demiş Sayın Cumhurbaşkanımız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayalım efendim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz şunu biliyoruz: Bu millet dualı bir millet, elhamdülillah, her zaman söyledim. Cenab-ı Hak inayetiyle, nusretiyle kuşatmıştır bu milleti. Onun içindir ki öyle badirelerden atladık ki o nusretle, o inayetle oldu. Eğer şu devlete tasallut etmiş, devletin kılcal damarlarına kadar sirayet etmiş vicdansızlar, imansızlar berhava edildiyse Allah’ın lütfuyla yapıldı bunlar; bu anlamı söylüyor Sayın Cumhurbaşkanımız. Bunu bile çarpıtacak kadar düşük düşünüyorsunuz arkadaşlar. El insaf! Aynen bunu söylüyor Cumhurbaşkanımız.

Şimdi, Güzel Bakanım, Değerli Bakanım, sizinle, kadronuzla iftihar ediyoruz, çalışmalarınızı bütün millet takdir ediyor. Bakın, dün Erzurum’da 5 tane köyü gezdim -samimi söylüyorum, bütün bakanlıklar için bu böyle- size münhasıran, İçişleri Bakanımıza hususen, Millî Savunma Bakanımıza ve tabii Cumhurbaşkanımıza -zirvelerde elhamdülillah- herkesin hürmeti, saygısı ve yaptıklarımıza müthiş teşekkürü var, ben de onların temsilcisi olarak burada ifade ediyorum.

Bir şey daha söyleyeceğim Sevgili Başkanım, bu çok mühim. Az önce bir şey söylendi: “Efendim, bizim belediye başkanlarımızı alıyorlar.” Ya, arkadaş, ben Erzurum’da 2 tane ilçe söyleyeceğim. Bakın Meral Hanım, 2 tane ilçe söylüyorum, siz biliyorsunuz, tanıyoruz. 2 ilçe ismi veriyorum: Bir, Karaçoban; iki, Karayazı. Buyurun, oturun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Niye oturayım?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Çünkü aydınlatma dedim ya, aydınlatma çok mühim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Belediye seçimlerinde Karaçoban ve Karayazı ilçelerimize, bu iki ilçemize İsmail Hocam, terörden yedi yıl altı ay mahkûm olmuş, dosyaları Yargıtaya gitmiş 2 ismi aday yapmışlar. Niye? Biliyorlar ki bunlar alınacak sonra “Biz bunu efendim, mağdur edebiyatı çerçevesi içerisine koyup bağıralım.” El insaf ya! Bu kadar olmaz. (HDP sıralarından gürültüler)

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Peki, Meclis üyeleri; ona ne diyeceksiniz? Meclis üyeleri de mi öyleydi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, lütfen tamamlayınız. Lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, Allah’ın izniyle bütçeniz bereketli olacak, hizmetleriniz hakeza; sevgimiz, saygımız sonsuz, Allah mübarek eylesin.

Herkese saygı sunuyorum, var olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, bir saniye...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Meclis üyeleri ne olacak? Onlarda mı öyleydi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Aydemir’e sözlerine açıklık getirmesi için söz verdiniz, o da açıklık getirdi sözlerine. Sayın Paylan o sözlerini geri alsın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Nedir?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Katilsin” dedi Sayın Paylan.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Aydemir açıklık getirdi; açıklık getirdi o sözlerine siz de resmen bu hususta da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geri alsın sözünü, ben geri alacağım.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Uzatma! Uzatma!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neyi uzatmayacağız Sayın Hocam?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Uzatma ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neyi uzatmayacağım? Adam “katil” diyor bize siz de “uzatmayın” diyorsunuz. Neyi uzatmayacağım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben bir açıklama yapma gereği duymuyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nasıl?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Duymuyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Öyle bir şey olamaz ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Size iade ediyoruz o zaman.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geri alın lafınızı o zaman, geri alın lafınızı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – İade ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Eli kanlı” lafını geri aldı mı? “Katilsiniz” lafını geri aldı mı?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kimin eli kanlıysa onlara söylüyoruz. Kimin eli kanlıysa onlara söylüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Almıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz efendim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Milyon defa söylüyorum, Kürtler adına söylüyorum, bakın arkadaşlar, ben Kürtlerin temsilcisiyim burada; onlar adına söylüyorum, o Yasin Börü’nün vicdan azabı...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN –Teşekkür ediyoruz Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – El insaf ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 53 kişinin 46 tanesi HDP’li; onların adını biliyor musun? Dava açıldı mı onlarla ilgili? İlgilendin mi onlarla?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen gel FETÖ davalarına bak.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN –Sayın Özdemir, buyurun.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Kim sebep oldu? Erdoğan sebep oldu. “Kobani düştü, düşecek.” dedi.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Bakanım, Bakanlığımızın çok saygıdeğer bürokratları, saygıdeğer milletvekilleri; tabii yargı reformu ve adalet alanında yürütülen güncel çalışmaların her biri...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, lütfen sakın olalım, sessiz...

Evet, buyurun.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Yargı reformu ve adalet alanında yürütülen çalışmalardan her biri hiç şüphe yok ki Türkiye’yi daha ileriye taşıyacak çabalar anlamında gayretli bir şekilde yürütülüyor. Hukuk reformu anlamında da yine Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin böylesi bir dönem içerisinde merkezi bir konumda olduğu, bu anlamda da aynı gayretlerin merkezinde bulunduğu açıktır. Hukuk reformunun sistem değişikliğiyle değerlendirilmesi, özellikle de 2023 yılına kadar geçecek olan süre içerisinde Türkiye Cumhuriyeti’nin en önemli kazanımlarından biri olacaktır. Temennimiz bu çabaların amacına ulaşması ve böylelikle de Türkiye’nin 21’inci yüzyıldaki konumunun daha da güçlenmesi, bu olurken de toplumsal huzur ve barışımızın tesis edilmesi, daha da kökleşmesidir.

Tabii, bununla beraber burada gerek yargı reformu anlamında gerek işleyiş anlamında gerek teknik bazı gereksinimler anlamında çok saygıdeğer milletvekilinin değerli ifadeleri, fikirleri oldu. Ancak yadırgamış olduğumuz bir konuyu da yeri gelmişken ifade etmek isterim. Geçmişte Mehmet

Moğultay'ın özellikle ülkücülerle alakalı beyan etmiş olduğu sözleri açıktır. Böylesi bir dönemle alakalı da çok saygıdeğer bir milletvekilinin bu zamana atıf yaparak o dönemki yargıya güven oranıyla alakalı bir değerlendirmede bulunması için açıkçası hoş olmamıştır çünkü adalette tarafsızlıktan bahsediyoruz. Bunu bahsederken ideolojik saiklerle meseleye yaklaşan Mehmet Moğultay gibi bir isim burada, farklı gerekçelerle de olsa, farklı cümlelerle de olsa ne yazık ki övülebiliyor. Bu çelişkinin savunulmaması gerekiyor.

CAVİT ARI (Antalya) – Ona biz karar verelim Sayın Vekilim.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) - Dolayısıyla mevzu Mehmet Moğultay gibi zihniyetlere sahip olanlara gelince iyi, ülkücülere gelince mi kötü?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Vefat etmiş bir insan, Adalet Bakanlığı yapmış ve burada konuşuyorsunuz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bir dinle!

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Ne yapalım yani olanı söylemeyelim mi?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ayıp bir şey ya! Ölülerin arkasında konuşulmaz. Ayıp ya! Gerçekten ayıp bir şey!

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Burada...

CAVİT ARI (Antalya) – O dönemki yargıya güvenden bahsettik Sayın Vekilim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar... (Gürültüler)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Doğru bir şey değil, o yanlışı savunmayın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Lütfen tamamlayınız Sayın Özdemir.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Burada şahıslarla alakalı beyanlardan öte, eğer ki yargı anlamında ideolojik yaklaşımlarla alakalı yanlışlıklar varsa...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Yanlışı savunmayın. Parlamento...

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Dinle ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ya, düzey bu kadar düşmemeli.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) - Bu nasıl bir üsluptur Allah aşkına, dinle!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar... (Gürültüler)

Sayın Ersoy...

Sayın Tanrikulu

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ya, düzey bu kadar düşmemeli ya! Adalet Bakanlığı yapmış, vefat etmiş.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Düzeyi düşüren sensin. Milletvekili konuşurken biz konuştuk mu?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hiç olmazsa bir Bakanın karşısında bir Bakanı bu kadar çok yermeyin, ayıp ya!

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Bir konuyu ifade edeyim. Bundan rahatsız olmayın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar... (Gürültüler)

Sayın Özdemir, lütfen tamamlayınız.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Bundan rahatsız olmayın. Mevzu, ideolojik saiklerle yaklaşmaksa konuya bunun yanlışlığını ifade ediyoruz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben bir nezaketten, bir teamülden bahsediyorum. Doğru değil diyorum.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bir dinle!

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Niye rahatsız oluyorsunuz?

Buradaki olayla alakalı tarafsızlıksa mesele tarafsızlık konusunun her çevre nazırında geçerli olması lazım. Bu hassasiyeti ifade ederken, biz dinlerken saygı duyuyoruz, saygıyla karşılıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyoruz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Başkanım konuşmadı. Konuşmasının arasına giriyorlar, ondan sonra bitiriyorsunuz Başkanım, olmaz ki!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar...

Var mı bir şey?

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bir buçuk dakika falan konuştu.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen Sayın Ersoy...

Buyurun Sayın Özdemir, bitti mi efendim?

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Adalet Bakanlığımızın 2020 bütçesinin hayırlara vesilesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Nezaketi sizden mi öğreneceğiz? Sen hiç öğretemezsin.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Nezaketi bilmeyenler bize nezaketi öğretemez.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu Parlamento teamülleri ne zaman kaybetti? Ne hâle geldik?

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Tahammül edemiyorsunuz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Çıkıp geliyorsunuz şuraya boş boş konuşuyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar... (Gürültüler)

Sayın Aydemir, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok Kıymetli Bakanım, çok değerli yüksek yargı mensubu arkadaşlarım, çok değerli bürokratlarımız, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; ben de hepimize saygıyla, sevgiyle muhabbetle selamlıyorum. Her bütçede olduğu gibi bu bütçede de Adalet Bakanlığı bütçemizin hayırlı olmasını her kuruluşunun bereketli olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Değerli arkadaşlar, sabah saat 11.00'den itibaren Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde milletvekillerimiz görüşlerini ifade ediyorlar. Tabii, önce adaleti kendi vicdanımızda bir sorgulamak lazım, sağlamlaştırmak lazım, vicdan muhasebesi yapmak lazım. Sabahtan beri konuşuyoruz. Kendi vicdanımızda acaba ne kadar adiliz, ne kadar adaletliyiz? Tabii, Bakanlığımızın eksikliklerini dile getireceğiz ama bir de yapılanlar var, ortada yapılanlar var. Burada vekillerimiz yapılan hapisanelerin

işte açılışında vekillerimizi suçladılar “Açılışa gittiler, şu oldu, bu oldu, hapishane açılışı şöyle oldu, böyle oldu.” diye konuşmalarının satır aralarında geçirdiler ama hiçbir tane vekilimiz adalet saraylarının yapıldığından bahsetmedi. Hatta öyle bir noktaya gelindi ki eski adalet sarayları değil de, merdiven altındaki mahkemeler arandığı söylendi, “Biz eski günleri arıyoruz.” dendi. “Farelerin gezdiği, merdiven altında hâkimlerin, savcılarının görev yaptığı günleri arıyoruz.” diye vekillerimiz buradan dile getirdiler.

CAVİT ARI (Antalya) – Siz demek ki dinlememişsiniz Sayın Aydemir, dinlememişsiniz benim konuşmamı.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Ari, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, bu millet buna layık değil, bu millet... Hakikaten “Aslan yattığı yerden belli olur.” diyoruz. Yani adalet sarayların fiziki şartlarına baktığımız zaman hakikaten en son, en güzel şartlarda fiziki binalara kavuştü; hâkimlerimiz, savcılarımızı rahat bir ortamda artık görevlerini ifa etmeye çalışıyorlar.

Baktığımız zaman eksliğimiz var mıdır? Mutlaka eksliğimiz var. Arkadaşlar, Türkiye öyle bir dönemden geçti ki âdetâ üzerimizden buldozer geçti, 15 Temmuzı yaşadık. Geriye dönün, bakın bakalım, kaç hâkim, savcı atılmış? Niye atıldı bunlar? İşte “Bunları kim aldı? Hangi dönemde bunlar alındı?”

CAVİT ARI (Antalya) – Bu soruyu kendinize sorun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yüksek yargıçlar kaç yılda... Şimdi, Bakanımız burada, keşke sorsaydınız. Ben avukat değilim, hukuktan anlamam ama bir Yargıtay üyesi olabilmek için, HSK’de görev alabilmek için kaç yıl avukatlık yapmak lazım, kaç yıl hâkimlik yapmak lazım? Buna bakmak lazım. Yani hâkim arkadaşımız üç yılda hemen HSK üyesi olabiliyor mu, kaç yıl geçmesi lazım? Bir bakın, arkadaşlar. Ben hukukçu değilim ama tahmin ettiğime göre, en az yirmi yıl görev yapması lazım. Yani Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara gelmeden önce bunlar göreve gelmişler zaten, alınmışlar. Hem ben, “A partisi, B partisi, C partisi almıştır, bunlar göreve gelmiştir.” diye kimseyi suçlamıyorum ama bu bir vakıa, Türkiye’nin bir gerçeği bu. Bunlar alınmış, her tarafa girmişler, Emniyete girmişler, Adalet’e girmişler, Maliyeye girmişler; devlete sızmış bunların hepsi.

CAVİT ARI (Antalya) – Uyarırken kızılırdunuz yalnız Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşım az önce bir yazı göstermişti bana, köşe yazısı, 1995 yılında yazılmış Rahmi Turan’ın bir yazısı var; onu okusam, içler acısı.

Değerli arkadaşlar ama geriye dönüp bakıp da bunların muhasebesini yapmıyorum ben. Niye? Burada bir şekilde bunlar birilerini kandırmışlar ve ne yapmışlar? Her kuruma sızmışlar. Şimdi, bunları buradan kim temizledi değerli arkadaşlar? Recep Tayyip Erdoğan temizledi. Kim temizledi? AK PARTİ temizledi 2011’den sonra. Temizledik mi arkadaşlar?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – On yedi yıl niye bekledin?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ancak anladık arkadaşlar, evet, ancak anladık. Biz on yılda anladık, kırk yılda anlayamadığı bu millet.

CAVİT ARI (Antalya) – 2010 referandumunda ne oy kullandınız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Sındır, Sayın Ari...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi, değerli arkadaşlar, biz temizledik ve Recep Tayyip Erdoğan’la da gurur duyuyoruz.

Değerli arkadaşlar, marifet iltifata tabidir.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yargıya FETÖ’cülerini kim teslim etti?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakanlığımızı tabii ki eleştireceğiz ama marifet de iltifata tabidir.

CAVİT ARI (Antalya) – 2010 referandumunda ne oy kullandınız?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Ari...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ergenekon ve Balyoz davalarının savcısı kimdi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bu arkadaşların hepsi âdeta yirmi dört saat çalışarak en iyi şekilde adaleti sağlamaya çalışıyorlar.

Efendim, burada herkes hukukun evrenselliğini bir tarafa bırakarak isim, isim “A, B, C, D şahısları şu kararı verdi, mahkeme bu kararı verdi...” Hem “Yargı bağımsızdır.” diyeceğiz hem de mahkemelerin vermiş olduğu kararı gelip Adalet Bakanına şikâyet edeceğiz. Arkadaşlar, Bakanımız ne yapacak, telefonu kaldırıp hâkime, savcıya “Niye bu kararı verdin mi?” diyecek.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Evet, öyle oluyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Derse ne olur? Hepiniz “Niye karıştı?” diye Sayın Bakanımızı suçlarsınız. Suçlar mısınız? Hepiniz suçlarsınız, biz de suçlarız.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Eleştirilerimizi biraz ciddiye alın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar... Sayın Şık, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yargı bağımsızdır, kimse karışamaz.

Ama Sayın Bakanım şu var: Bilmiyorum belki de yapıyorsunuzdur, bu hâkimlerin vermiş olduğu kararlar denetliyor mu Sayın Bakanım? Denetim mekanizmasına tabii mi?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – 2004 yılında Millî Güvenlik Kurulunda uyarıldı Hükümet.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Sındır...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Tamam, onlar da oluyorsa Sayın Bakanım ne yapabilir arkadaşlar?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – 2004 yılında Millî Güvenlik Kurulunda uyarıldı Hükümet.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Sındır, söylediniz, tamam, illaki tekrar ediyorsunuz aynı şeyi ya, lütfen ya, lütfen!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Efendim, şunu söylüyorsunuz, bir arkadaşımız şunu söyledi arkadaşlar: “AK PARTİ muhalefeti yok ediyor, bunu da yargı eliyle yapıyor.” Arkadaşlar, muhalefet olmazsa, samimiyetimizle söylüyoruz, Genel Başkanımız Cumhurbaşkanımız da ifade etti, biz seçimi tekrarlarız ya. Muhalefetsiz bir demokrasi olur mu arkadaşlar? Bunu nasıl söyleyebiliyorsunuz hayretler içerisinde kalıyorum.

Ve şu da söylendi: “Cumhurbaşkanına kim hakaret ediyorsa onlar tutuklanıyor, cezaya çaptırılıyor. Ama Genel Başkanımıza, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanına âdeta özendiriliyor.” Arkadaşlar, ben size şunu söyleyeyim: Bütün tutanaklara bakın, üşenmeyin, hep birlikte bakalım. Kaç gündür bütçedeyiz Sayın Başkanım?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yirmi gündür.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yirmi gündür bütçedeyiz. Yirmi günden beri bu gruptan diğer parti genel başkanlarına, Sayın Devlet Bahçeli’ye, Sayın Meral Akşener’e, sizin şu andaki Eş Başkanlarınıza, Sayın Kılıçdaroğlu’na bir cümle edildi mi ya, bir cümle? Ama sizin -hangi gün, bakın hepsine- Tayyip Erdoğan’sız bir gününüz geçti mi ya? Kim daha çok hakaret ediyor arkadaşlar? Hayretler içerisinde ben burada sizi dinliyorum ya! (Gürültüler)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Eleştirilerimizi söylüyorsunuz. AK PARTİ Genel Başkanını eleştiremeyecek miyiz?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Kimse hakaret etmedi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – En sonunda Sayın Paylan... O kadar hakaret ediyorsunuz ki sabır taşı çatlattınız ya, sabır taşı olsa çatlar arkadaşlar ya! Nedir bu?

İşte, Sayın Aydemir söyledi, bu kadar sabırlı bir insanı bile çıldırtıyorsunuz, bu kadar sabırlıyız. (Gürültüler)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar en sonunda, geldi, geldi, Sayın Paylan ne dedi? “Sayın Erdoğan azmettirir.” diyecek kadar haddini aştı.

Sayın Paylan, bu sözünüzü geri alın. Sayın Tayyip Erdoğan bugüne kadar... Değerli arkadaşlar, 82 milyonun değil; coğrafyamızın, bölgemizin ve gönül coğrafyamızdan bir tane kişi ölmesin diye, kimsenin kanı akmasın diye gecesini gündüzüne katan bir Cumhurbaşkanımız var arkadaşlar. Lütfen ya, lütfen ne söylediğimizi bilelim, laf nereye gidiyor bilelim arkadaşlar! “Eli kanlı katiller.” diyoruz, “Onları azmettirenler.” diyoruz, “Onları destekleyenler faili gibidir.” dedi arkadaşımız, aynen katılıyorum. Katılmayan var mı? Buna katılmayan var mı arkadaşlar? Bu cümleye katılmayan var mı?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ya, yürütmeyi eleştiremeyecek miyiz? Yürütmeyi eleştireceğiz tabii.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Sındır, sizinle ilgili bir şey söylemiyor ki. Lütfen ya! Sizinle ilgili bir şey mi söyledi?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yürütmenin bir yanlısını söyleyemez miyiz ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet arkadaşlar, ben genel konuşuyorum, kimseyi suçlamıyorum, ben genel konuşuyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Eleştiremez miyiz yürütmeyi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bakın diyor ki: “Sayın Cumhurbaşkanımız için ‘azmettirici’ ifadesini kullandı Sayın Paylan.”

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – “Siz” diyor, hepimiz için söylüyor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Cümlemin başında Sayın Paylan’la başlıyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cumhurbaşkanımız Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanıdır, 82 milyonun Cumhurbaşkanıdır. Varsa böyle bir şey söylesin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O size göre öyle. Ya, Berkin Elvan için ne dedi Allah aşkına?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Sındır “Sayın Paylan” diyerek başlıyorum cümleme, sizi kastetmedim, “Sayın Paylan” diyorum.

Değerli arkadaşlar, şu da çok önemli: Şimdi, işte yüksek yargı mensuplarıyla birlikte Sayın Cumhurbaşkanımız zeytinyağı fabrikasına gitti, çay toplamaya gitti. Şimdi, Genel Başkanlık ayrı... Ben size şunu soruyorum: Bir tane parti programına yüksek yargı mensubunun girdiğini, katıldığını, valinin veya kamuda çalışan birisinin katıldığını gösterin; ben istifa edeyim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Gösterdim ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kimi gösterdin?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ankara Cumhuriyet Başsavcısı gitmedi mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neymiş efendim: Yüksek yargı niye Balıkesir’e gitmiş? Arkadaşlar, şimdi erkler ayrılığı dediğimiz...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Fotoğrafını gösterdim. AK PARTİ il başkanıyla birlikte...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bülbül, bir saniye, dinle bir saniye.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Neyi dinleyeyim?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Erkler ayrılığı dediğimiz birbiriyle çatışacak mı arkadaşlar? Güçler ayrılığı var, tamam, ayrılık; birisi kuzeye gidecek, biri güneye mi gidecek? Ne olur hepsi beraber otursalar, anlaşsalar, bu kavgalar bitse, güzel değil mi? Yani ne var bunda arkadaşlar? (Gürültüler)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Muhalefetle niye oturmuyor?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya siz birlikte olmaktan gurur duyacağınız yerde, siz kavga mı istiyorsunuz, kavga mı yapınlar?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Niye hep iktidarla oturuyorlar?

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Yok yok hepsini yapınlar, yargı hepsini yapın.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Niye gidip sarayda oturuyorlar?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Anayasa Mahkemesi Başkanı ile Cumhurbaşkanı kavga mı yapın? Yargıtay Başkanı ile Cumhurbaşkanı kavga mı yapın? Onu mu istiyorsunuz? Değerli arkadaşlar, el insaf! (Gürültüler)

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Gidiş zaten o, gidiş.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet arkadaşlar, sakin olun, sakin olun!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakın, değerli arkadaşlar, Adalet Bakanlığı 82 milyonun hakkını hukukunu korumak üzere orada görev yapıyor, eksigi vardır, olabilir. Ya, biz “Her şey müttekâmil, kendimiz müttekâmil insanlarız.” demiyoruz ki, herkesin eksigi vardır arkadaşlar. İlahi bir güce, biz öyle ilahi bir güce sahip değiliz ki, bütün adaleti 82 milyona sağlayalım, mutlaka eksigimiz var. Niye gece gündüz çalışıyor Sayın Bakanımız, niye? Bir tane daha eksigi giderelim diye. Az önce anlattı sunuş konuşmasında “Şunu yapacağız, şunu hedefliyoruz.” dedi, hedefleri dinlediniz. Daha ne istiyorsunuz arkadaşlar? Bakın, büyük bir türbülânstan çıktık, buralara geldik arkadaşlar. Türkiye’nin başına gelen başka ülkenin başına gelse ayağa kalkamaz ya, ayağa kalkamaz. Türkiye’nin yanı başında arkadaşlar, yaptığımız mücadeleye bakın ama Türkiye’de hiçbir şey yokmuş gibi hem ekonomik alanda hem sosyal alanda hem hukuki alanda, her alanda gene yolumuza devam ediyoruz. Niye bir defa teşekkür ağzımızdan çıkmıyor arkadaşlar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Marifet iltifata tabiidir.

Bu ülkede vatanını seven, bayrağını seven kim varsa bizimle beraber yol yürür arkadaşlar ama “Bu bayrak insan.” diye kim mücadele ediyorsa karşısında bizi bulur. Bu grup değerli arkadaşlar veya Komisyondaki herkese, biz herkese diyoruz ki: Kim PKK’ya terör örgütü diyorsa, kim YPG’ye terör örgütü diyorsa, kim DEAŞ’a terör örgütü diyorsa, kim FETÖ’ye terör örgütü diyorsa; tek vatan, tek millet, tek devlet, tek bayrak kim diyorsa canımız kurban arkadaşlar. Dolayısıyla, Sayın Paylan’ın bizi suçlayarak “Katil sizsiniz!” demesini kendisine yakıştıramadım, yakıştıramadım

-tekrar- yakıştıramadım. Sayın Cumhurbaşkanımız da bu ülkenin birliğinin simgesidir. Dolayısıyla “azmettirici” falan filan... Cumhurbaşkanımıza azmettirici... Asla ve asla kabul etmiyoruz, öyle bir şey söz konusu değildir.

SALİH CORA (Trabzon) – Bunu bir hakaret olarak kabul ediyoruz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama Cumhurbaşkanımız... Bu ülkenin birliğine, dirliğine, kim nifak tohumu sokuyorsa Cumhurbaşkanımız onun karşısındadır; zaten bu kadar basit.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ederim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Buna var mı itirazınız Sayın Sındır, var mı itirazınız? Tekrar imza atıyoruz buna.

Sayın Bakanım da yaptıklarından dolayı teşekkür ediyoruz. Bütçemizin hayırlı olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyoruz. Yolunuz açık olsun Sayın Bakanım. Bütün mensuplar, hâkimler, savcılar hepsinin yolu açık olsun.

Değerli arkadaşlar saygılar sunuyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan açıklama için...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Vereceğim, söz vereceğim.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR (Devam)

2.- *Komisyon Başkanı Lütfi Elvan’ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’in Adalet Bakanlığı bütçesinin üzerinde konuşurken çıkan tartışmada Cumhurbaşkanına yönelik “azmettiricidir” ifadesini ve milletvekillerine yönelik “katil” ifadesini geri almasını istediğine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN – İki husus var; birincisi: Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan seçimle iş başına gelmiş, 82 milyonun Cumhurbaşkanısıdır. Cumhurbaşkanımız için kalkıp burada sizin “azmettiricidir” ifadesini kullanmanız, gerçekten yani Sayın Paylan tarafından ifade edilmemesi gereken bir husus. Birincisi, size yakıştıramıyoruz, bunu geri almanız. İkincisi de Sayın Paylan, burada arkadaşlarımıza “katil” ifadesini kullandınız, lütfen bunu da geri alın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya Allah Allah! Bu ifadeleri kullandı, ben de kullandım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sizin için kullanmadı.

Buyurun Sayın Paylan.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- *Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın, Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’in “azmettirici Demirtaş” ve Selahattin Demirtaş’a “katil” ifadelerini kullandığı için aynı sözleri iade ettiğine ve Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir sözlerini geri alırsa kendisinin de o sözleri geri alacağına ilişkin açıklaması*

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, 6 Ekim 2014 tarihinde çözüm süreci devam ediyordu, biliyorsunuz arkadaşlar. Kobani’yi IŞİD çeteleri sarmıştı.

SALİH CORA (Trabzon) – Orada hendek kazıldı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hendek mendek yok arkadaşlar, o zaman.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Gördük, gördük.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar, bir saniye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 6 Ekim 2014’te çözüm süreci devam ediyordu, Kobani’yi IŞİD çeteleri sarmıştı, bu anlamda Hükümetin Kobani politikasını protesto etmek için MYK’miz -bakın, Selahattin Demirtaş değil- partinin MYK’si protesto çağrısı yaptı; çok açık bir çağrı, bütün siyasi partilerin yapabileceği gibi. O akşam yalnızca basın açıklamaları oldu arkadaşlar, Türkiye’nin çeşitli yerlerinde ve tek bir olay yok.

SALİH CORA (Trabzon) – Orayı kesip alıyorsunuz ama.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bırak, bir izin ver.

Bakın, 6 Ekim akşamı tek bir olay yok. 7 Ekim günü Sayın Cumhurbaşkanı Kilis’te “Kobani düştü, düşecek.” diye bir açıklama yaptı.

SALİH CORA (Trabzon) – Önünde ne dedi? Öncesinde ne dedi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitireyim.

“Kobani düştü, düşecek.” diye bir açıklama yaptı. Arkadaşlar, ne olduysa ondan sonra oldu. Ya, fay hatlarında birikmiş bir enerji vardı; ondan sonra, Sayın Cumhurbaşkanı “Kobani düştü, düşecek.” deyince maalesef o fay hatlarındaki enerji boşaldı, olaylar başladı ve biz HDP’liler olarak bu olayların durması için canhıraş mücadele verdik.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir saniye... Cumhurbaşkanı onu ne zaman söyledi? Sizin bu toplantıdan önce mi söyledi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, 7 Ekim günü.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır efendim, kesinlikle katılmıyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bakın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakarız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben bitireyim.

7 Ekim günü bu açıklamayı yaptı. Bakın arkadaşlar, Selahattin Demirtaş’ın tek bir açıklaması yok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Selahattin Demirtaş’ın açıklaması var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 6 Ekim akşamı bizim protesto çağrımız var, basın açıklamaları oluyor ve herkes gidiyor, evinde yatıyor. 7 Ekim günü Sayın Cumhurbaşkanı “Kobani düştü, düşecek.” deyince olaylar başlıyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ya, bırak! Yok böyle bir şey ya!

SALİH CORA (Trabzon) – “Havadan bombalamayla bu işler olmaz.” dedi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, beş yıldır “Selahattin Demirtaş katildir.” diye açıklamalar yapıyor. Arkadaşlar, bu bir iftiradır.

SALİH CORA (Trabzon) – “Havadan bombalamayla başarılı olunamaz, yöntemimiz doğru değildir. Böyle giderse Kobani düştü, düşecek.” dedi. Olayı çarpıtıyorsunuz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, bakın, iki konuda lütfen sözünüzü geri alın; lütfen, iki konuda sözünüzü geri alın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bu olayda hayatını kaybeden 53 kişinin 46’sı HDP’lidir arkadaşlar ve bunların hiçbirinin ismini bilmiyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Cumhurbaşkanı IŞİD’le mücadelede eksikliği ifade etti.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kameralar önünde öldürülmüş insanların davası bile açılmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O dönemin siyasi sorumlusu Sayın Erdoğan’dır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, bize hikâye anlatma şimdi, sen geri al sözünü; saat kaç oldu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Orada “Azmettirici Demirtaş.” dediği için ben iade ettim aynı lafı. Demirtaş’a “katil” dediği için, sizlere “Katilsiniz.” dedim. Siz o sözü geri alın, ben de o sözü geri alacağım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O toplantı olmasaydı o olaylar olmazdı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Seçimlerden sonra Demirtaş ne dedi? PKK’ya...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz o sözleri geri alın, ben de o sözleri geri alacağım. İlk önce bu sözleri siz söylediniz, Sayın Aydemir söyledi.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye söz verdiniz?

SALİH CORA (Trabzon) – Garo Bey’in ifadelerini dinledim, tamamen olayı çarpıtmaktadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır.

6.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, Cumhurbaşkanının bir hakkı savunduğuna ve konuşmasının çarpıtılmasını büyük bir haksızlık ve hadsizlik olarak gördüğüne ilişkin açıklaması

SALİH CORA (Trabzon) – Cumhurbaşkanımızın o gün söylemiş olduğu sözün sadece bir kısmını alıp sunmak sizi beklili haklı çıkarabilir ancak tamamını dinlerseniz o zaman Cumhurbaşkanımız, esasında, orada Kobani’deki Kürtlerin ne kadar zor durumda olduğunu ifade etmiştir.

Bakın, konuşmasında şunu söyledi: “Bunlar İslam adına ‘Allahuekber’ diyerek ‘Allahuekber’ diyenleri öldürüyorlar. Müslüman Müslüman’ı bu şekilde öldürebilir mi? Müslüman’ın Müslüman’a canı, kanı, malı, ırzı haramdır.” “Kobani’de YPG’yle çatışan IŞİD’in koalisyon güçlerince havadan vurulduğunu hatırlatan Erdoğan ‘Havadan bombalayarak bu sorunlar çözülemez. Bununla ilgili yerde mücadele yapan yapılarla iş birliği kurulmadan netice alınmaz. İşte, aylar geçti, herhangi bir netice yok. Şu anda Kobani de düştü, düşüyor. Kobani’yle ilgili konuşanlar bir yandan tezkereye karşı çıkıyor, bir yandan da Kobani’yi çözüm sürecinin şantajı hâline getirmeye çalışıyorlar. Şunu da söylemek istiyorum: Türkiye IŞİD terör örgütüne karşı olduğu kadar PKK terör örgütüne de karşıdır.” Çok açık bir ifade kullandı. Yani orada Cumhurbaşkanımız bir hakkı savunmuştur.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Daha ne desin ya? Bu kadar açık.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, çok teşekkür ediyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Çarpıtılmasını büyük bir haksızlık ve hadsizlik olarak görüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Olaylar 7 Ekim akşamı başladı, 6 Ekim akşamı değil.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri; bakın, burada her birimizin -kim olursak olalım- insana karşı, insanlık değerlerine karşı işlenen suçlara karşı olmamız gerekir. Bunlar her birimizin kabul edeceği evrensel değerlerdir. Dolayısıyla teröre karşı nerede olursa olsun, nereden gelirse gelsin her birimizin karşı olması gerekir diye düşünüyorum ve soru-cevap bölümüne geçiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır efendim, o sözünü geri alması lazım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz de geri alın o zaman.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Efendim, şimdi burada...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz alın, aynı ifadeleri önce siz kullandınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Teröre destek veren”i kim söyledi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynı ifadeleri siz... Selahattin Demirtaş’ı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, siz kullandınız.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, şöyle söyleyeyim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Azmettirici” dediniz, geri alın.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın daha yargılanmamış bir insandan bahsediyoruz, biliyorsunuz. Aynı ifadelerle geri alın, ben de geri alayım. “Geri alıyorum.” deyin, ben de geri alayım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne demek istediğine bakalım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun Aydemir.

7.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir’in, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın açıklamasındaki bazı ifadelerine ve sözünü aldığına ilişkin açıklaması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Efendim, çok açık söylüyorum, ben şunu söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Geri aldım.” deyin, ben de geri alayım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Oradaki insanları infial hâline getiren, daha önce yapılan bir toplantı sonrası açıklamadır. Bu açıklamadan dolayı oradaki insanlar galeyana geldiler, masum insanları katlettiler.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hangi açıklama ya?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onlarca insan katledildi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 6 Ekim akşamı olay yoktu, 6 Ekim akşamı olay yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben de diyorum ki arkadaşlar, o PKK’lı imansızları kim teşvik etmişse...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır, öyle demediniz, tutanaklara bakın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Söylüyorum, şimdi söylüyorum işte arkadaş, şu anda söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Geri alıyorum.” deyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben aynen şöyle söylüyorum: Onları ifadeleriyle, beyanatlarıyla, açıklamalarıyla kim teşvik etmişse o öldürenler, failler kadar faildir ve onlar imansızdır, kitapsızdır.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz “Demirtaş katildir.” dediniz ya, kulağınızla duyduk ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Siz niye üstünüze alındınız?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Duyduk.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sözü aldım işte.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Demirtaş bizim arkadaşımız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya “Geri aldım.” deyin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sözü aldım.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati:21.52

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.53

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, değerli arkadaşlar, oturumu açıyorum.

Evet, Sayın Aydemir, buyurun.

8.- *Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, Selahattin Demirtaş'ın yargılama sürecinin devam ettiğine, "katil" demenin kendisine düşmediğine ve sözünü geri aldığına ilişkin açıklaması*

İBRAHİMAYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, az önceki konuşmamda Selahattin Demirtaş'ın -ismiyle beraber o ifade geçmiş, arkadaşlarım da uyardılar- yargılama süreci devam ediyor. Onun isminden azade, oradan sözümü alarak demin yaptığım tespiti yapıyorum. Yani Selahattin Demirtaş yargılama safhasında, dolayısıyla ona "katil" demek de bana düşmez, o yargının işidir diyorum. Ama şu tespiti yapıyorum: Oradaki onlarca insanın katlinde beyanatları...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – "Geri alıyorum." ifadesini kullanmadın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Söyledim işte, daha nasıl söyleyeceğim ya.

Selahattin Demirtaş'la ilgili diyorum ki ben "katil" ifadesini kullanmıyorum dedim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – "Geri alıyorum."

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, aynı şey, tamam.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aynı şey değil mi ya? Peki, geri alıyorum, hadi tamam.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan, buyurun.

9.- *Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, "katil" ifadesini geri aldığına ilişkin açıklaması*

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, zaten bu ifadeyi böyle kullandığı zaman ben 7 Ekimle ilgili örnek verip Sayın Erdoğan'la ilgili "azmettirici" ifadesine mukabele etmek için söyledim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Siz de geri alıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu ifadeyi Sayın Aydemir geri aldığına göre elbette yargıya düşmüş bir olayla ilgili, maalesef, beş yıldır adaletini bulamamış bir olayla ilgili, henüz davası başlamamış bir olayla ilgili elbette geri alıyorum. Ancak bir de AK PARTİ Grubuna da, Aydemir bize karşı "katilsiniz eli kanlı" dediği için, hayır bize karşı dediği için ben mukabele etmek için katilsiniz dedim. (Gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, bu nasıl geri alma? Böyle geri alma yok ya!

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Şimdi bir saniye, bir saniye arkadaşlar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O ifadeyi de geri alıyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hangi ifadeyi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Bir saniye...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aydemir'in "Katilsiniz, eli kanlı teröristsiniz." sözlerini ben de katil sizensiz dedim; bu ifadeyi de geri alıyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Cumhurbaşkanımıza da azmettirmeden dolayı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geri aldım, dedim ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Dedi ya, daha ne?

NECDET İPEKYÜZ (Batman)- Hayret bir şey ya, dinlemeden itiraz ediyorsunuz ya.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki, arkadaşlar, soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Adalet Bakanlığı (Devam)

b)Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu (Devam)

c)Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı (Devam)

ç)Anayasa Mahkemesi (Devam)

d)Yargıtay (Devam)

e)Danıştay (Devam)

f)Hâkimler ve Savcılar Kurulu (Devam)

g)Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Devam)

ğ)Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Devam)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Zeybek, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, yaklaşık bir buçuk yıldır cezaevinde hükümlü olan mahkûmlar bir ceza indirimi beklentisi içindeler. Gerçekten, özellikle son iki aydır da psikolojileri bozulmuş bir hâle geldiler. Hatta öyle ki günlük bizi 20-30 kişi arıyor, bir günde 100 tane mesaj atılıyor “Ceza indirimi çıkıyor mu, af mı geliyor, nasıl geliyor?” diye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen sorunuzu alalım.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ben onun için diyorum ki: Böyle bir çalışma var mı, Meclise getirilecek mi? Yoksa da “Evet, böyle bir çalışmamız yok.” deyip bitirmek lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, cezaevleri üzerinde çalışan sivil toplum kuruluşları, Türkiye’de ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklu çocukların yaşadıkları baskı ve korku nedeniyle işkence ve kötü muameleye ilişkin şikâyetle bulunamadıkları gerçeğinin altını çiziyorlar. Çocukların şikâyetlerini dillendirebilmeleri için Bakanlık tarafından yapılmış, yapılan bir çalışma var mıdır?

İkinci sorum: Yine cezaevlerinin fiziki koşullarının çocuk ve bebekler için uygun olmadığı bilinmektedir. Cezaevlerindeki çocuk ve bebeklerin emeklemesi, yürümesi, tuvalet alışkanlığı kazanmasının mümkün olmadığı pek çok STK tarafından belirtilmektedir. Bu şikâyetlere ilişkin bir çalışma, yol haritası var mıdır?

Bir sorum daha var, süre kalırsa isterseniz Başkanım sonra.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Peki.

Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, 2016-2019 yılları arasında cezaevleriyle ilgili işkence, kötü muamele ve hak ihlalleri hakkında Bakanlığımıza Meclis aracılığıyla iletilen önergeler ya da kişilerin direkt başvuru sayısı kaçtır? Bu başvuruların kaçını işleme alınmış ve kaçını sonuçlanmış, sonuçları ne olmuştur?

Cezaevlerinde kalan ve ciddi sağlık sorunları yaşayan tutuklu ve hükümlülerin zorunlu giderlerinin karşılanması için Sağlık Bakanlığıyla protokol imzalanmış mıdır? Bu kişiler için ne kadar para ayrılmıştır?

Cezaevlerinde kaldıkları süre boyunca eğitimlerine devam etmek isteyen tutuklu ve hükümlülerin zorunlu giderlerinin karşılanması için Millî Eğitim Bakanlığıyla protokol imzalanmış mıdır? Bu kişiler için ne kadar para harcanmıştır?

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna 2017-2018 ve 2019 yıllarında yapılan başvuru sayısı kaçtır? Bunların kaçını incelenmiş kaçını incelenmemiştir? Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kaç tane toplumsal davaya katılmıştır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, mesleğe yeni başlayacak olan hâkim, savcı adaylarının kura çekiminin sarayda gerçekleştirilmesi ve AK PARTİ Genel Başkanı sıfatını da taşıyan Sayın Cumhurbaşkanının bu kura çekiminde, mesleğe yeni başlayan genç hâkim, savcı adaylarına birtakım telkinlerde bulunmasının yargı bağımsızlığına bir etkisi olup olmayacağı hususundaki görüşünüzü merak ediyorum.

Bir de ayrıca Antalya Barosu tarafından hazırlanmış bulunan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 147 ve 150'nci madde uygulamalarıyla ilgili talep ve sıkıntılarını ileten dilekçeler var, onları da size takdim etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Teşekkürler.

Sayın Taytak...

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanım, Çek Kanunu'na muhalefet etmek suçundan binlerce esnaf kaçak duruma düşmüştür. Bu konuda Bakanlığın bir çalışması var mıdır?

İkinci sorum da erken evlilik mağdurlarıyla ilgili bir düzenleme gündemde var mıdır?

Hayırlı akşamlar diliyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Ekrem Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, 2014'te tahsis ettiğimiz Ağrı Adliyesine ilişkin bir yerimiz vardı. Bir de yine Ağrı'ya münhasır ceza infaz kurumuna 1.420 dönümlük bir yerimiz vardı, 2020 yılı yatırım programına alınabilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bir vatandaşımızın iki gün önce bana gelerek size ulaştırmamı istediği bir talebi var, o da şu: 2 Haziran 1948 tarihinde açılan, bir tarafı kamu, diğer tarafı vatandaşlar olan bir özel hukuk davası varmış, bu dava yetmiş yıldır sonuçlanmamış; acaba bu konuda Bakanlık bir şey yapabilir mi diyor, dilekçeyi size takdim ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kerestecioğlu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Bakan, 2002-2017 arasındaki cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar hakkındaki veriler neden erişime kapatıldı?

Erken ve zorla evliliklere kılıf olacak cinsel istismara uğrayan çocuğun istismarcıyla evlenmesi durumunda ceza ertelemesi maddesinin yeniden geleceği konuşuluyor. Hangi “çocuk” tanımı esas alınarak öneriliyor bu düzenleme; hukuki tanım mı, İslami tanım mı? Bu mantığa göre “çocuk” kimdir?

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 29 Ocakta sosyal medyada paylaştığı mesaj nedeniyle evi basılarak bilgisayarlarına imaj ve kopyalama işlemi yapılmadan el konulan kişiye tazminat ödenmesine karar verdi. Bu karara rağmen neden hâlâ insanların telefonlarına, bilgisayarlarına el konuluyor ve aylarca, hatta yıllarca geri verilmiyor.

Son olarak “Adliyeri engellilere uygun hâle getirmeyi de planlıyoruz.” dediniz sunumunuzda. Bu adliyeler oysa çok yeni yapıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen, lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bitti zaten.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kocaman ve işlevsiz adliyeler yerine neden engellilere uygun adliyeler planlanmadı? Hatta bunlara biz bile zor erişiyoruz.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Bakan, Avukatlık Yasası’na göre avukatlara özgülünen işlerin sadece avukatlar tarafından yapılması konusunda, özellikle hasar danışmanlık şirketleri hakkında bir çalışmanız var mıdır?

Soruşturma dosyalarının savunma makamına karşı kısıtlanmasından vazgeçilmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?

UYAP sisteminde dava dosyasındaki tüm evraklara, soruşturma ve değişiklik dosyalarına avukatların erişebilmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?

Avukatın emeklilik kapsamının iyileştirilmesi ve avukatların vergi yükünün hafifletilmesi, KDV indirimi konusunda bir çalışmanız var mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – CMK’yle adli yardım ücretlerinin artırılması ve avukatlık asgari ücret tarifesiyle aynı olması konusunda bir çalışmanız var mıdır?

Limitet şirketlerinde zorunlu avukat bulundurulması konusunda bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, Tahir Elçi'nin öldürülmesinin üzerinden, katlinin üzerinden geçen 4'üncü yıl yarın değil öbür gün, perşembe günü doluyor ve şu ana kadar dosyada tek bir şüpheli yok. Çok sayıda savcı değişti yani Tahir Elçi'ye yönelik bu suikastı –söylerken de zorlanıyorum- dönemin Bakanı Bekir Bozdağ ve Başbakan “Bu katili mutlaka bulacağız ve yargı önüne çıkaracağız.” dedi. Bu konudaki gelişmeleri öğrenebilir miyiz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Diğeri, 6-8 Ekimle ilgili çok spekülasyon yapılıyor ama 43 kişinin öldürüldüğü, 33 kişinin HDP'li olduğu bilgisi elimizde mevcut. Şu ana kadar 6-8 Ekimde yaşamını yitirenlerle ilgili kaç adet soruşturma açıldı, kaç davaya dönüştü, ceza alan var mı? Bu konuda yanıtınızı istiyorum.

Son sorum: Tecritle ilgili bir soru sormuştum fakat elimize veri geldi. 27 Temmuz 2011 tarihinden Mayıs 2019'a kadar 810 başvuru yapılmış, tümü reddedilmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – İlk görüşme iki yüz günlük açlık greviden sonra 2 Mayıs 2019'da yapılmış, son görüşme de 7 Ağustosta. Sizin açıklamanız da mahkeme kararıyla engelin kalktığı yönündeydi. Bursa Savcılığı Adalet Bakanının talimatına aykırı mı davranıyor? Neden avukatlara görüşme izni verilmiyor? Neden telefon görüşmeleri engelleniyor? Mahkeme kararı da ortadan kaldırıldığına göre bu konuda Sayın Öcalan'la görüşmelerin engellenme sebebi nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Tanrıkulu...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Bakan, takip edebildiğim kadarıyla Adalet Bakanlığı istatistiklerinde görevli memurlara hakaret ve direnme suçlarında olağanüstü bir artış var yıllara göre. Bu artışın nedenleri konusunda Bakanlığınızın yaptığı bir araştırma var mı? Yurttaşlarımızın görevli memurlara karşı bu şekilde davranışının nedeni nelerdir, artması nedendir?

İkinci olarak da bu suç ile işkence ve kötü muamele suçlarının gizlendiğine ilişkin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – ...Bakanlığınız bir çalışma yapmış mıdır, yapacak mıdır?

Üçüncü olarak da şunu söyleyeyim: Tahir Elçi baromuzun başkanıydı. İngiltere Adli Bilimler Enstitüsünün yaptığı bir araştırma var, bir bilirkişi incelemesi var. Aşağı yukarı katilin kim olduğu konusunda ipucu veriyor. Soruşturmanın askıda kalmasıyla ilgili olarak Bakanlığınızın bir çalışması var mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Demirtaş...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakan, hâkim, savcı alımında yazılıyı yüksek puanla kazandığı hâlde yani hâkimliği, savcılığı hak ettiği hâlde mülakatta elenen birçok kişi vardır. Mülakatta elenme hâkim, savcı alımında şaibe ortaya çıkarmaktadır. Bu şaibeli durumların ortadan kaldırılması için yani açıklığı ve şeffaflığı sağlamak için hâkimlik, savcılık sözlü sınavlarında kamera sisteminin kurulması yerinde olacaktır. Sözlü sınavlarda kamera sistemi kurmayı düşünüyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hâkimlerin ve savcılarının bağımsızlığını ve tarafsızlığını zedeleyen en önemli konulardan biri de hâkim ve savcılarının görev yerlerinin rızaları dışında ve sık sık değiştirilmesidir. Bu durumu engelleyecek düzenlemeler yapmayı düşünüyor musunuz, düşünüyorsanız bu konuyla ilgili ne yapacaksınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Gergerlioğlu...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Son sorum...

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Zaman kalırsa veririm.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Son sorum bir cümle zaten.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bugün itibarıyla tutuklu bulunan ve hakkında soruşturma yürütülen kaç avukat vardır?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakanım, Van Barosunun Beşikdüzü Cezaevi için hazırladığı, Diyarbakır Barosunun Elâzığ Cezaevi için hazırladığı işkence raporları için niye bir açıklama yapmıyorsunuz?

Cezaevlerindeki hamile kadınlar, çocuklu kadınlar ve 780 bebek ne zaman özgürlüklerine kavuşacak? Bu konuda çok büyük sıkıntı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yine az evvel size ölümünden dört gün önce dilekçesini verdiğim Muzaffer Özcengiz ve şu anda da yine Halime Gülsu'nun mektubu, ölümünden dört gün önce yazdığı ve cevap alamadığı dilekçesi, size vereceğim. Bunlar hakkında ne işlem yapacaksınız?

Yine, Nesrin Gençosman, E tipi cezaevinde geç sevk yüzünden vefat etmişti. Bunun için bir açıklama var mı?

Yine, Şerif Mesutoğlu, Siverek Cezaevinde açlık grevinde.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen bitirin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam.

Ve B vitamini alamıyor, oldukça kötü durumda, ölüme doğru ilerliyor, ne yapıyorsunuz?

Mustafa Koçak İzmir Cezaevinde açlık grevinde, bunun için ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, Anayasa ve Avrupa Mahkemesi kararlarına uymayan hâkimler hakkında HSYK'nın bir uygulaması olacak mı, yaptırımını olacak mı?

İki: Ayyuka çıkmış olan Patnos Cezaevindeki hak ihlallerine ilişkin uygulamalara karşı bir yaptırımınız olacak mı?

Terörle Mücadele Yasası'nda yapılan değişikliklerle düşüncüyü suç olmaktan çıkararak yapı nedeniyle kaç kişi cezaevinden tahliye olmuş durumdadır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen tamamlayın.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Diğer bir soru: Anayasa Mahkemesi eski Başkan Vekili Serruh Kaleli ve eski Yargıtay Üyesi Mehmet Nihat Ömeroğlu'nun Ziraat Bankası Yönetim Kurulu üyeliğine atanması etik midir, doğru mudur?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Kaboğlu...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, benim sorum hukukta nitelikli eğitimle bağlantılı bir soru: Kasım 2019 itibarıyla Türkiye'de hukuk alanında 5.368 adet yüksek lisans tezi ve 1.210 adet doktora tezi vardır ama aynı dönemde ilahiyat alanında 10.812 adet yüksek lisans tezi ve 2.789 adet doktora tezi vardır yani 2 mislinden daha fazla. Acaba bu yüksek artış diğer alanlara göre akademik dinamiklerle açıklanabilir mi? Yoksa burada dile getirildiği gibi, hukuk fakültelerine de ilahiyattan dekan yetiştirmek suretiyle genel bir politika söz konusu mu?

Sayın Çelebi'ye kanun hükmünde kararnameler nedeniyle bir sataşma söz konusu olduğu için küçük bir açıklama yapmak istiyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Hangi Çelebi?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – 2 Çelebi var da. Ben mi?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Siz efendim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Buyurun Hocam.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Böyle bir usulümüz yok ama hemen bir cümle alalım.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Bakan adil yargılanma hakkını özellikle vurguladı, erişilebilir adalet hakkından söz etti. Dolayısıyla ben de konuşmamda Sayın Başbakanın “Kurunun yanında yaş da yanıyor.” sözü ve bu listelerin kendileri tarafından hazırlanmadığı, MİT tarafından hazırlandığı şeklinde kendilerinden aktarma yaptım. Dolayısıyla hukukta olağanlaşma, yargı yolunun açılması siyaset değildir; esas siyaset hukuk dışı işlemlerle yapılan siyaset söz konusu. Biz de hukukta olağanlaşmak için çözüm arıyoruz. Bu, siyaset değildir.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın İpekyüz...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, cezaevi izleme komisyonlarının hazırladığı raporlar var ve bu raporlar hazırlanırken uygulamada da normalde Adalet Bakanlığının her yıl yayımlaması lazım bu raporları bütün cezaevleriyle ilgili. Fakat izleme komisyonları kurulduğundan beri, bugüne kadar, Adalet Bakanlığı hiç yayımlamadı. Yayımlamayla düşünüyor musunuz? Ve niçin yayımlanmıyor?

Bir diğerini de sabahleyin arkadaşlarımız dile getirdi; Osmaniye Cezaevinde insanlar açlık grevinde süresiz, dönüşümsüz, daha çok da cezaevindeki uygulamalar nedeniyle ve aslında Osmaniye'deki mesele bütün cezaevlerinde de var. Bu cezaevlerindeki dile getirilen, hükümlü ve tutukluların dile getirdiği uygulamalarla ilgili ne zaman bir tam sivil toplum katılımıyla beraber bir denetim yapılacak ve bunlar düzeltilecek mi?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Katırcıoğlu, buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, siyasi hükümlü olup da hasta olan tutuklularla ilgili olarak yeni bir yaklaşımınız olacak mı önümüzdeki reform paketinde?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İnsan Hakları Kurumuna soruyorum: Bu kadar insan hakları ihlalleri varken İnsan Hakları Kurumunun neden esamesi okunmuyor? Yasasına göre bağımsız kuruma soruyorum. Umarım Başkan size cevap hakkı için söz verir.

Diğer sorum: Kamuoyunda 6-8 Ekim olayları olarak bilinen olaylarda İzmir ve Gaziantep'te kameraların önünde infaz edilen HDP'li Ekrem Karaçoğlu ve Musa Bayram'ın failleri yakalandı mı? Kameralar önünde infaz edildiler. Bunlarla ilgili bir dava açıldı mı?

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, öncelikle bütçeniz hayırlı olsun. Müzakere sürecindeki sabrınıza teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, Trabzon ilinde fiziki imkânları yetersiz olan Of, Araklı, Akçaabat ve Vakfıkebir Adliyelerinin yeni binası için ihale süreci ne zaman başlatılacaktır? Arsa problemi yoktur, sadece ihalesi için sizin talimatınız gerekiyor. İlginize şimdiden teşekkür ediyorum.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, soru, görüş ve eleştirilere cevap vermek üzere Sayın Bakana söz vereceğim.

Sayın Bakan, süreniz kırk beş dakika.

Buyurun lütfen.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sorularımız, değerli görüş ve önerileriniz, sunmuş olduğunuz katkılar için hepinize çok teşekkür ediyorum; bunların hepsi bizim için çok değerli, önemli. Milletimiz adına bu hizmetleri verirken hiçbir zaman mutlak bir yaramazlık düşüncesine kapılmadık ve kapılmayacağız elbette. Farklı fikirlerin, farklı değerlendirmelerin, yapıcı eleştirilerin de çok kıymetli olduğunun farkındayız; eleştiri olacak ki kamusal hizmetler daha iyi bir hâle gelecek. Farklı düşünceler, farklı öneriler de çalışmalarımıza zenginlik ve aynı zamanda güç katacaktır. Elbette ifade edilen fikir ve eleştirinin yapıcı bir katkıya dönüşmesi, tutarlı olması ve doğru bilgiye dayanmasına da bağlıdır. Hakikat fikirlerin karşılaşmasından doğar, malum olduğu üzere. Tüm bu önerileri de vaktim elverdikçe burada cevaplamaya çalışacağım, tüm bu bilgilerle; olmasa da tüm bunlara yazılı dönüş yapacak ve mutlaka önerileri de dikkate alacağız.

Tüm bu çalışmalarda yargının hepimizin yargısı olduğunun farkında olarak olaya bakıyoruz. Bu konuları veya yapılması gereken işleri sadece bir kesime yüklemek de ayrıca bir haksızlık olur. Yani, bir yargı eğer adil bir kararı makul sürede veremiyorsa yargının tüm paydaşları olarak hepimizin ortak sorumluluğunun farkında olmamız lazım; yani, tüm meseleyi yargı mensuplarına havale etmek de ayrıca bir haksızlık olur. O sürecin içerisinde mevzuattan kaynaklı bir eksiklik varsa ve bu konu eğer kanun gerektiriyorsa en başta bu eleştiri yapan heyet olarak bizlerin, bu Parlamentonun atması gereken adımlar vardır, eğer idari kapsamdan kaynaklı bir sorunsal yürütmenin elbette burada bir sorumluluğu vardır. Ve eğer karar gerekçeli değilse; delile, müdellel olan dosyaya göre verilmemişse bu konuda elbette yargının bir sorumluluğu vardır; bunun da mekanizma olarak bir üst mercisi istinaf, Yargıtay ve yine, uluslararası hukuk mercilerinde denetim imkânı söz konusudur. Dolayısıyla, uygulayıcı olarak da hepimizin, Türk milletinin beklentisi yargının adil bir karar vermesi ve bunu makul bir sürede gerçekleştirilmesi, vermesidir.

Özellikle “Yargı bağımsızlığı 16 Nisanda ortadan kalktı.” gibi bir tespite asla katılmayacağımızı ifade etmek lazım. Burada, yargı bağımsızlığını teyit eden çok önemli çalışmalar olmuştur. Ve eleştirilerin temel odağında da HSK'ye yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Türkiye'de 2010 yılına kadar Hâkimler ve Savcılar Kurulu Adalet Bakanının Başkanlığında toplanırdı; müsteşar doğal üyeydi -iki-

Cumhurbaşkanı, Yargıtay üyeleri arasından 3 kişiyi, Danıştay üyeleri arasından da 2 kişiyi seçerdi. Baktığımızda, 2010 -ki hep eleştirdiğiniz- Anayasa değişikliğiyle ilgili -ki bizim de eleştirdiğimiz noktalar söz konusudur- burada çok demokratik dediğiniz, “Yargıya güven arttı.” dediğiniz... HSK yapısına yönelik baktığımızda, Cumhurbaşkanının atadığı bir sistem karşımıza çıkıyor. Esasen burada mesele, Cumhurbaşkanının ataması değil; milletin oylarıyla seçilmiş Recep Tayyip Erdoğan’ın birtakım atamalar yapması sizleri rahatsız ediyor. Yani, özellikle Hâkimler ve Savcılar Kurulunun atamasında milletin yüzde 52’sinin oyuyla, desteğiyle seçilmiş bir Cumhurbaşkanının yani demokratik meşruiyeti olan bir kişinin bu atamayı yapması doğrudan millet adına sevindirici bir durum olması gerekirken burada, sadece Tayyip Erdoğan rahatsızlığından kaynaklı bir eleştirinin olduğunu ifade etmek isterim.

2010’dan sonra yine Başkan Adalet Bakanı, Müsteşar katılıyor, Cumhurbaşkanının seçtiği üyeler var, hâkim ve savcıların seçtiği üyeler var. Ve burada şunu da ifade etmek isterim ki “bir kişiye bir oy” meselesi FETÖ’nün hep sahip çıktığı bir yapılanmaydı, bir düzenlemeydi. Bu konuda iptali için yine Cumhuriyet Halk Partisi FETÖ’cülerin de sevineceği şekilde Anayasa Mahkemesine gitmiş ve iptal yolunu açmıştır. Dolayısıyla bu konuda da yine 2010 hatıralarımızı, hafızamızı tazelediğimizde esasen bu konunun da yine kayıtlarda olması lazım.

2017’den sonra ne oldu? Hep eleştirilen, yargı bağımsızlığına özellikle Avrupa’da ve dışarıda Türkiye’ye yönelik eleştirilerin odağında 2017’den sonra sanki Anayasa Mahkemesi, sanki HSK, hepsi bir şekilde AK PARTİ’ye bağlanmış gibi bir algı var. Oysa Anayasa Mahkemesiyle ilgili 2 askerî yargı kapandığı için 2 üye sona erdirilmiş, 15’e indirilmiş ve tüm uygulama aynı şekilde devam ediyor, hiçbir değişiklik yapılmamış virgülüne kadar. Hâkimler ve Savcılar Kuruluna geldiğimizde, Hâkimler ve Savcılar Kurulunda yine Başkan Adalet Bakanı, yardımcısı yine kurul üyesi, Meclis 7 kişi seçiyor. Daha önce Meclis seçmiyordu, hâkim savcılar kendi arasında seçiyordu. Seçince ne oluyordu? “Bu, bu kesimden; bu, bu cemaatten; bu, bu örgütten; bu, bu zümreden.” diye yargı o zaman siyasallaşıyordu. 2010 referandumunda elbette yargının “Seçim var, kapalıyım.” diye yargı faaliyetlerini bile âdeta askıya alındığı seçim çalışmalarının yapıldığı bir dönemi yaşadık ve bu seçime son verilmesini ve bu seçim hakkının Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmesini bugün TBMM üyelerinin eleştirmesini ben gerçekten hayretle izliyorum. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin, yasamanın güçlendirildiğini diyoruz hep bu sistemde, işte, en açık örneği budur. Halkın seçtiği...

CAVİT ARI (Antalya) – İlk seçim hangi tarihte geldi Sayın Bakan? İlk seçim hangi tarihte getirildi? Seçim tarihi önemli.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Cavit Bey, ben dinledim, müsaade ederseniz, yine konuşuruz, sohbet ederiz her zaman; çok istifade ettim.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçtiği bir yapının... Parlamentonun seçtiği 7 üyeden bahsediyoruz. Cumhurbaşkanı 4 üyeyi seçecek, Bakan ve yardımcısıyla -diyelim ki onları da atadı- 6 kişi ama Türkiye Büyük Millet Meclisi 7 kişiyi seçiyor. Daha önce kim seçiyordu? 3 bin, 5 bin hâkim; örgütlü bir yapı, işte, hep eleştirdiğimiz... “Yargı bir zümrenin olmasın.” Eğer seçim olursa yargının içerisinde (A) hemşehri grupları, (B) hemşehri grupları, (B) zümresi diye yapılanma olacak. İşte, biz bu seçimi ortadan kaldırdık. Kime verdik? Demokratik meşruiyeti güçlendirerek milletin seçtiği Parlamentoya verdik. Ha, diyeceksiniz ki: “Ya, Parlamentoda AK PARTİ’nin çoğunluğu var, siz seçersiniz.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet, aynen öyle.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yarın sizin olur.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O da doğru değil.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Şimdi, onun cevabını vereyim.

Bakın, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun seçiminde üçte 2 çoğunluk getirdik. Üçte 2 çoğunluğu var mı AK PARTİ'nin? Yok. 2'nci turda ne oluyor? Beşte 3 çoğunluk gelecek. Beşte 3 çoğunluğu var mı AK PARTİ'nin? Yok. "MHP'yle yaparsınız, ortağınız." MHP'yle sayımız yetiyor mu? Beşte 3, yine yetmiyor. İşte, bu, tam da özgürlükçü ve Parlamento'yu güçlendiren bir yapılanmadır. İki sene sonra ya da bir buçuk sene sonra süreleri bitiyor, yine bu Parlatentonun çatısı altında bir ortaklaşma, bir mutabakat aranacak. Biz o zamanlar MHP'yle hep bunu söyledik, "Arkadaş, biz bunu AK PARTİ'ye göre yapmıyoruz, MHP'ye göre yapmıyoruz, Türk milletine göre yapıyoruz." dediğimizde "Ya, nasıl olsa, siz kendiniz seçiyorsunuz." diye eleştiriler vardı.

Değerli arkadaşlar, bunu belki birçok arkadaşımız, çok ayrıntıya vâkıf olmayanlar belki bilmiyordu, unutmışlardır, hatırlatıyorum: Bugün, HSK seçimi olsa 7 kişi çoğunluk olan sayıyı MHP'yle beraber otursak seçemiyoruz. Burada uzlaşmak zorundayız. Şimdi, bu demokratik meşruiyeti -milletin seçtiği tüm bu parlamenterler olarak hepinizle uzlaşmak zorundayız ki bir seçim yapalım- antidemokratik olarak dışarıya karşı siz eleştiriyorsunuz ve dışarıda Türkiye'ye yönelik eleştiri, yargı üzerindeki eleştiri de sanki yargı siyasallaştı, bir kişinin belirlediği, iki dudağının arasında sanki belirleniyormuş gibi bir algı var.

Burada milletin seçtiği Cumhurbaşkanı'ndan korkmayın, çalışın. Burada seçimde milletin oy verdiği kişi Cumhurbaşkanı olacaktır. Biz kişiye göre bir sistem yapmıyoruz. İlanihaye 2 dönemden fazla seçilemeyecek Cumhurbaşkanı bu sisteme göre. 3'üncü seçimde, 3'üncü dönemde bir başkası Cumhurbaşkanı olacaktır ama milletin seçtiği, başımız gözümüz üstüne, millete hesap verecektir. O ki Anayasa'ya göre Türk milleti adına yargı karar veriyorsa Türk milletinin seçtiği Cumhurbaşkanıdır, Türk milletinin seçtiği Parlatentodur ve Parlatento HSK'ya daha fazla üye seçmektedir.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, 15 Temmuz gecesi, bütün ailesiyle beraber FETÖ'cülerin F-16'yla, tankıyla tüfeğiyle, helikopteriyle suikast için çalıştığı, suikast için çabaladığı bir Recep Tayyip Erdoğan'a karşı bu kadar kinin gerçekten kabul edilebilir bir tarafı yok. Bugün, DEAS; bakıyorsunuz, en başdüşmanı olarak "Recep Tayyip Erdoğan" diyor. FETÖ en baş düşman olarak "Recep Tayyip Erdoğan" diyor. Ta, kaç bin kilometre ötede camiye bombalayan kişi "Recep Tayyip Erdoğan" diyor.

Değerli arkadaşlar, milletin seçtiği adamlarla kavga etmeyi bırakın. Milletin seçtiği kişilerin seçtiği iradeye de saygı duyalım.

Bugün HSK sistemi elbette demokratik bir hâle gelmiştir. Burada Sayın Şener "HSK üyelerini bir partinin genel başkanı belirliyor." diyor. Hayır, arkadaş, bir partinin genel başkanı değil, milletin seçtiği bir Cumhurbaşkanı, devlet başkanı seçiyor ve millet kimi seçerse o kişi de devletin başkanıdır.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – İnanmıyorum.

ADALET BAKANİ ABDULHAMİT GÜL - Burada yine Serkan Gölge ve Rahip Brunson'la ilgili çok eleştiri oldu yargıya. Bunların da hiçbiri kabul edilemez. Adı geçen kişi dört yıl hapis cezası almıştır Türk yargısı tarafından, Yargıtay onaylamıştır ve yatması gereken süreyi yattıktan sonra cezaevinde 29 Mayıs'ta tahliye olmuştur yani burada mahkemelerin verdiği cezayı çekmiştir ve usul kanunlarına göre, infaz kanunlarına göre yine cezaevinden çıkmıştır. Burada hiçbir şekilde Türk yargısına "Oradan geldi, buradan geldi." Türk yargısı hiçbir yerden talimat almaz, Türk yargısı hiçbir yerden emir, talimat ve tavsiye almaz, Türk yargısı dosyaya göre karar verir. Nitekim, rahip meselesinde de üç küsur yıl ceza almıştır mahkemenin verdiği karara göre ve bu cezayı yattıktan sonra tahliye olmuştur. Dolayısıyla arkadaşlar, yargı AK PARTİ'nin cebindeki yargı değil, Hükümetin yargısı değil, yargı MHP'nin yargısı

değil; yargı hepimizin yargısıdır. Yargıya söz söylerken daha özenli bir dil... Elbette bugün -FETÖ başta olmak üzere- mücadele eden yargının, herhâlde en hafifinden sabahlara kadar duruşma yapan ve dosyaya göre karar vermeye çalışan Türk yargısının bu anlamda beklentisi de haklı bir beklentisidir.

Birden fazla tutuklama tahliye yaşandı, farklı sorular da oldu. Bu, 2017'de kanun değişikliği sebebiyle gerçekleşmiştir. Kanunda savcıya tahliye karşı itiraz imkânı getirilmiştir. Parlamento bu anlamda bir değişiklik irade ederse bu uygulama elbette sona erer ama -özellikle FETÖ olsun, diğer yargılamalar olsun- cumhuriyet savcısı cumhuriyetin savcısıdır ve bu anlamda "Bir daha itiraz imkânı getirilsin." diye Parlamentonun getirmiş olduğu bir düzenlemedir ve bu uygulanmaktadır.

Yine "düşman hukuku" diye bir ifade asla kabul edilir bir ifade değildir. Düşman yoktur, vatandaş vardır ve masumiyet karinesi de esastır.

MHP Genel Başkan Yardımcısı Sayın Feti Bey'in Ankara Adliyesiyle ilgili bir talebi vardı. Bu konuda adımlarımızı attık ve ocaktan itibaren 7 yerde adliye hizmeti yapılacak. Bu çalışmaların bir yerde toplanması için, hepsinin de hizmetlerinin daha etkin olması için hem vatandaşlarımız hem yargı mensuplarımız hem de avukatlarımız için bu çalışmayı yakından takip ediyoruz.

Deliller toplanmadan dava açılmasının eksiklik olduğu, soruşturmanın daha etkin yapılması hususundaki görüşler de çok değerli. Nitekim, birinci yargı paketinde de iddianamenin iadesi kurumu revize edilmiş ve suçun sübutuna doğrudan etki edecek mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen iddianamenin başsavcılığa iade edileceği belirtilmiştir. İşte, buna göre deliller toplanmadan dava açılmayacaktır. Bu da yine sizlerin değerli oylarıyla, iradesiyle kanunlaşmıştır.

Yine MHP'nin şartlı indirim kanunu, birkaç soruyla da ifade edildi. Bu konu elbette Feti Yıldız Bey ve arkadaşları tarafından verilen bir tekliftir. Bu konu Parlamentonun gündeminde elbette bir netice bulacaktır. AK PARTİ Grubunun da bu konuya çalıştığını biliyorum. Elbette teknik de bir konudur. Ama esasen af içermeyen ve toplumun her kesimini ilgilendirdiği için bu konu siyaseten verilecek bir karardır, Adalet Bakanlığının vereceği bir karar değil. Her iki parti grubu bunu netleştirdiğinde, olgunlaştırdığında -çünkü her iki partinin sayın genel başkanları da bu şekilde ifadede bulunmuşlardır- bu siyasi partilerin iradesiyle ve Meclisin iradesiyle oluşacak bir konudur.

Yine, hukuk fakültelerinin eğitim kalitesiyle ilgili... Bildiğiniz gibi hukuk fakültelerinin özellikle 190 bin başarı sırası şartı vardı ve bu bizim asla kabul etmediğimiz bir durumdu. Nitekim ilk yazı olarak yargı reformu açıklandıktan sonra YÖK'e yazı yazdık, başarı sırasının yükseltilmesini istedik. Bizim talebimiz ilk etapta 100 bin olmasıydı ama 125 bin oldu ve bunun yakın zamanda 100 bin olması ve daha yukarıya çıkarılması da bizim hedeflerimiz arasındadır. Bu, özellikle birçok hukuk fakültesinin kontenjanlarını dolduramaması... Önümüzdeki yıl göreceğiz meyvelerini, on binlerce kontenjanın dolmayacağını ümit ediyoruz, bekliyoruz ve özellikle bazı özel üniversitelerin de, bu çıtaya ulaşamayacak özel üniversitelerin bölümlerini kapatmasını bekliyoruz. Hukuk fakültelerine gelen öğrenciler müşteri değildir, orada kimseye müşteri gözüyle bakılamaz. Bir kişinin malına, mülküne, canına ve hürriyeti kasteden kişiyle ilgili kararı veren kişilerin mezun olduğu hukuk fakülteleri en kaliteli eğitimi vermek zorundadır. Bu konuda bizim de Bakanlık olarak YÖK'ten de beklentimiz budur ve her aşamada, her ortamda da bunun takipçisi olacağız. Hukuk fakültesi mezunu olmayan, hukukçu olmayanların hukuk fakültesinde ders vermesi, yönetici olmaları da asla kabul edeceğimiz bir durum değildir; bu konunun da yine takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Soru faslında Sayın Emecan'ın ve diğer birçok milletvekilimizin "Yargıya güven endeksinde işte, yüz bilmem kaçınıcıyız" şeklinde ifadeleri geçti.

Değerli arkadaşlar, bu ülkede yargıya güvenden bahsederken 28 Şubat darbe girişiminde askerinin karşısında önünü ilikleyen, cübbesini ilikleyen, selam duran hâkim, savcılara hiç kimse söz söylemezken, o dönemlerde servislerle taşınarak brifinglere âdetâ koşar adım giderlerken, askerinin önünde, vesayetçilerin önünde selam dururlarken hiç kimse bir eleştiri yapmıyor; o zaman yargıya güven yüksek!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Biz yaptık, yaptık!

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hep yapıldı.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – FETÖ’cüler, az önce Sayın Çelebi’nin de ifade ettiği gibi, Ergenekon kumpasıyla delil üretmek birtakım kumpas davalarıyla ve illegal dinlemelerle bu ülkenin Genelkurmay Başkanını cezaevlerine tikan bu anlayışa hiçbir zaman söz söylemeyecek ya da o zamanlar yargıya güven çok yukarıda...

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Avukatı sizsiniz Sayın Bakan!

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER - Arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyelim.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – 27 Mayıs’tan itibaren “Sizi buraya tikan güç sizin bu cezayı almanızı istiyor.” derken, 12 Eylülde “Bir sağdan, bir soldan” diyerek, yaşı da büyütülerek idam kararları verilirken o zamanlar yargıya güven hep yüzde 70-80 olacak, bugün 15 Temmuz darbecilerini 15 Temmuz akşamından itibaren “Cuntacıları tutuklayın.” emrini veren Cumhuriyet savcılarının; sabahlara kadar bunları, bu hainleri yargılayan hâkimler, savcılarının olduğu bu ortamda yargıya güven yerlerde olacak öyle mi? Bunu asla kabul edemiyoruz.

Elbette şunu demiyoruz: “Her şey güllük gülistanlık, her şey yolunda.” Bizler yürütmenin bir üyesi olarak elbette eksikliklerin de farkındayız ve verilen bazı kararların da -bir şahsi görüş olarak- hepsini tasvip etmemiz mümkün değil ama yürüten bir davayla ilgili bir görüşte bulunmak, bir mütalaada bulunmak da asla bizim yapabileceğimiz bir durum değildir.

Şunu söylemek isterim: Ankara Adliyesinde verilen bir karar, İstanbul Adliyesinde verilen bir karar bizim, yürütme olarak hiçbir şekilde dahlimizin olmadığı kararlardır. Bizler ancak yapısal olarak, hangi konular eksik -yargı reformu bunun bir belgesidir- oturup tüm taraflarla, paydaşlarla şu şu konular eksik... Keyfi tutuklamalara gidebiliyor bazı uygulamalar, bunu ben defalarca söyledim, evet, televizyonlarda da söyledim, konuşmalarda da söyledim çünkü tutukluluğun âdetâ mahkûmiyet gibi uzamasını kabul edemeyiz. Ne oldu? İşte, burada sizlerin de desteğiyle birinci yargı paketinde bir süre öngörüldü, süre getirildi. Neden? Çünkü uygulamada, evet, az da olsa bu bir cezalandırmaya dönüyordu. Bunu kabul edemeyiz ve evet, istinaf kurulduktan sonra bazı dosyada altı yıl ceza almış, Yargıtaya gidiyor; dört yıl ceza almış, o cezaevine, bu haksızlık ve en azından Yargıtay dönüşünün beklenmesi gerekir. Biz bunları söyledik ve bu konuda adımlar attık ama onun ötesinde; “A dosyasıyla ilgili şu karar verilmeli, verilecek, B dosyasıyla ilgili şu karar verilmeli, verilmek zorundadır.” gibi bir yaklaşıma asla gidemeyiz çünkü biz yürütmenin parçasıyız, biz hâkim değiliz, savcı değiliz.

İstanbul Adliyesi bizim Bakanlığın İstanbul il teşkilatı değildir. Adalet Bakanlığının taşra teşkilatı yoktur. Çağlayan Adliyesi bizim Çağlayan teşkilat büromuz değildir, Ankara Adliyesi bizim Ankara il müdürlüğümüz değildir. Biz Tarım Bakanlığı değildir, il müdürlüğü gibi “Tak, söyle yap; böyle yap.” ve Bakan olarak, Bakanlık olarak hâkimlerle ilgili bizim asla bir tasarrufumuz yoktur ve bunlarla ilgili asla ama asla hiçbir davayla ilgili yürütmenin müdahil olmasını da kabul edemeyiz.

Şimdi, Amerika Birleşik Devletleri Barosu bir rapor hazırlamış ve bu raporda Türkiye'yi bilmem şu sırada göstermiş. O sıralara bakıldığında "Hangi ülkeler var, bizden daha yukarıda hangi ülkeler var?" dediğimizde, burada hiç kabul edilemeyecek... Yani Türkiye'yi bu kadar da haksızlığa maruz bırakmamak gerekir diye düşünüyoruz. Eksikliklerin farkındayız, bunun bilincindeyiz ve 2019 yılı yargıda bu reformlar için bir çıpa olsun, bir başlangıç olsun arzusundayız. Bunu ortaya koymaya çalışıyoruz hep birlikte ama biz bir kanun merci de değiliz. Eksiklik varsa acaba o eksikliğin kanundan mı kaynaklanıyor ya da uygulamadan mı kaynaklanıyor ya da fiziki diğer konulardan mı kaynaklanıyor; bunlara hep birlikte bakmak zorundayız. Dolayısıyla bu konularla alakalı....

Bu rapora göre, Türkiye'nin üzerinde Namibya diye bir ülke –duyan var mı bilmiyorum, ülkelere de saygımızı ayrı- Ruanda, Bulgaristan, Burkina Faso, Çin, Rusya, Guatemala, Kenya, İran, Nijerya, Mozambik Türkiye'den daha yukarıda. Ben takdiri yüce heyetinize bırakıyorum ama Türkiye'ye de bu kadar haksızlık yapmayalım.

Darbe girişimi olmuş, aynı gece HSK refleks gösterip 4 bin civarında hâkim, savcuyu atmış ve bunlarla ilgili yine hâkim, savcı alınmasına ihtiyaç var; hâkim, savcı alınmış. Ama bunlarla alakalı eğitim çalışmasını yapma, bu konuda insan hakları eylem planı hazırlayacağız diyoruz; AHİM kararları, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymanın zorunlu olduğunu buralarda belirliyor; objektif kriterlerle terfinin belirlenmesi, coğrafi teminat tüm bunlarla... Elbette kimsenin elinde sihirli değnek yok, bir arkadaşımız da sordu; 2019 bizim için bir başlangıç oldu ama uygulayıcının elinde de bizlerin elinde de sihirli değnek yok ki hemen bir anda olsun. Ama biz burada bir iyi niyetin, yargıda iyileşmenin, normalleşmenin oluşması için bir adım olmasını, bir milat olmasını hedefliyoruz. Bakın, seri yargılama, basit yargılama yaklaşık 500 bin dosya -çok ayrıntısına girmek istemiyorum ama ülkemiz için çok önemli bir reform- daha o bile 1 Ocakta başlayacak, 2023'e kadar bir hedefi ortaya koyuyor, sanki sihirli bir değnek... Bunu konuşunca meseleler çözülüyor ki. A davasında şöyle karar verilmiş, B davasında böyle karar verilmiş. Burada da hepimiz uygulayıcı değiliz, eksiklikleri hep birlikte eleştiririz ama Türk yargısında da beklentimiz kararını gerekçeli bir şekilde vermesi çünkü Türk yargısı televizyonun karşısına çıkıp konuşmaz ama kararıyla konuşur. Kararı öyle gerekçeli olur ki toplumun her kesimini tatmin eder. Ha, kararı yanlış, karar yanlışsa sistematik olarak istinaf, Yargıtay merci var ve birçok kararları da Yargıtaydan dönebiliyor. Dolayısıyla "yargıya güven" dediğimizde o da yargının bir parçası, yeri geldiğinde istinaftan dönebiliyor. Bu konuda bizim yargıya da bir haksızlık yapmamamızın elbette çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

Yine kadın hâkim oranlarıyla alakalı bir eleştiri oldu. O konudaki bilgiyi paylaşmak isterim. 2002 yılında sadece 122 savcı varmış, 2019'da 946 kadın savcı yüzde 675 artış olmuş. 1.725 kadın hâkim varken 2019 yılında 6.457 kadın hâkim var; yüzde 274 artış olmuş ve toplamda yüzde 300,81 kadın sayısı artmış. Meslekte büyük olanlar, üstat olanlar bilirler eskiden bu rakamlar yüzde 10-15'i asla aşmazdı, şu anda kadın oranı yüzde 35,84. Bu, cumhuriyet tarihinde olmamış.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Arkanızda oturanlarda...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Onlar da olacak aşama aşama, reform bir anda olmuyor yavaş yavaş.

Kadına yönelik şiddet hususunda bugün de bütçem olduğu için katılmadım Aile Bakanlığıyla bir ortak protokolümüz vardı ancak buradaki heyete saygımızdan, bu çalışmanın öneminden dolayı ben katılmadım ancak protokolü imzaladık. Bu konuda ilgili tüm bakanlıklarla, uzmanlaşma yani tedbirleri veren mahkemelerin yine uzmanlaşması konusunda ve eğitimlerin verilmesi hususunda bir çalışma ortaya koyduk. Yine, öfke yönetimi, bireysel grup çalışmalarlarıyla, yine kadına yönelik şiddet eyleminde bulunan kişilere karşı, tutuklu hükümlülere karşı rehabilitasyon ve onların bu konuda bir

daha bu fiilleri işlememesi hususunda yine hakimlerimize yönelik seminer uygulamaları, 6284 seminer uygulamaları ve yine psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacıya yönelik hizmet sunumlarının artmasıyla alakalı da çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Kadın cezaevlerine yönelik ve çocuklara yönelik tüm bu hususlar, genel olarak söyleyeyim, tüm cezaevleriyle ilgili eleştirilere ya da önerilere yönelik olarak İnsan Hakları Komisyonu tüm cezaevlerini, her zaman, istediği zaman inceleyebilmektedir. Yine sivil toplum tarafından bu konularla ilgili gelen her rapor bizlere de iletilmekte ve bunları bütün bir dikkatle takip etmekteyiz. Bir eksiklik olduğunda bu konu hem idari hem adli soruşturmaya konu olmaktadır çünkü oradaki bizim devletimize emanet edilmiş insandır ve personelimiz hukuk çerçevesinde hem eğitim görmektedir e hem de bu konulardaki her türlü destek yerine getirilmektedir.

“TMK’ye haber verme suç değil. Niye konuldu?” Benzer birkaç bir öneri de geldi hem Sayın Kerestecioğlu’ndan hem birkaç arkadaştan. Esasen hukukun genel ilkesidir haber ya da eleştiri bir suç oluşmaz. Ancak, bu, daha önceki uygulamalarda da benzer uygulamalardan kaynaklı birtakım yoğunluk olduğunda Türk Ceza Kanunu’nda farklı maddelerde yer aldı. O zaman da... Yine şu an Türk Ceza Kanunu’muzda var. Burada işte yasa koyucu, Parlamento, sizler muhtemelen öyle düşündünüz ki bu konudaki uygulamalarda bir eksikliği ya da bir suistimali önlemek adına ya da dikkat çekmek adına “Haber verme ve eleştiri suçtan farklı bir şeydir, tahkim eden, tenkit eden...” diye Parlamantonun bir unsuru olarak girmiştir. Dolayısıyla özgürlükleri artıran bu çerçevedeki bir madde ve uygulamaya da mutlaka yön verecektir.

Sayın Taşcier’in eczacılara CTE tarafından ödeme hususunda “Ne zaman ödenecek?” diye bir sorusu vardı. 2019 yılında 118 milyon 864 bin ödenek dağıtılmış; eczacılarla ilgili ödemeler de başladı, 30 milyon liralık ödeme bir ay içerisinde tamamlanacaktır. Bunun bilgisine de vermiş olayım.

Sayın Keşir’in özellikle AK PARTİ’nin kadınlara yönelik vermiş olduğu destek hususu... Gerçekten tüm çıkarılan kanunlarda, uygulamalarda AK PARTİ hükümetleri döneminde çok önemli düzenlemeler yapıldı, uygulamalar da çok olumlu yönde ilerledi ama biz bu konularda sıfır toleransın olmasını ve bu tür hadiselerin hiç yaşanmamasını istediğimiz için daha iyiyi hep beraber konuşmaktayız. Benzer konular olduğu için, ortak protokolleri uzman yetkili mahkemeyi az önce de söyledim.

AGO ve ÇİM’ler çok önemli. Bu konuda adli görüşme odaları ve ÇİM’lerle hem istismara uğramış hem şiddete uğramış kişileri aynı zamanda faille yan yana getirdiğinizde, çıkışta, duruşma salonundan sonra “Çıkınca görüşürüz.” gibi imalar, birtakım olayların, maddi gerçeğin ortaya çıkmasını engelliyordu. İşte, burada, sanık ile mağdurun bir araya gelmemesi adına çok önemli bir reform yaptık ve birinci yargı paketinde yasal düzenlemesi oldu, bunları hep beraber yaygınlaştırmayı da bu dönem için, önümüzdeki yıl için hedefliyoruz.

Çocuk teslimi... Çocuk teslimi konusunu daha önce de birkaç defa ifade etmiştik. Çocuklarını göremeyen anne ya da baba mahkemeye başvurarak icraya bir harç yatırıp çocuğunu görebiliyordu. Biz bu konunun ortadan kalkmasını Hükümet olarak da konuştuk ve bu hususta bir harç alınmaması yönünde kararımız var bunun kanunlaşması hususunda. Çocuk teslim merkezleri gibi, kreş ortamında ya da belirli ortamlarda çocuğu anne ya da babaya teslim edip yine uzmanlar eşliğinde çocuğun alınması konusunda bir çalışma, umuyorum, ikinci yargı paketinde yer alacaktır. Bu konuyu bizler de önemsiyoruz.

Sayın Erkek’in “16 Nisan Anayasa değişikliğiyle demokrasi yok, monokrasi var.” şeklinde bir yorumu oldu. Buna katılmak asla mümkün değil. Milletten verdiği karara “antidemokratik” denemez, milletin vermiş olduğu bir karardır. Millet, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini anlatmıştır. “Şu dönemde, OHAL’de verildi, bu hâlde.” Milletimiz OHAL’de de bu hâlde de Millî Mücadele zamanında

da toplar, tanklar patlarken bile iradesini kimseye ipotek altına vermemiştir, manda ve himayeyi kabul etmemiştir ve sandığa gittiğinde de özgür iradesiyle neyin ne olduğunu bilecek kadar bu millet münevverdir, aydındır. “OHAL’de oldu da anlamadı da millet bilmiyordu da...” Böyle “Bu millet bidon kafalı” “Bu millet anlamaz.” “Göbeğini kaşıyan adam.” yaklaşımları işte bu milletle aramıza konan en büyük mesafedir. Milletimiz her şeyin farkındadır, neye karar vermişse o karar doğrudur.

Bakın, seçimlerden yeni çıktık. A partisi yerine B partisini de seçebiliyor, milletimiz ne karar vermişse o karar doğrudur. Demokrasi, milletin namusudur, millî iradenin tecelligâhıdır. Dolayısıyla milletin vermiş olduğu bir karara “Türkiye, 16 Nisan referandumuyla bir çılgınlığa imza attı.” demek asla kabul edilebilir bir şey değildir. (Gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Niye kayyum atıyorsunuz o zaman?

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Lütfen arkadaşlar..

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Milletimiz her zaman basiretiyle karar vermiştir. Milletimiz her zaman her karar verirse versin, bizi iktidar olarak da milletimiz getirmiştir, eğer eksiklik yaparsak milletimiz yine sandıkta götürecektir ama biz milletimize layık olmak için işte bu çalışmalarını yapıyoruz. Ve milletimiz hangi kararı verirse versin “Bu, bir çılgınlıktır.” şeklinde yorumu da asla kabul edemeyiz. Milletimiz her zaman doğruyu tercih etmiştir, doğruyu seçmiştir.

Sayın Subaşı’nın yine benzer şekilde... İfade özgürlüğü zaten hukukun ilkesiydi, bu konuda elbette az önce de ifade ettiğim gibi...

Sayın Tanal’ın yine soruları oldu, “İcrada borçlunun zaten malını satma yetkisi var.” Evet, malını satma yetkisi var ancak burada getirmiş olduğumuz, önerdiğimiz düzenleme, borçlunun mevcut metinden farklı olarak kesinleşen kıymet takdiri üzerinden öncelikli alacakları geçmek kaydıyla yüzde 80’in üzerinde alıcı bulunması durumunda haricen satış yapabilme imkânı vermeyi hedefliyoruz. Bu hâliyle satış yapması durumunda açık artırma masraflarından kurtulacak, borç artmayacak, alacaklı alacağına yapmayacağı masraf kadar fazla kavuşmuş olacak. Bu anlamda borçlunun yine lehine bir düzenleme söz konusu.

Adli Tıp Kurumunda 65 yaş üstü çalışanlarla ilgili sehven bir baskı hatası olmuş. Adli Tıp Kurumunda 65 yaş üstü 5 kişi çalışmaktadır, 4 kişi 66 yaşında, 1 kişi 68 yaşında; bunu da yine ifade etmek gerekiyor.

Sayın Öztürk,ün, MHP milletvekilimizin, çalışanların özlük haklarının iyileştirilmesi talebi oldu. Bu konuyla ilgili iyileştirmeler hem mübaşir hem infaz koruma memurlarımız için yapıldı. Ama elbette tüm personelimiz için özlük hakları da bizim birinci derecedeki gündem başlığımız ve ilgili bakanlıklarla bu konuları da konuşuyoruz.

Sayın Kaboğlu... İhraçlarla ilgili OHAL Komisyonunu Hükümetimiz getirdi bir kişi bile haksız yere atıldıysa bu Komisyonunda değerlendirilsin diye. Ve bu Komisyon kararlarına karşı da yargı yolu yine açıldı. Elbette bu kararları verecek olan yargının kendisidir. Bizim yürütme olarak bu konuda herhangi bir sözümüz olamaz; sadece sistemi, itiraz mekanizmalarını burada getirdik. Çünkü FETÖ’yle mücadelede bir toptancı anlayışla, FETÖ’nün yaptığı gibi toptancı, herkesi aynı çuvala koyarak yapılan bir mücadele olamaz, kuruyla yaşın ayrılması anlamında... “Bu konuda da biz yargıya güveniyoruz.” demiştir Hükümet ve bu kanalları açmıştır. Elbette her olayı, delili değerlendirerek bu konuda bir mağduriyet ya da bir eksiklik varsa bu eksikliği giderecek olan yargının yine kendisidir.

Sayın Tanrıkulu: “Hâkimler avukatlara, vatandaşlara üstenci dil kullanıyor.” Bu konu bizim Türk yargı etiğinde de -şu an vakit almamak adına çok gidemediğim- tüm hâkim, savcılara ifade edilen bir konudur; avukata, vatandaşa en uygun bir dille ve en uygun bir şekilde diyalog içerisinde olunması hem yargılamada hem sonrasında; bu konu etik ilke olarak hepimizin beklediği bir tutumdur, bir tavidir. Bu konularla ilgili HSK, eğer disiplin cezası gerektiren bir konuya disiplin yönüyle -işte ifade edildiği gibi, bazı örnekler verildi- etik ilkeyse -etik ilke kurulu da kuruldu- etik ya da disiplin ya da yargısal yönüyle ilgili her türlü bu konudaki başvuruyu titizlikle takip edecektir.

Bu heyet değişimleriyle ilgili konu Bakanlığımızın ya da Bakanlık olarak şahsımızın bilgisinde olan bir konu değildir.

Sayın Aydoğan yine -buradan mı bilmiyorum ama- “İşkence OHAL döneminde artmıştır.” dedi. Her iddia başsavcılık tarafından titizlikle takip edilmektedir. İşkenceye karşı en ağır cezaları getiren Hükümetimizdir. Bu konu da hiçbir şekilde tahammül edemeyeceğimiz bir tutumdur. Bu konularda hem idari hem adli olarak her türlü mücadele ve her türlü soruşturma devam etmektedir.

İşçilere arabuluculukta zorunlu müdafî hususu... Bu konuda, biliyorsunuz, Cumhurbaşkanımızın yayınladığı kararlar bu davalarla ilgili avukatların vergi oranı düşürülmüştür ve yine, bu hususla alakalı işçi lehine yapılabilecek hususları da ayrıca çalışmaktayız.

“Adalet akademisinin kuruluşu kanunla olmalıdır.” düşüncesine katılmıyoruz. Çünkü Anayasa’nın 106 ve 123’üncü maddelerine göre Bakanlık teşkilatı içinde yer alması ve kamu tüzel kişiliğine sahip olması sebebiyle Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulması mümkündür ve yine kurulmuştur, şu anda da hâkim ve savcılar uygulamalı olarak da Adalet Akademisinde yine eğitim görmektedirler.

Sayın Şimşek, yine sözleşmeli personel, özellikle belediye çalışanları; kumara karşı caydırıcı cezalar, bunların hepsi not alındı.

Adana bölge idare mahkemesinin kurulması Bakanlık olarak, HSK olarak çalışmalarımız arasındadır. Adana’nın iş potansiyeli ve Adana’nın yine yapısı itibarıyla, dosya sayısı itibarıyla bunun çalışmasını tamamladığımızda Adana’ya bölge idare mahkemesi açılmasını planlıyoruz.

Yine, Sayın Girgin’in de benzer olarak ifade ettiği işçi-işveren ara buluculuğunu az önce söylemiş oldum genel itibarıyla.

Sayın Erel’in -burada yok- Aksaray’la ilgili sorduğu soruya yazılı olarak cevabı kendilerine veririz.

Sayın Hakverdi’nin cezaevlerini incelediğini ve kalabalıklaşma sorunu olduğunu ifade etti. İşte, MHP’nin önerisi var, CHP de destek versin, üzerinde çalışma yapılsın. Bu konular elbette yine Parlatmentonun iradesiyle şekillenecek. Ama doktor, çocukların hafta sonu görüş imkânı gibi hususlarla ilgili, yine cezaevlerimizde ailelerle görüntülü görüşme imkânı dâhil olmak üzere, daha pozitif anlamdaki çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu konular makul ve bizim çalıştığımız da öneriler. Bu iyileştirmeleri sürekli olarak gözden geçiriyoruz.

Kelepçe hususu... “Hepsi kelepçeli muayene oluyor ya da dışarıya gidiyor.” şeklinde bir konu doğru değil. Dışarı çıktıktan sonra artık o, kolluğun takdirinde olan bir konudur, bu konuyla alakalı gerekli takdiri kolluk kendisi değerlendiriyor. Dolayısıyla bu konuyla ilgili takdir yapıyor.

Sayın Bülbül’ün “Soru önergelerimize cevap verilmiyor.” hususundaki ifadeleri... Elbette ben de soru önergelerinin bir Meclis denetim aracı olduğuna ve bunun çok önemli olduğuna inanıyorum ve hepimiz inanıyoruz. Ancak bize gelen sorular sanki Adalet Bakanı ülke başsavcısıymış, Adalet Bakanlığı ülkenin bir yargısal üst mahkemesiymiş gibi hep yargıya ilişkin sorular olduğunda biz bunlara cevap vermekte zorlanıyoruz, cevap veremiyoruz. “Filan kişiyle ilgili dava açıldı mı?” “Buna niye böyle bir karar verildi?” Buna biz bilemeyiz ki, biz de yürütmenin bir parçasıyız. Bu konuda yargıya yönelik

hususlarla ilgili genelde sorular olduğu için bu konuda cevap vermekte zorlanıyoruz. Onun ötesinde, elbette bu konuya, soru önermesine ve milletvekillerimizin her türlü görüşüne, dilekçelerine dahi biz asla özensizlik gösteremeyiz. Bu konuda öyle bir farklılığı ifade etmek isterim. Ya da savcılıklara, cezaevlerine, ilgili yerlere yazmışsınız; o cevaplar gelmemiştir ama onun ötesinde, soru önermeleri elbette çok önemlidir.

Sayın Zeybek'in "Hiçbir hâkim bağımsız şekilde karar vermiyor." şeklinde asla kabul edemeyeceğimiz hâkim, savcılara yönelik ağır bir ithamı var. Hâkimlik, savcılık anayasal teminatı olan bir meslektir, bu konuda hiç kimseye evvallahı olmaz, dosyada ne varsa ona göre karar verir. Hepimizin beklentisi de odur yani bir kararı okurken, bir karara bakarken bizim de beklentimiz, bağımsız ve tarafsız olan yargının bu teminatını dikkate alarak kararını dercetmesidir. Son tahlilde 9 milyon hukuk, 9 milyon ceza... Milyonlarca dosyanın geçtiği yerde yüzlerce ya da binlerce eksiklik var. Gönül ister ki bunlar da olmasın ama Yargıtay bunun için var, AİHM bunun için geldi, Anayasa Mahkemesi bunun için var. Bir eksikliğin bir üst mercide farklı bir gözle yine sistemde ayıklanması, düzeltilmesi hepimizin beklentisidir.

Sayın Demirtaş "YRS'yle kamuoyu büyük beklentiye düştü ama netice alınmadı." dedi. Az önce de söyledim, şu yargı reformunda yazılı tüm hususlar 2023'e kadar... Burada belki yüzde 10'u kanunlaşmıştır, bir kısmı da YÖK'te olduğu gibi uygulama gerektiren, idarenin yapacağı düzenlemeler ama 2023'e kadar daha yapılacak hâkim, savcı yardımcılığı var. Bu, sisteme yine çok büyük bir şekilde güvenciyi artıracak. Yani mezun olup hemen kürsüye çıkmak değil, bir hâkimin yanında durup bir kişi tutuklandığında onların yakınlarının gözyaşlarını görececek, bir kişinin malı haklı ya da haksız elinden alındığında çiğnerinin nasıl yandığını görececek ve orada tanıkların dışarıda nasıl müzakere ettiğini, sanıkların nasıl bir psikolojide olduğunu; tüm bunları yıllarca görececek ve ondan sonra kürsüye çıkacak. Bunun da Türk yargı sisteminde bir ilk olduğu gerçeğiyle çok önemli olduğuna inanıyoruz ve belli bir tecrübeden sonra yine kürsüye çıkıp karar verecek. Bu da yargı adına çok önemlidir ve tüm bunların hepsi sizlerin değerli iradeleriyle kanunlaşacaktır.

Sayın Çakırözer'in yine söylediği, kamuoyundaki bazı davalarla ilgili eleştiriler. Az önce de söyledim, biz hâkim değiliz, savcı değiliz ve bu konuda Yargıtay içtihatları belirler ve içtihatlarına da mahkemeler uyar. Uymadığı takdirde yine Genel Kurula gider, yine Yargıtay kararını elbette verir. Burada özellikle belli suçlarla ilgili istinafin Yargıtaya taşınması bildiğiniz gibi, bir af da değildir, bunların hepsi beraat etmiş de değildir. Belki daha yüksek ceza alacak, belki tamamen beraat edecek ama bizim eleştirdiğimiz, virgülüne kadar aynı cümleyi söylüyor ya da aynı fiili bir kişi A istinafinda dört yıl ceza alıyor, B istinafinda bir yıl ceza alıyor, C istinafinda beraat ediyor. Biz burada, hukuka güveni ortadan kaldıran bu uygulamadaki yanlışlıklar ortadan kalksın diye, hepsi Yargıtaya gitsin ve bir dairede içtihat birliği olsun, hukuki istikrar sağlansın diye biz bu yolu açtık. Ama onun ötesinde kalkıp ben A ilindeki bir hâkim değilim ki Adalet Bakanı olarak. Şimdi, sosyal medyada da ya da başka yerde de hemen işte Adalet Bakanlığı, Hükümet, Cumhurbaşkanı efendim bir karar çıktığında... Ama bizler hâkim değiliz ki yani bu konuda eğer bizlerin de bir hâkim, savcı cübbesi giymemizi istiyorsa biz böyle bir şeye asla izin vermeyeceğiz. Kuvvetler ayrılığına inanıyoruz, yargı yerinde duracak, yürütme yerinde duracak, hepimiz millete hesap vereceğiz.

"Mahkeme ilamlarının gazetede yayımlanmasından vazgeçilecek mi?" Bu konuda biz icra ilamlarının ya da diğer kararların gazetelerde ilanı hususunda ikinci yargı paketinde herhangi bir düzenlememiz söz konusu değildir, bu konuda bir düzenleme düşünmüyoruz. Sadece elektronik ortamda ilamların yayımlanması çünkü bu elektronik ortamda yayımlandıktan sonra sistem yine belli

ortamlarda hem satışın daha hızlı olması hem de sürecin hızlanmasıyla ilgili reform düşünüyoruz ama onun ötesinde gazetelerin yapmış olduğu yayımlar devam edecek, bu konuda farklı bir düzenlememiz ya da düşüncemiz söz konusu değildir.

Sayın Çelebi'nin yine ifadeleri, değerlendirmeleri vardı. Evet, katıldığımız yönleri var; bu ülkede, herkesi deliller üretmek bir terör örgütü yaftasında bulunan FETÖ'cülerden ayıklamak için işte Türk yargısı bugün önemli bir sınav veriyor, eksikleriyle hatasıyla ama önemli bir sınav veriyor ve temel yaklaşımı, bizim de beklentimiz hâkim, savcıların bu eski kötü örneklerle asla ama asla bulaşmadan... Çünkü FETÖ mücadelesi FETÖ yöntemleriyle yapılamaz. Burada da herkesin bir çuvala sokulduğu değil, delile göre kişinin yine ceza aldığı bir yargılamayı bizler de bekliyoruz ama kararı verecek olan yargıdır, bizim beklentimiz de milletin vicdanını yaralamadan bu kararların verilmesidir, beklentimiz budur. Yine yargının da masumu ayırarak, suçluyu ayırt ederek ceza vermesi elbette hepimizin ortak beklentisidir. Ama gerek öğrenci gerek erlerin de beraat ettiği yani hiçbir şekilde darbeye fiili olmayan kişilerin yüzlercesinin beraat ettiği de yine verilen kararlardan görüyoruz.

Sayın Kayışoğlu'nun çocuk yaştaki evlilikleriyle ilgili... Yargı paketi hukuk paketini öngörmektedir, Hukuk Usul Kanunu'na ilişkin bir düzenleme öngörmekte; dolayısıyla bu anlamda bir anlamda bir düzenlememiz yoktur. Parlamentonun takdiri elbette kendi takdiridir ancak bizim ikinci yargı paketi hukuk düzenlemelerine yönelik bir durumdur.

“Sosyal medyada duyarlılık olmadan gözaltı olmuyor.” Bu da büyük bir haksızlık. Gözaltı kararını savcı veriyor ama verir vermez gözaltı olmuyor. Kişinin evine gidiliyor ya da adresine gidiliyor ama bu talimatı elbette veren bir savcıdır. Gözaltı kararı, polislin gözaltısı savcı kararı olmadan olmaz. Dolayısıyla bu konuda sosyal medya ya da yazılı, görsel medya elbette bir kamuoyunun dikkate alınması gereken ve âdeta, yeri geldiğinde savcılarının da ihbar gibi dikkate alabileceği bir unsur olabilir ama “Orada yazıldı da böyle oldu.” diye değil. Birçok meseleye bakıyorsunuz savcı zaten tutuklamış ama “İşte biz yazmasaydık olmazdı.” diye sosyal medyada daktilonun başına geçen herkes kendini hâkim, savcı yerine koymasın, bu ülkenin savcıları var, hâkimleri var. Hiçbirimiz koyamayız ve bu konuyla ilgili de eğer uygulamada da bir yanlışlık, eksiklik varsa elbette bu konu... Nitekim, farklı illerde bu hususla alakalı, hâkimlerle, savcılarla ilgili de soruşturmalar açılmıştır, eksikleri de asla kabul edemeyiz.

Sayın İsmail Faruk Aksu'nun çok değerli tespitlerini, önerilerini not aldık. Gerçekten Cumhurbaşkanlığıyla çok önemli adımlar attık. Bu kanunlar ve aynı zamanda Anayasa değişikliğiyle birlikte sorunların çözümüne hep beraber odaklanmaya devam edeceğiz. Tüm siyasi partilerin desteği, katkısı, elbette eleştirisi çok önemli çünkü yargı ve sorunları hepimizin sorunları. Yani burada hepimizin, bu milletin karşı karşıya kaldığı sorunları elbette yargı çözecek; yargının sorunlarını da çözecek olan merci yine Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Hep birlikte bu konuda el birliğiyle sorunları çözmemiz gerekiyor. Bu vesileyle, Anayasa değişikliği başta olmak üzere tüm yargı paketlerine verdiği destek için başta Sayın Genel Başkan Devlet Bahçeli'ye ve MHP Grubuna da teşekkürlerimi ve geçmiş olsun dileklerimi ifade ediyorum. Hep birlikte ortak iyinin yine desteklenmesi hususunda desteklerinizi de bu vesileyle yine beklediğimi ifade etmek isterim.

Sayın Sındır, ceza infaz koruma personelimizin emekliyken de silah kullanma talebini ilettiler ama bu konu zaten 7 Kasım'da Parlamentonun oylarıyla yine kanunlaştı. Yüce Meclisin desteğiyle, iradesiyle infaz koruma personelimiz... Bizlerin de yoğun bir talebi olmuştu. Bu konuda teşekkür ediyorum. Sayın Sındır'ın talebi yine kendilerinin de değerli oylarıyla kanunlaşmıştı, bunu da hatırlatıyorum.

Tekrar bu vesileyle teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Evet, Sayın Bakan, ilave on dakika yeterli mi?

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Hemen toparlıyorum, teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu'nun yine her bütçede olduğu gibi teknik önerileri bizim için yine dikkate alacağımız bir husus. Özellikle adli yardıma ayrılan ödenekte düşüş yaşandığını orada okuyarak ifade etmişlerdi, bana gelen notu paylaşmak isterim. Düşüş yaşanmamış, 2019 yılı ile 2018 yılı arasında yüzde 10,20 oranında artış gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz yıl...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, Cumhurbaşkanlığı programından aldım ben, her iki yılı da.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Olabilir. Ben en azından tashihi adına, belki orada yanlış. 2018 yılında toplam 449 milyon 955 bin 719 lira, 2019 Kasımında 495 milyon 791 bin 913; yüzde 10,20 artış; bunu paylaşmak isterim.

Yine, iş yurtlarıyla ilgili öneriler ve diğer önerilerin hepsini not aldık ve bu konu 2014 ya da 2015'te ortaya konan hedefler, bunu daha realize edecek şekilde ve iş yurtlarının yapısal değişikliği hedefinde de çalışmalarımız devam etmektedir.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı'nın avukatlardan hâkim alınmasıyla ilgili sorusu: Bu hususlar, FETÖ ihraçları sebebiyle akademi eğitimi yarıda bırakılarak kürsüye geçmeleri hiçbir zaman bir tercih olamaz; bu, bir zorunluluktur. FETÖ ihraçları sebebiyle 16 Temmuzda boşanma için gelen, icra için gelen vatandaşlarımızın adliyede hizmetlerinin sürdürülmesi lazım. Dolayısıyla zaruretten kaynaklı hâkim alımları ve avukatlarla ilgili bu düzenleme de elbette söz konusu oldu ancak biz bu çalışmayla avukatlardan yine 35 yaşını geçmiş kişilerin hâkim, savcı olmaması yönünde çalışmalarımızı da yine sürdürüyoruz.

Hukuk fakültesi eğitimi konusunda ifadelerimi paylaştım.

Sayın Paylan'ın yine hukukun üstünlüğüyle ilgili sorusu: Benzer ifadeleri, beyanlarımı, düşüncelerimi burada da paylaşıyorum. Mahkemeler ihlaslı kararlarından etkileniyor. Görülen hiçbir davada Anayasa hükmü gereği bir ihlaslı yerde bulunamayız, bunu da asla tasvip etmeyiz.

Sayın İpekyüz'ün “‘Uzun tutukluluk olmaz.’ dediniz, dört yüz- beş yüz gün tutuklananlar var.” sorusu: İşte birinci yargı paketinde bu konuda varsa uygulamada azami tutukluluk süresini yine getirmiş olduk.

Sayın Baki Ersoy Bey'in Bünyan Cezaeviyle ilgili notunu aldık. Yine diğer konulardaki beyanlarımı da not aldık.

Sayın Kalaycı Anayasa'daki demokratik düzenlemeleri özetledi, çok doğru ve yerinde tespitlerdir ve elbette yargı kararları millet vicdanını yaralamamalıdır; bu, bizim de katıldığımız bir husustur. Ben bir Adalet Bakanı olarak da bazı kararları gördüğümde gerçekten bu nasıl karar dediğim kararlar da olabiliyor ama çok şükür, inanıyorum ki Türkiye hukuk devleti, bir üst mercide ya da bir başka mahkemede, istinafta, Yargıtayda, Anayasa Mahkemesinde varsa tüm bu eksikliklerin düzeleceğine olan inancımız bu konuda elbette bizim hukuka olan inancımızı artırıyor ve temel yaklaşımımız da özellikle yargı reformumuzda var; AİHM, Anayasa Mahkemesi, yüksek yargının verdiği kararlarda bir eksik hata olması, objektif kriterler dediğimiz terfide dikkate alınacak, hâkim savcı performansında bunlar dikkate alınacak. Dolayısıyla “Ben kararı verdim, ben davayı açayım da mahkeme ne yaparsa

yapsın.” şeklinde eğer yersiz açılmış bir davaysa bu konuda mesleki anlamda objektif kriterlerle hâkim, savcıların da performansına bunların yansıtacağı bir düzenlemeyi hep beraber hayata geçirmeyi hedefliyoruz.

Sayın Zeybek, ceza indirimini az önce söyledim.

Sayın Emecan’ın cezaevindeki çocukların koşullarıyla ilgili sorusu: Bu konuyla ilgili yazılı olarak da kamuoyunu bilgilendirici bir çalışma yapacağız. Adalet Bakanlığı olarak bir Bakanlık sözcülüğüne de giriştik. Bu hafta bir sözcümüzün de yine açıklama yapmasını hedefliyoruz. Bu konuları da geniş, ayrıntılı olarak yine Sayın Emecan’a da ayrıca ileticeğim. Ama şunu söyleyeyim: Eğitim hakkı hiçbir şekilde engellenmemekte, bu konuda her türlü desteği vermekteyiz. Cezaevinde çocuklarımızı, yavrularımızı da yine anne ya da babanın yanında kalmak ya da devletin müşfik ellerine teslim edilmek ya da ailenin yanında kalmak istediğinde her türlü destek verilmekte ve çocuk kreşleri gibi çocuk dostu... Bu anlamda hiçbir zaman istemeyiz, hiçbir zaman çocuk ve cezaevi yan yana hiç hoş gelmiyor ama bu realitenin karşısında da elbette daha insani bir durum ve çocuğun üstün yararı da bizim temel yaklaşımımızdır.

Çek Kanunu, Sayın Taytak’ın... Çek Kanunu’yla ilgili konu elbette yine Parlamentonun takdirinde olacak bir konudur. Parlamento ne karar verirse biz ancak onu uygulama durumundayız.

Sayın Çelebi’nin Ağrı Adliyesi... Her zaman olduğu gibi, Ağrı, yatırımların ana gündeminde. O konu yine takibimizde, gündemimizde olan bir konu.

Sayın Yılmaz’ın 1948 tarihinde açılan dava... Şimdi, özellikle çok uzun süreli devam eden davaların bir istatistiğini bizler çıkarmaya başladık bu hedef süre uygulamasıyla beraber yani beş yılın üzerindeki davalar niye uzamış, niye bitmemiş? Bunların büyük çoğunluğu da tebligat hukukundan kaynaklı. Onunla ilgili de bir çalışma yapıyoruz. Özellikle mirasçılar vefat ediyor, 50 kişi mirasçı, onların hepsine tebligat gibi... Özellikle kadastro, mal varlığına, mameleke ilişkin davalar uzayabiliyor. Bu konularla ilgili belki yine Meclisimizin iradesiyle kanun değişikliği gerekiyorsa ya da uygulama gerekiyorsa bunları yapacağız. Ancak HSK, kadastro davalarında özellikle geçen yıl bir uygulamaya gitti, belli davaları tamama erdirmeden o kişilerin tayinini çıkarmama gibi uzun süren davalarla alakalı bir yola gitti. Bu konularla ilgili davalar neden uzamış; elli yıl, altmış yıl süren davalarla ilgili istatistik ve çözüm yolları üzerinde de yapısal mı ya da yasal düzenleme mi gerekiyor; bunlar üzerine bir kafa yorulmakta ve bir çözüm arayışı içerisindeyiz.

Sayın Beştaş’ın, Tahir Elçi soruşturma dosyası... Elbette savcılık tarafından açıklanıncaya kadar bizler de bu konunun takipçisi olacağız ancak soruşturma elbette alenileşmediği sürece gizli bir şekilde yürümektedir. Bu konuda bir canın, bir hukuk insanının, bir meslektaşımızın elbette ortaya koymuş olduğu bu hukuk mücadelesinde bir cana kastedilen –ki telin ediyorum- bu süreç de savcılık kamuoyuyla paylaştığında hepimizin takip edeceği, bilgileneceği bir süreç olacaktır. Biz savcılık makamının da büyük bir titizlikle bu konuyu takip ettiğine inanıyoruz.

“Kaç dava açıldı bu konuyla ilgili, 6-8 ekimle ilgili kaç kişi hakkında dava açıldı?” Bilgimiz olan bir konu değildir.

Sayın Tanrıkulu’nun “Kamu görevlilerine karşı suçların artmasının nedeni nedir?” sorusu. Bu husus da belki akademik bir çalışma gerektiriyordur. İstatistiğe de bakılarak belki değerlendirilebilir.

Yine “Hâkimlerin görev yerlerinin sıklıkla değiştirilmesi.” Sayın Demirtaş burada mı bilmiyorum ama yine buranın bilgisine sunmak üzere... Hâkim atama, yer değişikliklerinin rutin kararnamede olması yönünde bir kararlılığımız var ve bu da çok zaruri mazereti olmadıkça ya da soruşturma neticesinde olmadıkça hâkim, savcıların kendilerini daha güvende hissettiği bir ortam her geçen gün esasen artıyor.

Bu konuda tarafsız tüm uygulayıcıların bunu kabul edeceğini ifade edebilirim ancak daha da rutin terfilerin belli objektif kriterlerle, unvanlı yerlere atamaların belli objektif kriterler sonrasında olması gibi birtakım çalışmalarımız elbette vardır.

AİHM kararına uyulması... Elbette, Türkiye yine iç hukukun parçası yapmıştır, uyulması gerekmektedir.

Hasta tutuklularla ilgili, Sağlık Bakanlığıyla çok yoğun çalışmalarımız var. Bu konuda hem cezaevi doktorları hem Sağlık Bakanlığıyla her türlü talepleri yakın bir şekilde yine takip etmekteyiz.

Sayın Cora'nın Of Adliyesi ve yine Araklı Adliyesi, Vakfikebir Adliyesiyle ilgili talepleri söz konusu. Bu konuda da çalışmalarımız devam etmekte, 2019 yatırım programında yer almakta Araklı, Of 2019 yatırım programında etüt proje olarak yer almakta, Vakfikebir de yine yatırım programında yer almakta, Akçaabat da 2019 yılı yatırım programında yer almakta.

Ben, tekraren, burada ifade edemediğim tüm sorulara karşı da yazılı cevaplarımı vermek üzere tekrar Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyelerine ve yine Komisyon dışından katılan tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Burada cevaplandırılmayan sorularla ilgili olarak Sayın Bakan 2 Aralık 2019 tarihine kadar Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığımıza lütfen iletilmesini istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, şimdi oylamaya geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Adalet Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Adalet Bakanlığının 2020 yılı bütçesi ve 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumunun 2020 yılı bütçesi ve 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Türkiye Adalet Akademisinin bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Adalet Akademisi 2020 yılı bütçesi ile 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Anayasa Mahkemesinin bütçesini okutuyorum:

(Anayasa Mahkemesi 2020 yılı bütçesi ile 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Yargıtayın bütçesini okutuyorum:

(Yargıtay 2020 yılı bütçesi ile 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Danıştayın bütçesini okutuyorum:

(Danıştay 2020 yılı bütçesi ile 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Hâkimler ve Savcılar Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 2020 yılı bütçesi ve 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN – Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 2020 yılı bütçesi ile 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Kişisel Verileri Koruma Kurumu 2020 yılı bütçesi ile 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN LÜTFİ ELVAN - Böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe - kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara, bütün katılımcılara çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 26 Kasım Salı günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.11

